

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת תולדות

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 300

פנינים לפרשת תולדות

המלמד שנבהל כהוגן מה'גילוי' הלך להזעיק את המנהל לבחון אותי מקרוב, וגם אותו "לא אכזבתי", הוא אמר תוספתא, ואני המשכתי, הוא מקריא מבבלי ומירושלמי, ואני, ועודני רק ילד בן ארבע, ממשיך כזקן ורגיל כך גם בסוגיות קשות, ברש"י ובתוספות. הפלא התעצם כאשר המנהל שאל אותי ועבר לדבר עמי בענייני חול, דוגמת הישוב בחשבון, או בעניינא דעלמא הייתי כאֵלם ממש

גאב"ד חרדים הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א בעדות מפעימה על מעשה אמיתי שהיה

כותב השורות (מימין) יחד עם הרב ישראל משה מאנדל שהתפרסם כ"ילד התורה"

התרחשות הסיפור הוא בן זמנינו, אך עדיין רבו בו הגירסאות. אי לכך אביא את הגירסא ששמעתי מבעל העובדה בכבודו ובעצמו, האי ניהו ידידי וידיד בית אבא הרה"ח ר' ישראל משה מאנדל שליט"א מנתניה.

וכך מגולל הוא בעצמו את פרטי המעשה המבהיל:

היה זה כשנכנסתי ללמוד בתלמוד תורה אצל המלמד ר' ישראל פולאטשעק ז"ל בכיתה א', ישבתי ככל חברי בכתת הלימוד, ואני כבן ארבע שנים. באחד מן הימים לימד המלמד כדרכו את פסוקי הפרשה פסוק ועוד פסוק, והנה הוא מבחין בהתפלאות כי שפתי נעות ואני

"ויתרצו הפנים בקרְבָה" (בראשית כ"ה, כ"ב)

וברש"י: כשהייתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רץ ומפרכס לצאת וכו'.

ולכאורה צ"ב, מה טעם רצה יעקב כ"כ לצאת על יד פתחי שם ועבר, אי משום ללמוד תורה, הלוא במצבו הנוכחי, במעי אמו, למד תורה נעלית יותר, מפי מלאך בעצמו, וכפי שדרש רבי שמלאי (נדה ל:): 'למה הוולד דומה במעי אמו... ונר דלוק על ראשו מלמדין אותו כל התורה כולה וכו', כיוון שיצא לאוויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה'.

אלא מאי, שמע מינה, שלימוד תורה מתוך יגיעה, שווה יותר מלימוד כל התורה כולה עם מלאך אך ללא יגיעה! אי לכך ביקש לצאת - בכדי ליכות לקצת יגיעה בתורה...

התקופה: חורף שנת תשי"ד, והעולם היהודי כולו רועש וגועש כמרקחה. ילד פלא מעיר הקודש ירושלים הפך לשיחת היום בכל שיח יהודי. הכל שחו אודות אותו 'ניק שהמלאך שכח לסטרו על פיו וכתוצאה מכך לא שכח מאומה מכל התורה כולה' 'ילד התורה'.

לפני, וכאילו ואני יודע לקרוא בו...

כמובן, שאת הדברים שהרציתי בשטף ובשצף, רובם ככולם כלל לא הבנתי, הייתי ילד צעיר עם רמת הבנה ככל ילדי גילי. אך לצטט יכולתי גם יכולתי.

בין ה'בוחנים' היו גם גדולי ישראל. דוגמת הגאון הגדול ר' פנחס אפשטיין ראב"ד 'העדה החרדית' בירושלים, שאתא ובא לחקור מקרוב אחר הדבר ולתהות על קנקני. וכן בעל 'להורות נתן' רבי נתן גשטטנער זצ"ל ועוד רבים. גם גאוני ארה"ב ששהו באותה תקופה בארץ הקודש באו מקרוב לחזות במראה הגדול הזה, וביניהם: הגאון רבי אהרן קוטלר ר"י לעקווד והגאון רבי דוד שפרבר אב"ד בראשוב. הגאון רבי אלימלך אשכנזי אב"ד מלבורן חנן אותי משניות מסכת מנחות והתפעל עד מאוד. וכאן היה תורי להפתיע את בעל העובדא דבר שהוא בעצמו לא ידע, מה ששמעתי מאבי זצ"ל שגם אביו הגאון מסאמבאטעלי זצ"ל היה אז בארץ וגם הוא היה בין הרבנים שבחנו אותה - והוא חנן אותה בספר 'אור החיים הקדוש' וידע הכל אותה באות, לפום ריהטא.

ממשיך הרב מאנדל שליט"א לתאר באוזני את סדר ההשתלשלות: אבי ז"ל היה חסיד בעלזא, ודבר הפרסום אודותיו היו לצנינים בעיניו בחששו מאוד לשלומי מחמת עינא בישא וכדומה. משכך, נכנס אל הקודש פנימה אל כ"ק אדמו"ר ציס"ע מהר"א מבעלזא זיעוכ"א, ושפך את לבו. הרבי הרגיעו והורה להביא את הילד לפניו לביתו בתל אביב ביום כ"ב אדר בשעה מסוימת שאין בה אנשים, ואכן ביום ובשעה המיועדת באנו אל הקודש אבי ואני, הרבי הורה להעמידני צמוד אליו ממש והורה להביא גמרא מסכת ברכות, הרבי פתח את המסכת במשנה השנייה דף ט: 'מאימתי קורין את שמע בשחרית' והורה לי להתחיל לומר, תיכף התחלתי לרוץ ולומר בע"פ את המשנה ככתבו וכלשונו, הרבי היה אחוז בשערפי קדשו מהורהר עד מאוד, עד שפתאום ננער ואמר לי 'שוין שוין, געניג עניג' [די די, מספיק] וברך אותי. אח"כ הורה לאבי להשיג עלי שלא לתת לאיש לבחון אותי כלל ולא לדבר על עניין זה יותר. ואכן, תוך תקופה קצרה שכחתי את התורה הישנה וחזרתי להיות ככל הילדים, (וראה עוד בספ' בקודש פנימה ח"ב עמ' שפ"ח עדות מפעימה מאת המשב"ק רבי יצחק לאנדו על כך, והוסיף שם שיום קודם שלח הרבי שיריים לילד עם המשב"ק ר' אברהם חיים גרינפלד ז"ל, ולמחרת אחרי שבחן

ממשיך בעל פה את הפסוק הבא, הוא אומר פסוק א' ואני ב' הוא ממשיך ללמד את פסוק ב' ואני קורא את פסוק ג', זאת בעוד שאפילו עדיין איני יודע קרא וכתוב. הדבר הפליאו, אך הוא נטה להסיק מכך שאבי משקיע בי זמן רב ומשנן עמי את חומר הלימוד לפני כן, וכך בא אני לתלמוד-תורה 'ותלמודי ביד'.

אך משהמשיכה התופעה גם בפסוק של נ"ך שציטט אותו מלמד בהקשר לפרשה, נעצר המלמד בתדהמה. הוא עצר לרגע וניסה להעמידני בכור המבחן, הוא מזכיר פסוק בדניאל, ואני בתומי ממשיך את הפסוק שלאחריו... המלמד ממשיך ומביא מקורות מדברי חז"ל, הוא מקריא רישא של משנה, ואני ממשיך ואומר את הסיפא, הוא מצטט מדרש ואני מסיים אותו, הוא מזכיר גמרא ואני קורא, כביכול, את השורה הבאה... ככה המשיך לבחון אותי גם במשניות כלים, וראה זה פלא, גם את זו ידעתי בע"פ. בשרו נעשה חידודין חידודין...

המלמד שנבהל כהוגן מה'גילוי' הלך להזעיק את המנהל לבחון אותי מקרוב, וגם אותו "לא אכזבתי", הוא אמר תוספתא, ואני המשכתי, הוא מקריא מבבלי ומירושלמי מהוריות ומעוקצין, ואני, ועודני רק ילד בן ארבע, ממשיך כזקן וכרגיל ודיבורי קולח מזון אל זן, כך גם בסוגיות הקשות שבמסכת חולין, ברש"י ובתוספות. ממש התגשמות מופלאה של דברי חז"ל 'אם ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד'...

הפלא התעצם כאשר המנהל שאל אותי ועבר לדבר עמי בענייני חול, דוגמת חישוב בחשבון, או בענייני דעלמא הייתי כאלם ממש, לא ידעתי ולא הבנתי מימיני לשמאלי לא מיניה ולא מקצתה ממה שהוא אמר. רק כששב המנהל והזכיר קטע זוהר, כבר הייתי שוב "בבית", הקטע הובא בלשון הארמי ונקרא על ידי כתיקונו, בלא לחסר אות אחת.

מובן שלשמועה כזו נולדה באחת כנפיים, ועד מהרה נעשה ארץ ישראל והגולה כמרקחה, ומקצה הארץ והעולם נהרו לחזות בפלא הגדול הזה. לא אחד ולא שניים נראו כשבאמתחתם ספרים מספרים שונים עומדים בחצר הת"ת אורבים וממתנינים לי, לילד הפלא. משרק פגשו בי הרעיפו עלי חזלי"ם מכל מקום ופינה, ואני בלא להתבלבל ובלא מחשבה המשכתי את מאמרם ז"ל בבקיאות מופלאה כבקי מופלג בכל מכמני התורה. לא השמיטו ממני דבר, בחנו אותי בהכל, תרגום יונתן, טור שו"ע ונושאי כליהם, ועוד ועוד, חלקם דברי חז"ל נדירים ולא ידועים, ואת הכל המשכתי להקריא כאילו והספר פתוח

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

רבי שכנא זאהן, תלמידו של החפץ חיים, טס מאמריקה לארץ ישראל. קרה מה שקרה, הוא נרדם והיה צורך להחליף מטוס באמצע הדרך. כשהתעורר, הבחין שכל האנשים מסביבו התחלפו. כולם ערבים, והמטוס בדרך לביירות. פנה לדייל, וזה הציע שאיכשהו יחביא אותו...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על נפלאים דרכי ד'

׳וַתִּלְךָ לְדָרֶשׁ אֶת ד'״ (בראשית כ"ה, כ"ב)

שמעתי ווארט נפלא מהרבי מלעלוב זצ"ל

יעקב ועשיו, כל אחד מהם רצה לצאת ראשון, כדי להיות בכור. לבסוף יצא עשיו ראשון והוא זכה בכורה. אם כן לשם מה עדיין יעקב אוהו בעקבו של עשו, מה זה מועיל לו? אלא זו דרכם של צדיקים. גם לאחר שהצדיק נוכח לדעת שלא עלה בידו להשיג את מבוקשו, הוא לא אומר לעצמו: 'טוב, אני את שלי עשיתי, נסיתי, לא הצלחתי' - והולך לדרכו. לא! לא כך נוהג הצדיק. גם לאחר שלא עלתה בידו - הוא ממשיך לסעור בקרבו. אחיזתו בעקב עשו היא פעולה טבעית של מי שאינו מסוגל להשלים עם הדבר. ידו מושטת באופן אינסטינקטיבי אל עקבו של עשו לעצור אותו, למרות שהוא יודע היטב שאינו יכול לשנות את המציאות ולמנוע מעשו לצאת ראשון.

להט הזה הבעור בלבו של הצדיק לא הולך ריקם. אמנם עשו יצא ראשון וזכה בכורה, אבל זה רק זמני. בסופו של דבר, בזכות ההשתוקקות האדירה של יעקב לזכות בכורה - הוא אכן זכה לה.

פגש אותי יהודי נכבד ואמר לי: "אומר לך הרגשה נפלאה שהיתה לי: תפילה היא כמו חתונה..."

"מה שייכות תפילה לחתונה?" התפלאתי, והוא באר את כוונתו ומחשבתו:

אני מתגורר בשכונה בסמוך לפלוני, נקרא לו ר' ראובן. הוא גם יושב בבית הכנסת ספסל לפני. והנה הוא מחתן את בנו, ואני מבין כי עלי ללכת להשתתף בחתונה, שאם לא כן לא יהיה לי נעים ממנו. אפגוש אותו מחר, והוא ישאל אותי: "למה לא היית?" נו, צריך ללכת. ויש בכך גם ישרות, וגם טוב לב...

אני נוסע לחתונה, מגיע ככה בעשר דקות לפני אחת עשרה, לפני שמסיימים לרקוד נכנס לשתי דקות, מאחל מזל טוב, יושב שתיים וחצי דקות, אולי עושה סיבוב במעגל, וככה בשקט חומק החוצה, שלא ישימו לב...

שוין, למחרת, הוא מסתכל עלי - "היית?" "כן, היית!"

ומה יהיה כאשר ר' שמעון עושה חתונה? איני מתגורר בשכונה לידו, אלא איתו יש לי עסקים קרובים... כאן אני לא יכול לבוא לשתי דקות

ולברוח. מובן שעלי להשאר יותר, לשבת ישיבה של ממש, חצי שעה ויותר, לפעמים אני חייב אפילו לעשות תמונה איתו, אחרת...

ומה יהיה בחתונה של אחד מבני המשפחה - דוד או גיס? נו, אין אפשרות לבוא באמצע הסעודה או לקראת הסוף, "מבשרך לא תתעלם". כאדם הגון וישר וכבן משפחה חביב אני מגיע לחופה ממש! אבל המחותן - המחותן עצמו - מתי הוא מגיע? המחותן מגיע הרבה לפני כן! שעה ארוכה לפני החופה הוא כבר נמצא במקום. שואלים אותו: "מה אתה עושה כאן שעה לפני הזמן?" והוא אינו מבין את השאלה. "מה אני עושה? הרי אני המחותן פה! וכי אבוא לחופה? זו החתונה שלי, של בני! אני מוכרח להקדים ולהיות במקום לפני כולם, לראות שהכל כשורה!"

"לבני ישראל עם קרובו!" ככל שאדם מרגיש את עצמו קרוב יותר לבורא העולם יתברך, ככל שמרגיש את עצמו יותר 'מחותן' עם הקב"ה - הוא בא מוקדם יותר לתפילה. ולפעמים הוא כבר שוהה במקום חצי שעה לפני. "חסידים ראשונים היו שוהים שעה אחת קודם התפילה" - כי הם הרגישו את עצמם 'מחותנים'! אה, גיוועלדיג "ואיש לפי מעללו".

באחת ממערכות הבחירות, סבבו ברחובה של עיר רכבים שעליהם הותקנו רמקולים רבי עוצמה והכריזו: "סכנה! תושבי השכונות החילונית יוצאים להצביע!" כשמעתי את הקולות המדהדים מן הרחוב, אמרתי למי שנכח

לידי: "מדוע אין מכרזים ברמקולים - סכנה, כבר שמונה וחצי בוקר? הרי עוד מעט חולף זמן קריאת שמע! זהו חילול ה'!"

ה"בית הלוי" היה באמצע שיעור בישיבת וולוז'ין, כשלתע נכנס לחדר יהודי בלתי מוכר. חזותו הוכיחה עליו שהוא מפשוטי העם, בור ועם הארץ. היהודי החזיק בידו את בנו הקטן ואמר: "כל הילדים שלי בורים ועמי ארצות, אינם יודעים קרוא וכתוב, חוץ מהילד הזה. הכנסתי אותו לחיידר. כעת אני רוצה שהרב יבחן אותו ויראה אם הוא באמת יודע".

התלמידים נעצו את מבטם באורח הבלתי קרוא; זאת לא התנהגות! אי אפשר להכנס בלי רשות לחדר השיעורים ולהפריע באמצע השיעור!...

אך ה"בית הלוי" ראה את הדברים בצורה אחרת. הוא קרא לאותו אדם ואמר לו בנחת: "בוא, תשב בבקשה". הוא הושיב את הילד על ידו, וליטף אותו בחום. "למדת חומש?"

- "כן".

- "איזה חומש למדת?"

- "ויקרא".

ה"בית הלוי התחיל לשאול אותו ולבחון את ידיעותיו: מהו הפשט בפסוק הזה, ומה הפשט בפסוק ההוא. והילד עונה, משיב מה שמישב, עד היכן שידעתו משגת...

בסיום ה'בחינה' פנה הבית הלוי" לאבא: "אשרי בנך! אשרי יולדתו! מחלקך יהיה חלקי, ומגורלך יהי גורלי! הלוואי שאזכה שיאמרו עלי מה שאומרים על הבן הזה!"

שמע האב את דברי ה"בית הלוי", ופרץ בבכי של שמחה והתרגשות. אם 'הרבי הגדול' בחן את בנו ושיבח אותו בשבחים נדירים כל כך, בוודאי עילוי גדול הוא. ברוך ה' שזכה לכך!

אבל התלמידים, כמובן, לא התלהבו כל כך מדברי ה"בית הלוי"... דבריו היו משונים בעיניהם. הם פנו אל רבם ושאלו אותו לפשר דבריו. הסביר להם: "הבן הזה, שידע קצת חומש, הוא תלמיד חכם יותר מאביו... אני מאחל לעצמי שגם אני אזכה לבן שיאמרו עליו שהוא תלמיד חכם יותר מאביו..."

ומה היחס של נמלה לעומת כל העיר?

גם מי שקנה ידיעה והשגה בתורה, עליו לדעת עד כמה קטנה ידיעתו והשגתו ביחס לגדלותה ועצמותה של התורה.

בהקדמת הרמב"ן על החומש מובאים דברים נפלאים ונוראים על עמקותה וסתריה של התורה הקדושה. צריך ללמוד זאת בחברותא, ליעין בדברים לעמקם להתפעל ולהתעורר מהם.

וכך כותב הרמב"ן: "ונפשי יודעת מאד ידיעה ברורה, שאין ביצת הנמלה כנגד הגלגל העליון צעירה, כאשר חכמתי קטנה ודעתי קצרה כנגד סתרי תורה, הצפונים בביתה הטמונים בחדרה".

הרמב"ן הזה הוא סוד התורה. נחשוב לרגע: אם נשאל ילד קטן אמור

בבקשה, מה גדול יותר - בית המדרש שבו אנו נמצאים, או נמלה?... כמובן עצם השאלה מגוחכת, הלא הדבר איננו בר השוואה בכלל. אין מה להשוות בין בית מדרש רחב ידיים ליצור זעיר שבקושי נראה לעין. הלא כשהנמלה מתהלכת בתוך בית המדרש היא איננה מורגשת כלל בתוך המרחב הגדול.

ואם נוסיף ונשאל אותו, מה גדול יותר - ישיבת פוניבז' או הנמלה הזאת?... כמובן, ההשוואה הזאת תמוהה עוד יותר.

נמשיך הלאה: ומה היחס של נמלה לעומת כל העיר? הלא אין כלל קנה מידה למדוד זאת. ומה היחס של נמלה אחת קטנה לעומת כל ארץ ישראל? ומה היחס שלה לעומת מדינת ענק כמו אמריקה או רוסיה? ולעומת יבשת שלה? ולעומת כל כדור הארץ? נמשיך הלאה: מה היחס של ביצת נמלה לעומת גלגל החמה, שגדול פי מאה ושבעים מכדור הארץ? הרי אי אפשר כלל וכלל לתאר את ההבדל העצום ביחס ביניהם - בין היצור הזעיר הזה לבין הבריאה הענקית של גלגל החמה. על כך בא הרמב"ן ואומר: דעו לכם, יש דבר שהוא קטן עוד יותר מן היחס של ביצת נמלה לעומת גלגל החמה, ומהו? הנה התשובה בלשונו המליצית של הרמב"ן: "ונפשי יודעת מאד ידיעה ברורה, שאין ביצת הנמלה כנגד הגלגל העליון צעירה, כאשר חכמתי קטנה ודעתי קצרה כנגד סתרי תורה".

אומר הרמב"ן: הפער בין החכמה שלי לעומת נפלאות התורה, גדול יותר מאשר הפער שבין ביצת הנמלה לגלגל החמה! כמובן צריך ליכור שאין מדובר בחכמתו של אדם מן השורה, מדובר ברמב"ן, ענק שבענקי הדורות! ובכל זאת עם כל רוחב ביתו ושכלו של הרמב"ן ועם כל חכמתו וגדלותו בתורה, הרי זה כאין וכאפס לעומת גדלה ועומקה האינסופיים של התורה הקדושה, בלי שום יחס כלל. נורא נוראות!

מוראדיג ממש לראות איך הקב"ה מנהל את העולם.

מוראדיג ממש לראות איך הקב"ה מנהל את העולם. בשעת מעשה לא תמיד מבין אדם למה התגלגלו העניינים בצורה שהתגלגלו. רק לאחר תקופה הוא זוכה להבין, וגם זה לא תמיד.

רבי שכנא זאהן, תלמידו של החפץ חיים, טס מאמריקה לארץ ישראל. קרה מה שקרה, הוא נרדם והיה צורך להחליף מטוס באמצע הדרך. כשהתעורר, הבחין שכל האנשים מסביבו התחלפו. כולם ערבים, והמטוס בדרך לבירות...

פנה לדיל, וזה הציע שאיכשהו יחביא אותו. אחרי שהמטוס ינחת בבירות הוא ימשיך לתאילנד, ושם הוא ירד. קיצורם של דברים, הוא נחת בתאילנד בערב ראש השנה! לאחר בירור קצר התברר לו שיש שם רק מנין אחד, של יהודים רפורמים המתפללים גברים ונשים ביחד, ה' ירחם.

הוא ביקש מהגבאים להפריד בין הגברים לנשים בתפילה. הם סירבו, אך למרבה הפלא הציבור דוקא הסכים, ואכן התפילה היתה בהפרדה. לפני התקיעות הוא ביקש רשות לומר כמה מילים, וכשסיים את דבריו, הוסיף ואמר: "מי שרוצה יכול לבוא אלי לשיבת 'אש התורה', בירושלים עיר הקודש"

הוא סיפר שלאחר ראש השנה הצטרפו שלושה בחורים לשיבה, ובעקבותיהם הגיע ועוד כמה!

ה'חזון איש' לימד אותה גם לשון הקודש. במחברת מיוחדת רשמה את ביאורי המילים הקשות שבתורה, כפי ששמעה ממנו. ה'חזון איש' כתב לה שיר באידיש, שבו הוא מביע את ההבדל בין אדם קטן שמבטו צר ומצומצם, אשר מגיע לידי טעות, לבין אדם בעל גדלות, הבנה מעמיקה וראיה רחבה

מוסר ויראת ה', והקשר המיוחד בין ה'חזון איש' זצ"ל ואחותו הרבנית מרים קנייבסקי ע"ה

מאת: ר. צביון

"וַתֵּלֶךְ לְדַרְשׁ אֶת ד' (בראשית כ"ה, כ"ב)

לסבתא הרבנית קנייבסקי ע"ה, היה קשר מיוחד עם אחיה ה'חזון איש': הוא לימד אותה מוסר ויראת ה', והיא כתבה במחברתה פתגמים ואמרות ששמעה מפיו, כגון: 'החכם תובע מעצמו, והשוטה מאחרים', או: 'החיים הם המורים הטובים ביותר', ועוד ועוד.

ה'חזון איש' לימד אותה גם לשון הקודש. במחברת מיוחדת רשמה את ביאורי המילים הקשות שבתורה, מתחילה ועד סוף, כפי ששמעה ממנו. נראה כי הרבה מחייה הרוחניים חבה סבתא לאחיה ה'חזון איש'.

ה'חזון איש' כתב לה שיר באידיש, שבו הוא מביע את ההבדל בין אדם קטן שמבטו צר ומצומצם, אשר מגיע לידי טעות, לבין אדם בעל גדלות, הבנה מעמיקה וראיה רחבה:

"הקטן - שמחתו קטנה, אך סבלו גדול!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - תחת עצב או תחת לחץ, הריהו נאבד!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - כולם מעליו והכל מעליו!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - אינו מעל השמים, אף לא עד השמים!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - אינו מעופף כי אין לו כנפיים, ואינו אדם כי אין לו שכל!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - הארוך בעיניו קצר, הרחב בעיניו נמוך, וכל היקפו באותו מקום!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - הריהו כברוז, מתנפח עד הקש שבקצה אפו!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - היעדרו אמת, חיי שקר!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - חושב כי אינו מעניין אדם, כשם שאדם אינו מעניינו!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - חכם לעצמו, ושוטה אצל אחרים!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - אינו סמל החיים, ולא סמל אי-החיים!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - הריהו בודד, יחיד וחיי אפורים!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - קצר רואי, אינו שומע ואינו מריח!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן הרי הוא קטן, אבל הגדול אינו קטן".

מי ששוחח עמה היה נזכר מיד בצורת הקשבתו של ה'חזון איש': היא היתה משעינה את ראשה על ידה, בתנוחה המעניקה למדבר הרגשה כי אינה עוסקת עתה אלא בשמיעת בעיותיו ולבטיו, במתינות, ברוגע וביישוב הדעת, כפי שנהג אחיה ה'חזון איש'.

סבתא הרבנית קנייבסקי השיבה ל'חזון איש' כגמולו הטוב. בתקופות שונות לא חש בטוב והיה זקוק לעזרה בביתו. רעייתו היתה טרודה בענייני המסחר של חנותה, שעליה היתה פרנסתם, וסבתא, שעדיין היתה נערה, נסעה לעיירה שבה התגורר עם חמיו כדי לסייע לו. כעבור זמן שכנעה את ה'חזון איש' ואת אשתו לעבור לילנא, שם

יקל עליה לעזור להם, ואף הם ירגישו נוח יותר לקבל את עזרתה. גם לאחר נישואיה דאגה סבתא לכל ענייני ביתו של ה'חזון איש', וטיפלה בהם במסירות גדולה, כפי שאספר.

אמה של מלכות

תחנת המוניות בפתח תקווה כבר היתה ריקה מאדם. בשל השבת המתקרבת לא חנו שם אלא מונית אחת או שתיים. האשה שהתקרבה לתחנה בלוויית בחור ישיבה נראתה מוטרדת מאד - עליה להספיק להגיע לבני ברק לפני שבת. היא שמחה מאד למראה המונית הניצבת בתחנה וניגשה אל הנהג במהירות.

"כן, גברת, אפשר לעלות. לאן את צריכה?"

"אני מעוניינת להגיע לבני ברק", השיבה.

"בבקשה, עלי!"

השעה כבר מאוחרת, ולאשה כמעט אין מודע או מכר בפתח תקוה. היא חייבת להגיע לעיר מגוריה, שם ממתנים לה בעלה וילדיה, אולם לא בכל מחיר!

"האם תספיק להגיע לביתך לפני שבת?", שאלה את הנהג.

"ואם לא אספיק? תישארי כאן?", גיחך הנהג, "תעלי וניסע!"

האשה היתה נחרצת: "לא אסע!"

"יש לך היכן להתארח?"

"לא, אבל לא אכשיל אותך בחילול שבת!"

הנהג, שראה כי 'כלתה אליו הרעה', הוכיח לאשה כי הוא יספיק לחזור מבעוד יום, ורק אז ניאותה לנסוע עמו. לולי זאת היתה עושה את השבת לבדה בעיר זרה, רק מפני שלא רצתה להכשיל את הנהג שאינו שומר תורה ומצוות...

המעשה אירע בשנת תש"ה בערך, כאשר המודעות לדקדוקים שכאלו לא היתה קיימת עדיין בציבור הרחב. אותה אשה היתה סבתא, הרבנית מרים קניבסקי, רעייתו של הסטייפלר.

כבכל יום שישי היה אבא אמור לשוב הביתה מן הישיבה בפתח תקוה. (כך נהג על פי הוראת ה'חזון איש'). אבא שקע בלימודו מבלי לשים לב לשבת המתקרבת. וסבתא שדאגה מאד, קמה ונסעה לפתח תקווה. היא פגשה שם את חברו של אבא, הבחור בער'ל וינטרויב, שסיפר לה כי אבא כבר נסע, ואחר הראה לה את הדרך לתחנת המוניות. בינתיים התאחרה השעה, וסבתא, בדקדוקי ההלכה וביראת השמים שלה, כמעט נשארה שם לשבת...

סיפור זה הוא אחד מני רבים על צדקותה של סבתא.

שנאת הבטלה

סבתא לא היתה אשה בריאה. בילדותה חלתה בדלקת ריאות קשה, ובעקבותיה תפקדה אצלה רק ריאה אחת, ואף היא באופן חלקי. בשל כך סבלה מאוד משיעול ומקוצר נשימה. כמו כן, עברה ניתוחים שונים במהלך חייה. סבל רב היה לה להזדקק לחסדי אחרים, מאחר שכל ימיה הרגילה עצמה שלא לבקש מהזולת ולעשות הכל בעצמה. עם זאת, מעולם לא התלוננה ולא ניצלה את מצבה - ברגע שהתאפשר לה, שבה לסדר יומה ולפעילותה הרבה.

סבתא היתה תופרת את הבגדים לבנות המשפחה במו ידיה, עד שלעת זקנותה נפל עליה ארון, והיא נפגעה בידה. מאז לא יכלה לעסוק בתפירה, אולם מאחר שהבטלה היתה שנואה עליה, ביקשה מבת-דודתי, כי תלמד אותה את אומנות הסריגה. סבתא עשתה חיל במלאכה זו, והרבתה לסרוג פרטי לבוש לבני המשפחה, גם בימים קשים של סבל ומכאוב, העיקר לא להתבטל! היא היתה אומרת: "טרענען און נייען אבי ליידיג ניט גייעין!" (מוטב לפרום בגד, ולחזור ולתפור אותו לשווא, ובלבד שלא ללכת בטל).

למרות היותה פעלתנית ובעלת מרץ, היתה שקטה ונינוחה. מעולם לא הרימה את קולה, ואי אפשר היה להביאה לידי כעס. היות שסבא הסטייפלר לא היה מקבל נשים, היתה סבתא שומעת את שאלותיהן באורח רוח ובשלווה, ומביאה את הדברים להכרעתו של סבא.

סבתא השקיעה רבות בחינוך ילדיה, לא רק לתורה, כי אם גם לדרך ארץ שקדמה לתורה ולמידות טובות. כך למשל חינכה את ילדיה בעת ארוחתם, לבל יסתכל האחד בצלחתו של אחיו. כמו כן הקפידה לבל יבקשו: 'אמא, תני לי כפית', 'אמא, תביאי לי את הלחם' וכיוצא בזה, אלא יקומו ויטלו בעצמם.

אשה גדולה

שלוש פעמים ביום היתה סבתא הולכת לבית הכנסת 'לדרמן' כדי להתפלל במנין. את תפילותיה היתה מתפללת כמונה מעות. כל ברכה נאמרה במתינות, ואף את קריאת שמע שעל המיטה הקפידה לומר מתוך הסיוד, כשהיא יושבת ליד השולחן. באופן קבוע היתה לומדת בספר 'צאינה וראינה', הכולל דברי מוסר ואגדות חז"ל לפי סדר פרשת השבוע.

כל הנהגתה אמרה מלכות ואצילות. היא היתה מופלגת בנימוסים ובדרך ארץ, כחינוכה מבית הוריה, ואף את ילדיה חינכה לכך. סבתא היתה נזהרת מאד בכבוד כל אדם, ולא הרשתה לילדים לספר מהנעשה בבתי אחרים.

זהירותה של סבתא בממון הזולת היתה לשם דבר, היא הנהיגה בבית שלא לשאול חפצים משכנים, שמא ייזקו במעט ולא יחזרו כפי שנלקחו.

חכמת חיים

סבתא היתה בעלת סברה ישרה. שמעתי כי הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל, ראש ישיבת 'סלבודקה', היה נועץ בה לעיתים, ואף התבטא עליה כי היא 'חזון איש עם שמלה'...

עד היום זכורים במשפחה פנינים ופתגמי חכמה שהיו שגורים בפיה, כגון: "אליין איז די נשמה ריין". (כשאדם נמצא לבדו, הוא אינו מדבר דיבורים אסורים ונשמטו נקיה).

פעם אמרה סבתא בבדיחות הדעת: "אנו משפחה של בעלי חובות - לי יש חובות במכולת, ולסבא חובות של דפי גמרא שלא הספיק לסיים כפי שתכנן..." (סבא היה רגיל לכנות את סדרי הלימוד הקבועים שלו 'חובות').

בשיחותיה עם נשים היתה רגילה לומר, שאת הבעל אין מבטלים

למחרת כשהגעתי לבית הספר, נעמדו סביבי שלושה מעגלים של ילדים ושרו לי שיר שאני זוכר אותו עד היום. מי שהולך עם מכנסים ארוכות הוא נחשב ל'אבא'לה', אז הם שרו: "אבא'לה קטן הלך לגן, הגן סגור ואבא'לה פטור". ואם אני זוכר את השיר עד היום, סימן שהדבר עשה עלי רושם... ובכל זאת לא נכנעתי ליחס המזלזל של הילדים ונשארתי להיות דבוק ב"חזון איש" ובהוראותיו

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על נסיונות ואמונה

"מִשְׁמַנֵי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשְׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מַעַל" (בראשית כ"ז, ל"ט)

שמעתי שה"חפץ חיים" זצ"ל היה אומר לכל אחד מאלו שקיבלו נדוניה גדולה: "אם רשום לך להפסיד את הנדוניה, אני מברך אותך שתפסיד אותה תוך פרק זמן קצר, משום שאם ח"ו תפסיד אותה רק בעוד שנתיים, כבר תספיק להפסיד את אחיזתך בעמל התורה ואת עתידך להיות אדם גדול. אם תצא לעולם הביזנס - יקשה עליך לחזור וללמוד גם לאחר שתאבד את הכסף. אבל אם תפסיד מיד - עדין תשאר במעמדך הקודם, ועם ישראל ירוויח עוד אדם גדול". זוהי דעת התורה - יותר חשוב להיות תלמיד חכם, גדול בישראל - מאשר להיות עשיר, גם אם יוכל לעשות בממונו צדקות רבות וגדולות, כולל החזקת תורה.

לא הסכימו לוותר על תכניתם. ועל כן נאלצתי לעזוב את הבית, ובאתי ללמוד כאן בישיבה". נענה ה"חפץ חיים" ואמר לו: "מהיום הזה אתה הופך להיות בן בית, ואוכל על שולחני".

ואכן, במשך מספר שנים זכה לייבל להיות בן בית, ומשמשו בקודש של ה"חפץ חיים" זצ"ל.

באותה תקופה נגזרה גזרה שיש להכניס לימודי חול לחומר הלימודים בישיבות הקדושות ה"חפץ חיים" נפגש עם ראשי השלטון כדי להשתדל לבטל את רוע הגזירה. לייבל משמשו, הלך איתו. תמונתו של ה"חפץ חיים" כשהוא ניצב מול אנשי השלטון ומדבר על ליבם הופצה בכל העיתונים.

העשיר ברוידא ישב ביתו ואכל ארוחת בוקר. משרתיו הגישו לו את העיתון היומי, ולהפתעתו הרבה הוא רואה את לייבל בנו, עומד לצידו של ה"חפץ חיים", וידו אווזת בידו. הוא התרגש עד עמקי נשמתו: "במה זכה לייבל שלנו לכבוד הגדול הזה להיות משמשו של רבן של כל ישראל?"

הוא החליט, על אתר, שהם שגו בהחלטתם כאשר התנגדו ללימודיו של לייבל בישיבה ועליהם לתקן זאת. הגביר יחד עם אשתו מיהרו לראדין כדי לפייס את בנם, ומאז חיו איתו בשלום ובאהבה.

בחור צעיר, כבן חמש-עשרה, הגיע לישיבת ראדין, באמצע הזמן. הוא היה לבוש בצורה מכובדת, שהוכיחה כי הוא בא מבית אמיד. מיד כשנכנס להיכל השיבה התיישב ללמוד בהתמדה. באותה תקופה לא היה לבחורים אוכל בישיבה, והיה צורך לסדר להם בעלי בתים, שם הם "אכלו ימים". הבחור הזה לא ביקש מאיש שיארגן לו מקום לאכול, וככל שניסו לדובב אותו מי הוא ומה הוא, מילא פיו מים, וכל מה שהסכים לומר הוא שקוראים לו לייבל. אפילו את מקום מגוריו לא גילה.

מידי פעם נידבו לו הבחורים את ה"ימים" שלהם, והסכימו לוותר על מקומם לטובתו. ביום שלא נמצא מתנדב הוא נותר בצום, ולפעמים היה זה פעמיים או שלוש בשבוע.

באחד הימים נכנס ה"חפץ חיים" לישיבה וראה את הבחור החדש. "איך קוראים לך?", שאל. "לייבל". "מהיכן אתה?" "מזילנא". "מהו שם משפחתך?" "ברוידא".

"האם אתה בנו של העשיר הגדול ברוידא מזילנא?" "כן" ענה הבחור. "ומה אתה עושה כאן?" שאלו ה"חפץ חיים".

"אבי החליט שעלי ללכת ללמוד באוניברסיטה, לרכוש השכלה", אמר הבחור, "כדי שאוכל להמשיך ולנהל את עסקי הענפים, ואוכל גם להיות מחזיק תורה גדול. אולם נפשי חשקה בתורה! מובן שהורי

בשעה שלוש אחר הצות, הוא מרגיש לפתע שמישהו מנסה להרים לו את הכרית, ולתחוב לו דבר-מה (שאת תוכנו כבר ידע...). הוא מזנק ממיטתו, ורואה לפניו זקן יהודי כבן שמונים וחמש, עם דג מלוח וביסקוויט בידו...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על ההבדל בין קודש לחול ובין ישראל לעמים

"וַיְהִי עֵשׂוֹ אִישׁ יָדָע צִיד... וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם" (בראשית כ"ה, כ"ז)

"נסעתי באוטובוס", סיפר הגאון רבי מנחם צבי ברלין, "ולפני יושב אדם שקרא עיתון. והנה נתקלו עיני לפתע בכותרת מרעישה, המספרת על נס גדול שארע לבחור אחד, ששכב שנתיים שלמות כ'צמח', ולפתע פתאום, ללא הסבר רפואי כלשהו קם, נתרפא, והיה כאחד האדם! "בעיתון היה כתוב פרט נוסף, מרעיש עולמות ומזעזע: הדבר הראשון שהנער הזה ביקש כשפתח את עיניו לאחר שנתיים, היה: 'אבא, אני רוצה לראות משחק כדורגל!'..."

הרב משה ברים זצ"ל, אחיו של הגר"ח ברים, שכב גם הוא במשך חדשים ארוכים במחלה קשה, ולא תיפקד כמעט לחלוטין. לפני שחלה, שוחח עם תלמיד-חכם אחד על סוגיא קשה, ועל ישוב קושיית התוספות בסוגיא ההיא.

גם לרב ברים היה נס רפואי. אבל, המילים הראשונות שהוציא מפיו לאחר שפקח את עיניו, היו: "אולי כך אפשר ליישב את התוספות", ואמר פלפול שלם על הנושא...

זה, אף כשישן - חלם על הכדורגל, ולהבדיל, הר"מ ברים, גם בתרדמתו הארוכה - חשב כיצד ליישב את התוספות. המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך!

השיב הרבי אומר: "מטבע הבריאה אין לגוי שליטה על יהודי, אלא שהקב"ה טבע את ההנהגה הזו בעולמו כל עוד היהודי נשאר יהודי. ברם, כאשר נכנס בו קצת מן ה'גוי' אין לו עדיפות על פני הגוי האמיתי... "כשהערבים החלו להתגרות בנו", הסביר הרבי, "הוצאתי מלבי את כל ההרגשות ה'עמלקיות' שאולי נותרו בי, וממילא לא היתה להם כל שליטה עלי".

בקיץ תשס"ד נהרג אחד ה'נחשים' הגדולים של ראשי הטרור בעזה, וסיפרו עליו שבמקצועו היה רופא ילדים מומחה. אני התפלאתי מאוד, האם אין בכך סתירה עצומה, שאדם כזה עומד בראש ארגון טרור שכל מטרתו להרוג יהודים, רח"ל, ולהביא להרס העם היהודי, בה בעת שהוא משמש כרופא ילדים, מקצוע שמעצם טבעו זקוק העוסק בו לרחמנות ולרכות הלב?

עוד זאת, שנה לפני כן התרחש פיגוע קשה במסעדה בחיפה, וזכורני שהתפרסם אז שהמחבלת המתאבדת היתה במקצועה, לא פחות ולא יותר, עורכת דין... מקצוע הדורש מן האדם, לכאורה, אינטליגנציה רבה.

וגם כאן שאלתי את עצמי: כיצד יתכן שאדם בדרגה כזו של אינטליגנציה מבצע מעשים שכאלה?

ונזכרתי בדברים שנכתבו על ידי הגאון רבי שמעיה אליעזר דיכובסקי זצ"ל. היה זה לאחר הפוגרום הנורא שעשו הערבים בבני ישיבת חברון בשנת תרפ"ט, והגאון הוא, בעל מחבר הספר 'בנאות דשא', שהתכונן באותה תקופה לעלות ארצה, נכנס אל ה'חפץ חיים', כדי לשמוע את

האדמו"ר רבי שלומק'ה מזוועה על זצ"ל עשה פעם את דרכו מירושלים למירון, וחצה את העיר שכם. ישוב זה שהיה מועד לפורענות עוד מימי קדם, לא האיר את פניו גם לאיש אלוקים קדוש זה, ובעברו בין הסמטאות ניסו ערבים להתנכל לשירה בה נסע.

האדמו"ר ציווה על נהגו להמשיך ולנסוע. ולא להתחשב בפורעים הערבים, שתאוות הרצח נשקפה כבר מפניהם. "אל תדאג! אם הם יתקרבו אלינו, אלחם נגדם ואנצחם!".

ואכן, כאשר התקרבו הערבים אל המכונית, יצא האדמו"ר ונופף בידו כמאיים עליהם, וצעק לנגדם שכל ערבי שלא יסתלק מכאן בזה הרגע, ינזק!

וראה זה פלא: כל הרוצחים הללו ברחו כל עוד רוחם בם, ונעלמו מן המקום כהרף עין!

המקורבים שהיו עדים למעשה המופלא, שאלו לאחר מכן את האדמו"ר כיצד לא ירא לנפשו מאימת המרצחים, ובכלל - כיצד הצליח יהודי קשיש כמוהו להניס את הערבים הידועים בעזותם?

חיות דעתו, אם כדאי לו כבר עתה לממש את תכניתו, או שמא בגלל הפגרום וההחמרה במצב הבטחוני בארץ ישראל, כדאי לדחות את העליה.

וכך כתב הרב דיכובסקי: "בטרם הספקתי להביע בפניו את החששות שבלבי, ובמיוחד החשש הגדול מהמצב הבטחוני שבארץ ישראל, בגלל בני ישמעאל המתנכלים לכל יהודי אשר יושב שם, הוא הקדימני, ולא הייתי נצרך להעלות שאלה זו כלל.

"וכך אמר ה'חפץ חיים': 'הנה התורה הקדושה אומרת על ישמעאל: 'והוא יהיה פרא אדם'. הלא ידוע כי התורה שלנו היא נצחית, ואם היא אומרת על ישמעאל שיהיה פרא אדם, הרי משמעות הדברים שישמעאל יישאר פרא אדם לנצח. ואפילו יתאספו כל עמי התרבות בעולם, וירצו לחנך את ישמעאל ולעשותו לבן תרבות, לא יצליחו בשום אופן, ולא יעלה בידם כלל, כי לא בן תרבות הוא, כי התורה העידה עליו שיהיה פרא אדם. דהא כתיב 'והוא יהיה', פירוש, גם לעתיד ולנצח.

"ואפילו אם ישכיל ישמעאל ללמוד, ויהיה למשל עורך דין, אז יהיה עורך דין פרא אדם; ואם ישכיל להיות רופא, אז יהיה רופא פרא אדם. כי הפראות שבו לא תסור ממנו לנצח!"

עד כאן היו דבריו של ה'חפץ חיים', ומהם הבין השואל שאין כל טעם לדחות את תכניתו, שהרי ישמעאל היה תמיד אותו ישמעאל. ואגב, מרן הגר"ז מבריסק זצ"ל אמר שמתוך שהתורה כתבה 'פרא אדם', ולא 'אדם פרא', אות הוא שהכח העיקרי של ישמעאל הוא ה'פרא' ולא ה'אדם'.

והנה לנו גם תשובה מדויקת על השאלה שהוצגה לעיל. כי באמת אין זו סתירה כלל! יכול היה הרופא ההוא לעמוד גם בראש ארגון טרור, ויכולה עורכת דין לבצע פיגוע התאבדות, כי למרות התואר המוצמד לשמם - הם היו ויישארו פראי אדם!

בסיום דבריו, נאנח ה'חפץ חיים' ואמר: "מי יודע מה הפרא-אדם הזה עלול עוד לעשות לעם ישראל באחרית הימים!"

בסיפור הבא שסיפר הגר"י גלינסקי, מתקופת היותו יושב בכלא הרוסי בגלות סיביר, מתגלה ההבדל התהומי בין היהודי לגוי בצורת התייחסותו לזולת:

"יחד עמי", סיפר הגר"י זצ"ל, "ישבו גם שני אישים נכבדים, שהיו שרים בכירים בממשל הפולני, שר המשפטים ושר חינוך.

"יום אחד מגיעים אלי שני השרים ובפיהם בקשה מוזרה: 'אנחנו רוצים לעמוד אצלך לדין תורה... הגם שהנך בחור צעיר, אבל רואים עליך שיש לך מידות טובות ויכולת-שיפוט'. השרים כמעט כפו עלי לשפוט ביניהם, ולא היתה לי ברירה אלא להסכים.

"עד מהרה התברר ששר החינוך לשעבר בממשלת פולין, תובע מעמיתו שר המשפטים, מי שהיה ממונה על עשיית הצדק בכל מדינת פולין, שגנב לו את מכנסיו... שמעתם?" - מספר הגאון רבי יעקב גלינסקי - "שר המשפטים גנב את מכנסיו של שר החינוך...

"בתוך זמן קצר התברר שאכן אלו הם פני הדברים, ושר המשפטים

אכן ביצע את הגניבה. הוא נימק את מעשהו בכך שביקש לתת 'שוחד', לאיש שהכין את האוכל במטבח של בית הכלא, כדי שייתן לו כף מרק יותר גדולה... וכיון שלא היו לו 'נכסים עצמיים', גנב את מכנסיו של שר החינוך, והעניקם לאיש המטבח..."

הבחור הצעיר, בן ישיבת נובהרדוק שבביאליסטוק, נתמלא בגאון ובגאווה יהודית, והחל לצעוק על שר המשפטים: "כיצד העזת לעשות כדבר הזה?! הרי בתוקף תפקידך לשעבר היית צריך לייצג את הצדק!". "אמרת לשרים הללו", כך סיפר הגר"י, "שאם ברצונם לשמוע מה היא דרך ההנהגה הטובה שבין אדם לחברו, שישמעו את הסיפור שברצוני לספר להם:

"בימים האחרונים", כך מספר הרב גלינסקי לשני השרים, "אני מתעורר מידי בוקר ומוצא מתחת לכרית שלי דג מלוח עם ביסקוויט... בתחילה סברתי שמישהו חמד לו לצון, אבל לאחר שעובר עוד בוקר ועוד בוקר, ובכל פעם אני מוצא את ה'מציאה' הזו מתחת לכרית, הרגשתי שאני מוכרח לדעת מי הוא זה ואי זה הוא, המוותר על מצרך כה יקר, מנת האוכל שלו ליום שלם ומעביר אותה אלי!"

רק מי שיודע את ערכו של מצרך זה, דג מלוח עם ביסקוויט, בסיביר, יוכל להבין את פליאתו של הגר"י גלינסקי, על הדבר המאוד לא מובן. מאחר וכל ניסיונותיו לעלות על זהות המניח האלמוני עלו בתוהו, החליט בלילה אחד לעשות מאמצים כבירים שלא להירדם, למרות העייפות הגדולה, עד שיתפוס את האלמוני הלז...

וכך היה. בשעה שלוש אחר חצות, הוא מרגיש לפתע שמישהו מנסה להרים לו את הכרית, ולתחוב לו דבר-מה (שאת תוכנו כבר ידע...). הוא מזנק ממזיטתו, ורואה לפניו זקן יהודי כבן שמונים וחמש, עם דג מלוח וביסקוויט בידו.

"מה זה? מדוע הנך מעביר אלי את מנת-האוכל שלך?" - הוא שואל את הקשיש.

והזקן שהופתע הפעם מהעובדה שהגר"י היה ער, לא איבד את עשתונותו, והשיב: "אני הייתי אדם עשיר מאד, ולא חסר לי דבר. אבל כיום אני יודע שהכסף אינו שווה מאומה. החיים כאן לימדו אותי שלא על הכסף לבדו חייה האדם"... ולאחר שהאריך לדבר על פחיתותו של הממון, המשיך ואמר:

"הסיבה שאני מביא לך מידי לילה את המנה שלי, היא פשוטה; לי האוכל הזה כבר לא יעלה ולא יוריד מאומה. אני מסתפק בפת קיבר המחולקת לנו מידי בוקר, אבל אתה עדין צעיר, ועתידך לפניך, אם תאכל את הדג עם הביסקוויט - תוכל לחזק בכך את עצמותיך, ולכן אני מעביר לך את המנה שלי מידי לילה..."

והגר"י גלינסקי פנה אל שני שרי הממשלה לשעבר, ואמר להם: "כך צריכים להתנהג! להקריב מן האחד לשני, ולא ההפך!"

לסיפור זה יש המשך: "לכשיסיפרתי את כל ההתרחשות הזו למרן הגר"י ש כהנמן זצ"ל, הגאב"ד דפוניבז', פרץ הגאון בבכי, ואמר לי שהיהודי הזה התגורר בעיירה פוניבז'. הסיפור כולו כפי שסיפרת אותו - כך אמר הגאב"ד זצ"ל - 'גרם לי אישית לחיזוק רב!' - - -

(מתוך הגדה של פסח 'חשוקי חמד')

הרב מאיר מילוא, ראש ישיבת 'כנסת מאיר' בראשון לציון ותלמידו הקרוב של אבא, התלווה אליו במשך שנים בנסיעותיו לחו"ל. "לא אחת קרה שקיבלתי מקום לא נוח בטיסה", הוא מספר, "וראש הישיבה דאג להחליפו במקום נוח יותר. כאשר קרה ולא קיבלתי את מנת האוכל בטיסה, העביר לי את מנתו שלו, כאילו הדבר מובן מאלי

הרה"ג ר' אלחנן חדש שליט"א על תורתו ודרכי אביו הגאון רבי משה חדש זצ"ל שעל האדם להיות ברכה לסביבתו

"בְּעֵבֶר תִּבְרַכְנִי נִפְשְׁךָ" (בראשית כ"ז, ל"א)

כל הימים היה אבא חוזר על סיסמתו של סבא: "והיה ברכה!" הבטחה זו, שניתנה לאברהם אבינו, שימשה אצל סבא גם כהוראה וכציווי: היה ברכה! על האדם להיות ברכה לסביבתו, מהות של שופע, של נותן, של מכבד.

והוא - היה אומר. כל מהותו של אבא, ברכה הייתה לסביבתו. כמה אור זרח מדמותו הקורנת! כמה שמחה שפעה מאישיותו הכובשת! כל אדם שבא במחיצתו יצא בהרגשה טובה יותר, קיבל והתברך.

...יהיה מי שישאל, איך ייתכן שהאדם נדרש לבטל את עניין

ה'כבוד' כלפי עצמו, ואילו במה שנוגע לכבוד הזולת - עליו

להיות 'מבין' ורגיש עד הדקויות העדינות ביותר?

על זה היה זועק רבי ישראל מסלנט: "הרי כל העולם מחזיקים

בשני ההפכים הללו, אך זאת באופן ההפוך מהנדרש; במה

שנוגע לעצמו - האדם רגיש עד מאוד, ואם נדמה לו שמישהו

זלזל בכבודו או פגע בו, הוא מגיב כאילו אירע דבר נורא

ואיום. ואולם כאשר זה קורה לזולת - הוא אומר: 'מה קרה?

על מה הרעש הגדול?!'..."

אם כן, אפשר גם אפשר להשתמש בשני ההפכים הללו, אלא

שיש לעשות זאת באופן הנכון...

(מאמרותיו של אבא)

בדרכו נכנס להתפלל מנחה בישיבה שנפתחה בשכונתנו, כדי לכבד

את ראש הישיבה הצעיר שכיחן שם. הוא אף הורה לי ולאחי ר' דב

להשתדל להתפלל שם, כדי לחזק את הישיבה ולכבד את ראשיה.

גם עם צאת השבת, השיקול היחיד של אבא בבחירת מקום לתפילת

ערבית היה: היכן תכבד נוכחותו במיוחד? על כן התפלל בבית כנסת

שלא מכבר התמנה בו רב חדש צעיר, לאחר פטירת אביו, שהיה רב

בית הכנסת במשך שנים.

פעם בהיותי עם אבא ביישוב שיש בו ישיבה חסידית, אמר לי: "הבה

ניכנס לבקר בישיבה". לא היה לי נוח להיכנס לישיבה חסידית בלתי

מוכרת, בלי שום הזמנה, אבל אבא חשב אחרת;

אם יש סבירות שפעולה זו תכבד אחרים, האם יש מקום להסתפק?

חשבונות של אי-נעימות לא תאמו את גישתו. אבא נכנס אל

הישיבה, וכפוי - התכבדו בביקורו עד מאוד. משגיח הישיבה אף

ניגש אליו בהתרגשות וביקש ממנו שידבר בפני בני הישיבה.

כולו אומר כבוד...

כמה כבוד רחש אבא לכל אדם באשר הוא.

"הכבוד שרחש ראש הישיבה לכל אדם, קטן כגדול, הוא דבר בלתי

מצוי!" כתבו התלמידים בזיכרונותיהם.

מעלה זו לא התבטאה רק באקראי, כאשר פגש אבא במאן דהוא.

אבא חיפש איך לכבד אנשים.

אבא טרח להעניק להם תחושה מכבדת. ותמיד תמיד - כולו אומר

כבוד.

פעם התארח אבא בביתי לסעודה שלישית, ונראה כי את הדרך

ניצל למחשבה כיצד לכבד אחרים בהזדמנות זו, שבה הוא מגיע

לשכונה אחרת;

הראשונה לא הייתה לי ברירה ונאלצתי להיעזר בך, אך מכאן ואילך
אצטרך להסתדר בעצמי!"
כך ויתר אבא על עזרה נחוצה כדי לשמור על כבודו של תלמידו, רב
הקהילה!

"זכיתי להוציא לאור ספר משיחותיו של משגיח הישיבה רבי נפתלי
חדש", מספר תלמיד הישיבה ר' אליעזר קרביץ. "מאותו יום, בכל
פעם שהתקשרתי אל ראש הישיבה והצגתי את עצמי, היה ראש
הישיבה מגיב מייד: 'בעל מחבר הדמשק אליעזר...'"

סיפר בוגר נוסף:

"מאז שנתמנתי לרב קהילה, בכל פעם שהגעתי אל ראש הישיבה
היה מכריז: 'הנה, הרב של... הגיע!' כך נהג בין כשהגעתי לביקור חג
ובין כשהגעתי להתיעצות בענייני הנהגת הקהילה, ואין לתאר את
תחושת החשיבות וההערכה שנתן לי".

גם הנהגה זו ספג אבא בבית סבא המשגיח. את כל תלמידיו וידידיו
משכבר הימים היה סבא מכנה בשם הרבנות שלהם או בשם
התפקיד שבו שימשו.

בוגר הישיבה יליד חוץ לארץ, התגורר בארץ כמה שנים אחרי
חתונתו. לאחר עמל רב זכה לסיים הלכות שבת ולהיבחן עליהן.
אבא שמח בשמחתו, אסף קבוצת בחורים וערך מסיבה לכבודו, ואף
כתב לו מכתב 'יורה יורה' על הלכות שבת.

אולם בזאת לא נתקרה דעתו...

מאחר שהוריו של האברך התגוררו בחו"ל, הקליט אבא את כל
האירוע ודאג שיעבירו את ההקלטה להורים, כדי לכבדם ולהרוותם
בנחת.

יהודי שהתגורר בקרבת הישיבה החליט להקדיש מדי יום שעת
לימוד. הוא קבע חברותא עם אחד מאברכי השכונה, והיה מגיע
לישיבה, מתיישב עימו בקרן זוית ולומד.

באחד הימים הגיע אבא לישיבה כלשהי למסור שיעור, וכאשר נכנס
לבניין ראה את היהודי הזה בבגדי עבודה, שכן שימש עובד תחזוקה
באותה ישיבה.

אבא רץ אליו בהתלהבות כובשת: "הרי אתה משלנו!" קרא לעברו.
"היהודי היקר הזה לומד אצלנו", הוסיף והסביר לסובבים, כשהוא
נותן תחושה שהלה אינו אלא אברך מן המניין בישיבת אור אלחנן...
אין לתאר את ההרגשה הנפלאה שעשתה המחווה הזאת ליהודי,
וכמה הכבוד שחלק לו אבא הרים את קרנו בעיני הסובבים ובעיני
עצמו!

פעמים רבות התלוויתי לאבא כאשר השתתף בשמחות. לא אחת
היה מברר אם יש שמחות נוספות באולמות סמוכים, וכאשר שמע
שבקרבת מקום נערכת שמחה של אדם מוכר, אולי נכד של ידיד
מהעבר... היה טורח ונכנס לאחל מזל טוב, בודעו שהשתתפותו
תשמו ותכבד את בעלי השמחה.

פעמים רבות חשתי אי-נעימות במעמדים אלו. הרי אבא לא הוזמן...
אבל אצל אבא לא היו חשבונות כאלה. **במקום שאפשר לכבד -
חייבים לכבד!**

כשהיה אבא נושא דברים בשמחות, היה מתאמץ במיוחד לשים
לב לכל הנוכחים, לא לשכוח אף אחד מהמשתתפים, להזכיר את
הסבים והדודים, לפארם ולהפליג בשבחם. לא אחת ראינו אחד
מבני המשפחה המבוגרים מכונס בעצמו בשולי שולחן ה'מזרח'...
עד דרשתו של אבא! אבא תמיד מצא קשר ייחודי ודרך לכבד את
מי שצריך, בהזכירו את ייחוסו ואת מעמדו, ובדבריו היה מחיה את
האנשים.

סיפר הרב וולפא, רבה של ראשון לציון:

"בשבת הגדול, כאשר הגעתי למסור את הדרשה לציבור בעלי
הבתים שבעיר, נדהמתי לראות את הגאון הרב חדש יושב בתוך
הציבור וממתין לדרשה..."

"התברר כי הוא שהה באותה שבת בבניין ישיבת 'כנסת מאיר'
שבעיר, וחש צורך לכבד את המרא דאתרא, אף שלשם כך היה עליו
לצעוד מרחק ניכר מהישיבה אל בית הכנסת!"

הנהגה זו רכש אבא בבית אביו, שעליו נהג לספר עובדות רבות כעין
אלו.

פעם שהה סבא בנופש במושב 'בית מאיר', וסבתא ביקשה מתלמיד
שהתלווה אליהם להציע לסבא לצאת לטייל מעט בין מנחה
לערבית.

"הרי בין מנחה לערבית מוסר רב בית הכנסת שיעור במשנה ברורה",
אמר סבא, "איך אוכל לצאת אף? הרי חובה עלי לכבדו!"

סבא היה אומר כי 'כבוד הבריות' הוא חובה המוטלת על האדם
מכוח צלם אנוש הנמצא בזולת, ואדם שאינו רוחש כבוד לחברו, הרי
הוא **גוזל ממנו**.

באחת מנסיעותיו של אבא לחו"ל הגיע לעיר שבה בוגר הישיבה
שימש בתפקיד רב הקהילה. התלמיד שמח על ההזדמנות שנקרתה
לו לסייע לאבא להיפגש עם גבירים מבני הקהילה, והוא נרתם לעזור
ככל יכולתו.

חלפה שנה. אבא שוב נסע לאותה מדינה, ושוב הציע התלמיד
את עצמו לעזרה. הפעם סירב אבא לקבל את עזרתו: "לא מוכבד
שרב הקהילה יעסוק בקהילתו בכגון דא", הסביר, "אמנם בפעם

הנייר עולה בעשרות אחוזים מחיר

נצלו את ה ליומיים

מבצע המתנות הגדול של 'דרש
התקשרו עכשיו, תירמו וזכו מי

תרום 23
למשך 2
סך כל התר
וקבל
• סט 'משנ
של
• ספר המ
המו
* סט 'משנה ב
וכן ספר המפ

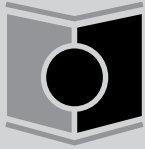

תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח
וקבל מיידית
• סט 'לקראת שבת'
• ספר המפתח על
המשנ"ב
* 'לקראת שבת' סט הספרים שנקרא
בשקיקה בכל העולם היהודי, 5 כרכים
עם אלפי סיפורים מרתקים לפרשת
השבוע מלוקטים מהמבחר של
עלוני 'לקראת שבת' של 'דרשו'
וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 6 חודשים
סך כל התרומה 120 ש"ח
וקבל מיידית
• חמשה חומשי תורה
של 'דרשו'
• סט 'דרש דוד' על
התורה
• ספר המפתח על
המשנ"ב
* חמשה חומשי תורה בכרך אחד * סט 3
כרכים 'דרש דוד' על התורה * ספר
המפתח על המשנ"ב

המבצע לזמן מוגבל, למבצע

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרן עולמית להיוזק
 ועידוד לימוד התורה

הדפסות וכריכות הספרים עולים

ההזדמנות בלבד!

ו' ואחינו' מסתיים בעוד כיומיים
 יידיית במתנת של ספרי 'דרשו'

תרום 28 ש"ח להודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 448 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- סט 'דרש דוד'
- חמשה חומשי תורה
- וספר המפתח על משנ"ב

* משנ"ב - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים,
 'דרש דוד' - על התורה 3 כרכים, חמשה חומשי
 תורה בכרך אחד, ספר המפתח על המשנ"ב

ומשך 16 חודשים
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 384 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- ספר 'דרש דוד'
- ספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים,
 'לקראת שבת' - 5 כרכים,
 ספר 'דרש דוד' - על מסכת אבות,
 ספר המפתח על המשנ"ב

ש"ח להודש
 1 חודשים
 ומה 276 ש"ח

מיידית

- משנה ברורה'
- דרשו'
- מפתח על משנ"ב

ורורה' - 6 כרכים,
 תח על המשנ"ב

"אם לא תוציא את בנך מבית הספר ותעביר אותו לתלמוד תורה", אמר לו הרבי בקול מאיים, "אל תוסף עוד לראות את פני! אל תבוא לבקש ברכה". נחרד אותו יהודי ונענה על אתר כי הוא אכן שועה להוראתו של הרבי

מדוע קבע הרבי מקרעטשניף זיע"א את מושבו דווקא ברחובות, וכיצד זרח אורו הבהיר והשפיע על העיר וכל סביבותיה

אליעזר (לייזר) רוט

"וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רַחֲבוֹת וַיֹּאמֶר כִּי עַתָּה הִרְחִיב ה' לָנוּ וּפְרִינוּ בְּאַרְץ"

(בראשית כ"ו, כ"ב)

הרבי בקול מאיים, "אל תוסף עוד לראות את פני! אל תבוא לבקש ברכה אם אתה מרחיק את הברכה מעצמך ובוחר להעניק חינוך כפרני לילדך!".

נחרד אותו יהודי ונענה על אתר כי הוא אכן שועה להוראתו של הרבי, ומעביר את בנו לתלמוד התורה, ואכן, מספרים חסידי קרעטשניף, מאותו איום נחרץ של הרבי קמה לה משפחה חסידית לתפארת עם בנים ובני בנים הצועדים בדרך התורה והיראה בכמה וכמה קהילות חסידיות.

ברית תמורת בריאות

בהזדמנות אחרת, גונבה לאוזניו של הרבי שמועה אודות יהודי מיוצאי רומניה, שלמרבה הצער החליט לשלוח את ילדיו למערכת החינוך הממלכתי, שם הם צפויים להתנתק מכור מחצבתם ולגדול בלי שילמדו אותם לקרוא את שמע חלילה וחלילה.

קם הרבי ונסע לביתו של אותו יהודי, החל לדבר על לבו בדבר גודל החשיבות של הענקת חינוך ראוי לילדים ביתר שאת אחרי השואה הנוראה, כשהצר הצורך הצליח להכרית חלק נכבד מעם ישראל, והמחנה הנשאר לפליטה צריך לאזור כוחות ולהגביר חיילים לתורה וליראת שמים לזכר קדושים המושלכים באש ועוד כהנה וכהנה הרבה הרבי לדבר על לב האיש.

ביישובים הסמוכים לרחובות כבר הכירו את הרבי רבי דוד משה מקרעטשניף זצ"ל, דמותו האצילית נראתה שם לא פעם ולא פעמיים. מכל הארץ היו משחרים לפתחו כדי לקבל את ברכתו, חדר ההמתנה שלו היה מלא וגדוש מפה לפה. סיפורי מופתים התגלגלו בכל מקום, ועד היום תוכלו למצוא לא מעט יהודים שחבים את חייהם לברכותיו ומופתיו הכבירים של הרבי.

אבל הוא עצמו, הרבי מקרעטשניף, לא הסתפק בישיבה בביתו שבקצה העיר רחובות, ובהמתנה ליהודים שיבואו אליו. הוא היה מכתת את רגליו ומשבר את עצמותיו בנסיעות ביישובי הסביבה, בחיפוש אחר ילדים שלא זכו לתלמוד בתלמוד תורה, הוא ניהל מצוד אחר נערים שלא זכו לתלמוד בישיבה. כך היה מטלטל את עצמו ממושב למושב, מעיר לעיר, ועושה נפשות לה' ולתורתו.

בעיקר היתה מצודתו פרושה על היישובים הסמוכים לרחובות, כדוגמת היישוב 'בית גמליאל', ממנו הצליח להציל כמה וכמה נפשות, ולהעמיד משפחות של יהודים יראים ושלמים, בהם תלמידי חכמים מופלגים שמעטרים כיום את כותל המזרח בהיכלי התורה.

הפעילות היתה מתבצעת בקרב בני כל העדות, אבל השפעתו של הרבי היתה גדולה שבעתיים על יהודים יוצאי רומניה. אלו עוד זכרו את ההוד וההדר שהיה שמוור לצדיקי בית קרעטשניף ונדבורנא בארץ מוצאם, ועל כן היתה להם יראת הכבוד מפני דמותו האצילית של הרבי.

פעם שמע הרבי על יהודי מיוצאי רומניה, שהגיע מדי פעם להתברך מפיו בביתו שברחובות, כי הוא שולח את בנו לבית ספר של החינוך הממלכתי, בלי תורה ובלי יראת שמים רחמנא ליצן. ניסה הרבי לדבר על לבו, ובמשך שעות אחדות ניסה לשכנע אותו בכל דרך אפשרית כדי שיואיל לעשות חסד עם בנו ולהעביר אותו לתלמוד במקום תורני.

משראה שהיהודי מסרב בכל תוקף להיענות להפצרות ולדברי השכנוע, החליט הרבי לנסות ולפנות אליו בדרך אחרת: "אם לא תוציא את בנך מבית הספר ותעביר אותו לתלמוד תורה", אמר לו

איך בכלל הגיע האדמו"ר הצעיר לימים, אוד מוצל מאש ונצר לשושלת המפוארת של אדמו"רי בית נדבורנא וקרעטשניף, להתגורר בעיר המדע, שבאותם ימים לא היה בה כמעט זיק של תורה ויראת שמים

משפחתו נלקח ממנו בשואה הנוראה, אבל ירושה גדולה וחשובה השאיר לו אביו: את עול האדמו"רות.

וכך, בעשר אצבעותיו עמל הרבי הצעיר וקומם מחדש את הקהילה הקדושה 'קרעטשניף' מעפרה, שרידי הקהילה, המעטים ששרדו את התופת הנוראה, התקבצו אליו, אחד מעיר ושניים ממשפחה. הוא נשא לאשה את הרבנית אסתר רחל, שהיתה בת אחותו הרבנית סימא רייזל, אשת הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנא זצ"ל.

כעבור חודשים אחדים עלתה המשפחה כולה לארץ הקודש, ומיד לאחר מכן כך התיישבו שניהם, גם החתן הצעיר וגם חמיו הגדול, בירושלים עיר הקודש, משוש כל הארץ.

אבל רצתה ההשגחה העליונה שיתפזרו הצדיקים בקרב הארץ, שילקטו אליהם את שרידי התופת, יהודים שבבות הימים ובצוק העתים שכחו את כור מחצבתם, ועל כן סובב הקב"ה את העניינים כך שיתפזרו הצדיקים בערים המרוחקות שעד נעדרו כמעט לחלוטין דמות של רב ומורה דרך.

בשנת תש"ח, כשגברו ההפצצות, נעקר רבי חיים מרדכי מנדבורנא מביתו שבירושלים, וקבע את מושבו ביפו. חתנו, רבי דוד משה מקרעטשניף דווקא ביקש להישאר בירושלים למרות ההפצצות, אבל הפגזים שירה הלגיון הירדני לא הותירו לו ברירה, אחד מהם פגע בפגיעה ישירה בביתו של האדמו"ר, וברגע אחד איבד הבית את צורתו וכבר לא היה ראוי למגורים.

נטל הרבי את מקל הנדודים בידו, ובפעם המי יודע כמה נאלץ לעקור ממקומו, יחד עם רעייתו הרבנית, ולעבור לבית חמיו שביפו.

על אם הדרך

בדרכם מירושלים ליפו, עברו הרבי והרבנית בעיר רחובות. החמה עמדה לשקוע והרבי טרם התפלל תפילת מנחה, ומשכך עזר ברחוב המרכזי החוצה את העיר רחובות מצד לצד, והתפלל

היהודי נע על מקומו בחוסר נוחות. הוא לא רצה לשלוח את ילדיו לחינוך חרדי, הוא העדיף את החינוך החילוני למרבה הצער, אבל לא היו לו תשובות לענות על דברי הרבי, הוא ידע כי צודקים ונכונים דבריו ואין לו שום הצדקה להחלטה שקיבל.

לפתע עלה במוחו רעיון, הוא יודע איך הוא יוכל להתפטור מהאדמו"ר שהגיע לנגן לו על המצפון ולדחוק אותו בכל כוחו כדי שישלח את בניו לחינוך החרדי.

"מה הרבי רוצה ממני?? שאל האיש בקול גדול, "אני הבעיה? אני מלתי את הילדים שלי כדת וכדין, אני מלמד אותם שהם יהודים ושהם צריכים להישאר יהודים. לעומת זאת השכן שלי, זה שגר שם, במרחק של כמה מטרים בודדים ממני, הוא לא מל את בנו! הוא לא הכניס את בנו בבריתו של אברהם אבינו, שהרבי ישכנע אותו קודם למול את בנו, ואחר כך ידבר איתי על חינוך תורני לילדם שלי שנימולו כדת וכדין!".

שמע הרבי את הדברים והזדעזע עד עמקי נשמתו. הייתכן כדבר הזה? יהודי שנמנע מלמול את בנו? בלי אומר ודברים קם ממקומו ומיהר לבית השכן, נקש על דלתו ודרש לדעת אם אכן נעשתה הנבלה הזאת בישראל שיהודי ימנע מלמול את בנו רח"ל...

השיב אותו יהודי שאכן, בצער רב הוא נאלץ להימנע מלמול את בנו. ומה מאלץ אותו לכך? החשש שאולי חלילה וחלילה תפרוץ שואה נוספת לעם היהודי, וכמו בשואה הקודמת, בה הוא עצמו כמעט קיפד את חייו ובה נספו כל בני משפחתו, יהודים שיצליחו להיטמע בין הגויים יוכלו להציל את עצמם, לעומתם מי שחתום בחותמו של הקב"ה כי הוא נימול כדת וכדין, לא תהיה לו אפשרות להימלט מהגורל האכזר, ולכן נמנע אותו אדם מלמול את בנו, כדי שלפחות יוכל להציל את עצמו אם חלילה תפרוץ שואה נוספת... נענה הרבי והבטיח ליהודי בהן צדקו שלא תפרוץ שואה נוספת, ושלא יאונה לבנו כל רע כל ימי חייו בגלל המילה, אדרבה, זכות המילה תגן עליו ויזכה לחיים ארוכים...

היהודי השבור אמר לרבי שהוא מוכן למול את בנו בתנאי אחד ויחיד: "בן נוסף יש לי, גדול יותר, והוא סובל ממחלה קשה וחשוכת מרפא, אם הרבי יבטיח לי שהילד הזה יבריא ויהיה כאחד האדם, אני אמול את בני השני". ניאות הרבי לקבל את ההצעה, בירך את הבן החולה שהבריא ושב לאיתנו כאדם בריא לכל דבריו, והיהודי עמד גם הוא בדיבורו ומל את בנו כדת וכדין.

הבית שנחרב

גדולות ונצורות חולל הרבי מקרעטשניף זיע"א ברחובות ובכל יישובי האזור, אבל איך בכלל הגיע האדמו"ר הצעיר לימים, אוד מוצל מאש ונצר לשושלת המפוארת של אדמו"רי בית נדבורנא וקרעטשניף, להתגורר בעיר המדע, שבאותם ימים לא היה בה כמעט זיק של תורה ויראת שמים, למעט כמה נקודות קטנות של אור שאך בקושי שרדו בסביבה החופשית ופורקת העול?

כשהסתיימה מלחמת העולם השנייה, נותר רבי דוד משה מקרעטשניף חסר כל. הוא נשאר בלי רכוש, רובה המוחלט של

הרב מלצר לא התמהמה והזמין את רבינו לשהות בינתיים באחד מן הצריפים של הישיבה, עד שישבו התלמידים שעזבו אותה בגלל המלחמה הנטושה בימים אלו. לימים אמר הגרי"צ מלצר: "חשתי שאסור לה לרחובות להפסיד אוצר זה".

בחדש תמוז תש"ח הגיע רבינו לבדו לשכון בצריף של הישיבה, לבדוק מקרוב את העיר ואת תושביה, כדי לדעת האם נכון הוא שיקבע את מגורו לקבע בעיר. לאחר ימים אחדים הגיעה זוגתו הרבנית ע"ה, וכך התגוררו השניים בצריף שהקדיש עבורם הגרי"ד מלצר, כשאת התפילות התפלל הרבי עם בחורי הישיבה. בסעודה שלישית, כך העידו זקני העיר, היה הרבי עורך את שולחנו הטהור, כשמלבדו נכחו בטיש עוד שלושה או ארבעה אנשים בלבד...

את הדירה של הישיבה נאלץ הרבי לפנות כעבור חודש, כשהמלחמה הסתיימה ותלמידי הישיבה שבו לבית תלמודם. שכר הרבי דירה קטנה ברח' הרצל, ולאחר תקופה העתיק משם את מקום מושבו לשכונת שעריים שהיתה מאוכלסת בעיקר ביהודים יוצאי תימן.

כשהחלה הקהילה הקטנה להתרחב, ויהודים נוספים דבקו ברבי זצ"ל והחלו להסתופף בצלו בקביעות, החלו שכנים מסביב להצר את רגלי הקהילה. הם לא רצו שרחובות תהפוך לריכוז חרדי, בוודאי לא חסידי. כך החלו צעירי העיר להתאסף בשבתות ליד בית מדרשו של הרבי מקרעטשניף, להשמיע מוזיקה קולנית וטרטורי אופנועים, עד שהשהות במקום הפכה לבלתי נסבלת.

לימים התברר שעל אף שהתושבים צרי העין חשבו לרעה, ולא רצו בהיווצרותה של קהילה חרדית ברחובות, אלוקים חשבה לטובה, ודווקא בגלל שהצרו את רגליו, פנה הרבי לקצה העיר, לרחוב 'ההגנה', שם קבע את מושבו ולא רק שהקים בית מדרש ומוסדות לתפארה, ישיבה קטנה וישיבה גדולה, תלמוד תורה, בית חינוך לבנות, מקווה טהרה ועוד ועוד, אלא במקום נבנו גם בניינים ולאחר מכן בניינים נוספים, וכך נוסדה לה קריית קרעטשניף המעטירה, שכיום מונה מאות רבות של משפחות, ומשמשת אבן שואבת לכל יהודי מבקש ה' המתגורר בעיר וביישובי הסביבה, כשמנייני תפילה ושיעורי תורה פעילים בבית המדרש מהשעות הקטנות של הלילה, ועד אחרי חצות הלילה שלמחרת.

תודתנו ליו"ר מכון 'ארחות אדם' - קרעטשניף, הרה"ח ר' אברהם מרדכי בלינדר שליט"א, ולספרא רבא הרה"ח ר' משה אהרן אויש, על טובת העין שנהגו בנו כששיתפו עמנו חומרים שכתבו וקיבצו אודות מסכת חייו של הרבי מקרעטשניף זיע"א, ודברי הימים של הקמת קריית קרעטשניף ברחובות.

סובבה ההשגחה העליזנה ובמקום חלפו כמה מיוצאי מרמרוש שברומניה, הכרת פניו של הרבי ענתה בו שכן קדושים הנו, וכששאלו לשמו וגילו שהוא בן לאותו צדיק, רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זצ"ל, אשר יצא שמו ולתהילה בכל גלילות רומניה שלפני המלחמה, ניצת בהם הניצוץ החסידי, והם פנו לרבי בתחינה ובבקשה שישאר עמם ויאציל עליהם ועל העיר כולה מהודו.

התעכב הרבי עמם, שוחח עמם והרעיף עליהם טללי תחיה, להעיר את העצמות היבשות ולהכניס בהם מידה גדושה של יראת שמים ורגש יהודי. הוא הבטיח להם לשקול ברצינות את הצעתם, ולבחון את האפשרות שיבוא להשתקע ברחובות.

ואכן, ביפו החל הרבי להתעניין על רחובות, ועל האפשרות לקבוע שם מקום מגורים קבוע. באותה העת, וגם מאוחר יותר, הוא נועץ בשני גדולי עולם שהודם חפף אז על יושבי ארץ הקודש, הלא הם כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א מבעלזא זצ"ל, ומרן החזון איש זצ"ל, ושניהם הורו לו בפנה מלא לשבת ברחובות. החזון איש הורה לרבי לפעול שתהיה רחובות עיר של תורה וחסידות כמו בני ברק, ואילו הרבי מבעלזא זיע"א התבטא על כך בלשון הווה ואמר כי רחובות היא 'א היימישע שטאט', כלומר, עיר חרדית כבר עתה...

בבירורים העלה הרבי כי לאחר המלחמה התפנו בעיר דירות רבות שהיו שייכות לערבים, וכדי לקבל דירה מהעירייה, עליו למלא טופס בקשה.

כאשר פנה הרבי לעירייה כדי לקבל דירה, נשאל ע"י הפקיד על עיסוקו. נענה הרבי ואמר: סבי היה אדמו"ר, אבי היה אדמו"ר, וגם אני, עיסוקי באדמו"רות.

הפקיד הביט על הרבי בעין עקומה לנוכח המקצוע המוזר שבו עוסק האיש שלפניו, והחליט שרחובות ותושביה אינם צריכים לאדמו"ר או רועה רוחני מכל סוג שהוא, ולכן טוב יעשה אם יסרב לבקשתו של הרבי, ויעניק את הדירה במקום זאת לסנדלר, חייט או אולי אפילו צייר או פסל.

אדמו"ר בן אדמו"ר

משראה שהפקיד מסרב להכיר במקצוע האדמו"רות והרבנות כמקצוע חיוני לעיר, פנה הרבי למשרד הדתות, וביקש להשפיע דרכו. ואכן, הגיעו למשרד הדתות פגש את הגאון רבי יהודה צבי מלצר זצ"ל רבה של רחובות וראש ישיבת קלצק, בנו של מרן הגאון הגדול רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל.

הרב מלצר אשר הכיר ברבינו כי איש מורם מעם הוא, ופניו מאירות כשל צדיק וחכם, שאלו לשמו, השיב לו הרבי, כי הוא בנו של הרבי מקרעטשניף זצ"ל, וגולל בפניו את הקורות עמו בענין

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"ההתעוררות במקום סחפה והבעירה אותי, וכך שם במעמד רבבות אלפי ישראל ב'היכל מנורה', מול בימת הכבוד של מרנן ורבנן וגדולי האדמו"רים שליט"א, החלטתי בקבלה אישית שאני אבחן על כל המשנה ברורה! כעת, בעוד כמה חודשים אזכה להשלים את הקבלה..."

לקראת הסיום הגדול חורף תשפ"ב, נבחני ה'דף היומי בהלכה' מספרים את סיפורם האישי

הרה"ח אהרן כהן

הדבר הבולט ביותר בשיחה עם חברי נבחני 'דרשו', זה הסיפוק האדיר הנשמע בקולם, כשהם משתפים על חוויית הידיעה החודשית במסגרת המבחן, לצד העקביות הבלתי מתפשרת להשתתף ולהיבחן בכל חודש על הלימוד.

במסגרת השיחות המיוחדת לקראת הסיום הגדול הממשמש ובא, פנינו לשיחה עם הרב יעקב קונופניצקי מאשדוד, כשהנקודות הנ"ל נשמעו אכן ממנו בבהירות. לשמוע ולהחכים.

מתי הצטרפת לנבחני דרשו?

"במחזור הקודם-הראשון- כבר נבחנתי לעיתים מזדמנות, אך ברוך השם מתחילת המחזור הנוכחי, הצטרפתי בקביעות לנבחני הדף היומי בהלכה, וזכיתי ברוב סייעתא דשמיא להיבחן מידי חודש בחודשו על הלימוד החודשי, בלא לדלג ב"ה על שום מבחן. כמו כן אני זוכה באופן קבוע להשתתף במבחן המסכם מדי חצי-שנה, על הלימוד החצי-שנתי".

מה גרם לך להצטרף להבחן על ה'דף היומי בהלכה'?

"אליבא דאמת, כחסידי גור האמון על ההוראה ללימוד ההלכה כבר בשנות הישיבה, במושג לימוד 'א שעה הלכה', הייתי רגיל בלימוד בספר משנה ברורה, לדעת לחיות כיהודי, אך עדיין לא נבחנתי על כך בצורה רצינית, ובדאי שלא ב'דרשו' ובקביעות.

"היה זה בסיום המחזור הראשון על כל ה'משנה ברורה'. משחזר הוא בקול. "ידידי שזכה ללמוד ולהיבחן, הזמין אותי להשתתף במעמד הסיום הגדול בהיכל 'יד אליהו'. שם הכל התחיל. נסעתי לשם כחוויה, לחוות מקרוב במעמד הגדול מבית 'דרשו'. כלל לא דמיינתי לעצמי שיום אחד אזכה אני להיות חלק מזה..."

"אך ההתעוררות במקום, סחפה הבעירה אותי, וכך שם במעמד רבבות אלפי ישראל ב'היכל מנורה' מול בימת הכבוד של מרנן ורבנן וגדולי האדמו"רים שליט"א, החלטתי בקבלה טובה ואישית שאני חלק מזה, ואבחן על כל ה'משנה ברורה'. כעת", נשמע קולו ברגש, "בעוד כמה חודשים אזכה להשלים את הקבלה!".

כמה פעמים אתה לומד כל חודש את החומר לפני המבחן?

"ב"ה", נשמע קולו בהתלהבות, "אני חי ונושם את הלימוד במשנה ברורה, חברי, ידידי ומשפחתי מרגישים ויודעים מתי זה השבוע של המבחן. כשברוך השם השמחה והברע"ן שיש לי בזה, כבר גרם לחברים ומכרים להצטרף ולטעום מזה, כשחלקם כבר גם בפנים, או

הרב יעקב קונופניצקי

לפחות כבר שואפים לכיוון...

"לגבי הלימוד", חוזר הוא לשאלתי, "אני לומד פעם אחת כסדר את החומר החודשי, כשאני לומד לאט ובמתנות, ומסכם היטב בשעת הלימוד ואף לאחר הלימוד, כך שזה נחקק היטב בזיכרוני. בנוסף אני משתדל לפני המבחן לחזור על כל החומר מסיכום ותמצית הלימוד".

מה תוכל לציין כטיפ כנבחן וויתקי?

"מאז שהצטרפתי לא חסרתני או דילגתי על שום מבחן. ברגע שיודעים מראש שאת המבחן עושים, קל הרבה יותר לשמור על סדר הלימוד בקביעות. אישית, זכיתי לפני כשנתיים להתחיל למסור שיעור קבוע בגמרא במסגרת הדף היומי, דבר זה תופס זמן במשך היום גם בהכנת השיעור וגם בעצם מסירתו, אך לא היה לי ספק שאני ממשיך בהשקעה ב'משנה ברורה' ואכן בסייעתא דשמיא, מזה ומזה אל תנח ידך..."

מה תרצה להעביר לחברים או למכרים שלך?

"ההרגשה והסיפוק אדיר, עולה על כל דמיון! אין אפשרות להעביר את זה בקול או בראיון. אך הצעת: נסו פעם-פעמיים ואז תבינו על מה אני מדבר", מעביר ומבעיר הוא בלהט, כשהוא ממשיך בהצעה וקריאה; "כל אחד יכול, כל אחד מוזמן ונקרא להצטרף, זו זכות שהיא בעצם חובה ללמוד ולדעת ולקיים, לחיות כיהודי. צריך פשוט לקבל החלטה אמיצה, ולשמור על הקביעות והעקביות ואז בס"ד מצליחים!"

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

קנינו את בית הדפוס בדמים מרובים, מתוך תקווה להחזיר את ההשקעה מכספים שייכנסו בעזרת ה' מהקליינטים הקבועים, והנה מתברר לנו שיש כאן משהו שלא לקחנו בחשבון... מציאות שכלל לא העלינו בדמיונות הרחוקים ביותר - מה זה? מי מדפיס חומרים עבור מנזר? ה' ירחם. זה לא בא בחשבון בכלל...

את הכתבה הזו חייבים לקרוא עד השורה האחרונה... הרה"ג ר' חיים כגן ורעייתו, בעלי דפוס 'במיוחד' המדפיס את מבחני 'דרשו', מספרים על עמידה בניסיון לא צפוי, על האבא הגאון רבי משה יהושע כהן זצ"ל, ועל כך שהקב"ה לא שכח חלילה לשלם להם ביד רחבה על העמידה האיתנה בניסיון הקשה

אליעזר (לייזר) רוט

המולת העובדים והלקוחות, כמו גם רעש המכונות ממלאים את החלל. אווירה פעלתנית שוררת במקום, מכונות ענק שכל אחת מהן שווה מאות אלפי שקלים, פולטות נייר מודפס בכמויות עצומות. החבילות נערמות, הדפים עוברים מיון קיפול והידוק אוטומטי ולבסוף נארזים ומסודרים על גבי משטחים הנעטפים בכמויות נדיבות של ניילון נצמד, בדרכם להעמסה על המשאיות.

את הממלכה הזאת מנהלים הגב' כגן, כשבעלה הרה"ג ר' חיים כגן, תלמיד חכם מובהק החובש את ספסלי בית המדרש במשך יותר ממחצית מהיום, מגיע לשעות ספורות מדי יום כדי לסייע לרעייתו בניהול המקום.

הם התחילו עם בית דפוס קטן, עסק שכונתי נחמד, ובהמשך התרחבו, רכשו בית דפוס פעיל שגודלו פי כמה וכמה מהדפוס הקודם שלהם, ומאז הם שקועים בעסקי הדפוס עד למעלה מצווארם.

לכאורה מדובר בבית דפוס אחד מני רבים, אלפים כאלו פועלים ברחבי הארץ, וגם דפוס 'במיוחד' כמו כל האחרים, אבל כשמו כן הוא, מאחורי הדפוס הזה יש סיפור מיוחד מאוד, שקשור במידה רבה גם לארגון 'דרשו', כפי ששמענו מפייהם של בעלי המקום.

"כשפתחנו את בית הדפוס הראשון והקטן יותר, היה מורי חמי בין החיים", מספר לנו הרב כגן, "חמי היה הגאון רבי משה יהושע כהן זצ"ל, שהיה מרביץ תורה גדול, וזכה לפרסום בעיקר בזכות השיעורים שהיה מוסר תמידין כסדרם בבית הכנסת 'זכרון משה' בירושלים.

"מדי יום היה מוסר שלושה שיעורים, האחד היה לפנות בוקר, ב'זכרון משה'. היה זה שיעור גמרא בעיון, למדו את הש"ס לפי הסדר, דף אחר דף עד שסיימו את הש"ס כולו במחזור לימוד שנמשך שנים רבות.

"לפנות בוקר היה מוסר שיעור לבעלי בתים ברשב"ם, בשעות הבוקר היה מלמד תורה לתלמידים, בשעות אחר הצהרים למד בכולל של 'יצאי חברון', בערב היה מוסר שיעור נוסף ב'זכרון משה', ובזמנו הפנוי היה יושב בבית, בחדר הלימוד והוגה בתורה בלא הפסקה.

"מעבר לכך שהוא היה מורי חמי, ואביה של רעייתי, הוא היה מורה הדרך שלנו, וכל דבר שעשינו קטן כגדול היינו שואלים קודם את פיו ומבקשים את ברכתו. כך היה גם לגבי פתיחת בית הדפוס, שאלנו בעצתו וביקשנו את ברכתו והוא אכן עודד אותנו להיכנס לעסקי הדפוס, ואף שיגר לנו ברכה כתובה שביסס על הפסוק 'ידה שלחה בכישור', אותה כתב לבתו, רעייתי שתחי'.

"לימים, כשנפטר לבית עולמו, נכנסו לנו כספי הירושה, והחלטנו לעשות להם קיום בבית העסק שלנו, כדי שתשרה בו הברכה כל הימים וממנו נוכל להתפרנס בכבוד ולגדל את ילדינו לתורה ועבודה. "חיפשנו אופציה להשקעה בהתאם לסכום שהיה בידנו באותה העת מכספי הירושה מהלוואה נוספת שלקחנו לצורך כך, והנה התגלגלה אלינו הצעה נפלאה... יש בית דפוס ברח' יהודה המכבי בירושלים, מדובר בעסק פעיל עם קליינטורה קבועה, אנחנו יכולים לקנות אותו ולהעתיק לשם את העסק שלנו, וכך נביא את הלוקוחות הישנים, והיו לנו גם את הלוקוחות של העסק החדש-ישן, ובעז"ה נוכל לעמוד בתשלומים ולהתפרנס בכבוד...

"עם מורי חמי כבר לא יכולנו להתיעץ אתו כאשר הורגלנו, אבל ביקשנו את ברכתם של גדולי תורה ויצאנו לדרך. קנינו את בית

"היום יש לי 'יום דרשו'! זה היום הכי גורלי ומשמעותי מבחינתי, כי אני מרגישה שאת כל המאמץ של החודש כולו אני מוכנה לתת מכל הלב, ובלבד שאזכה ליום אחד בחודש שבו אני מדפיסה את מבחני 'דרשו'"

על דא ועל הא, והוא סיפר לי על דבר משמעותי מאוד שקורה בחייו. הוא אמר שהגיע הזמן שבו עליו לפרוש מעבודתו בישיבה בה הוא עובד, ישיבת 'מאור התורה'.

"אבא סיפר לי שהוא מלא הכרת הטוב לישיבה שאפשרה לו להרביץ תורה לתלמידיה במשך שנים רבות, וכעת, כשהוא נאלץ לסיים את עבודתו בישיבה, הוא אמר לראש הישיבה הרב סלים שליט"א שהוא מבקש בקשה מיוחדת, שיאפשרו לו לצאת באמצע שנת לימודים, כלומר אחרי יום הכיפורים, ורק בחודש חשוון יביאו את הר"מ החדש שיחליף אותו.

"אמרתי לראש הישיבה הרב סלים שליט"א, שאני מבקש שייתנו לי ללמוד בישיבה גם בזמן 'אלול' הקרוב. ולמה? כי אני לא רוצה לבוא לראש השנה בידיים ריקניות חלילה וחלילה. במשך שנים התרגלתי לבוא לפני בית הדין של מעלה מעמדה של 'מוזכה הרבים', מעמדה של 'מרבץ תורה'. זה מה שאפשר לי לזכות שנה אחר שנה בשנת חיים וברכה. אני לא רוצה לבוא השנה בידיים ריקניות חלילה, ולכן אני מבקש שייתנו לי לעבוד בישיבה עוד חמישה שבועות בלבד, עד סוף זמן 'אלול', כדי לבוא לראש השנה במעמד של 'מוזכה הרבים'..."

"הנהלת הישיבה אכן נעתרה לבקשתו", מספרת הגב' כגן, "אבא אכן המשיך לומר שיעורים באותו זמן 'אלול', ובסופו של דבר ניאות להמשיך גם אל תוך זמן 'חורף', כי החתן של הרב סלים, שהחליף אותו בתפקיד, נסע בדיוק לחו"ל, והחילופים ביניהם בוצעו מאוחר יותר.

"ואכן, כפי שצפה אבא כך היה. את אותה השנה הוא השלים בחסדי שמים, אבל שנה אחר כך הוא שבק חיים לכל חי, ובאמת באותו אלול כבר לא היה מגיד שיעור בישיבה..."

השקפה אחרת

"הסיפור הזה הוא סיפור שנתן לי הצצה קטנה אל עולמו הפנימי של אבא שלי זצ"ל", אומרת הגב' כגן, "תחשוב על זה. לא היה בעולמו של אבא שום דבר חוץ מללמוד וללמד. הוא היה לומד יומם ולילה. השכנים סיפרו לנו שהוא חסר להם בנוף השכונתי כי הם התרגלו

הדפוס בדמים מרובים, מתוך תקווה להחזיר את ההשקעה מכספים שייכנסו בעזרת ה' מהקליינטים הקבועים.

"התחלנו להפעיל את העסק, והנה מתברר לנו שיש כאן משהו שלא לקחנו בחשבון... אחד הלקוחות הכי גדולים של העסק היה מנזר... כן, מנזר של נוצרים, עם כמרים ונזירות, רח"ל. מציאות שכלל לא העלינו בדמיונות הרחוקים ביותר - מה זה? מי מדפיס חומרים עבור מנזר? ה' ירחם. זה לא בא בחשבון בכלל..."

"פנינו לאיש שמכר לנו את העסק, שהיה אדם שומר מצוות, ושאלנו אותו שתי שאלות קשות. קודם כל איך הוא עצמו יכול היה להדפיס חומרים עבור מנזר, ובנוסף אם הוא כבר נהג כך, למה לא גילה לנו, למה הוא לא חשב שעליו ליידע אותנו בפרט 'שולי' שכזה, שאחד הלקוחות הגדולים שלו הוא מנזר?"

"האיש השיב לנו שהוא בכלל לא מבין מה הסיפור. "תבדקו את החומר", הוא אמר, "לא מדובר בחומרי כפירה ומינות חלילה, זה לא חומרים נוצריים, מדובר בחומר עסקי. המנזר מפעיל יקב ובית הבד, הוא משווק מוצרים שונים, והחומרים האלו הם חומרים מסחריים בלבד."

הפתעה לא נעימה

"אני הייתי מאוד נסערת מזה", מספרת לנו הגב' כגן, "מה זאת אומרת חומרים עסקיים? מדובר כאן בעסק שנקנה מהכספים של אבא שלי, זה כסף כשר וטהור, שהושג בתכלית הכשרות, לא יעלה על הדעת להשתמש בו לכאלו דברים רחמנא ליצלן..."

שאלנו רב בעניין והתשובה שנאמרה לנו היא שאכן אסור לנו להדפיס את החומרים הללו עבור המנזר. וכך, בעודנו בקושי מצליחים לבסס את העסק ולשלם את החובות שלקחנו על עצמנו, פתאום נתלשה מאתנו פרוסה נכבדה ומשמעותית מאוד מההכנסות של העסק אנחנו מאבדים לקוח מאוד משמעותי שמלכתחילה עשינו את כל הרכישה בהסתמך על הלקוחות של העסק הזה.

קשה לומר שהיה לנו ניסיון, כי הרב אמר שאסור אז אסור. אין כאן מקום לשאלה בכלל. אבל זה בהחלט היה מעשה שלא עבר לנו ככה בלי מאמץ. היינו מאוד נסערים והרגשנו שאנחנו כביכול מוותרים על הכנסה גדולה מאוד.

הרמנו עיניים לשמים, אמרנו אתה הקב"ה מנהיג את העולם, אתה הובלת אותנו למקום הזה, ואתה אינך מקפח שכר כל ברייה. אנחנו סומכים עליך שלא יגרם לנו נזק מזה שבחרנו שלא להדפיס חומרים עבור בית עבודה זרה.

"לפני שנמשיך לספר את סגירת המעגל", מוסיפה הגב' כגן, אני רוצה לספר קודם סיפור אחר עם אבי מורי זצ"ל. מקודם אמרנו שבבוקר הוא היה מלמד תורה, ואכן כל ימיו הקפיד על זה. הוא לימד במשך עשרים שנה בישיבת 'בית התלמוד', ולאחר מכן ב-15 השנים האחרונות לחייו לימד בישיבת 'מאור התורה' של הרב סלים שיבלחט"א. כל זה, חוץ מהעובדה שבמשך כחמישים שנה הוא מסר שיעורים ב'זכרון משה' בערב וברשב"ם לפנות בוקר.

"בשנה האחרונה לחייו ישבתי יום אחד עם אבא זצ"ל ושוחחתי איתו

מתלמוד התורה ומבתי הספר הישר לבית הדפוס, שם ממתינה להם אמא, שם הם אוכלים ועושים את שיעורי הבית, שם הם משחקים וקוראים ספרים.

"אני מודה ומתוודה, זה לא מה שחלמתי לעשות. זאת לא הקריירה לה קיוויתי, אני לא אוהבת במיוחד את התחום, אני לא עובדת בעבודה שהייתי בוחרת בה כאופציה ראשונה", היא אומרת, "אבל יש יום אחד בחודש, שבו אני מודה ומהללת לקב"ה על הזכות העצומה שנפלה בחלקי. באותו יום אני קמה מוקדם יותר בבוקר, אני מעירה את הילדים בשמחה, וגם הם קמים ומתלבשים בזריזות ועם הרגשה מאוד מיוחדת.

"באותו יום, הם יודעים שזה היום המאושר של אמא, וזה לא הזמן לעשות 'קונצים' ובעיות שילדים נוהגים לעשות בשעות הבוקר לפני שהם יוצאים ללימודים. כולם קמים ומתלבשים במהירות, הבית מתוקתק מוקדם מהרגיל, ואם בימים רגילים אני פותחת את העסק רק בשעה עשר בבוקר, ביום הזה אני מקדימה לבוא, ומיד אחרי שאני מסיימת לפזר את הילדים במוסדות הלימוד שלהם, אני אצה רצה לבית הדפוס ופותחת אותו בשמחה וברננה.

"היום יש לי 'יום דרשו'! זה היום הכי גורלי ומשמעותי מבחינתי, כי אני מרגישה שאת כל המאמץ של החודש כולו אני מוכנה לתת מכל הלב, ובלבד שאזכה ליום אחד בחודש שבו אני מדפיסה את מבחני 'דרשו'. כל הלקוחות שלי יודעים שביום הזה אין עבודות דחופות, שום דבר לא יתגר דחוף מהמבחנים של 'דרשו'. אני מאוד משתדלת לכבד ולתת שירות יוצא דופן לכל ארגון תורני, לכל ספר תורני או עלון של דברי תורה שמודפס אצלנו, אבל ל'דרשו' יש מקום מיוחד עוד יותר, כי זה בעיני זיכוי הרבים זאת הרבצת תורה לתלמידי ישיבות, והתעלות נוספת מעבר למחויבות הרגילה שלהם. הדפוס הזה, שנבנה בחלקו הגדול מכספי הירושה של אבי זצ"ל, הדפוס הזה יכבד תלמידי ישיבות וייתן להם עדיפות מיוחדת במינה.

"לכן, את החבילות של 'דרשו' אני אורזת באריזות קרטון, ולא באריזות נייר רגילות. את המבחנים של 'דרשו' אני מדפיסה על דף איכותי יותר. באחרונה התחלנו להדפיס את המבחנים של התוכנית המיוחדת לשנת השמיטה, 'קנין שביעית', החלטנו לשדרג את ההזמנה של 'דרשו' הדפסנו אותם על גבי נייר ירוק, המזכיר מייד את שמיטת הקרקעות, שיהיה נעים בעין של הנבחנים. הרי אני לא יכולה להתערב בתוכן התורני, לא זכיתי לכך, לפחות את החלק שלי אני משתדלת לעשות בצורה הכי מושלמת שאני יכולה, כדי שתהיה לי נגיעה קטנה בזיכוי הרבים, אחיזה בקרנות המזבח, בזכות העצומה של ארגון גדול וקדוש כל כך, כמו ארגון 'דרשו'.

"אז כן, הקב"ה לא קיפח אותנו, הוא נתן לנו שכר עצום על כך שנמנענו מלסייע לבית עבודה זרה ולבצע עבודות עבורו. אפילו כאן בעולם הזה השכר שלנו עצום על כך, הנחת שאני שואבת מוכה 'יום דרשו' לא תתואר, יש כאן בלאגן עצום באותו יום, מדובר בעבודה מאסיבית ואינטנסיבית, אבל הרעש הזה דומה באוזני למנגינה הכי שמחה והכי מקפיצה בעולם, רק בשביל לזכות לשמוע את המנגינה הזאת, היה שווה כל המאמץ!".

לראות אותו יושב ולומד אחרי חצות הלילה, מכין את השיעור שמסר לפנות בוקר ברשב"ם. הוא מסר כל יום שלושה שיעורים, למד עם כמה חברות, ולמרות כל זאת הוא לא ראה בעצמו 'מוכה הרבים', אלא רק בזמן שהוא לימד תורה לבחורים בישיבה. הוא החזיק בדעה ש'זיכוי הרבים' אמיתי זה רק על ידי העמדת הדור הבא של עולם התורה, להרביץ תורה בישיבה! זה זיכוי הרבים האמיתי. כל השאר לא נחשב לזיכוי הרבים ביחס ובערך של זיכוי הרבים על ידי לימוד לתלמידי ישיבה.

"ועכשיו אני רוצה לסגור את המעגל של הסיפור שהתחלנו: הרי אנחנו ויתרנו על כסף שמגיע מהפצת טומאה.

"איך גמל לנו הקב"ה ברוב רחמי ובחסדיו? הוא הרי לא נשאר חייב, ותמיד מחזיר לכל אדם בכפל כפליים על מעשיו הטובים.

"עברה תקופה של התמודדות לא קלה, והנה זמן לנו הקב"ה זכות עצומה, פנו אלינו מארגון 'דרשו', והציעו לנו להדפיס את המבחנים של הארגון. למי שלא יודע, מדובר בשפע של מבחנים, משלל תוכניות ומסלולי לימוד, בכמויות אדירות.

"זה לעומת זה עשה אלוקים, ממש כך, במקום להדפיס חומרים למקום של כפירה, אנחנו זכינו לעשות את ההיפך הגמור, להדפיס דברי קדושה, ולא סתם דברי קדושה, אלא עבור ארגון כמו 'דרשו' שמפעיל כמה תוכניות ייחודיות לבני הישיבות, לצד תוכניות כלליות שגם בהן יש אחוז גבוה מאוד של תלמידי ישיבות הנבחנים בהן, וכך אנחנו זוכים לקחת חלק בזיכוי הרבים הגדול ביותר שאפשר לעשות, לפי משנתו של אבי זצ"ל, לזכות בחורי ישיבה, ולא סתם בלימוד, אלא בלימוד שהם לומדים מעבר למה שהם חייבים ללמוד במסגרת הישיבתית.

"התובנה הזאת הכתה בי ביתר שאת לפני שבועות אחדים, כששמעתי על הטרגדיה של הבחור הצדיק פנחס וייס ע"ה. כשהמזכרת האחרונה שהשאיר להוריו היה המבחן של 'דרשו' שעשה זמן קצר קודם לכן, מבחן שאנחנו הדפסנו, כאן בבית הדפוס. "זה תפס אותי חזק מאוד, הסיפור הזה. איזה בחור צדיק וקדוש הוא היה! מתמיד עצום, השכים קום כל בוקר, הוא היה בחור נפלא! ובכל זאת, לא הספיק לו כל זה, הוא רצה להוסיף על עצמו עוד קצת עוד משהו שהוא לא מה"חובות הרגילים" וגם למד 'דף היומי בהלכה', ונבחן ב'דרשו'. זה הרי שיא השיאים של זיכוי הרבים שאפשר לעשות. הצטמרתי מאוד מהמקרה הזה, ואפילו קיבלתי על עצמי קבלה קטנה ללכת בדרכיו ולנהוג מנהג טוב כלשהו, כל בוקר, משהו שהוא לא מה"חובות הרגילים" לעילוי נשמתו של הבחור הצדיק הזה. כי הוא לימד אותנו שלא מספיק להיות קודש, צריך להיות קודש קודשים!

המנגינה הכי שמחה

דפוס 'במיוחד' הוא רק בית עסק של משפחת כגן, אלא גם המקום שבו נמצאת המשפחה כולה במשך רוב שעות היום. מאחר ואבי המשפחה מנצל את רוב זמנו להגות בתורה, האם, עקרת הבית, נמצאת כאן מבוקר ועד ליל, ובהתאם לכך הילדים יודעים לחזור

זכורני שראיתי אצל הגאון האדיר רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל', שלאחר נישואי נכדתו הראשונה, החל לחגור 'גארטעל' בתפילה. יום אחד ראהו יהודי חסידי כשהוא חוגר את הגארטעל, ולאחר התפילה ניגש אליו ושאל: "ראיתי שכבוד תורתו לובש גארטעל בתפילה, והיות שכבודו גאון הוא, רצוני ללמוד טעמו"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

גדול תלמידיו ויוצקי מימיו של הגאון מוילנא, בהקדמתו ל'ספרא
דצניעותא'

עוד בדור האחרון זכינו לראות בעינינו צדיק וקדוש עליון, מרן
ה'סטייפלער' זצ"ל, אשר המליצו עליו 'אין נסתר מנגד עיניו', לאור
זאת שהיה מזהה באחת על פניו של האדם וכן על גבי הכתב את
כל עברו ומצבו הרוחני של הכותב, וכבר נודעו לרוב סיפורי מופת
נוראים שאירעו במחיצתו.

כשלמדתי בישיבת רוז'ין לצעירים בבני-ברק, זכינו לקבל תורה
והשקפת חיים מהגה"צ רבי מרדכי עמרם יעקובזון זצ"ל, ששימש
בימים ההם כמשגיח בישיבה. בהזדמנות מסויימת הוא דיבר על
הביקור אצל גדולי התורה, ובתוך הדברים אמר: "עליכם לדעת
שצדיקים רואים! יש לכם להתכונן כראוי לפני שהינכם דורכים על
מפתן דלתו של צדיק הדור!". דברים אלו שיצאו מהלב נכנסו ללב.

כעבור מספר שנים כשלמדתי בישיבת פוניבז', זכיתי לעלות יחד
עם קבוצת בחורים מבני הישיבה, במשך תקופה מסויימת לשוחח
בלימוד עם ה'סטייפלער' מידי שבוע ושבוע. בשלב מסויים יזמו
הבחורים שבימים שאמורים הם להיכנס אל ה'סטייפלער' ישכימו
קום בשעה שש וחצי בבוקר, להספיק ללמוד לפני התפילה, ובנוסף
יקבלו על עצמם 'תענית דיבור' במשך כל היום. מטבע הדברים היו
ימים שהצליחו ליישם את הקבלות הללו כראוי והיו ימים שנכשלו
בחלקם.

מרבית המפרשים ובעלי המוסר עמדו על פליאה גדולה ועצומה
הזועקת מאליה. התורה אומרת: "ויגדלו הנערים ויהי עשיו איש
ידוע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אוהלים: ויאהב יצחק את
עשיו כי ציד בפיו ורבקה אוהבת את יעקב" (כה, כז-כח).

ובמדרש (ילמדנו אות ס) מתואר כיצד הצליח עשיו לצוד את אביו
בפיו: "היה בא מן החוץ היה אביו שואלו: היכן היית היום? אמר לו:
בבית המדרש! לא כך וכך היא הלכה מכך וכך? לא כך איסורו ולא
כך היתרו?! ואומר לאביו: אבי, המלח מהו שיתעשר? והיה יצחק
תמה ואומר: ראה כמה בני מדקדק במצות! ומתוך דברים אלו היה
צדו בפיו ואוהבו".

והענין משולל הבנה. כיצד יתכן שיצחק הצדיק מרום מעלתו
ותפארתו אהב דווקא את עשיו ולא את יעקב? ויותר פלא כיצד
יתכן שעשיו הצליח להתל בייצחק בקלות מבלי שיכיר ברשעותו?
בעיני הבדולח שלו, לכאורה היה אמור להבחין בדקות הדברים
בצביעות ובשקר שמסתתרות מאחורי דבריו של עשיו באיצטל
של התחסדות והצטדקות?

הן הלוא ידועים דברי הרמב"ם (מורה נבוכים חלק ג פרק נא) שזאת
היתה דרגת שלושת האבות - "ראה מאין עין וישמע מבלי אוזן!",
ופלא לומר שלא ידע והכיר את נפש עשיו בנו הרשע?

הרי ידוע מעשים מופלאים מגדולי הדורות הראשונים והאחרונים,
שהבחינו בנקל על פניו של האדם היכן הוא עומד מבחינה רוחנית.
כיצד יתכן שיצחק אבינו משלושת אבות האומה לא הבחין בדבר?
הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', בספרו
'מכתב מאליהו' (חלק א, עמוד 62) כותב: "והנה משה רבינו בעוצם
חכמתו היה מכיר כל אדם בתוך תוכו על פי כל צדדי כוחות נפשו
אפילו הטמונים ביותר, כמו שכתוב: 'ואתה תחזה מכל העם', ואמרו
חז"ל שהבחין על פי חכמת הפרצוף".

ומעתיק את דברי הגאון מוילנא (בספרו 'אדרת אליהו' - דברים)
שהיו באים ישראל אל משה לשאול כל אחד על עבודת ה' הפרטית
שלו, ומשה היה מלמד העצות והדרכים לכל אחד כעניינו הפרטי
על פי השם".

כך גם היה אצל הגאון מוילנא עצמו, שהיה מאבחן בהבטה קלה על
פני אדם את עומק מהותו ונפשו. כפי שמספר רבי חיים מוואלוז'ין,

ואכן יכולני להעיד על תופעה פלאית. בימים שהשכמנו קום ולא דברנו כלל במשך היום, כאשר נכנסנו לפני ה'סטייפלער' זכינו ממנו לחביבות יוצאת דופן. הוא קם בפנינו מלוא קומתו וקיבל אותנו במאור פנים מיוחדת. ולאידך, בימים שלא עלתה בידנו לעמוד בקבלות בשלימות, הוא היה מחווה באצבעו ומרעים בקולו: "תכנסו! תכנסו!" אולם מבלי לגלות בפנינו שום רגשות הערכה והוקרה מיוחדים.

פעם כששחתי זאת בפני אחד הנכדים, היה נראה שאינו מתפעל כלל מהדברים, היה אצלו הדבר כה פשוט ושגרת, ולא הבין כלל מה באתי לחדש.

מכל זאת אנו רואים שהצדיקים רואים הכל, ומכאן מתחדדת השאלה ביתר שאת, כיצד יצחק אבינו, ממעמידי האומה, בעוצם טהרת נפשו לא הבחין בצביעותו של עשיו? כמה דרכים נאמרו בשוב הדברים:

רמאותו של עשיו כלפי עצמו

דרך נפלאה לבאר זאת סללו לנו גדולי בעלי המוסר: בתלמודי-תורה תמיד נהגו המלמדים לתאר באוזננו את גסות הרוח ורשעותו של עשיו; כיצד בלע את העדשים בפעירת פה. כיצד דיבר בבזו על הבכורה. כיצד שמר טינה ושנאה ליעקב אבינו ורדף אותו עד אחרית ימיו, ועוד. מציאות זו גרמה לנו לצייר במוחנו את עשיו כאיש גבוה ומפחיד, בעל חזות מגושמת וגסה, ולכן איננו יכולים להבין זאת כיצד יצחק אבינו לא הבחין בדבר שכל נער היודע קרוא וכתוב יכול להבחין בו בנקל, ומכאן מזדקפת התמיהה במלוא חריפותה.

אך לאמיתו של דבר, תכונות נוספות היו לו לעשיו, כפי שהארכנו בתחילת המאמר. הוא היה מדקדק עצום במצוות, והשתדל להחמיר על עצמו בקיומם. מעשי הַרְשַׁע של עשיו המתוארים בחז"ל לא החלו כך בגלוי, בתחילה היה זה שינוי קטן, דק מן הדק, שאפילו עשיו עצמו לא הרגיש בכך. הוא המשיך לרמאות את עצמו שהוא צדיק ונוהג בצדקות, עד שגם יצחק לא היה מסוגל להרגיש בזה.

מרון הגה"צ רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל, משגיח ישיבת מיר, כותב זאת בלשונו הזהב: "הנה איך זה באמת מובן לנו? האם היה כאן חלילה איזה מעשה של ילד שובב המתלוצץ מאב לא חכם והמרמה אותו מראש עד עקב? והאם באמת היה כל כך קל לרמות את יצחק? חלילה מכל זה!"

"אלא פירוש הדברים נבין מכך, שהעמידה התורה מעלתו של יעקב שהיה איש תם, היינו שכולו היה מתאים התאמה בתכלית, פיו ולבו שוין. נבין אם כן שזה שנאמר על עשו שהיה ההיפך מיעקב 'איש יודע ציד' - כלומר שלא היו מתאימין אצלו הפה והלב. אמנם כי היה מדקדק במצוות, והוא עשו דימה ודאי כי מחמיר גדול הוא, ולא היתה לו אף ידיעה מחסרונותיו. אלא שלא היה איש מתאים, לא היה מתאים עם כל עצמותו וזה הוא 'יודע ציד' ההיפך 'מאיש תם'..."

הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', ביטא זאת בשיחתו בלשון אחרת: "בודאי שעשיו דקדק במצוות, ולפחות

עשיו בעצמו היה סבור שמדקדק במצוות, וחי בתוך השקר וסבר ששלם הוא במעשיו. כי כן ניתנה כח לרע ולשקר, שיכול להיות רשע גמור ולסבור שמעשיו כשרים וראויים. וכל הנפקא מינה בין הטוב לרע הוא רק בענין פיו ולבו שוין, וכיון שהיה מרמה את עצמו יכול היה גם לרמות את אביו".

ויש שדקדקו זאת מדברי רש"י שפירש שכיון שנעשו בני שלוש עשרה שנה זה פורש לבתי מדרשות וזה פורש לעבודה זרה. שהנה לא נאמר ברש"י זה 'הולך' ועובד עבודה זרה, אלא זה 'פורש' לבתי מדרשות וזה 'פורש' לעבודה זרה. משום שבתחילה הם עדיין לא 'הלכו', הם רק 'פרשו' בלב כל אחד לכיוון אחר.

בתחילה עדיין לא היה עשיו שקוע ממש בעבודה זרה, אדרבה עדיין היתה בו גדלות מסויימת שבגללה היה סבור שהוא צדיק גמור, ואף יצחק אבינו יכול היה לטעות במהותה, שכן הפרישה היתה כאמור רק בלב ולא במציאות, ולכן עדיין אחז שהוא מחמיר גדול, ורק באופן הזה הכירו יצחק. בשונה מרבקה שכבר בימי עיבורה הרגישה שהוא רוצה לצאת לבתי עבודה זרה, (כמובא במ"ר סג, ה).

אמרה שנונה אמר פעם הגאון רבי אהרן שייף, רבה של אנטוורפן: "לכל רמאות ישנו גבול מסויים. כלומר, את החבר אפשר לרמות כמה חודשים, את בני הבית כמה שבועות, את אשתו כמה ימים, אך רמאות של האדם כלפי עצמו הוא ללא גבול. האדם מסוגל לרמות את עצמו בלי סוף ובלי גבול".

זה היה שורש תחילת הנפילה של עשיו, שלא היו פיו וליבו שוין. הוא רימה את עצמו שהוא בעל דרגה, ודיבר גבוהה גבוהה על דקדוקי מצוות, ואף הידר במצות כיבוד אב ואם. אלא שבתוך תוכו כבר פשתה הריקבון, הרצון לפרוש לבתי עבודה זרה כבר היה קיים בו, אך כיון שלא עשה זאת למעשה עדיין סבור היה שנשאר צדיק. הדקות הזאת היתה קשה מאוד לזיהוי ולהבחנה, לכן יצחק לא הרגיש בה, ובודאי שלא עשיו שהיה נוח לו לרמות את עצמו, לחיות ברמאות.

הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, מספר שכאשר עלה לאחר נישואיו להשתקע בארץ הקודש החליף את מלבושיו, ממלבוש אמריקאי ללבוש ירושלמי אוטנטי, כמנהג המקום וכמנהג משפחת רעייתו, ונכנס ללמוד בכולל של ישיבת קמניץ.

ביום מן הימים, בעת שלמד בכולל, להפתעתו נכנס להיכל בית המדרש רבו הגה"צ רבי ישראל חיים קפלן זצ"ל, ששימש כמשגיח בישיבת 'בית מדרש עליון' במונסי, שרבי משה אהרן נמנה כתלמיד בישיבה ההיא במשך כמה שנים. הרב קפלן הוא חתנו של מרון הגה"צ רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל ממיר, וחונתנו של יבדל לחיים מורי הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א, ראש ישיבת פוניבז'.

רבי ישראל חיים שזיהה את תלמידו החשוב משכבר הימים ניגש אליו לאחל לו שלום ברגשות חמים, ותוך כדי דיבור הוא שם לב לכך שרבי משה אהרן עוטה חליפה ארוכה, לא כפי שהכירו מימות חוץ

בימים שהשכמנו קום ולא דברנו כלל במשך היום, כאשר נכנסנו לפני ה'סטייפלער' זכינו ממנו לחביבות יוצאת דופן. הוא קם בפנינו מלוא קומתו וקיבל אותנו במאור פנים מיוחדת

לעתיד לבוא יזכה שרבינו תם יקבל את פניו, ואיני רוצה שיצעק עלי שאני 'קרקפתא דלא מנח תפילין'..."

המש"ך הרב גוסטמאן לספר: "כשהגיע רבי שמעון לגיל מסויים, החל לחגור אבנט בשעת התפילה, וכששאלוהו על כך אמר שאף שבמשך היום כולו הוא חגור באבנט, מכל מקום ברצונו לקיים מצוות 'היכון לקראת ה' אלוֹקֶיךָ' כפשוטו. -

"כתלמידו של רבי שמעון", אמר הרב גוסטמאן, "הגעתי אף אני לגיל שאוכל לקיים מצוות 'היכון'..."

זה הוא חיקוי חיובי הראוי לשבח, כי הוא מביא בכנפיו עליה רוחנית ולא נסיגה. הוא נובע מפנימיות, מתוך הישגים והרגשות נעלות של כמיהה ושאיפה. אך חיקוי חיצוני לשם חיקוי בלבד, הוא דמיון שוא שמספק ומשביע את האדם מלתור אחר העליה, וגורם לו לפטור את עצמו מלעשות את מחויבותיו.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

לארץ. הוא הסתובב סביבו והביט עליו מכל עבר כמשתהה: "אה! א' פארטיגער תלמיד חכם!" [תלמיד חכם מושלם!]. "איר האלט שוין ביי דעם?..." [אתם כבר אוחזים בזה?...]

מתוך מבוכה מסויימת שתק רבי משה אהרן ולא הגיב, ורבי ישראל חיים המש"ך לומר: "אל תתפתה להאמין! תדע לך שנשארתי אותו הדבר כפי שהיית עם החליפה הקצרה... זה לא שינה בעצמותך כלל!..."

לימים, כאשר סיפר זאת רבי משה אהרן בשיחתו בישיבה, אמר: "בשעת מעשה לא ירדתי לסוף דעתו, ואף חשתי פגוע מן הדברים. אך משהתיישבתי בדבר הבנתי כי מורי ורבי, שהיה איש אמת ללא כחל וסרק, ודאי חפץ היה ללמדני יסוד עצום בעבודת ה', שכאשר החיקוי כשלעצמו אינו נובע מטהרת ופנימיות הנפש, הוא אינו פועל כלום, רק על הדמיון. -

"החיקוי הוא יעיל ברוחניות, כאשר הוא גורם לאדם לפתח שאיפה וכמיהה לעלות ולהתרומם. בבחינת "קנאת סופרים תרבה חכמה". אולם אם החיקוי החיצוני הוא ללא השפעה פנימית לא רק שאינה מועילה אלא אף מזיקה. כי היא מפתחת דמיון שקרי של אחיזה במעלה מסויימת, כשלמעשה היא אינה קיימת."

זו אחת התכונות שאפיינו את עשירי הרשע. חיקוי ודימוי שנבעו מצביעות ורשעות, ללא שום השפעה פנימית. שם היתה טמונה אחת מנפילותיו הגדולות!

לעומת זאת, זכורני שראיתי אצל הגאון האדיר רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל', שלאחר נישואי נכדתו הראשונה, החל לחגור 'גארטעל' בתפילה. יום אחד ראהו יהודי חסידי כשהוא חוגר את הגארטעל, וסקרנותו נעורה בו. הוא החליט לברר את פשר הדבר, ולאחר התפילה ניגש אליו ושאל: "ראיתי שכבוד תורתו לובש גארטעל בתפילה, והיות שכבודו גאון הוא, רצוני ללמוד טעמו."

רבינו השיבו בבת שחוק: "גאון אינני, אך מכל מקום אענה לך על שאלתך. מורי הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, החל באחד הימים להניח תפילין של רבינו תם. אחד התלמידים שאלו על כך, והוא השיב שהיות והוא עמל כמה פעמים לישב את דברי רבנו תם, אולי

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

הרב ר' אורי הצדיק, יושב בחדרו למעלה בקומה השניה, ולומד את הגמרא הקדושה, ולמטה בסלון ביתו הוא שומע את השאגות... הוא מתחבט מה לעשות: הרי אני יודע את האמת ואני רוצה אותה, אבל מצד שני כזה משחק איך אפשר?

הפזיזות - אם כל חטאת!

הרב בנימין בירנצוויג

"הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאֲדָם הָאֲדָם הַזֶּה... עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אֲדוֹם" (בראשית כ"ה, ל')

שמו של האדם הוא מהותו! ומשכך הקשה הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, למה נבחר לעשו השם 'אדום' על שם התבשיל שכה חשק בו, הרי כתוב שחמש עברות חמורות עבר עשיו באותו היום, עבודה זרה, גילוי עריות שפיכות דמים ועוד, וא"כ היה ראוי לקרות לו שם על אחת מהן 'עברייני' או 'רוצח'?

ויותר מזה אם היה עניין לקרות לו על שם אכילתו הבלתי נימוסית, אז למה לא קראו לו על שם מה שבקש "הלעיטני נא מן האדום האדום הזה", ויקראו לו 'מולעט' איזה דגש ניתן בדווקא לצבע של המאכל ולא לצורת אכילתו!

ומבאר נפלא: הדגש הוא על הצבע! כי בא עשיו, רואה סיר מבעבע במטבח, פותח אותו ורואה צבע אדום, ואז מבלי לחשוב מהו התבשיל ומה טעמו, הוא מיד מבקש "הלעיטני נא מן האדום הזה", בררת? חשבת? אולי הוא צבע לצביעת קירות? הנמהרות הזו לעשות פעולה בגלל איזו תאווה, מבלי לעצור, מבלי להתבונן, מבלי לחשוב. היא עיקר כלי מלחמתו של היצר הרע, זו מהותו של עשו!

ועל כן קרא שמו 'אדום'!!!

משל נפלא הביא הגר"א דסלר זצ"ל (מכתב מאליהו ח"ד) על מעלת דחיית הסיפוק המיידי, שהיא המגן המשוח למלחמת היצר. והוא מביא את המשל המובא בספר 'שאלות ותשובות' לרב האי גאון (סימן י"ד):

מעשה בשועל אחד שבא עליו ארי לאכול, אמר לו השועל: "מה יש בידי להשביעך?! אבל אני אראה לך אדם שמן שאתה טורף ושבע ממנו". והיה שם בור מכוסה ואדם יושב מאחוריו, כיון שראה הארי אמר לשועל: "הריני מתיירא מתפילתו של זה שלא ישלני!" אמר לו השועל: "לא יגיעו הדברים לא לך ולא לבנך, אולי לבן בנך יגיעו, אבל בין כך אתה שבע מרעבונך, ועד בן בנך זמן רב הרבה". נתפתה הארי וקפץ על הבור המכוסה ונפל שם, בא השועל על שפת הבור והציץ עליו. אמר לו הארי: "הרי אמרת לי שאין הפורענות באה אלא על בן בניך?" אמר לו השועל: "אולי יש עוון של אבי אביך שאתה נתפסת בו?!" אמר לו הארי: "אבות אכלו בוסר ושיני בנים

תקהינה?!", אמר לו השועל: "ולמה לא חשבת כן מתחילה?"... ומסיים רב האי גאון, שהלקח ממשל זה הוא שהמפריע העיקרי אצל החכמים שאינם מאמינים הוא התאווה, כאשר התאווה מתגברת על האדם - לא די שאין חכמתו מצילתו, אלא חכמתו מסייעתו להטעות את העולם ולהוליכם בדרכו המעוותת. גם הארי מלך החיות נפל ברשת השועל, אך משום שנתאווה לבשר קצת יותר שמן, לא השכיל להתגבר ולחשוב. לכן מה שהבין בנקל לאחר שנענש ונסתלקה נגיעתו, לא הבין מתחילה כשתאוותו משלה בו.

ישנו מחקר שנקרא 'מבחן המרשמלו'. ערך אותו חוקר נכרי לפני 40 שנה, אז, כשהמרשמלו היה דבר חדש, חטיף יקר ערך, בפרט לילדים... המחקר נעשה על ילדים קטנים, וההוראות שניתנו להם היו פשוטות בתכלית:

כל ילד היה נכנס בתורו לחדר ריק, התיישב על כסא ליד שולחן, ועל השולחן היה מונח ממתק מרשמלו בודד וריחני, החוקר הסביר לילד שהוא עוזב את החדר למספר דקות, ובזמן הזה אתה יכול לאכול את המרשמלו, אך אם תתאפק ותחכה עד שאחזור, תקבל ממני שתי חתיכות מרשמלו. התנהלות הילדים תועדה במצלמות. רוב הילדים לא הצליחו להתאפק ואכלו מיד את הממתק, אחדים חיכו קצת אבל בסוף לא התאפקו ואכלו את הממתק הטעים, שליש מהילדים הצליחו להתאזר בסבלנות, חיכו עד שהחוקר חזר, וקבלו בשמחה שתי חתיכות מרשמלו.

לאחר 20 שנה ממחקר זה נערך מחקר המשך, בו שב החוקר לילדים

**התנהלות הילדים תועדה
במצלמות. רוב הילדים לא
הצליחו להתאפק ואכלו מיד את
המרשמלו, אחדים חיכו קצת
אבל בסוף לא התאפקו ואכלו את
המרשמלו הטעים, שליש מהילדים
הצליחו להתאזר בסבלנות, חיכו
עד שהחוקר חזר, וקיבלו בשמחה
שתי חתיכות מרשמלו...**

יצאה מהחדר ולא רואים יותר...

אבל אז הוא אמר לעצמו: הרי עשיתי כמה צעדים ולא קרה לי כלום, אעשה עוד צעד אחד קטן, לא גדול, ונראה מה יהיה... ואז הוא צעד צעד קטן אל מעבר למפתן הדלת, צעד קטן שהיה צעד ענק ונצחי, שסימן לו שאפשר להתנתק, שזה אמנם קשה אבל צעד אחרי צעד, מבלי לעשות ניתוק מידי שהוא קשה מאד, ומצליחים ונמצאים במתנס השני, בעבר הנהר הנצחי, עבר הנהר של אברהם אבינו העברי.

החכמה היא להתגבר על הרגע הראשון של תאוות היצר, להמתין, לחשוב רגע אחד, אז כבר העברנו לעצמנו שליטה, ומעתה כבר יותר קל להצליח ולהמשיך להתנתק מהתאוה המזדמנת, אם כל הנפילות היא הפזיזות, ואי העצירה וההתבוננות כשמגיע היצר לאדם להכשילו!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

שהספיקו לגדול, והתברר שהילדים שהצליחו לדחות את הסיפוקים שלהם, ולגבור על תאוותם לאכול מיד את המרשמלו - הראו יכולות חבריות ולימודיות מפותחות הרבה יותר, משאר הילדים שלא הצליחו לגבור על יצרם בקטנותם. הם גדלו לאנשים בינוניים, ולא הצליחו כ"כ בחייהם, אבל אלו שהצליחו גדלו כל אחד בתחומו, והצליחו זה בעסקיו וזה בהשכלתו.

סיפר לי הרה"צ רבי אורי זוהר שליט"א, על הרגע בו הוא הצליח להתגבר על עולמו לשעבר, ולעבור לעולם האמיתי. על ניסיון קשה מאד שהיה לו, אבל הוא הצליח לעבורו רק בזכות צעד אחד בלבד, שהיה קשה והוא התגבר רגע אחד... אבל לאחריו - קל...

טרם חזרתו בתשובה היה מפורסם ונערץ, כל העולם הזה היה לרשותו, כסף, כבוד הערצה ו'חיים טובים', כמו שהם קוראים לזה. ובכל זאת הוא החליט שהכל שקר והתקרב לאמת, אבל זה היה קשה במעמדו. עם כל כך הרבה אפשרויות שצריך להתנתק מהן - זה לא קל, אבל התשוקה האדירה לאמת דחפה...

והוא מספר, שהוא החליט בהתחלה לקבל על עצמו כל מיני חיזוקים בלימוד התורה וקיום המצוות, באחד הימים נערך איזה משחק עולמי, שגרם לכולם להיות דבוקים למקלטים שעוה על גבי שעוה. שאגות אדירות נשמעו מכל בית, וגם אל ר' אורי באו החברים הקבועים, לחוות את המשחק, והרב ר' אורי הצדיק, יושב בחדרו למעלה בקומה השניה, ולומד את הגמרא הקדושה, ולמטה בסלון ביתו הוא שומע את השאגות... הוא מתחבט מה לעשות: הרי אני יודע את האמת ואני רוצה אותה, אבל מצד שני כזה משחק איך אפשר? וכל החבר'ה...

הוא יורד לסלון ואז היצר התחיל להפעיל את חיילותיו על לב אחד - ליבו של ר' אורי שעמד להישבר... אבל אז הוא החליט לפעול בחכמה, לקום ולצאת מיד ובבת אחת להתנתק. היה קשה מדי. היצר עבד מאוד קשה, אז מה עושים? מחליטים שקמים מהספה, ומתקדמים רק צעד אחד לעבר הדלת, זה כבר לא כ"כ קשה - כי הרי אפשר עדיין לחזור... ואחרי הצעד הראשון, התחיל שוב מאבק והוחלט אסטרטגית על צעד שני נוסף, ושוב זה לא כ"כ קשה...

ככה, מספר ר' אורי, הוא עשה עוד צעד ועוד צעד, עד שהגיע למפתן הדלת, וכאן כבר היה קשה ביותר, שהרי עוד צעד כאן - זה

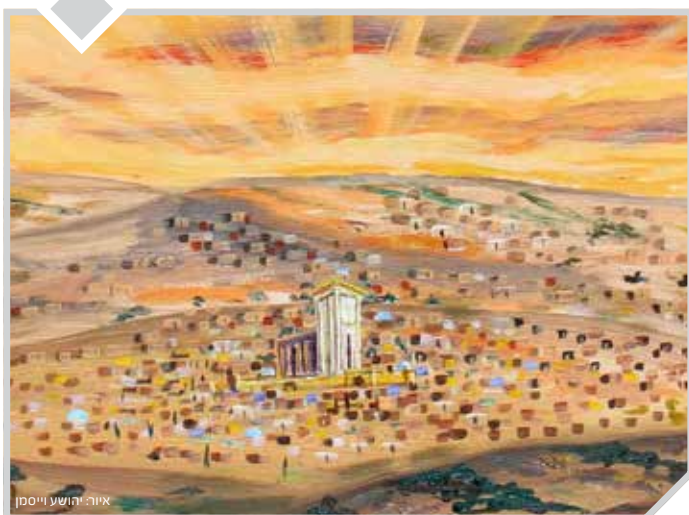
077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

ראו טובי העיר בריסק שמימתם כשלה, ועמדו לעזוב את בית הרב, אלא שאז זעק אחד מהם ואמר: "עשרים וחמש אלף יהודי ממתנינים לבואו של הרב!!!"...

כיצד נקיים מצוות בניית בית המקדש השלישי?

הרב ישראל ליוש

"וַיִּחְפְּרוּ עֲבָדֵי יִצְחָק בְּנַחַל וַיִּמְצְאוּ שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים: וַיְרִיבוּ רֵעֵי גֵרָר עִם רֵעֵי יִצְחָק... וַיִּקְרָא שָׁם הַבְּאֵר עֵשֶׂק כִּי הִתְעַשְׂקוּ עִמּוֹ: וַיִּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת... וַיִּקְרָא שְׁמָהּ שְׁטִנָּה: וַיַּעֲתֵק מִשָּׁם וַיִּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת... וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת וַיֹּאמֶר כִּי עַתָּה הִרְחִיב ה' לָנוּ וּפְרִינוּ בְּאֶרֶץ": (בראשית כ"ו, י"ט-כ"ב)

התורה מאריכה בסיפור שלוש הבארות, כותב הרמב"ן, לא עבור הסיפור עצמו, ולא משום שיש בזה כבוד גדול ליצחק, אלא היא באה לרמוז על שלוש בתי המקדש, הראשונים שנחרבו והשלישי שיבנה בב"א:

"וַיִּמְצְאוּ שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים" רמזו לזה, כמו שאמר הפסוק (ירמיהו יז ג) 'מקור מים חיים את ה'.

הבאר הראשונה נקראת 'עשק', והוא רומז לבית ראשון שנחרב מפני שהתעסקו שם במחלוקות ובמלחמות עד שנחרב. הבאר השנייה נקראת 'שטנה', שם קשה מ'עשק', והוא רומז לשטנה שכתבו בתחילת ימי מלכות אחשוורוש על יושבי יהודה וירושלים, וכל ימיו היו לנו לשטנה עד שהחריבוהו וגלו ממנו גלות רעה.

והבאר השלישית נקראת 'רחובות', ע"ש הבית השלישי שעתידי להיבנות במהרה בימינו, והוא יעשה בלא ריב ומצה, וה' ירחיב את גבולנו, כמו שנאמר (דברים יט ח) 'ואם ירחיב ה' אלקיך את גבולך כאשר דבר...".

הכלי יקר מוסיף ביאור ונופך לביאורו של הרמב"ן, ואומר שסיבת חורבן בית ראשון, המריבה בין רועי ישראל, מלבד שהיא רמוזה בשם הבאר 'עשק', היא גם רמוזה בפסוק "ויריבו רועי גרר עם רועי יצחק".

לעומת זאת סיבת חורבן בית שני, לא היתה בגלל מריבה והתעסקות על ענין זה או אחר, "אלא היא היתה 'שנאת חינם', בלא שיהיה לאחד עסק עם חברו, לכך לא הזכירו בבאר הזו את מריבת הרועים, וע"כ נקראת הבאר הזאת 'שטנה', כי השטן היה מרקד ביניהם להכשילם זה בזה בלא טעם וסיבה.

ועל הבאר השלישית הרומזת לבית המקדש השלישי נאמר 'לא רבו עליה', כי בית המקדש השלישי יבנה ע"י מלך המשיח, ושמה נקראת 'רחובות', כי בזמן שלום, אע"פ שפרינו ורבינו בארץ, מעולם לא אמר אדם צר לי המקום".

פנינה נאה מוסיף הגאון רבי דב לנדו שליט"א, ראש ישיבת סלבודקא,

[מובא בספר 'ושלל לא יחסר'] שע"כ בבאר השלישית כתוב 'ויחפור' בלשון יחיד, ולא כפי שנאמר בשתי הבארות הקודמות 'ויחפרו' בלשון רבים, משום שבית המקדש השלישי יבנה במהרה בימינו ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, והוא יעמוד לעד ולעולמי עולמים.

בדירתו של המהרי"ל דיסקין זי"ע בירושלים, היה חלון הצופה מזרחה אל כיוון מקום המקדש. כל הלילות היה רבי יהושע ליב יושב והוגה בתורה. מעולם לא נשכב לישון על מיטה, הוא היה מתנמנם על הכיסא תוך כדי הלימוד, ושעתיים לפני שהפציע הבוקר היה קם, נוטל את ידי ופונה לחלון הצופה למקום המקדש ונאחז: "גם הלילה לא נבנה בית המקדש... גם הלילה הוא לא ירד מן השמים..."

והיה המהרי"ל אומר: "כיצד נקיים מצוות בניית בית המקדש השלישי, אם הוא ירד בנוי מן השמים?"

ויישב: "הרי כשנחרב בית המקדש השני, שעריו שקעו באדמה, כמו שנאמר 'טבעו בארץ שעריה'. לעתיד לבוא הם יעלו מן האדמה ויקבעו במקום, בבית המקדש השלישי. ואנחנו, עם ישראל, ע"י נעילת השערים נעשה חזקה בכל הבנין, כפי שמבואר בגמרא שנעילת השער הווי חזקה..."

עפ"י ביאר רבי יהושע לייב את שאנו אומרים בתפילת המועדים: "בנה ביתך כבתחילה... והראנו בבנינו ושמתנו בתיקונו", כי אכן אנו רק נראה בבנינו ולא נבנה אותנו, אך אל לנו להצטער על כך, כי נשמח בתיקונו, בהתקנת השערים שיעלו מן האדמה ובעילתם,

ראו טובי העיר בריסק שמשיתם כשלה, ועמדו לעזוב את בית הרב, אלא שאז זעק אחד מהם ואמר: "עשרים וחמש אלף יהודים ממתנים לבואו של הרב!!"...

"אכן כך?" - קרא ה'בית הלוי', וביקש מבני הבית להביא לו את המעיל ואמר: "אי אפשר לתת לציבור כה גדול להמתין לרב ומנהיג!"... וע"כ היה ה'חפץ חיים' מעורר: "אם ה'בית הלוי' שינה את דעתו, בעבור עשרים וחמש אלף יהודים שכה ציפו לו, המשיח ודאי היה משנה את דעתו והיה ממחר לבוא, לו היה יודע שאנו באמת מצפים לו, כנראה שאנחנו לא מספיק מצפים לבואו, וע"כ הוא מתמהמה... אם נחכה לו באמת, הוא יבוא במהרה בימינו, אמן!"

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

ואם במהרי"ל דיסקין עסקינן ובציפייה לגאולה, נספר על הלימוד שלמד ה'חפץ חיים' ז"ע מהסיפור הבא: היה זה כאשר המהרי"ל דיסקין עזב את בריסק ועלה לירושלים, ובני העיר נותרו ללא רב ומנהיג. הם עלו למעונו של מרן ה'בית הלוי' ז"ע והגישו לו כתב רבנות ואמרו לו: "כבוד הרב הוא היחיד שיכול למלא את מקומו של רבי יהושע ליב...!" אך ה'בית הלוי' סירב, ושני נימוקים היו לו, האחד: "אני תלמידו של המהרי"ל דיסקין, ואיך אמלא את מקומו, אינני ראוי לכך!", והשני: "די היו לי צרותי מעשירי סלוצק, הרי בגללם נאלצתי לפרוש מתפקיד הרבנות שם!"

המשך מעמוד 11 | הרה"ג ר' אלחנן חדש שליט"א

וכך נהג עימו אף בשנה הבאה, שבה חזר המאורע על עצמו...

גיס ר' זאב רוטנברג, שגדל בשכונת עזרת תורה, מספר כי בילדותו היה אביו נוהג לקחתו עם אחיו לביקורים בשיבת אור אלחנן, במטרה להראות להם דוגמה מוחשית ל"איזהו מכובד - המכבד את הבריות". ר' זאב זוכר כיצד היה מתבונן בהשתאות בדמותו המכובדת של אבא, ולא ידע כי לימים יזכה להיכנס לביתו כחתן... משמעותו של המושג 'המלכת את חברך' התחדש והתחדד אצל סובביו של אבא.

הרב מאיר מילוא, ראש ישיבת 'כנסת מאיר' בראשון לציון ותלמידו הקרוב של אבא, התלווה אליו במשך שנים בנסיעותיו לחו"ל. "לא אחת קרה שקיבלתי מקום לא נוח בטיסה", הוא מספר, "וראש הישיבה דאג להחליפו במקום נוח יותר. כאשר קרה ולא קיבלתי את מנת האוכל בטיסה, העביר לי את מנתו שלו, כאילו הדבר מובן מאליו. גם בבית המארחים ידידי הישיבה, תמיד דאג שאקבל את החדר הנוח יותר, ואילו הוא הסתפק בחדר קטן..."

הנהגתו המכובדת של אבא השפיעה עמוקות על כל הבאים בקרבתו. רבים הבחינו כי כל אנשי הצוות בישיבה, למן עובדי התחזוקה ועד רבני הישיבה, מתייחדים בהנהגה של כבוד לזולת. הדבר ניכר כל כך, עד שהיו שתמהו: האם זוהי השפעתה של הבאים במחיצתו של אבא, או שמא סייעתא דשמיא מיוחדת היא, שהרב חדש זוכה בה?

(מתוך ספר תולדותיו שעומד לצאת לאור)

יהודי בא לפני אבא וביקש ממנו למסור בשיבה שיחת חיזוק... אבא סבר שהאיש אינו מתאים לשאת דברים בפני בני הישיבה, והתחמק שוב ושוב. והנה באחד מלילות השבת הגיע היהודי לשיבה ושאל את אבא מי עומד למסור שיחה בסעודה שלישית. אבא אמר לו את האמת: "לפי התוכנית אמור להגיע רב פלוני, אולם ספק אם אכן יוכל לבוא". האיש קפץ על ההזדמנות ואמר שימתין בחדר האוכל, ואם הרב המוזמן לא יצליח להגיע הוא ידבר במקומו...

אבא לא הצליח להתחמק. בדיוק לפי ה'תוכנית' הגיע האיש, ובאמצע הסעודה נעמד למסור שיחה מתובלת ברעיונות ובמליצות שסגנון אינו מתאים לשיבה כלל.

אבא ירד מביתו, התיישב בחדר האוכל והקשיב לכל מילה ומילה ברצינות רבה כל כך, כאילו זו שיחה שלפני תפילה נעילה... בתום הדרשה הוא אף נעמד להודות ל'דרשן' בפני הציבור.

באחת השנים בזמן בדיקת חמץ הופיע נער צעיר ובקשה חריגה בפיו: "ברצוני לצלם את ראש הישיבה בבדיקת חמץ". אבא, בחביבותו הרגילה, הסכים. למה לא לשמח ילד יהודי?

אחד הנכדים, שסייע לאבא בבדיקת החמץ, סיפר כי ציפה שהנער יצלם כמה תמונות ועד מהרה ילך לדרכו. ואולם לנער הייתה תוכנית אחרת; שעה ארוכה 'ליווה' את אבא מחדר לחדר, עקב אחר כל תנועה מתנועותיו, ומדי פעם הנציח את המחזה...

אבא לא הראה שום סימנים של קוצר רוח או אי-שביעות רצון. בסיום בדיקת החמץ, לפני שהנער עזב את הבית, שאלו אבא בחביבות לשמו ושוחח עימו במאור פנים דקות אחדות.

הרעיון לילך לראות במו עיני מוזר לי, ולפיכך מונעתי עצמי מללכת!].
עד כאן המעשה - הממחיש לנו באור הבהיר 'אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו'. **ומכאן להערה והארה**: הרב מאנדל שליט"א לא רצה ונמנע מלכתחילה לאמת ולפרסם מעשה זו, וזאת לפי פקודת הרה"ק מבעלזא זצ"ל בזמנו שביקש מאביו שלא ידברו מזה כלל וכלל ולא לעשות שום פירסום, ולכן לאורך כל השנים הטיל איפוא מנעול ובריה על דבר הסיפור, והשתדלו להשכיח את מעשה הדברים, וכ"ש לא לספר או לאשר דברים כהויתן (וזהו סיבת ריבוי הגירסאות של הסיפור, אף שמדובר בעובדא בן קיימא שהתרחש בימינו אלה). אך, לאחר שהפצרתי בו רבות ואמרתי לו שיש בסיפור הלז חיזוק לאנשים שפלי ערך כמוני, שבוודאי ימצאו בסיפור זה חיזוק גדול בדבר אמיתות התורה, הואיל בטובו והסכים לספר לי הדברים, חלק מהם מזכרוננו מתקופה זו, והחלק החסר לו שמע מפי אביו. ואף הציג בפני והוציא לי מאמתחתו כתבים ומכתבים של גדולי ישראל שאישרו לנכון הסיפור ובחלקם אף מופיע בתוכם המסכת והספרים אשר בחנו אותו ויודעים בע"פ. שעה ארוכה ישבתי עמו ועברתי על כתבי היד של אותם מכתבים נדירים ביותר.

וכאן המקום לברכו בברכת כהן, בשם כל ישראל, שבשכר זיכוי הרבים, יזכה לאריכות ימים ושנים טובים בנעימים מתוך אנפא נהירין עילאין, אמון

ה'חכמה' היא העמל, לא הידיעה!

כשנעיין במקצת במעשה רב זה נוכל להעיר, לכאורה, מה טעם התאמץ הרה"ק מבעלזא ז"ע שישתכח ממנו תלמודו, והלא כל מגמתנו היא לדעת את התורה כולה ולא לשכוח ממנה מאומה, וכשיש לפנינו מי שהגיע לדרגה זו, יש לבטלו?! למה?

ובעצם, תמיהה זו אינה רק על מלאך ה' מבעלזא, אלא אותה קושיה יש לנו לשאול גם על אותו מלאך במעי אמו הסוטר על פי התינוק בכדי שישכח, מה ראה על ככה, אדרבה, יידעו כל עם ישראל משעת לידתם ועד שעת פטירתם את כל התורה כולה, והרי זהו, לכאורה, התכלית.

אך, התשובה לזה, היא האמורה לעיל גבי יעקב שביקש לצאת: 'יגיעה בתורה, אף במעט, שווה יותר מידיעת כל התורה כולה, כשהיא באה ללא יגיעה'.

וכך בזכות פעולת המלאכים להשכיח את תורתנו זוכים אנו ל'תורה שלמדתי באף' למעלות רמות בתורה, הבאים דייקא על ידי יגיעה, עמל, התעצמות והתחזקות, בעסק התורה הקדושה.

וזהו סיבת נוסח הברכה הראשונה של ברכות התורה **'לעסוק בדברי תורה'** - כי עיקר לימוד התורה הוא הלימוד על ידי 'עסק', ע"י ריבוי טירחה ויגיעה, ועל דא מברכים אנו אשר קדשנו (טורי זהב, או"ח סי' מ"ז סק"א).

הרב דסלר זצ"ל (מכתב מאליהו ח"ג עמוד 10) מיישב ברוח זו את דברי חז"ל שאמרו (פסחים נ.) אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, ולכאורה, התלמוד הרי אינו ביד אלא בראש ובמח, וא"כ הו"ל למימר אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בראשו, ומהו 'בידו'. אלא, מתרץ הרב

אותו במסכת ברכות ואמר לו 'שוין שוין, געניג' הוסיף ונתן לו מטבע לשמירה. ע"כ. אנוכי לא שמעתי מפיו הוספות אלו, אך ראה הערה להלן שיייתכן שמשום הוראת הרבי החסיר את הפרטים הללו).

[ומדי דברי בו בסיפור זה, אפרץ בתוקף את השמועות סביב סיפור זה המתארים כי הרבי יצוק"ל סטר לו ליניק כדרך המלאך וכך נשתכח לימודו, או עוד הוראות שונות ומשונות. לא היו דברים מעולם! באוזני שמעתי מבעל העובדא שלא היה ולא נברא לא מיניה ולא מקצתיה, הרבי רק אמר 'די, מספיק' והתופעה נגזזה (רבי'ס שלאגן נישט - צדיקים אינם סוטרים...). ואלביא דאמת, הן צדיק גדול ממלאך, ומה שהמלאך יכול לעשות רק ע"י סטירת לחי יכול הצדיק לפעול במאמר פיו דהרי צדיק גוזר והקב"ה מקיים].

להלן שתי מקורות בכתובים אודות יחס גדולי ישראל בתקופה היא למקרה זה.

מרון הסטייפלער בעל 'קהלות יעקב' זצ"ל מציין בספרו ('חיי עולם' סוף פרק י"ב עמוד כ), וז"ל: 'ופה בארץ נתפרסם בשנת תשט"ו [כנראה טעות סופר וצ"ל תשי"ד] בילד פלא בן ד' שנים שהיה יודע על פה בש"ס וראשונים ז"ל ובכל מקום שנשאל אנ"פ שלא למד עדיין מעולם, דברים שלא שמעתן אוזנו בגלגול זה כלל'. ע"כ.

ומקור נוסף: המשגיח מרון רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל כתב במכתב להרה"ג רבי לייב באקש זצ"ל (ראש ישיבה בדטרויט-ארה"ב. נדפס בספ' ודיברת במ תשס"ד) שרצה לאמת אם נכון הדבר אודות ילד זה, וממשיך לשאול ולהציע שאם אכן אמת ונכון הדבר בישראל, היה מן הצורך והנכון לשלוח ילד זה לרחבי העולם להודיע ולפרסם כי משה אמת ותורתו אמת, ובכך להשריש האמונה בפי כל, לידע ולהודיע 'שכל התורה המצויה עתה בידינו היא הנתונה למשה רבינו עליו השלום'.

וכך משיב לו ר' יחזקאל: 'העובדה - אמת היא, ובתי וחתני הרב ראובן גינזבורג גרים סמוך שתי דירות לאותה משפחה, ובתי ראתה את הדבר וסיפרה לי אודותי, וכבר חשבתי בעצמי ללכת לראות זה הפלא, אמנם חזרתי בי, ואף שהילד גר לא הרחק ממני. כי הרי שמעתי אודות הדבר מבתי, ומאמין אני לה'.

[ואגב, מן הראוי להאריך ולציין המשך המכתב - גם זה תורה וללימוד הוא צריך, והוא לך לשונו, דברים כדרבונות: 'ומה שעלתה על לבי לראות בעצמי, וודאי עצת היצר היא להרוס כל יסוד אמונתנו שנבנית על 'אבותינו ספרו לנו' אלא כל דבר הנשמע לנו מאדם נאמן בר סמכא - די לנו להאמין בו. ואם אע"ז פני לומר שאני מסתפק בזה ששמעתי מבתי, ומבקש אני לבדוק ולראות בעצמי אם אמת הוא, הרי יווכח מזה שהאמונה עדיין אינה ברורה אצלי באופן מוחלט. וא"כ ההולכים לדרוש ראיות לאמת קבלתנו הרי הוא כהרמת ראש בעזות מצח נגד מסורת אבותינו, והרי הוא כאילו חושש על המשך הדורות מאבותינו שקבלו את התורה לומר שאולי טיפשים היו ורימו אותם לקבל דבר כזה ח"ו, ואנו נהיה חכמים ונבדוק ונראה אם יש בה ממש. ולכן עצם

מטובי לומדיה של ישיבת פוניבז' ראש ברזל וקליטה מהירה, הוא היה בוחן דף גמרא מקופיא ולא לתר ידע את כל השקלא וטריא על פה ישר והפוך יחד עם רש"י ותוספות, דבר ודיבור על אופניו. והנה יום אחד, בהיר פחות, נאבד ממנו כשרון זה והוצרך לעמול בכדי להבין ולזכור את דברי הגמרא. הבחור שלבו נשבר בקרבו, פנה אל הסטייפלער ובדמעות שלישי ביקש שיפעל עבורו לישועה שלימה שישוב לו כשרונו זה ויוכל להספיק וללמוד יותר בחשק יותר.

הסטייפלער לא נרגש מ'צרתו', אדרבה, הוא הרים קולו בגערות חכם אל אותו בחור: חלילה לי מלקללך בקללה נמרצת זו, מה יתן לך ומה יסיף לך כשרון זה המונע ממך את עמל התורה, הרי מתנה נתונה לך מן השמים שמעתה תוכל לעמול בתורה, ומה לך מתאונן.

הבחור לא הרפה והמשיך להתחנן על נפשו שחפץ הוא מאוד בכישרון זה שנאבד ממנו ושהרב יפעל לו לטובה בברכתו. אך הסטייפלער לעומתו השיבו ברורות, אינני מברך אותך בכך. אדם לעמל יולד, והנה עד עתה היית בעל מום כי הכשרון ההוא מנע ממך את העמל ודמית לעיור או פסח, עתה שקבלת את מתנת היגיעה, נשלמה קומתך ועתה מתחילים חייך האמתיים, שוב לתלמודך, עלה והצלח. ע"כ.

עפ"י דברי הסטייפלר הללו מקבלים דברי חז"ל פירוש חדש, דהנה אחז"ל (שמו"ר מא ז) שאילולא נשתברו הלוחות הראשונות לא היה נשתכח תורה מישראל, דכתיב (שמות לב סז) חרות על הלוחות אל תקרי חרות אלא חירות, חירות מן הייסורין חירות ממלאך המוות, חירות מן השכחה, ע"כ. ולאור דבריו ייצא ששירת הלוחות הראשונות מתנה היא לישראל שאילולא זאת לא הייתה השכחה והיו לומדים תורה ללא יגיעה, ומה חשיבות לתורה שכזו, לכן שברם משה שבהכי יזכו ישראל 'שיהיו עמלים בתורה', ואכן הודה לו הקב"ה על כך ואמר לו 'ישר כח ששיברת' (שבת פז). מעתה יזכו בני ישראל לעמלה של תורה.

(מתוך שיחת גאב"ד חרדים שליט"א)

דסלר זצ"ל ואומר, עיקר התורה היא כשהיא באה מתוך יגיעה עמל וטורה, ויגיעה היא בידיים וכדכתיב 'יגיע כפיך כי תאכל'. א"כ אשרי הוא מי שבא לכאן כשתלמודו בידו - היינו מתוך טורח ויגיעה.

ואת זה עמד הרמב"ם והזהיר (פיה"מ אבות ה כג): שלא תתקיים התורה אלא מה שתלמד בטורח עמל ויגיעה וכו' אבל קריאת התענוג והמנוחה אין לה קיום ולא תועלת בה, בזה פרש הרמב"ם את מאמר חז"ל שדרשו עה"פ 'אף חכמתי עמדה לי' היינו חכמה שלמדתי באף היא זו שעמדה לי.

ובעניין זה מסופר על הגאון בעל 'קצות החושן' ששאלוהו לפשר הדבר שספרו 'קצות החושן' התפרסם יותר בעולם מספרו 'אבני מילואים', ענה הגאון והשיב להם: ספרי 'קצות החושן' חירתי בשנות עניותי [שכידוע בצעירתו היה עני ואביון ממש] ואת ספרי 'אבני מילואים' חירתי בשנות עשירותי. ותורה זו שלמדתי באף, עמדה לי והתקבלה יותר.

ומכאן תשובה לאותו בחור או תלמיד המתקשה בלימודו, הרואה בחבירו כשרונות ברוכים ונשבר לבו בקרבו למה נגזר עלי לעמול כל כך בעוד אחרים קלה עליהם מלאכת הבנת התורה. אך על פי האמור ההיפך הוא הנכון ככל שהעמל יותר, כך מעלתה יתירה וחשיבותה קמיה קוב"ה גוברת ועולה, וכמאמר החכם 'אם קשה לך - סימן שהינך בעליה' ולפום צערא אגרא. ופשיטא שלא רק לבן תורה הדברים אמורים, אלא גם לאלו שאין תורתם אומנתם, עובדי כפיים ובעלי בתים, שאחרי יום עבודה מתיש ומפרך, מתגברים המה על עייפותם ונשרכים בגבורה לתוככי ביהמ"ד לשיעורי הדף היומי והגמרא, אשרי חלקם, הן זו עמל התורה בהתגלמותה, יגיעה וטורח ועסק התורה, קוב"ה משתעשע בתורה זו שכולה יגיעה, כביום נתינתן מסיני.

ב'קריינא דאיגרתא' מסופר על בחור אחד בריך הכישרונות שהיה

המשך מעמוד 4 | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

הם דפקו על דלת ביתו של אותו יהודי. כשפתח להם - ראו לפנייהם יהודי הנראה כגוי גמור. להפתעתם סיפר להם היהודי כי שני בניו, הלומדים באוניברסיטה עתידים להגיע לשבת. לכבודם, הורתה לו אשתו לקנות חלות, ונרות להדלקה, כדי שירגישו קצת טעם של שבת...

בסעודות השבת, שהיו על חלות וירקות הם התחבבו מאד על הנערים. היום אחד מהם לומד בקמניץ, והשני במקום אחר כיוצא בו.

מוראדיג! אפשר להבין משהו? לעיתים מגיעה ההארה סמוך ונראה למקרה, לעיתים שנים אחר כך, ולעיתים בכלל לא. אבל מה שבטוח: יש מי שמנהל את העולם!

(לקט מתוך הגדה של פסח 'חי ראובן')

רבתי! בן אדם לא מבין כלום! הוא עומד ותמה. השאלות מציפות ומאיימות: 'מה יהיה? איך עושים ראש השנה בתאילנד? איך זה קרה? למה זה קרה?...! מי שמנהל את העולם רצה שקבוצת בחורים מתאילנד יגיעו ללמוד בישיבה!

נו? מה אתם אומרים? אפשר להבין משהו?

סיפור מעין זה קרה עם שני חסידי סאטמר, שבטעות הגיעו לעיר אחרת מזו שהיו צריכים להגיע אליה. זאת בעקבות דמיון בשמות שתי הערים. והיה זה בערב שבת. לאחר ברור קצר התברר להם כי במקום לא מתגוררים יהודים. להוציא יהודי אחד שאינו ירא שמים בלשון המעטה.

לא היה להם שמץ של מושג היכן יוכלו להתארח בשבת.

לחלבונים, הכניסה את החלמונים לבקבוק אחד ואת החלבונים לבקבוק שני, ועם 'בקבוקי שתיה' אלו עשתה את הדרך לביתה ללא חשש...

כאם ובת - סבתא עם אמא

אמא אהבה את סבתא מאוד והתייחסה אליה כאם. גם סבתא התייחסה אליה כבת, במלוא מובן המילה. בהיות אמא כלה צעירה, רחוקה מאמה שבירושלים, לימדה אותה סבתא הרבנית קניבסקי את כל אשר על אשה לדעת: הכשרת עופות, צליית כבד, בישול ואפיה, כביסה ועוד ועוד. הקשר ביניהן היה אמיץ, וכשחלתה סבתא לעת זקנותה, היתה אמא שוהה לצידה מידי יום במשך מספר שעות, וסועדת אותה.

סבתא היוותה חוליה בשלשלת הזהב, שקשרה בינינו לבין משפחת הגאונים והצדיקים שמהן באה, ובדמותה העילאית העבירה לנו את הוד הקדומים שחפף עליהן.

(מתוך הספר 'בית אמי')

מלימודו בעבור שום דבר שבעולם. עוד היתה מטעימה, כי בבוא הבעל לאכול, עליו למצוא את ארוחתו מוכנה ומזומנת. אשה נועצה בסבתא: "עלי לבקר בביתם של קרובי משפחה, שאינם מקפידים על קלה כבחמורה, ואני חוששת לכשרות המאכלים. מה אעשה? להימנע מלבקר או לבקר ולא לאכול - לא בא בחשבון: בני המשפחה יפגעו!". סבתא השיבה: "לכי לבקר בליל שבת לאחר הדלקת נרות, כאשר בלאו הכי אי אפשר לאכול"...

רבת תושיה

סבתא נודעה בפקחותה הרבה, ובהיותה רבת תושיה. לפני חתונת בתה, היתה סבתא זקוקה לכמות גדולה של ביצים כדי לאפות עוגות לחתונה. הימים היו ימי הצנע, ולא ניתן היה להשיג ביצים אלא בשוק השחור. עמד בפניה החשש כי תיתפס בדרכה לביתה, והביצים כולן תוחרמנה. מה עשתה? פתחה את הביצים אחת אחת, הפרידה בין החלמונים

המשך מעמוד 7 | הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל

חולצות בעלות שרוול ארוך או שלושת-רבעי, ומכנסים ארוכים. בתקופה ההיא היה זה נסיון גדול מאד, משום שאף ילד לא התלבש כך.

אבל אני שמעתי בקולו וביקשתי מהורי שיחליפו לי את החולצות והמכנסים. למחרת כשהגעתי לבית הספר, נעמדו סביבי שלושה מעגלים של ילדים ושרו לי שיר שאני זוכר אותו עד היום. מי שהולך עם מכנסים ארוכות הוא נחשב ל'אבא'לה, אז הם שרו: "אבא'לה קטן הלך לגן, הגן סגור ואבא'לה פטור". ואם אני זוכר את השיר עד היום, סימן שהדבר עשה עלי רושם... ובכל זאת לא נכנעתי ליחס המזלזל של הילדים ונשארתי להיות דבוק ב"חזון איש" ובהוראותיו. בעיני ראיתי ובלבי חשתי, איך היה ה"חזון איש" חושב עלי ודואג לי, ואיך היה רואה כל פסיעה שלי. כל אימת שעמדתי בפני נסיונות, חשתי שהוא נותן לי גב. ממש בבחינת "ורבקה שומעת", עם רוח הקודש שהיתה לה. ילדיה תמיד היו נמצאים בראש מעייני, וכל פסיק קטן ממעשיהם היא שומעת.

והנה בהמשך (שם, מב) כתוב: "ויגד לרבקה את דברי עשו בנה הגדול" ומפרש רש"י: "ברוח הקדש הוגד לה מה שעשיו מהרהר בלבו". כשיש מצב שעשיו בנה רוצה להרוג - כאן כבר אין את "ורבקה שומעת" אלא צריך להיות "ויגד לרבקה"! משמים מודיעים לה על כך בפירוש.

(לקט מתוך 'אריה שאג')

ה"חפץ חיים" נפטר בחודש אלול תרצ"ג. ימים ספורים לפני פטירתו הוא קרא ללייבל והחל לבכות: "הנביא אומר: 'בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה'" (צפניה ב, ג). אולי, אולי, תסתרו ביום אף ה'. לייבל! אני מצווה עליך: אחרי פטירתי תאסוף את כל חפציך ותסע לארץ ישראל! אולי תסתרו ביום אף ה'".

בשנת תרצ"ט פרצה מלחמת העולם השנייה, ומכל משפחתו של לייבל לא נותר לפליטה אלא הוא. הצלתו היתה כתוצאה ממסירות הנפש המופלאה שלו מסירותו למען לימוד התורה, עזיבתו את בית הוריו העשירים על כל המשתמע מכך, ואהבתו העזה ללימוד התורה, הם אשר עמדו לו ולהוריו לזכות לדור המשך של תלמידי חכמים, דור ישרים יבורך.

זכיתי להיות מקורב ל"חזון איש" זצ"ל ולהיות בקרבתו כעשר שנים, מגיל שש וחצי עד שש-עשרה וחצי.

בפעם הראשונה שהגעתי אליו עם אבי זצ"ל, הוא שם לב אלי באופן מיוחד והאיר לי פנים. הייתי לבוש כמו כל בני גילי - חולצה בעלת שרוולים קצרים ומכנסים קצרים. ואז פנה אלי ה"חזון איש" ואמר: "אתה צריך ללמוד תורה, ותורה לומדים בטהרה. אם תגע בידיים מעל למרפק, שזהו מהמקומות המכוסים, תצטרך ליטול ידיים, וכן אם תגע ברגלים תצטרך ליטול ידיים. לכן אני מייעץ לך ללבוש

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ **האם ניתן ליטול את ארבעת המינים באמצעות הפה?**
- ◆ **מהי המשמעות של ה'כסכוס' בעלי הלולב?**
- ◆ **האם מותר ליטול יותר משתי ערבות?**

מהלכות נטילת ארבעת המינים

- בנטילת ארבעת המינים, אווזים את הלולב ביד ימין, ואת האתרוג ביד שמאל. ואיטר יד ('שְׁמָאֵלִי') - לדעת השולחן ערוך, דינו ככל אדם, ולדעת הרמ"א, יטול לפי ה'מין' וה'שמאל' שלו.
- את הברכה על נטילת לולב, יש לברך לאחר שנטל בידו הימנית את הלולב, ההדס והערבה, ולפני נטילת האתרוג בידו השמאלית. ולחילופין, ליטול את האתרוג כשהוא הפוך, עוקצו למעלה ופיטמתו למטה, וליישרו, דהיינו, להעמידו בידו באופן שפיטמתו למעלה ועוקצו למטה, רק לאחר הברכה.
- בעת נטילת ארבעת המינים, יש להחזיקם בידים, ולא באמצעות כלי, נרתיק, וכדומה. וכמו כן, יש להקפיד שלא יהיה על הידים דבר החוצץ בינו לבין ארבעת המינים; ובדיעבד, ישוב ויטול ללא ברכה.
- בעת נטילת ארבעת המינים, יש להקריב את הידים זו לזו באופן שהאתרוג יהיה צמוד לשלושת המינים האחרים. ויש שכתבו, שצריך להקפיד על כך גם בעת אמירת ה'הלל' וה'הושענות'.
- מי שאין באפשרותו ליטול את ארבעת המינים באף אחת משתי ידיו, ואף לא במרפק או בזרוע - נחלקו הפוסקים אם יוצא ידי חובה בנטילת ארבעת המינים בפיו.
- בלקיחת ארבעת המינים בנפרד, אך ברציפות - יוצאים ידי חובה; ובתנאי שכל ארבעת המינים נמצאים ברשותו. וכן הלכה, אך לכתחילה ראוי להחמיר כדעה הראשונה.
- מי שנטל את ארבעת המינים, ולאחר מכן הבחין שאחד מהם לא עמד כדרך גידולו, וכגון שהחזיק את האתרוג הפוך בשעת הברכה, ושכח ליישרו לאחר הברכה - ישוב ויטול את כל ארבעת המינים יחד, ויברך רק על המין שהיה הפוך; כגון: "על נטילת אתרוג", כאשר מדובר באתרוג.

מהלכות הנענועים של ארבעת המינים

- לאחר אמירת הברכה על ארבעת המינים, מנענעים אותם

לארבעת הצדדים, מזרח, מערב, צפון ודרום, וכן למעלה ולמטה.

• בדברי הימים נאמר: "אָז יִרְנְנוּ עֵצֵי הַיָּעַר... הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב... וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל". וכפי סמיכותם של פסוקים אלו, הנהיגו רבותינו 'לרנן בעצי היער', דהיינו, לנענע את ארבעת המינים באמירת ה'הלל', באמירת "הודו", ובאמירת "אָנָּה ה' הוֹשִׁיעָה נָּא".

• נענוע ארבעת המינים, נעשה תוך כדי 'הולכה' ו'הבאה', דהיינו, הרחקת הלולב מגוף האדם, והקרבתו בחזרה. ובשעת הקרבת הלולב בחזרה אל הגוף, רצוי להצמידו לחזה.

• בשעת נענוע ארבעת המינים, יש 'לכסס' מעט בעלי הלולב, דהיינו, להקישם זה על גב זה, על מנת להשמיע את קולם; וזהו כביכול השיר והרננה שהם משמיעים, וכלשון הכתוב "אָז יִרְנְנוּ עֵצֵי הַיָּעַר".

• לדעת השולחן ערוך, סדר הצדדים בנענוע הלולב, הוא בסיבוב לימין, דהיינו: מזרח (כשמתפללים כלפי מזרח), דרום, מערב, צפון. ולדעת האריז"ל: יש אומרים - מזרח, דרום, צפון, מעלה, מטה ומערב; ויש אומרים - דרום, צפון, מזרח, מעלה, מטה ומערב.

איסור ההוספה על ארבעת המינים

• לדעת השולחן ערוך, הוספת מין חמישי על ארבעת המינים, אסורה משום איסור 'בל תוסיף', ואף כשאנו מתכוון לשם מצוה; אלא אם כן מתכוון במפורש שהוספת המין החמישי היא לשם נזי' בלבד. אך קשירת הלולב ב'עלים' שאינם מארבעת המינים, אין בה איסור, משום שאת ארבעת המינים צריך להעמיד 'כדרך גדילתם', ועלי הקשירה אינם מונחים כדרך גדילתם, וממילא אינם נחשבים כתוספת למצוה.

• אסור ליטול יותר מאתרוג אחד, או מלולב אחד, ויש אומרים שיש בכך גם איסור 'בל תוסיף'; ומותר ליטול יותר משלושה הדסים, או יותר משתי ערבות, אך ראוי שלא לעשות כן.

מה קרה לך? שאלתי אותך, מדוע חוויר פניך? הכרת את הרב משה יהושע כהן זצ"ל? מה נבהלת כל כך?

הצצה לרגעים מרגשים שתופסים את תשומת הלב בתוך מרוץ החיים השוטף

הגאון רבי משה יהושע כהן זצ"ל

הרב יהושע לייבזון

לפעמים מזכה אותנו הקב"ה ברגע של הארה, הוא נותן לנו לראות דברים שמשנים את ההסתכלות שלנו על החיים או על עניינים שונים במרוץ החיים השוטף. השבוע זכיתי לכהן רגע מיוחד, כשנתקלתי בסיפור מרגש מאוד.

את חלקו הראשון של הסיפור תוכלו לקרוא בעמודים הפנימיים של העלון שבידכם, סיפורו של דפוס 'במיוחד', שבבעלות הרה"ג ר' חיים כהן, ובניהולה של רעייתו הצדקנית העומדת לימינו הגב' כהן תחי'.

בסיפור הזה יש עלייה עם סיום מפתיע ומרגש מאוד, ואפשר ללמוד רבות מהסיפור של המשפחה המיוחדת הזאת, אבל על כך תוכלו לקרוא בראיון עם השניים, אותו ערך ברוב כשרון ידידנו הרב לייזר רוט הי"ו.

למה אני מספר לכם על כך במדור זה? בגלל שכשראיתי את חומרי העלון לפני ההדפסה, התרגשתי מאוד מסיפוריה של משפחת כהן, דיברתי על כך עם אחד מוותיקי העובדים ב'דרשו'. הראיתי לו את תמונתו של הגאון רבי משה יהושע כהן זצ"ל, אביה של הגב' כהן, שחלק גדול מהראיון עוסק באישיותו ובמורשתו.

אותו עובד הביט לרגע על תמונתו של הרב כהן, ולפתע חוויר פניו... ניכר היה עליו שהוא חווה סערת רגשות למראה התמונה של האיש הצדיק הזה.

מה קרה לך? שאלתי אותך, מדוע חוויר פניך? הכרת את הרב כהן? הוא נגלה לך בחלום הלילה? מה נבהלת כל כך?

השיב לי הידיד, לא ולא, לא נבהלתי, להיפך, התרגשתי לרגע, כי יש לי סיפור טעון רגשית מאותו סיפור:

"בצעירותי למדתי באחת הישיבות החשובות בירושלים, ישיבת 'בית התלמוד'", הוא מספר, "מאחר והישיבה היתה חשובה ומפורסמת, נרשמו אליה מאות רבות של בחורים, ומתוכם התקבלו כמה עשרות בכל מחזור, כך שהיו צריכים לחלק את המחזור לשני שיעורים.

"באחת השנים בישיבה, היה לנו מגיד שיעור גאון עצום, שהשיעורים שלו היו מורכבים מעשרות מפרשים, ראשונים ואחרונים במהירות. השיעור היה ברמה למדנית גבוהה מאוד, ואני באופן אישי לא התחברתי כל כך לסגנון.

"באחד הימים הייתי צריך לצאת באמצע השיעור, ועברתי ליד חדר השיעורים של השיעור המקביל שלנו... עמדתי שם, ושמעתי את המגיד שיעור שלהם, הלא הוא הגאון רבי משה יהושע כהן זצ"ל, כשהוא מסביר את דברי הגמרא, ועונה בדיוק על השאלה שאני התקשיתי בה.

למה תוס' נאלץ לחלוק על רש"י... הקשבתי עוד קצת, והרגשתי שהוא מדבר ממש בסגנון שלי, הוא נותן דגש בדיוק על הנקודות שתפסו אותו ב'סדר הכנה'. הרגשתי שזה ממש מגיד שיעור כלבבי...

"מיד לאחר אותו שיעור ניגשתי למשגיח, וביקשתי שיעבירו אותי לשיעור המקביל, אני רוצה ללמוד אצל הרב כהן. הבקשה שלי נדחתה. ניסיתי לבקש ולהתחנן, אבל לא עזר לי שום דבר, היתה מדיניות מוחלטת בישיבה שלא מעבירים בחורים משיעור לשיעור, מסיבות שונות ומגוונות.

"מאז ועד היום, עדיין קיים פצע קטן בלב שלי. אני כל הזמן חושב על זה, אם היו מעבירים אותי לשיעור של הרב כהן, מי יודע אם לא הייתי מצליח בלימוד הרבה הרבה יותר.

"אני בטוח שהר"מ שאצלו אני למדתי היה מיוחד מאוד עבור חלק מהתלמידים, הוא באמת היה גאון עצום והשיעורים שלו היו ברמה גבוהה מאוד. גם הרב כהן היה גאון עצום והשיעורים שלו היו ברמה לא פחות גבוהה, אבל הסגנון שלו היה כנראה יותר מתאים לי.

"אני תמיד תוהה, אם המשגיח שלנו אז בישיבה היה יודע שאני אקח איתי את הסירוב הזה, של החלפת שיעור, במשך ארבעים שנה קדימה, אם גם אז הוא היה נשאר כל כך נחוש בסירובו, או שאולי הוא היה חושב על זה פעמיים... זה מסר חשוב מאוד לכל איש חינוך, לכל הורה, שתדלו תמיד להזהר, שלא תחסמו את התלמידים או הילדים שלכם, מכניסה למקום שממנו הם יוכלו לצמוח. אתם אולי תשכחו מזה שתי דקות לאחר מכן, אבל הם יזכרו את זה כל ימי חייהם..."

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 494
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

בן יכבד אב ועבד אדוניו
(הפטרה תולדות א ו)

אמר רבי חייא כתוב 'בן יכבד אב ועבד אדוניו'. גם מפסוק זה למדים שחייב הבן בכבוד אביו בחייו, ולדאוג לו למאכל ולמסקה. ועוד יותר חייב הבן בכבוד אביו לאחר מות האב, ואם אינו מתנהג כהלכה ואינו הולך בדרך הישרה, מבזה הוא את אביו, ואם מתנהג הבן בדרך התורה והמצוות, מגדיל הוא את כבוד האב בין האנשים שאומרים, אשרי האב שיש לו בן כזה, ודאי ידע והצליל לחנכו כראוי, וגם מרבה שבחו ומגדל כבודו בעיני הקדוש ברוך הוא בעולם הבא, וזוכה אבי האיש שיושיבו אותו בכיסא כבודו של מקום. כך עשה רבי אלעזר, כיבד את אביו בעולם הזה, ובעולם הבא הגדיל את שבחו של רבי שמעון בשני העולמות עוד יותר מאשר בחייו, מפני שראו הכל בעולם העליון ובעולם התחתון שזכה לבן קדוש ולגוע קדוש, ואשרי הצדיקים הזוכים לבנים קדושים, עליהם נאמר, (ישעיה סא ט) 'כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'

(הזוהר הקדוש סוף בחקותי)

פרשת השבוע

עקב אשר שמע אברהם בקולי
(כ"ז - ה')

אמר רב קיים אברהם אבינו כל התורה כולה (יומא כ"ח)
מסופר על הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זיע"א, שביקר פעם אצל הרה"ק רבי מאיר אייזנשטט אב"ד אונגוואר זיע"א ומתלמידי הרה"ק ה"חתם סופר" זיע"א, שלא היה נמנה על החסידים. והנה רבי צבי הירש לא היה מפורסם בתחילה כגדול בתורה. תמה רבי מאיר לפשר הדבר הוזה והחליט להפנות את תמיהתו אל האורח עצמו. שאל אותו רבי מאיר, כיצד יתכן שאיש שאינו גדול בתורה יכהן כאדמו"ר וינהיג עדה בישראל? ובשעת השאלה, נשא ידיו לשמים והכריז שלש פעמים, אין בכונתי לקנטר חלילה, אלא שאינני מבין. השיבו רבי צבי הירש על פי דברי הרה"ק ה"קדושת לוי" מברדיטשוב זיע"א, שאמר, שאברהם אבינו ידע את כל התורה כולה טרם ניתנה, משום שהשכיל לקדש את איבריו וגידיו שיעשו רק את רצון ה'. על ידי זה התקשר עם התורה הקדושה והשיג אותה בכוחות עצמו, וכן כל מי שמוטר את נפשו למען עבודת ה', והולך בדרכו הקדושה של אברהם, מסוגל אף הוא להשיג את התורה טרם למד אותה, כמו שאברהם אבינו השיג אותה טרם

שמעה מפי הגבורה. קיבל רבי מאיר אייזנשטט את הנאמר לו, ולבו נרגש ונרעש למשמע דברים אלה שעומדים ברומו של עולם. מרוב התפעלות ממי שעומד לפניו, ביקש ממנו ברכה, באמרו מר כהן הוא ועליו לברכני, ותוך כדי דיבור הרכין את ראשו ונתברך מפיו.

וירח את ריח בגדיו (כ"ז כ"ז)

מלמד שנכנס עמו ריח גן עדן, (רש"י) סיפר הרה"ח ר' איצ'ה מאיר פירסטנברג חסיד גור שהתגורר לפני מלחמת העולם השניה בברלין. במשך התקופה שגרתו בברלין, הייתי מיווד עם הרמ"ש (כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זיע"א) חתנו הצעיר של הרה"ק הרבי הרי"צ מליובאוויטש זיע"א, כבר אז ראיתי עליו שהוא היה משכמו ומעלה, היתה לו יראת שמים נדירה. אני זוכר את היום שבו הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א הגיע לברלין, הרבי שהיה אז אברך צעיר אמר לי, הייתי רוצה להכיר את הרבי מבעלזא. הלכנו יחד, היה קהל רב, כל אחד נתן לרבי מבעלזא שלום, והרבי מבעלזא היה נותן שלום עם מגבת על היד. כשהרבי נתן לו שלום, הרים הרבי מבעלזא את הראש, הוריד את המגבת ונתן לו בידו שלום. הרבי היה לבוש כמו כל אחד, אבל האייליגער בעלזער רוב הסתכל עליו ואמר "יש לו יד חמה"

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:24 ת"א: 5:25 ר"ת: 5:59

פרשת תולדות

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:11 ת"א: 4:25

צדיקים במיתתם קרויים חיים

הסיפור הבא שתקראו עולה על כל דמיון אך הוא אמיתי לחלוטין, עם שמות אמיתיים!! ויותר משהוא מלמד על כוחם של הצדיקים לאחר מותם, הוא מלמד על כוח הצדיק בחייו, וחמלתו על דלים ומסכנים, באופן מעורר הערצה; ובעיקר את ההשגחה פרטית, איך הקב"ה דואג לפרנס כל אחד ואחד (הסיפור נלקח מתוך ספריו של הרב צבי נקר):

מספר שנים לפני פטירתו של הרה"ק מרן הרב עובדיה יוסף זיע"א, נפטר יהודי מהעיר אלעד והשאיר אחריו אלמנה ויתומים. מטה לחמה של האלמנה נשבר תוך תקופה קצרה, והיא עמדה בפני שוקת שבורה, אין מי שיפרנס את הבית והיתומים וזעקים ללחם.

בצר לה החליטה שהיא עושה מעשה. היא נסעה לביתו של מרן רבי עובדיה יוסף כדי לבקש ממנו עזרה. היא הגיעה לבית מרן בשעה עשר בלילה, נקשה על הדלת ואחד מבני הבית פתח וראה לפניו אישה מבוגרת. הוא שאל למבוקשה והיא השיבה שהיא רוצה להיכנס לרב.

אמר לה: "עכשיו כבר לילה, הרב כרגע לומד ואין קבלת קהל, תבואי מחר ויכניסו אותך". והאישה השיבה: "תכנס לרב עובדיה ותגיד לו שאני אישה אלמנה וברצוני לדבר איתו, אם הוא יגיד לי לבוא מחר, אז אני אבוא מחר".

הוא נכנס לרב ואמר לו: "יש כאן אישה אלמנה מהעיר אלעד, היא רוצה לדבר עם הרב, אמרתי לה שתבוא מחר". היא אלמנה, תכניסו אותה מיד", ענה הרב.

נכנסה האלמנה למרן ופרצה בבכי מר בספרה על בעלה שנפטר, על היתומים שנותרו ללא משענת ועל מטה לחמה שנשבר. מרן זצ"ל הזיל דמעות למשמע צרתה של האלמנה, והיא הוסיפה ואמרה: "כבוד הרב, לא באתי לכאן כדי לבקש ברכה, באתי לבקש עזרה, שהרב יחפש דרך לעזור לי".

כוונתה היתה, שמכיוון שהרב מעורב ומכיר ארגוני חסד, הוא ימליץ בפניהם שסייעו לה. אבל מרן זצ"ל אמר לה: "הסירי דאגה מליבך, אני אעזור לך כל חודש, אך אני מבקש שאף אחד לא ידע על כך. תבואי לפה כל חודש ותקבלי ממני מעטפה, אבל רק אני ואת יודעים מזה".

ואכן כך היה. האישה הייתה מגיעה פעם בחודש, ובני הבית לא ידעו למה הגיעה. היא הייתה נכנסת לרב, לוקחת את המעטפה ויוצאת. כך במשך שבע שנים. זה היה ההסכם בינה לבין רבינו מרן הרב עובדיה יוסף.

והנה בעוונותינו הרבים נפטר מרן מאור ישראל זכר צדיק וקדוש לברכה, ויחד עם הבכי של כל עם ישראל בכתה גם

האלמנה בכי קשה ועצוב, בכי כפול על הסתלקותו של גדול הדור, וגם שכעת הסתלק מי שעזר לה בכלכלת הבית.

עברו להם חמישה חודשים מפטירתו של מרן, והאישה הייתה במשבר כלכלי גדול. ואז חשבה לעצמה: אמנם מרן לא נמצא בין החיים, אבל צדיקים במיתתם קרויים חיים. אני אלך לציון שלו ואתפלל להקב"ה שזכות מרן תעמוד לי והוא יעזור לי.

היא נסעה מאלעד לירושלים באוטובוס, הגיעה לקברו של מרן, ומיד פרצה בבכי. הדמעות שלה הרטיבו את המצבה של מרן, והיא לא יצאה משם עד שסיימה את כל ספר התהילים, למעלה משלוש שעות בדמעות רותחות. לאחר מכן חזרה באוטובוס לביתה שבאלעד, הגיעה בשעות הערב עייפה וסחוטה נפשית וגופנית. היא מזגה לעצמה כוס מים והתיישבה על הספה.

טרם הספיקה לשתות את המים ותרדמה נפלה עליה, והנה היא רואה את רבנו מרן הרב עובדיה זצוק"ל, והוא אומר לה: "בתי למה תבכי? כמו שעזרתי לך בחיי חיותי, כך גם עכשיו אני אעזור לך. הקשיבי לי. ביום חמישי הקרוב באולם בית ישראל בירושלים בשעה אחת בצהריים, תתקיים ברית, בברית יהיה נוכח יהודי בשם שלום סעדון, לכי אליו ותגיד לו שהרב עובדיה שלח אותך, והוא יעזור לך".

האלמנה התעוררה ואמרה לעצמה: חלמא טבא חזיתי... אך חלומות שווא ידברון, הרי אין אדם חולם אלא מהרהורי ליבו, הייתי כל היום בקבר של מרן, התפללתי שם וחשבתי עליו ולכן חלמתי עליו. היא קראה קריאת שמע על המיטה, נכנסה לחדרה והלכה לישון.

והנה היא חולמת את אותו חלום בפעם השנייה, וגם בחלום זה שוב פונה אליה מרן ואומר לה: "בתי, למה תבכי, כמו שעזרתי לך בחיי חיותי גם עכשיו אעזור לך. ביום חמישי הקרוב באולם בית ישראל בירושלים תתקיים ברית מילה, יהיה שם יהודי בשם שלום סעדון, תלכי אליו ותגיד לו שהרב עובדיה שלח אותך, שיעזור לך".

היא התעוררה מהחלום, והפעם הבינה שאם חלמה את אותו חלום פעמיים, אז יש דברים בגו, יש פה איזה מסר. חשבה לעצמה: הרי אין לי מה להפסיד, אסע אפוא לירושלים.

ביום חמישי נסעה לירושלים. ולאחר מאמץ רב והכוונה שביקשה מהעוברים ושבים הגיעה לאולם בית ישראל. היא הבחינה בכניסה לאולם שיש שילוט - חץ ימינה, בר מצוה. וחץ שמאלה, ברית מילה. היא נכנסה לאולם שבו אמורה להיות הברית והמתנה. לאט לאט הגיעו בני המשפחה, ההורים הצעירים עם התינוק, הציבור התאסף והברית החלה.

משל ונמשל

מי ששרוי יחד עם המלך כלום יכול הוא להרגיש במעלת עצמו?

אי אפשר שיבוא אדם לידי יראת הרוממות של שמו יתברך, אלא אם כן הגיע למדרגה של שלילת ערכו מעיקרו, היינו שיהא בטל ומבוטל אצל עצמו ולא נחשב בעיניו כלום, כי אז יוכל לבוא לפני המלך, כי מי שמרגיש בעצמו איזו מעלה אינו יכול לעמוד לפני המלך, וכל האהבה ויראת ד' אשר ידמה האדם בנפשו כי יש לו, וכל הקניינים המדומים רק בדמיונו הם קיימים, מהתעוררות מידותיו הגשמיות ורחוק הוא מהשי"ת, וכל המצוות שהוא מקיים הכל הוא פרי הגדלות להיות לו שם ולקבל פרס.

ועל דרך משל אפשר להסביר זאת, כי מי שחש בקרבו שיש לו מעלה, ודאי רחוק הוא מהמלך, כי מי ששרוי יחד עם המלך כלום יכול הוא להרגיש במעלתו? הרי אין בית המלך חסר דבר וכלום יש מקום לדבר על מעלת החכמה שבך בשעה שעומד לפני המלך, אם שם בבית המלך מקור החכמה, או על עשירות אם כל הכסף וכל הזהב של המלך הם, ואם הוא חושב שיש לו איזו מעלה היינו שיש לו חכמה או עשירות, ודאי שהוא רחוק מהמלך ואינו משיג כלום, כי בהתקרבו אל המלך ידע שלא חסר לו כלום ואינו זקוק לשום דבר, כי הכל נמצא בבית המלך שבצלו הוא מסתופף, ולא זו בלבד אלא שסכנה גדולה כרוכה בדבר אם לא יבטל רצונו וימהר לעשות רצון המלך אף יתחייב בנפשו, וצריך הוא לדעת בעצמו בעומק לבבו שהוא שלם ברצון גמור ומסירת נפש ממש לעשות רצון המלך, ואז יוכל להיות תמיד מצוי אצל המלך והמלך יגלה לו סודותיו ומתרי לבו.

(הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעפסק זיע"א)

היא פנתה מעורת הנשים לאחד האברכים ושאלה: "האם יש פה יהודי בשם שלום סעדון?" והאברך השיב לה: "כן, הנה הוא פה, האם את רוצה שאקרא לו?". השיבה לו: "לא, הברית מתחילה עכשיו, אבל מיד לאחר הברית אני מבקשת שתקרא לו".

[ר' שלום סעדון, בצעירותו היה מעביר את השיעורים של מרן הרב עובדיה יוסף בלוויין. מרן זצ"ל בירך אותו שבזכות זיכוי הרבים שהוא עושה הקב"ה ישפיע עליו שפע גדול של עושר, ואכן הוא נעשה לעשיר גדול].

הסתיימה הברית בשעה טובה, האברך ניגש לשלום סעדון ואמר לו שיש פה אישה שרוצה לדבר איתו. ר' שלום ניגש אליה ושאל למבוקשה. "תשמע", אמרה לו האישה, "אתה בוודאי תחשוב שאני משוגעת או מדומיינת, אבל אני חייבת לומר לך את מה שיש לי בלב. אני אישה אלמנה, הרב עובדיה יוסף שלח אותי אליך כדי שתעזור לי..."

שלום סעדון שמע את הדברים, נפל והתעלף...

נוצרה מהומה באולם, הגיע המוהל, הגאון הרב ראובן אלבו שליט"א ראש ישיבת אור החיים. שלום סעדון התעורר והרב אלבו שאל אותו מה קרה. "שהרב ישמע מה שיש לאישה זו לומר", אמר ר' שלום להרב אלבו. ואכן האלמנה סיפרה בתמימות להרב אלבו את כל הסיפור מתחילתו ועד סופו. ואז הוסיף ר' שלום וסיפר לרב אלבו את החלק השני והמדהים של המעשה.

"אני לא קשור בכלל לברית הזאת, אני לא מבני המשפחה, אין לי שום קשר לאנשים פה. הרב עובדיה בא אלי השבוע בחלום ואמר לי: "בני, ביום חמישי בשעה אחת בצהריים באולם בית ישראל בירושלים תיערך ברית מילה. תגיע לשם אישה אלמנה שתבקש ממך עזרה. אני מבקש ממך שתעזור לה"

ואז פנה שלום סעדון לאשה ושאל אותה: "תגידי לי, כמה כסף הרב עובדיה נתן לך כל חודש?" היא אמרה לו: "הרב היה נותן לי כל חודש ארבעת אלפים ש"ח. היה מפריש מהמשכורת שלו", אמר לה שלום סעדון: "מהיום תקבלי ממני כל חודש ארבעת אלפים ש"ח - ממרן, ועוד ארבעת אלפים ש"ח ממני".

זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אבי"ר

צ'ין אדם לחברו

לשמח גר גלמוד

מספרים על הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א, שפעם אחת כשהלך לביתו בחג שמחת תורה, פגש גר צדק אדם גלמוד שהתאונן לפניו בדמעות, שהבריות אינם מכבדים אותו מספיק והרי כתוב "ואהבתם את הגר". אמר לו ה"חזון איש" שהוא מכבדו כעת בניגון, והתחיל הגר לשיר בקול רם, והחזון איש מרקד כנגדו באמצע הרחוב, ומסייע לו במו ידי עד שנתקררה דעתו של אותו גר והכיר בו ה"חזון איש" שנתפייס.

הכנסת כלה

מסופר על יהודי שלא מעדת החסידים, מאנשי עירו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב זיע"א שבא אל הרבי וביקשו שיעזור לו בהכנסת כלה למען בתו, הוציא הצדיק כמה מאות זהובים ונתן לו. נודע הדבר לאחיו של רבי מנחם מענדל, נכנס אל הרבי בטענה: כשיש צורך בבית לכסף עונה מר תמיד שאין לו, ועבור יהודי שמתנגד לו יש לו הון? חייך הצדיק ואמר: כבר קדמך אחר היודע לטעון יפה ממך, מי זה? שאל האח. היצר הרע, השיב הרבי.

האם זה לא גמילות חסד?

מסופר על הרה"ק מטשעבין זיע"א שכל מי שנכנס אצלו נתקבל על ידו בסתר פנים יפות, והיה מקרבו ומקשיב בסבלנות רבה למשאלתו, אף אם חרגה מגדר המקובל. יהודי אחד שהיה מבקר אצלו מפעם לפעם ונהנה מטוב לבו ומידו הרחבה, היה משמיע כגמול משך שעה ארוכה דרושים משלו והצדיק היה מקשיב בשקט ובענין מבלי להפסיקו, כאשר נשאל פעם מדוע אינו מפסיקו ומונע מעצמו ביטול זמנו היקר, השיב הכי זו אינה גמילות חסד?

הכרת הטוב מתוך יסורים

מישהו הטיע פעם במכוניתו את הרה"ק רבי משה פיינשטיין זיע"א לישיבה, בצאת ר' משה מן המכונית

טרק המטיע את דלת המכונית שלא בכונה על אצבעותיו של ראש הישיבה, ר' משה קפץ את אצבעותיו הפגועות ופננס בידו השנייה, הוא נשך שפתיו מרוב כאבים וצעד לתוך בנין הישיבה מבלי להוציא הגה מפיו. תלמידים אשר היו נוכחים בשעת מעשה שאלוהו לאחר מכן, מדוע כה התאמץ להבליג, ענה הצדיק בשקט: האישי הצעיר היה כה אדיב בהסיעו אותי לישיבה, האם יכול אני לפגוע ברגשותיו בהראותי לו שמשוהו אינו כשורה.

לא להתכבד בקלון חבירו

מעשה בתלמיד מתלמידי ישיבת סלבודקה שטעה טעות לא נעימה בשבת בבוקר בעומדו להתפלל הפשיל את שרוולו לאחוריו בכדי להניח תפלין אחד הנוכחים שהבחין בכך העלה שחוק קל על שפתיו לאחר זמן הוכיחו ראש הישיבה הרה"ק רבי נתן צבי פינקל זיע"א בתוכחה נוקבת על שהתכבד בקלון חבירו.

גמילות חסד בגופו

מסופר: יהודי אחד שלא ניחן בבינה יתירה היה מבקר בקביעות בבית הרה"ק רבי יחזקאל שרגא מסטראפקוב זיע"א (יומא דהילולא ו' כסלו), והיה מבקש כסף כל כמה חדשים כדי לקנות מנעלים לרגליו בטענה שהנעליים נהיו קטנים עליו, ובכל פעם נתן לו הרבי מעות, אף שלא היתה הפרוטה מצויה, וממש היה בביתו לחם צר ומים לחץ. לאחר כמה פעמים שחזר הדבר ונשנה, אמר לו הרבי שבגיל כזה כבר אין הרגליים גדלים ולא יתכן שהנעל נהיית קטנה, ושאלו מתי גזו לאחרונה את צפרני רגליו? הלה ענה שקשה לו להתכופף ועל כן כבר זמן רב לא גזו הצפרניים. הכניסו הצדיק לחדר האמבטיה והוריד לו את מנעליו, ובכבודו ובעצמו גזו לו את צפרני רגליו, ומאו היו הנעליים טובים ונוחים.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ב' כסלו

הרה"ק רבי שמעריל מוועררובקה (תלמיד הבעש"ט (תקל"ז))

הרה"ק רבי משולם פייביש מוזאבריו ב"ר אהרן משה (תקנ"ה)

הרה"ק רבי משולם פייביש הלוי (יושר דברי אמת) ב"ר אהרן משה

הרה"ק רבי ישראל יצחק מראדושיץ ב"ר דוב בער (תרי"ח)

הרה"ק רבי עקיבא סופר (דעת סופר) ב"ר שמחה בונים (תש"ך)

יום ראשון ג' כסלו

רבי מאיר ב"ר משה כ"ץ אביו של הש"ך (ת"ג)

יום שני ד' כסלו

הרה"ק יעקב דוב מאמשינוב ב"ר ישראל יצחק מווארקיי (תרל"ז)

יום שלישי ה' כסלו

רבי שמואל אליעזר ב"ר יהודה הלוי (המהרש"א - שצ"ב)

הרה"ק רבי אשר אנשיל הלוי אב"ד טשענגער (מנחת אשר) ב"ר שמואל (תרל"ד)

הגה"ק רבי ברוך בער ליבוביץ

ב"ר שמואל דוד (ת"ש)

יום רביעי ו' כסלו

הרה"ק רבי יחזקאל שרגא מסטראפקוב ב"ר ישכר דוב - (תשנ"ה)

יום חמישי ז' כסלו

הרה"ק רבי אהרן מקראקא ב"ר קלונמוס קלמן (בעל מאור ושמש) תרמ"ב

יום שישי ח' כסלו

רבי משה ב"ר יצחק (חידושי מהרש"א מהדו"ב - תכ"ט)

הרה"ק רבי אהרן מטשערנאבל ב"ר מרדכי (תרל"ב) הרה"ק רבי דוד מסוכטשוב ב"ר שמואל

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "אם אני אודך" רמזים יוסף חרשים" על המצוות.

המפסיק ממשנתו (ו)

א) גם הכותב דברים בטלים באמצע לימודו, נענש בגחלי רתמים. (כבוד התורה, עמוד ל"ו, סעיף י"ז)

ב) גם השומע דברים בטלים באמצע לימודו, מאכילין אותו גחלי רתמים. (בנין עולם, פרק כ', אות ה', ספר חוסן יהושע, מאמר א', פרק ה')

ג) גם השומע דברי תורה, אין לו להפסיק משמיעתו לדברים בטלים. (כבוד התורה, עמוד ל"ז, סעיף כ"ב)

לע"נ

הרה"ק רבי עקיבא סופר (דעת סופר) ב"ר שמחה בונים זיע"א נלב"ע ב' כסלו תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב בכל הארץ ומכל החברות

052-7655-222

פני עין חמד

יוצא לאור 7"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת תּוֹלְדוֹת - הָאֵם אֵין בְּנוּ מִתְּכוּנַת עֵשׂוֹ?

"וַיֵּבֶז עֵשׂוֹ אֶת הַבְּכֹרָה" (בראשית כה, לד)

אנחנו גם רואים שבהתחלת הפרשה כתוב: "בְּתַתּוֹאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדֹן אָרָם אַחוֹת לְבִן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה" (בראשית כה, כ).

רש"י הקדוש מפרש שזה נכתב להגיד שבחה. למרות שהיתה בת רשע (בתו של בתואל הארמי) ואחות רשע (לבן)- ולמרות זאת לא למדה ממעשיהם הרעים.

צריך להבין, מדוע לא הזכירו מעשים טובים אחרים שעשתה? הרי רבקה אימנו היתה בעלת מעשים טובים?

רבקה אימנו זכתה גם לרוח הקודש, כמבואר בחז"ל. היא היתה נביאה, בעלת עין טובה ומצטיינת בהכנסת אורחים, אבל דברים אלו לא מוזכרים.

משמע מכך שעצם העובדה שהיא הצליחה לעמוד בניסיון ולא ללמוד ממעשיהם הרעים, זו מעלה עליונה. בפרט כאשר הניסיון לא ללמוד מהסביבה הרעה- הוא קשה.

מכאן יש ללמוד גם חיזוק לבעלי תשובה. כמה הם חביבים לפני המקום ברוך הוא, שעזבו את הסביבה שבה הם גדלו בילדותם ונעוריהם ובחרו לשוב אל אביהם שבשמיים, למרות כל הקשיים. אשריהם ואשרי חלקם!

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

7"י	כנסת לכת 3א"ת לכת	ויניח תפ
17: 57	17: 23	16: 11
17: 53	17: 20	16: 28
17: 53	17: 20	16: 28
17: 57	17: 22	16: 31

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאנט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

אנשים רבים קוראים בתורה על עֵשׂו שמכר את הבכורה בעבור נזיד עדשים ומיד הם מביטים עליו בבוז גדול ובתמיה גדולה: כיצד אפשר לעשות טעות גדולה שכזו?

עלינו לזכור שלפעמים אנחנו שוכחים את העיקר בחיים. לפעמים אנחנו יושבים שעה ויותר ומדברים דברי הבל ורעות רוח.

אנחנו מבזבזים את הזמן היקר בידיים ומחליפים עולם חולף בעולם העומד לעד ולעולמי עולמים.

הרי במעשה זה אנחנו ממש דומים למעשיו של עֵשׂו הרשע. למרות שהוא ידע בשכלו היטב מהי מעלת הבכורה, הוא לא הצליח להתגבר על תאוה רגעית לקבל הנאה כאן ועכשיו.

אנחנו יודעים שהתורה הקדושה יקרה מפז ומפנינים. דוד המלך אומר: "הַנְּחֻמְדִים מְזַהֵב וּמְפַז רַב וּמְתוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְנִפְתַּת צוּפִים" (תהילים יט, יא).

למרות ידיעה זו, אנחנו לעיתים לא מתגברים על הנאת רגע של דברים בטלים וכך מבזבזים חיי נצח.

כמו כן, קל וחומר מי שמדבר לשון הרע חלילה. הרי הוא יודע שאסור לדבר לשון הרע ומאמין בשכלו בדברי חז"ל.

למרות כל זאת, הרי תאוות העבירה מעבירה אותו על דעתו וגדול עונוו מנשוא.

ידוע מדברי רבותינו ששווה לאדם להגיע לעולם הזה השפל ולו רק כדי לשבור מידה רעה אחת ולעמוד באיזה ניסיון.

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

הצלחת דביר בן נלי רחל
זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה - שבת - שמוש במחם-חלק ז'

האם מותר להוציא מים בשבת ממיחם ששכח להעביר אותו למצב שבת?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

מיחם מים, שיש בו שלושה מצבים: 'רתיחה', 'שמירת חום' ו'מצב שבת', אם שכח להעביר אותו לפני שבת למצב שבת ונמצא עכשיו בשמירת חום, מותר להשתמש במיחם. **הערה:** מכיוון שבמצב חום יש השפעה על התרמוסטט, הוי גרמא בפסיק רישיה ומותר. מבואר בשו"ת 'אגרות משה' ח"ד (סימן עד בישול אות כח) ו'שמירת שבת כהלכתה' (פכ"ג סכ"א).

מותר להוציא מים בשבת ממיחם, שיש בו תרמוסטט, אפילו אם גוף החימום כבוי והוצאת המים עלולה לגרום להפעלתו. **מקורות:** הגרש"ז אוירבך בספר 'מאור השבת' ח"א (בסופו, מכתב יב אות ד) וטעמו, למרות שהוצאת המים גורמת לאוויר להיכנס במקומם, והוא מצנן את המים שבמיחם, ונמצא לכאורה שהתרמוסטט ממחר להפעיל את גוף החימום - מכל מקום מכיוון שההשפעה של הוצאת המים היא קטנה מאוד, אין זה ודאי שפעילות התרמוסטט תוקדם. אפילו אם תוקדם פעילות התרמוסטט כל זה אינו אלא גרמא, הוי ספק בגרמא ומותר.

מותר להשתמש במיחם מים חשמלי, שמותקנת בו צינורית מדידה, ובשעה שמוציא מים מהמיחם המים שבצינורית נכנסים ומתערבבים במים הרותחים. **מקורות:** הראש"ל בספרו 'הליכות עולם' ח"ד (עמוד סא) אפילו אם המים שבצינורית לא רתחו לגמרי בערב שבת מכיוון שהתחמו עד לדרגת חום שהיד סולדת, ואף שקצת הצטננו, מכל מקום הוי פסיק רישיה דלא ניחא ליה בבישול מעט המים שנכנסים למיחם. כן פסק בשו"ת 'אור לציון' ח"ב (עמוד רלה). בספר 'שבות יצחק' (דיני בישול) הביא משמיה דהגר"ש אלישיב שדעתו היתה להחמיר. כן פסק בשו"ת 'מנחת יצחק' ח"י (סימן כח). שוב ראיתי בספר 'ישא יוסף' להגר"י אפרתי (ח"ב חאו"ח סימן צב) להקל וכך הבין מהגר"ש אלישיב זצ"ל.

מיחם מים, שרתח מערב שבת ובמהלך השבת נפסק החשמל, ואחרי שהמים התקררו, חזר החשמל וחימם שוב את המים - מותר ליהנות מהמים החמים. **הערה:** מכיוון שיש מחלוקת הפוסקים אם יש איסור בישול מהתורה בדבר לח, מכיוון שהנאה ממעשה שבת - אסורה מדרבנן, הוי ליה ספק דרבנן ולקולא. ראה 'משנה ברורה' (שיח ס"ק כז) ו'ביאור הלכה' (שם ד"ה אפילו בעודו) בשם ה'פרי מגדים' (סק"י) כל שיש ספק פלוגתא אי הוי בישול אין לאסור בזה בדיעבד. בהגהות 'שער הציון' (סימן רנט ס"ק כד) צירף דעת הגר"א שמעשה שבת בשוגג לא נאסר באכילה. כן פסק הראש"ל בספרו 'הליכות עולם' ח"ד (עמוד לג).

עשיית חסד ושכרה

אנחנו לא יכולים לתאר ולשער מה השכר העצום של עשיית חסד עם הזולת. לא ליחנם אמרו רבותינו, שאם אדם עושה חסד עם הזולת, אז בורא עולם עושה עימו חסד. האדמו"ר הרב שלמה גולדמן מזוועיהל הוסיף ואמר **שכל פסיעה ופסיעה שאדם עושה למען הזולת, הוא חוסך בכך אלף פסיעות עבור עצמו!**

הגה"צ ר' אברהם אלימלך בידרמן סיפר: זוג הורים שמתגוררים בארץ החליטו לשנות אווירה. הם נסעו לעשות את השבת בעיר צפת. הזוג הצעיר כבר נהיו הורים ברוך השם. בנם היחיד משה אהוב עליהם ביותר. מושי בן שלוש וכבר עבר הרבה חוויות בחיים, בין לטוב ובין למוטב. כמו כל הילדים, הוא אוהב ליהנות לשחק ולהשתעשע ולפעמים אף מגיע למצב של סכנה חלילה.

הם תיכננו לשבות את השבת עם הילד. כשהגיעו לצימר, הם קיבלו טלפון מהדוד שלהם שבאותו זמן גר לבד. הוא שאל אותם היכן הם נמצאים השבת? הם ענו לו, שאת השבת הם עושים בצימר בצפת. הוא אמר להם שגם הוא נמצא כעת בצפת. הוא רוצה לעשות איתם את השבת. הוא מבקש מהם רשות להצטרף ולעשות את השבת ביחד.

היו מעט התלבטויות, אבל בסופו של דבר הם החליטו להסכים. "גדולה מצוות הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה", הם שינו לעצמם. הדוד הגיע וכולם ישבו ביום שישי בצוותא בצימר. ההורים לא שמו לב שמושי נעלם מהאזור. מושי, באותו זמן שיחק בכדור בחצר הצימר קרוב לבריכה.

הדוד יצא מהצימר לעשות סיבוב כדי ליהנות מנופיה המדהימים של ארצנו הקדושה. כשהוא יצא, הוא ראה כי מושי בן השלוש נמצא בתוך הבריכה, חצי בפנים חצי בחוץ, ועמד לטבוע. הילד צעק 'הצילו' אבל לא שמעו אותו, והוא התחיל לבלוע מים.

הדוד לא היסס. הוא קפץ מיד לבריכה והוציא את מושי הקטן. הילד והוריו פונו במהירות לבית הרפואה, כשהוא במצב קל-בינוני, וסובל בעיקר מבליעת מים. לאחר הוצאת המים מהריאות, הרופאים אמרו להוריו: "היה לכם מזל גדול! עוד פחות מדקה, כבר לא היה עוזר להגיע לבית-הרפואה".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחס שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב יחזקאל שרגא ליפשיץ הלבפשטער זצ"ל

האדמו"ר הרב יחזקאל שרגא ליפשיץ הלבפשטער זצ"ל - נולד בעיר סטראפקוב בד' בניסן ה'תרס"ח (1908). למד בישיבה של הרב אברהם יוסף גרינוולד. לאחר מכן למד בישיבת ר' יוסף אלימלך כהנא באונגוואר. למד בהתמדה גדולה וראש הישיבה קבע איתו חברותא מיוחדת. בשנת ה'תר"פ (1920) התחיל ללמוד בישיבת סטראפקוב. לאחר שהתייתם מאימו, גדל אצל דודו, רבי מנחם מנדל.

גר בבית חותנו לאחר נישואיו והתמנה כרב העיירה יבלונקה. כמו כן כיהן כדיין ומורה צדק של קהילת ברגסז. בה' ניסן ה'תש"ד (1944) נשלח למחנה הריכוז אושוויץ. אשתו וששת ילדיו נספו. לאחר המלחמה כיהן כרב מחנות העקורים בומברג ופרנקוניה. ב-כ' שבט ה'תש"ו (1946) התחתן שנית ועבר להתגורר בעיר ווינה. זמן קצר לאחר מכן עבר לבמברג. הקים שם את 'ישיבת שארית הפליטה' ומסר שיעורים בגמרא עם מפרשים.

ב-כ"ט כסליו ה'תש"ט (1948) עלה לישראל. גר בהתחלה בבאר-יעקב ולאחר תקופה קצרה עבר לרמלה. הקים שם את בית המדרש 'דברי חיים' ועסק בהפצת היהדות בעיר. בשנת ה'תשי"ג (1953) עבר לירושלים וגר בשכונת גאולה. יסד את בית המדרש של חסידי סטראפקוב בשכונת מאה שערים. כעבור זמן הקים בית מדרש נוסף של החסידות בבני ברק. בשנת ה'תשי"ד (1954) לאחר פטירת דודו האדמו"ר ר' מנחם מנדל (מח"ס 'דברי מנחם'), התמנה לאדמו"ר השלישי של חסידות סטראפקוב.

יסד ישיבה בירושלים ישיבה ועמד בראשה. בשנת ה'תשל"ו (1975) התחיל לכהן כחבר העדה החרדית הספרדית (למרות שהיה אדמו"ר ואשכנזי). כעבור זמן התמנה לראש בית הדין לענייני גיור. בשנת ה'תש"ן (1989) הקים את בית הדין 'קהל היראים' שמתמחה בדיני ממונות. כמו כן הקים ישיבה לבחורים והדריכם בדרך הבעש"ט הקדוש להיות מורי הוראה חסידיים.

גאון בנגלה ובנסתר. רבים פנו אליו הן בענייני הלכה והן בעצה וישועה. מקורביו העידו כי פיזור הצדקות שלו היה עצום. משפחות רבות נהנו ממתת ידו מדי שבוע. בנוסף לכך, היה מקדיש זמנים קבועים לבקר חולים ולעודד את רוחם. איש אמת. בעל אהבת ישראל גדולה מאוד, שלא מנעה ממנו לארח פושעים ונדכאים על שולחנו ולנהוג בהם כבוד מלכים. גדולי ישראל העריכו אותו מאוד. כאשר היה נפגש עם האמרי חיים' מויז'ניץ זיע"א, הרה"ק מויז'ניץ היה מגיש לו קוויטל לברכה ולרפואה. נפטר ב-ו' כסליו ה'תשנ"ה (1994). חי כ-86 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. בנו ר' אברהם שלום ישכר דב מונה במקומו לשמש כאדמו"ר.

אביו: ר' ישכר דב ליפשיץ מאונגוואר (מצאצאי רבי אריה לייב ליפשיץ, בעל האריה דבי עילאי).

אימו: מרת בילא (בת ר' אברהם שלום הלבפשטער, מייסד חסידות סטראפקוב). **נשותיו:** מרת מרים לאה הי"ד (זיווג ראשון- התחתן בשנת ה'תרצ"ב עם בתו של ר' יצחק ראובן ליפשיץ, אב"ד טשארני-דונאיץ), מרת טאבא (זיווג שני- התחתן בשנת ה'תש"ו עם בתו של ר' יחיאל מיכל שלאגר, אב"ד בוקאצ'ביץ). **מרבותיו:** ר' יוסף אלימלך כהנא, ר' אברהם יוסף גרינוולד (בנו של בעל 'ערוגות הבושם' באונגוואר), ר' מנחם מנדל הלבפשטער (דודו, האדמו"ר השני מסטראפקוב). **בנו:** האדמו"ר ר' אברהם שלום ישכר דב (ששת ילדיו ואישתו הראשונה נרצחו בשואה הי"ד). **חתניו:** ר' יעקב מוסקוביץ' (האדמו"ר משאץ בני ברק), ר' יעקב יצחק מושקוביץ (מראשי ישיבת באבוב בבת ים), ר' יעקב ישראל שמלר (מראשי ישיבה לצעירים צאנז בנתניה), ר' אהרן רוזנברגר. **מספריו:** **דברי יחזקאל שרגא - על הש"ס, שולחן ערוך, תורה ומועדים, הלכות שמיטה, הגדה של פסח, מגילת אסתר, ענייני רחל אימנו, מצוות ישוב הארץ, הלכות ד' מינים, מקוואות דברי חיים - מקוואות, דברי שלום ושות.**

○ יפר הרה"ח ר' ניסן צויבל: אספר, מה שבדידי הוה עובדא, שמזה ראיתי בחוש את גודל דביקות רבינו במידת האמת, אשר כל הון בעולם לא ישווה לו. כשהייתי אצל הרה"ק, הרב תינה לפני את צערו שהוא במצב דחוק מאוד וחייב סכומים גדולים, ואינו יודע מה לעשות. הוא עשה חשבון מדוייק של החובות שהסתכם בסכום גדול מאוד.

אמרתי לו, כי נגיד פלוני מחו"ל הגיע עתה לארץ. הוא שוהה בירושלים ומקושר עוד מבית אבותיו לרבותינו מגזע צאנז. אני מוכן ללכת יחד איתו אליו. מכיוון שרציתי לבקש סכום גדול, אשר יכסה את כל החובות שחייב לנושיו, וידעתי את מידתו, שהוא רך כקנה ותמיד מסתפק בחלקו - וכמה שיתנו לו, יהיה שמח, הוספתי, שרק בתנאי זה אני הולך איתו, שלא יתפשר על חלק מהסכום ולא יקח מהנגיד רק אם יתן את כל הסכום.

בהתחלה רבינו לא רצה להבטיח. רק אחרי הפצרות רבות הסכים לדבר. כאשר הגענו לאכסנייתו של הנגיד, הוא כיבד מאוד את רבינו. שטחתי בפניו את מצבו ודרשתי סכום גדול מאוד, שנוכל לפרוע את כל החובות. הנגיד התחיל להתמקח והציע סכום מסוים. לאחר מכן הציע סכום גדול יותר אבל הרה"ק סירב. גם כאשר הציע את מחצית הסכום שביקשתי, עדיין רבינו סירב לקחת.

הנגיד שאל: "גם את הסכום הזה אין הרבי רוצה לקחת ממני?". הרב ענה לו: "אני רוצה לקחת, אבל הבטחתי לר' ניסן שלא אקח פחות מהסכום שביקש". כששמע את דברי הרב, הנגיד כעס ושלח אותנו בלא כלום. לאחר שיצאנו, שאלתי את הרה"ק: "מדוע הרב היה צריך לומר שהבטיח לי לא לקחת פחות?". ענה לי: "הרי הוא שאל אותי, אם גם מחצית הסכום איני רוצה לקבל".

"האמת היא שרציתי לקחת. איך הייתי יכול לומר לו שאין ברצוני לקחת פחות מהסכום שביקשתי?! לכן אמרתי לו שאני מצידו מוכן לקחת, שכן הוא האמת, אבל איני יכול לקחת שהרי הבטחתי לך". בסופו של דבר הנגיד נתן בכבוד רב את מלוא הסכום. זו היתה מידתו והאמת היתה טבועה בו. פיו וליבו היו שווים.

כְּחָה שֶׁל תְּפִילָה

לבית-עולמו? כיצד יעמוד לפני אביו שבשמיים עם חטא חמור כזה?

רב המושב ששמע את הדברים, סיפר לאחר מכן: באותו הזמן באמת לא ידעתי מה לומר לאותו זקן. מהיכן תימצא הישועה? אבל כרב ביקשתי לחזק את רוחו.

אמרתי לו: "אל תתייאש. יש רק אחד שיכול לעשות, ששכנך יפגוש אותך. הלא הוא בורא העולם. עליך לשבת ולהתפלל לבורא עולם מעומק הלב, שיתן לך אפשרות לפגוש את השכן ולתקן את המעוות".

לא עוברים שבועיים ימים, ולפתע נשמעת נקישה על דלתו של אותו זקן. האיש ניגש לפתוח את הדלת. להפתעתו הרבה הוא ראה את אותו השכן, ממנו גזל את הקרקע לפני שנים רבות, עומד לפניו.

נפעם ונרגש התחבק עם שכנו, ובפיו השאלה: "איך ידעת להגיע לכאן? איך ידעת לחפש אותי?" שכנו לשעבר לא הבין את השאלה.

הוא סיפר לו מה אירע: "הזדמנתי היום לבני ברק לרגל שמחה, הנערכת כעת באולמי 'היכלי מלכות'. חיפשתי לי שולחן של זקנים כמותי, אבל לא מצאתי".

"מחוסר ברירה התיישבתי ליד שולחן שבו ישבו מספר אנשים צעירים. השיחות שלהם לגמרי לא עניינו אותי. לפתע שמעתי את אחד הסועדים פונה לאחד היושבים בשולחן ומבקש: "כבוד הרב, האם תוכל להעביר לי סלט פלוני?".

מכיוון שהסלטים היו רחוקים מחלק מהיושבים, מעשה זה חזר על עצמו מספר פעמים. הם פנו לאותו הרב בשם משפחתו. נזכרתי כי שם המשפחה היה השם של שכני במושב שבו גרתי שנים מרובות!

שאלתי את אותו יהודי: 'האם יש לו קשר ליהודי פלוני, שהיה גר במושב אלמוני?'. הוא הביט בי בפליאה ואישר שהוא בן! אמרתי לו, שכבר לא ראיתי אותך שנים רבות ושאלתי עליך.

הוא ענה לי: 'אבי נמצא כעת במושב זקנים בקרבת מקום'. מכיוון שהתזמורת היתה רעשנית לטעמי, והשיחות של הסובבים ממש לא עניינו אותי, החלטתי לבקר אותך. הנה אני לפניך!"

הזקן כששמע זאת, אורו עיניו: "אתה לא יודע איזו שמחה יש לי לראותך!". הוא סיפר לחבירו את מה שעשה לפני יותר מחמישים שנה, וביקש ממנו בדמעות למחול לו.

הוא אמר זאת כשכולו בכי ותחינה. חברו הזקן היה נרגש מאוד, ומחל לו על אותו מעשה בלב שלם.

להלן סיפור מופלא ביותר, המעובד מתוך 'בנתיבות המגיד'. יש בו כדי ללמדנו עד כמה עצומה היא כוחה של תפילה הנאמרת בדמעות. מעשה שהיה - כך היה:

רב מושב הזקנים 'ערוגות הבושם', עשה לו מנהג יפה לסייר בחדרים, לראות מה נעשה עם הזקנים ומה שלומם. ישב ושוחח, הרגיע בעת שצריך ונתן הרגשה נעימה לאנשים המבוגרים, שיש להם אוזן קשבת.

באחד החדרים הוא מצא את אחד האנשים בוכה בכי נסער. הרב תמה על מה ולמה. הוא ניסה לדובב את הזקן שיפתח לפניו את סגור ליבו, אבל דמעותיו של אותו האיש ירדו ללא הפוגה.

הרב ניסה שוב ושוב לשדל את אותו איש שיספר מה קרה. לבסוף אותו הזקן ענה לו בצער: "וכי מה תועיל? הדבר כבר נראה חסר תקווה".

הרב לא הירפה. הוא המשיך לדבר על ליבו ואמר: 'דאגה בלב איש-ישינה' - לעולם לא ניתן לדעת מאיפה תבוא הישועה!". לאחר מאמצים רבים האיש הסכים לספר את מה שקרה:

אותו זקן עלה לארץ לפני למעלה מחמישים שנה, עם משפחתו ועוד מספר אנשים. הסוכנות שלחה אותו לאחד המושבים ונתנה לו חלקת אדמה.

עוברים ימים. הוא הבחין ששכנו, שחי בלי ילדים, קיבל מגרש גדול משלו. באותו זמן נכנסה בו קנאה עזה וכשיצר הקנאה מקנן - חוטאים.

הוא החליט לתקן את המעוות, שחטאו בה אנשי הסוכנות. הוא קם באישון ליל והזיז את האבן, שסימנה את הגבול שבין האדמות, בכעשרה סנטימטר. הוא חיכה מספר ימים. אחרי שראה ששכנו לא שם לב לכך, חוצפתו גברה.

הוא הזיז כל מספר לילות את האבן במספר סנטימטרים. לבסוף, לאחר תקופה מסוימת, הוא הסיג את הגבול במטר וחצי!

חצרו עכשיו כבר היתה שווה לחצר חבירו. הוא נרגע והאבן נשארה באותו מקום. עשרות שנים הם חיו כך כשבחלקו מטר וחצי של גזל, לאורך כל החצר.

לימים עזב את המושב ולא היה לו קשר יותר עם המקום. עכשיו, שחש כי כוחותיו פוחתים והולכים, התחיל להרהר מה יהיה בסופו.

לפתע נכנס בו פחד עצום מהעתידי להיות עימו ביום הדין הגדול והנורא. הוא רוצה עכשיו לתקן את המעוות ואינו יודע איך. עקב זקנתו נשכח ממנו שם המקום ושם השכן. על כך הוא בוכה. איך הוא יוכל לתקן את המעוות לפני שיתבקש

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
פואד אברהם בן רג'ונה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל
אביבה בת שושנה רייזל ע"ה זהבה בת שושנה רייזל ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל עמרים בן דבורה ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה
דב בן יצחק ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל
סלים בן פרחתה ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל לטיף בן פרחתה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה דניאל רפאל בן חגית ז"ל
אברהם בן טובה ז"ל יחודה בן סעידה ז"ל
מישא אסתר בת זרהה ע"ה אביבה לושי ע"ה
עפאת בת השמת ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל מסעוד בן יקוט ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל רפאל בן אסתר ז"ל
דרורי יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל חי יזי' בן קלרה ז"ל
חוה בת יעקב צבי ע"ה ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
יצחק יצחק בן רחל ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה
ברכה בת מרדכי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל אורה בת נעימה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה דוד יצחק בן פרחתה ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה

גליזון באר הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

תולדות

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש
באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אנגלית
Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

אידיש
דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

ספרדית
Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatora.com

צרפתית
Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית
Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית
Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון באר האמונה
Mechon Beer Emunah ארה"ב:
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2021

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת תולדות

- א שמחו בה' - אין שמחה כשמחת המאמין בה'
- ד אך טוב וחסד ירדפוני - כל ה'רדיפות' לטובה
- ו אשכון את דכא - הברכה שבאה לאדם בזכות שפלות רוחו
- ו וידו אוחזת בעקב - להתבונן בכל ענין על סוף דבר ותכליתו
- ח ולאום מלאום יאמץ - שלימותו של יעקב ע"י עשו העומד לפניו לשטנו
- י את בכורתך - מעלת היהודי שמתחיל בכל עת מחדש
- יב משמרתי וחוקותי - להיטיב לבריות
- יד יושב אוהלים - עיקר הצלחתו בתורה ע"י היגיעה וההתמדה

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת תולדות

שמחו בה' - אין שמחה כשמחת המאמין בה' בפרשתן (כה יט), 'ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק', וביאר הגה"ח רבי אהרן יוסף לוריא זצ"ל, שהנה מקור השמחה האמיתית לאדם היא מכח חזק בשחוננו בתקב"ה, שמאמין בו ית' כי הוא מנהיג את עולמו, ומסבב כל הסיבות להביא את בריותיו לתכלית הטובה, וכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, וגם דבר הנראה כרעה ח"ו אינו כי אם

א. לפני כמה שבועות נלב"ע בעי"ת בני ברק יצ"ו בערב שבת קודש איש זקן ושבע ימים, כשהוא מותיר אחריו משפחה עניפה מרובת צאצאים בלעה"ר, מסע הלוויה החל בבני ברק ומשם יצאה לעבר בית העלמין בראשון לציון, כשרצו להתחיל ב'קבורה' הבחינו שאחד מ'חתני' הנפטר נעדר (עם נור"ב), ומפני כבודם החליטו להמתין, הזמן חלף ואין 'זכר' מהם, גם לא הצליחו בשום אופן להשיג עמהם קשר, עד שכעבור שעה 'נמצאה האבידה' והגיעו האובדים ל'בית החיים', מיד הזדרזו לקבור את המת מפני השבת המשמשת ובאה.

משביררו אצלם להיכן נעלמו, סיפרו, שמיד ביציאתם מבני ברק 'אמרו' ל'מורה הדרך' הנקרא 'וויז' (waze) שעליהם להגיע לבית הקברות, אלא שבטעות נכתב שכוונתם לבית הקברות שבעיר 'חולון', ואכן כיוון אותם בכל פרשת דרכים אנה יצאו ואנה יבואו, עד שהגיעו לביה"ח בחולון, ועדיין לא ידעו שהם נמצאים כאן ב'טעות', נכנסו לתוך ביה"ח והחלו לחפש אחר המון העם בני משפחתם אך לא ראו אפילו איש אחד, חשבו שמא יש עוד 'כניסות' ושובו לרכבם לחפש ולא מצאו כלום, בלית ברירה, שאלו אחד מעוברי אורח והוא העמידם על טעותם, לא 'ראשון לציון' כאן אלא 'חולון', ולא זו הדרך ולא זו העיר אותה אתם מחפשים... וכשרצו לחזור על עקבותיהם ולנסוע לראשון לציון התברר להם כי מורה הדרך 'נרדם' ואין כעת אפשרות ל'העירו'... ומבלעדיו הרי הם 'אובדים' לגמרי... יחוגו וינעו כשיכור, והעמידו את הרכב בצידו הכביש (road) ושאלו עובר אורח כיצד יסעו, ניסה להסביר להם עד שראה שאין הדברים מתיישבים על הלב, וכשראה את מצוקתם אמר להם, הנה הנני מנהל משרד כאן בעיר, ואחת מהעובדות אצלי מתגוררת בראשון לציון, אשחרר אותה קודם הזמן, והיא תצטרף לנסיעתכם ותדריך אתכם בכל פניה ופניה שאתם פונים, וכך הוה.

מיד בעלותה על הרכב שחה להם בהתרגשות עצומה, כי בדרך כלל היא עובדת עד שעה מאוחרת, ובאותו ערב שבת לא הספיקה עדיין להכין כל צרכי השבת, ולא ידעה מה תעשה, שהלא הזמן קצר והמלאכה מרובה, ובתקופה זו כניסת השבת הרי היא בשעה מוקדמת, ו'מאין יבוא עזרי', והתפללה לאבינו שבשמים שיחוס וירחם וישלח עזרו מקודש, אך לזאת לא פיללה, שה'בוס' הנוקשה ישחרר אותה קודם הזמן, אך היד ה' תקצר...

ואתה עמוד והתבונן בנפלאות ההשגחה הפרטית, כיצד שומע תפילה ומסבב כל הסיבות מנהיג עולמו להיטיב לבריותיו, מביא אנשים לעיר אחרת ב'טעות', וגם ה'וויז' אינו עובד, ו'בדיוק' פגשו את ה'בוס' שיש לו עובדת מראשון לציון, ויוצא מגדרו לסייע בעדם, והכל כדי לעזור לאשה אחת כשירה להכין ההכנות לשב"ק, ולמלאות מה שביקשה והתפללה...

ב. הרי לפניכם מעשה שהיה בעש"ק פר' לך לך תשפ"ב, וכפי שנשלח באגרת מבעל המעשה - בחור חשוב מתושבי עי"ת בית שמש יצ"ו, הלה חזר מהישיבה לבית הוריו והבחין בפתח הבניין ב'שק אשפה' מוטל על הארץ, והיות ומטבעו הינו איסטניס גדול, וכל לכלוך מוציא אותו משלוות הנפש, וגם הכיר ב'טביעות עין' 'אי מזה באת' - מאיזה בית מוצאו, על כן מיהר ועלה לבית דירתו של השכן המשליך, וטענתו בפיו, על מה עשית ככה, מדוע החלטת לפנות 'זבלך' לרשות הרבים, מן היושר ושורת הדין נותנת ש'התכבדו מכובדים'..., רדו נא למטה ופנו אשפתכם לתוככי ה'צפרדע' (כינוי לפחי אשפה הנמצאים ברחובה של עיר), אכן השכן שלא אבה לשמוע לדברי השופט... פטרו בתירוץ דחוק שהוריד בידו שתי שקים, ולא היה כח בידו להשליך שניהם כאחד, ולכשירחיב ה' כח ומח יטפל בזה, והלך הבחור ממנו בחרי אף...

ויהי בעצם היום, אחר כמה שעות הוצרך 'הבחור' לתקן דבר מה בביתו, ולצורך זה נצרך לעמוד מחוץ למעקה, ומחמת שלא מצא מנוח לכף רגלו נפל מגובה של קומה ומחצה עד לארץ ונשברה ידו, אך בראשו לא נחבט כלל כי נפל בדיוק על שק האשפה... ולא עוד אלא שלאחר מעשה נודע כי מתחת ה'אשפה' היתה אבן גדולה וחדה,

באר הפרשה - פרשת תולדות

טוב וחסד^ד, וממילא מרגיש שהוא כבן המונח בזרועות אביו^ה, ואינו דואג^ו ואינו מפחד משום דבר^ז ומשום

ומי יודע מה היה קורה לו אילו היה ראשו היה נחבט באותה אבן רח"ל... ללמדנו כי גם 'אשפה' המפריעה יש בה פתח הצלה, ואותו שכן שהניח את הזבל שם היה שלוחא דרחמנא להצילו מ...

ג. וזו היא עבודת החיים של איש יהודי להתחזק באמונה יתירה ולדעת שכל העובר עליו הן לטב והן למוטב הכל הוא ברצון הבורא ית"ש ולטובתו האמיתית. בעלי הרמז נתנו רמז לדבר בלשון הכתוב (תהילים כג א) 'ינחני במעלי צדק', שתיבת ינחני נקראת גם מתחילתה לסופה וגם מסופה לתחילתה, ללמד בכל מצב שהוא הן כשנראה שהדברים מתנהלים ב'יושר' ואף כשנראה שכל ההנהגה היא 'להיפך'... תמיד הקב"ה ינחני במעגלי צדק, הכל בהשגחה עליונה להביאו לטוב הנצחי ולהנחותו במעגלי צדק.

בדרך משל דימו את הקשיים העוברים על האדם ל'רכב' (קאר) אשר תכליתו לערוך 'קפיצת הדרך', להביא את האדם למחוז חפצו במהירות פי כמה וכמה בהליכתו ברגליו, אמנם בטרם יגש אל המלאכה לנהוג בה עליו לדעת היטב את כל כלליה ופרטותיה לבל יסע כשור מועד 'וינגח' באחרים הנוסעים לצידו ובהולכי הרגל... כיו"ב הם הנסיונות, מקצרים את המרחק שבינו לבין אביו שבשמים, שע"י העמידה בנסיון 'קופצת לו הארץ' מתקרב מאד אל השי"ת, אבל על האדם לדעת מתחילה כיצד נוהגים בזמן נסיון שלא יצא מכשול ותקלה מתחת ידיו...

ד. בפרשתו (כו א), 'ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות' (עיי' רש"י, כשנעקד ע"ג המזבח וכו' באותה שעה נפתחו השמים וראו מלאכי השרת והיו בוכים וירדו דמעוניהם ונפלו על עיניו לפיכך כהו עיניו), דבר נורא הביא בספר 'פנינים יקרים החדש' (ד"ה במדרש שו"ט) דאיתא במדרש שבאותה שעה ראה את השכינה נגזר עליו מיתה (כדרך שמתו נדב ואביהו כשהביטו בשכינה), לכן נעשה סומא שהרי ה'סומא חשוב כמת' (נדרים סד:), ואל תקשה מדוע לא נסתמאו עיניו מיד בעת העקידה, כי באותה שעה עדיין לא נולדו לו בנים, ובהא גופא נחשב כמת, על כן היו יכולים להשאירו עם מאור עיניו, רק 'ויהי כי זקן יצחק' ואז נולדו לו בניו (שהרי באותה שעה בן שישים היה, וקיי"ל בן ששים לזקנה) ממילא הוכרח לבוא לידי 'ותכהין עיניו מראות'. ומכאן ילמד האדם, שלא לבכות ולהתאונן על חסרון ומחסור שיש לו, כחסרון הבנים וכיו"ב, כי לעולם אין בידו לדעת איזו צרה נמנעת ממנו בזכות מחסור וכאב זה העובר עליו...

ה. סיפר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל, שני אברכים בעלי משפחות מרובות ילדים כ"י, עומדים לקראת נישואי ילדיהם בשעטומ"צ, והגם ששניהם 'מרוויחים' בשוה אך הילוך חייהם שונה מן הקצה אל הקצה, הראשון מהלך בנחת ובשלווה, נח לשמים ונח לבריות, ומלא בשמחת חיים, לעומתו השני מסתובב בפנים 'שחורות' מרוב דאגה. שאלתי את הראשון 'לשמחה מה זו עושה', והיאך אינך לחוץ ודאג והלא אין הפרוטה מצויה בכיסך... השיב לי בניחותא, יש לי דוד בארה"ב השולח לי טשעק פתוח בכל עת שהשמחה במעוני לכיסוי כל הוצאות החתונה מהחל ועד כלה, ואם כן מה לי ולדאגה. נעניתי לו בפליאה, מי הוא זה דורך העשיר שמעולם לא שמעתי עליו, השיב לי 'זה דודי וזה רעי' (שה"ש ה טז)... הקב"ה אשר לו הכסף ולו הזהב הוא 'דודי ורעי', והוא הדואג לכל מחסורי...

עתה פניתי למחותן השני הלוא הוא 'ר' דואג... ושאלתי אותו למה נפלו פניך, השיב לי בריתחא ובסערה, וכי מדוע שלא אדאג והיאך אמצא מנוח לנפשי, כשבעוד זמן קצר עלי להכניס את בני לחופה ומהיכן אשלם הוצאות הנישואין, האם מה'משכורת' שאני מקבל מה'כולל' בסך 1,500 שקל לחודש... והרי אין קומץ זה משביע אפילו מקצת דמקצת מצרכי ביתי הקבועים... אמרתי לו, אכן קושיא עצומה שאין בידי לתרצה ולהפריכה, אך כבר היה מעשה בראובן שהציע לשמעון לבנות בית על שפת הים, אמר לו שמעון, כיצד אפשר לבנות על החול אשר הינו רך, ועלול הבניין לשקוע ולהיטבע בו, החזיר לו ראובן, אכן שאלה נאה שאלת, אך בא עמי לשפת הים וראה בעיניך כמה מגדלים נאים ומתוקנים עומדים שם על איתנם, והגם שאין לי תשובה לטענותיך אך עצם המציאות היא המפריכה כל טענה... כך מעשים שבכל יום שאברכים כמוני כמוך משיאים את ילדיהם מבלי שיהיה להם שמץ מושג 'כיצד מרקדין'... והמציאות שהקב"ה עוזר ומפרנס... אם כן השלך את דאגותיך אל הים הגדול, ותראה את המציאות וסדר העולם ש'בורא עולם בקניין משלים זה הבניין', הסר דאגה מליבך ותשמח באבינו שבשמים...

וכבר מצינו בפרשתו דכתיב (כה כז) 'ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אהלים', והנה אם היינו שואלים את דעת הבריות מה יהא בסופם של 'נערים' אלו, אזי יענו כולם ויאמרו כי עשו שיצא ל'עבודת השדה' הוא יצליח במלאכתו ויתעשר, אולם יעקב יהא דל ועני שהרי 'בטלן' הוא – יושב אהלים ואינו שולח ידיו במסחר ומהיכן יחיה 'ירק' זה... אמנם בסופו של דבר זכה יעקב בברכות אביו ל'טל השמים ומשמני

באר הפרשה - פרשת תולדות

ג

בריה שבעולם כי 'ה' לי לא אירא', ואף כשנגרם לו הפסד בנזק או בממון אינו זועף ומתקצף¹ שהרי יודע שהוא וגורלו מופקדים בידי אביו שבשמים².
מעתה יש לרמוז בלשון הפסוק 'ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק', כי 'יצחק' מורה על מידת השמחה, שהרי נקרא 'יצחק' ע"ש

הארץ, בגשמיות וברוחניות, וישראל עושה חיל, ללמדנו שאין הפרנסה והעשירות תלויה בהשתדלות כלל, אלא יעקב ששם מבטחו באלוקיו זכה לרוב סיעתא דשמיא ברוחניות ובגשמיות והיה ה' מבטחו.

1. מאמר נורא אמר הגר"ש פינקוס זצ"ל, שהנה נאמר בפרשתו (כו ו-יא) שיצחק התיישב בגרר ארץ פלישתים, וישאלו אנשי המקום על רבקה, אכן לא נלקחה לבית אבימלך מלך פלישתים, לעומת זאת שרה אמנו כן נלקחה לבית פרעה (לעיל יב טו) ולבית אבימלך (כ ב), וטעם הדבר, כי מצינו באברהם אבינו בבואם למצרים שחשש פן תילקח שרה לפרעה, על כן אמר לה 'אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך', וכן כתיב (כ ג) 'ואומר לה זה חסדך אשר תעשי עמדי אל כל המקום אשר נבוא שמה אמרי לי אחי הוא', והיינו שעשה 'תוכניות' (פלאן) כיצד להינצל מן הרעה, אכן ביצחק לא נמצא כדבר הזה, ולא נזכר בשום מקום שאמר לרבקה מקודם שתאמר שהיא אחותו, אלא היה סמוך ליבו בטוח בה' שיעשה כטוב בעיניך, וינחה אותו במעגלי צדק, על כן שמר עליו הקב"ה ולא 'נכנס' כלל לאותה פרשה...

מילתא דפשיטא שאין לנו שמץ השגה באבות הקדושים, ואין לנו רשות לפרש דרכיהם אשר הינם גבוה מעל גבוה, אך ללמדנו בא, לחדול מעשיית תוכניות לרוב, ולחשוב מחשבות יומם ולילה כיצד לעשות כך והיאך להשיג דבר פלוני, כי עצת ה' היא תקום, ויושב בשמים ישחק על כל התוכניות למיניהם... ואדרבה ההולך בתום ישכון בטח. 2. וכמו שפירשו בהאמור בפרשתו, שאחר שהביא יעקב 'מטעמים' וקיבל את הברכות נכנס עשו, ושאלו יצחק מי אתה ויאמר אני בנך בכורך עשו, וכתיב (כו ג) 'ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד', ופירש רש"י 'כתרגומו ותנה, לשון תמיה', כלומר שיצחק תמה והתפלא עד מאוד, וכבר עמדו המפרשים (עי' שפתי חכמים) מדוע הוציא רש"י מפשטות משמעותו שהוא לשון חרדה ופחד או מלשון 'זעזוע' [וכמו שמבואר בתרגום יהונתן], אלא שיצחק אבינו ע"ה בתוקף אמונתו בהשי"ת אינו מפחד ואינו חרד משום דבר זולתו ית', וממילא בעל כרחנו לפרש ויחרד שהוא מלשון תימה ולא כפשוטו... 3. הנה עומדים אנו בפרוס חג החנוכה, על כן נדרוש מעניינא דיומא, מנהג ישראל קדושים לשחק ב'דריידעל' (סביבון) בימי החנוכה, ואפשר לתת טעם על דרך הרמז, כי הנה הדריידעל 'עומד' על רגל אחת, מסתובב ואף 'רוקד קאדטשקע' (מין ריקוד הנקרא כן)... ולכאורה מניין לו כח גדול זה להחזיק מעמד בלא שיש לו שני רגלים 'על הקרקע' המעניקים לו יציבות... ולא עוד אלא שהוא ב'שמחה גדולה'... ואם נשאל את הדריידעל עצמו 'למדני כל התורה כולה כשאתה על רגל אחת'... יענה ויאמר, אין לי זמן להאריך... אך אומר ב'קיצור'... אכן, אם היה הדבר תלוי בי אזי כבר הייתי מוטל על הארץ מזה עידן ועידנים... כי כדבריכם, אין בי שום כח מעצמי, אלא שבא איש ואחז בי מלמעלה, הוא המסובב, והוא הנותן לי כח, אף כל הילוכי ב'מעגל' הוא רק כפי מה שהלה 'שירטט' ועשה, והנני 'רוקד' בדיוק כפי הכח שנתנו בי... כיוצא בדבר יאמר, רבים הם האנשים הנמצאים במצב שהם 'על רגל אחת', בלי שום 'קרקע' יצוקה לרגליהם, אבל הזוכה להשיג כי יש אחד יחיד ומיוחד האוחז בו מלמעלה, וכל הילוך חייו הם כפי רצונו ית', אם כן תמיד הוא בשמחה מבלי דאגה, ואף יכול 'לרוקד' באושר החיים, לעומתו, מי שלא זכה לאור האמונה אכן מרגיש תמיד חסר אונים מרוב דאגה כיצד יוכל לעמוד על רגל אחת...

ט. על כן יאמרו המושלים, מעשה ב'יוס'לה הגולם דמתא' (שהיה בו 'ניצוץ' מיס'לה הגולם מפראג...) שנכנס לבית הכנסת כשהוא ממרר בבכי נורא, ונבהלו כולם לראותו מתמוגג בדמעות שלישי, וניגשו אליו לדעת מה זה ועל מה זה, ובקושי גדול הצליחו לחלץ מפיו שזה עתה הפסיד 10 מיליון דולר והכל בגלל מילה אחת של איש פלוני... לאחר שנרגע מעט סיפר להם כי השכם בבוקר חישב - היום אכנס אל ה'בנק' ואבקש מהפקיד שיתן לי 10 מיליון דולר, וכך אתעשר בבת אחת, וכבר חשב מה יעשה עם הכסף... ואכן ביצע את אשר זמם וניגש אל הפקיד ודרש ממנו שיביא לו בזה הרגע 10 מיליון דולר, אלא שהלה ענהו בקול תקיף 'לא', לא אתן לך... נדו הכל בראשם לכסילותו של אותו טיפש, שהרי מעולם לא היה לו סכום אדיר שכזה ולא הפסיד מאומה, אלא הכל היה דמיונות במוחו המדמה, ו'כחלום יעוף', ואותו פקיד לא הזיקו כלל אלא סך הכל נעץ מחט בכלון הנפוח...

על דרך זה יאמר לכל 'חולמי החלומות' ומחשבי המחשבות למיניהם, שכאשר לא התגשמו מחשבותיהם מתחילים הם לייבב וליילל על ה'הפסד', ישעו, שבאמת לא היה להם מאומה מעולם... יתר על כן, אפילו אם 'הפסיד' מנכסיו

באר הפרשה - פרשת תולדות

אך טוב וחסד ירדפוני - כל ה'רדיפות' לטובה

נפלאות למדנו בתורתו של הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (ד"ה אם תעשה) לבאר במה שנאמר (כו כט) 'אם תעשה עמנו רעה כאשר לא נגענך, וז"ל, נראה, כי ידוע מה שכתב בעל הטורים דאבימלך רצה לעשות רעה ליצחק, אפס שהשם יתברך הפכו לטובה, דה' יתברך מהפך כל הרעות לטובה עיין שם. וזהו שאמר אבימלך 'אם תעשה עמנו רעה' - שאם תרצה להרע לנו ודאי יתהפך לטובה, והא ראייה 'כאשר לא נגענך' - שאנו חשבנו להרע לך והשם יתברך הפכו לטובה ועשינו עמך רק טוב. וכיון שמידתו יתברך להטיב, כן אם אתה תרצה להרע לנו יתהפך גם כן לטובה, לכן עשה אתה עמנו טובה כיון שסוף סוף יהיה טובה, והבן, עכ"ל".

ביאור הדברים, עפ"י מה שכתב 'בעל הטורים' שמתחילה ביקש אבימלך להרוג את יצחק, ולא עלתה בידו, ונהפוך הוא, כי לא רק שהקב"ה הצילו מידי, אלא אבימלך הוכרח ג"כ לעשות לו טובה וברכה, ויצחק מצא בארץ היא מאה שערים והרבה בארות מים, גם צאנו וממונו נתרבו מאד מאד, כי ה'

'צחוק עשה לי אלוקים' (לעיל כא ו), 'אברהם' מורה על האמונה, שהוא היה 'ראש למאמינים' (פסיקתא זוטרתא שה"ש ד ח). וזהו 'אברהם הוליד את יצחק', הרוצה לבחון את מידת אברהם - מידת האמונה והביטחון שבו, יתבונן אם אמונתו הוליד אצלו את יצחק - מידת השמחה והצהלה. וכדכתיב (תהלים כח ז) 'בו בטח ליבי ונעזרתי ויעלו לבי' כי ע"י הבטחון נעזרתי ש'יעלו לבי'. ובדרך זה נאמר תחילה ואלה תולדות יצחק איזו היא השמחה הנכונה והראויה, כשהיא בן אברהם - כשהיא באה כ'תולדה' מאמונה ובטחון בה' שהוא הטוב ומיטיב לכל, שהרי 'שמחה' הבאה שלא על ידי אמונתו ובטחונו בבוראו, אלא מאיזה סיבה חיצונית, מדבר גשמי וכדו', הרי זו שמחה התלויה בדבר, וכאשר יתבטל הדבר תתבטל השמחה.

וכבר כתב 'רבינו בחיי' (כד הקמח ערך ביטחון בד"ה ומענין [השני]) 'ומענין הבטחון וכו'. אשר לבו חזק בבטחונו כאילו הבטיחו הש"ת'. עפ"י הדברים האלו אמרו, ומה מי אשר הבטיחו 'צדיק הדור', הריהו שש ושמת ואין קץ לשמחתו, על אחת כמה וכמה בבטחונו על ה' שהוא כאילו 'הבטיחו הש"ת' יש לו לשמוח ולשוש'...

ונתמעט ממונו - אין זה הפסד ממונו, כי גם הרכוש שתחת ידו אינו שלו... אלא הקב"ה 'הפקיד' זאת אצלו, והוא לקח את הפקדון...

וכמו שביאר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (דרש משה וישלח ד"ה ויהי לי) בהא דכתיב בפרשתן (כו כח) 'ויתן לך', וברש"י, יתן ויחזור ויתן, שאין הכוונה שהקב"ה יתן לו שפע טוב מעט מעט - ולכן יתן ויחזור ויתן בכל יום ובכל שעה, כי מה חשיבות יש בדבר - לקבל שפע גדול טיפין טיפין, אולי עדיף לאדם לקבל הכל או עכ"פ רובו בפעם אחת, אלא 'זאת הברכה' - 'ויתן ויחזור ויתן' קאי על מה שנתן לו הקב"ה כבר, שיכיר בכל זמן ועידן שהכל מתנת שמים, והבורא ית' נותן לו תמיד בכל רגע ורגע, וכל רגע שהשפע בידו ממה שנתן לו הקב"ה הוא כנתינה מחודשת, ואין זה דומה למתנת בשר ודם לחברו שאחר שנתן לו יצא לגמרי מידי הניתן ונכנס כולו בידי המקבל, אלא בכל שעה 'יחזור ויתן' - הרי זה כנתינה מחדש, וצריך להודות להש"ת על כך בכל עת ובכל רגע. וכמו שתיקנו לברך כל יום מחדש 'ברכות השחר' על ענייני הגוף, כן הוא לגבי הברכה שמקבלים ברכת שמים שצריכים להכיר שכל רגע ורגע הוא נתינה מחדש ונודה לו מחדש כל הזמן.

י. ואגב אורחא במעלת השמחה, כתב הגאון רבי יעקב אהרן יאנאווסקי זצ"ל אב"ד אלכסנדר תלמידו של הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע, בספרו 'בית יעקב' (וירא ד"ה וירא) בזה"ל, עצה לכל דבר להחזיק בשמחה ובוזה יצמיח לו ישועה, וכאשר אמר לי בפירוש מורי ז"ל (הר"ב) בהיותי אצלו להזכיר בני שיחי' אשר היה אז חולה מסוכן מאוד, ואמר לי שאין לו עצה עבורי רק שאהיה בשמחה, ושמעתי לעצתו ונתתי לחסידים מעות לאכול ולשתות יחד בשמחת ואהבת חברים, ומיד נתרפא בעזה"י.

יא. והנה, פעמים שהאדם 'תקוע' ושקוע במכאובו, בהפסדו ובחסרונו, אין לו אלא לפקוח עיניים עיוורות, להביט על הנעשה בהשקפת האמונה ויאמין שהכל לטובה וברכה, מעשה ביהודי שעבר את תלאות 'המלחמה הנוראה' בשנות הזעם, וסבל יסורים רבים אשר אי אפשר לתארם כלל, והנה לקראת תום המלחמה כאשר ראו הרשעים ימש"ו שתוך זמן קצר יכניעם צבאות 'ארצות הברית', החלו לחפות על מעשיהם שלא ייראו בעיני העולם כאכזרים

טובה גדולה פי כמה וכמה, שהרי זאת טובה מאת הבורא היא שהוא הוא בעל היכולת, ולא מידי בשר ודם.

עוד נלמד מפרשתן על הטובה הבאה לאדם מחמת הרדיפות שעובר, דכתיב (כו כט) 'אורריך ארור ומברכיך ברוך', וברש"י, 'הצדיקים, אורריהם ומצעריהם קודמים למברכיהם', והקשה הרמב"ק ה'דברי ישראל' ממאדו"י ז"ע (בפרשתן) כיוון שצדיקים הם מדוע יש להם מקללים ומצערים, ומבאר בהקדם דברי אביו ז"ע על הכתוב (תהילים קט כח) 'יקללו המה ואתה תברך', דלכאורה יש לבאר מדוע ביקש ששונאיו יקללוהו, היה לו לומר 'אם יקללו המה אתה תברך', ומתריך את ב' הקושיות על פי מאמר נוסף של אביו בהא דכתיב (שם כג ה) 'אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי', שהרדיפות שיש לצדיקים הוא אך טוב וחסד עבורם, כי על ידי זה הם עולים ומתעלים לטובה, ובוה יתבאר ש'יקללו

היפך לטובה ולברכה את כל הרעות שזמם אבימלך. ובראות אבימלך הדבר המופלא הזה היאך שה' ית' הפך ליצחק הרעה לטובה באופן נעלה, נתברר אצלו הדבר כל כך בפשיטות - שאדון כל הארץ הופך הרעות לטובה, לכל ברואי עולם המאמינים ובוטחים בו (גם לגויים שונאי ישראל שזממו אמש להרוג את צדיק הדור...) עד שבעצמו אמר ליצחק באופן מוחלט, לא תוכל להרע עמדי, מאחר שהנני מאמין בעת באלוקי השמים והארץ, ברור לי שגם אם תרצה להרע לי, ה' יהפוך לי הכל לטובה.

וכמה עלינו להאמין בזה, שאין אדם בעל כח להרע לנו, כי אדרבה, זאת הרעה יהפוך לנו ה' לטובה ולברכה, על כן בל ירך לבבנו כשנראה שמצירים קמים עלינו, אלא נשמח כאותה שעה שאנו רואים שבא אדם בעל יכולת להיטיב לנו ברוח או בגשם, כי היינו הק, ולא עוד, אלא ה'טובה' שבאה בעקבות הפיכת רעה היא

ורוצחים, והודיעו לכל יושבי המחנה שכל הרוצה יבוא ויקבל לחם לשובע (בכדי לשבר את האוזן, סיפר היהודי, שבאותו זמן - לאחר חמש שנים של רעב נורא, שלא אכלו כי אם המעט שבמעט מפת עבשה, והרוו את צמאונם במים דלוחים, אם היו שואלים אי מי מבני המחנה - האם רצונו לזכות במעט לחם טרי, או מעדיף הוא תחת זה להשתחרר מהמחנה הנורא, היה כל אחד מהם בוחר בפת הלחם...), ויהי כאשר ראה כן היהודי, הלך כמה פעמים לעמוד בתור לקבל עוד מעט מהלחם, אחר שאסף כמה מנות בצקלונו, הלך בחשאי לאכלן אצל מיטתו כדי להשקיט רעבונו הגדול, אך בדרך תפסוהו ב'קלקלתו' כמה שבויים רוסיים, אשר חרפוהו וגדפוהו שהוא גנב וגזלן, אולם הלה לא שת לבו אליהם, כי אמר בלבו שגם הם שבויים כמותו, ואינם אחראים על מעשיו, אך הם לא הרפו ממנו, וכאשר הגיע לחדרו התנפלו עליו, והיכו בו מכות אכזריות, נטלו ממנו את כל הלחם, ולא השאירו בידו אפילו מנה אחת להשביע את נפשו, וכך שכב על הארץ שותת דם, ובלב נשבר לרסיסים לא היה יכול אפילו לבכות, ומתוך צער זעק מעומק לבו 'רבוש"ע, אם רצית ליטול את נשמתי ממני - הרי היה בידך לעשות כן בכל רגע ורגע מהחמש שנים האחרונות ששהיתי במחנות המוות, ומשלא עשית כן משמע שבחרת בי להמשיך לחיות, ואיך אם כן אמות עכשיו אחרי שעברתי את כל התלאות והיסורים...' ומתוך הרגשות אלו נרדם על הארץ.

בשעות הבוקר פתח היהודי את עיניו והנה קרני השמש זורחות אל תוך חדרו, מיד הבין שהגיע זמן גאולתם, שהרי בכל שנות המלחמה היה מתעורר בהכרח על ידי הרשעים ימ"ש טרם עלות השחר ונשלח מיד לעבודת המחנה, ואז היו פוקדים וסופרים את כל האסירים בהשפלות גדולות ונוראות, וכל מי שלא התייצב בזמן היה נחרץ דינו ל... ויקם האיש 'ממיטתו', והנה מבחין הוא שכל חבריו יושבי המחנה והאסירים הרוסיים הרשעים שוכבים מתים ללא נייע, או אז הבין, שצוררי היהודים לא חפצו בחלוקת לחם להשביעם טרם השחרור, אלא להרגם נפש כי רשעים הללו עירבו סם המוות בתוך העיסה, וכל מה שחשב אמש שחרב עליו עולמו, בכך שלקחו ממנו את מנות לחמו, והיה בטוח שרעה גדולה עוברת עליו, נוכח לראות עתה שלא רעה ולא מצוקה כי אם טובה גדולה עשה לו הקב"ה בהאי שעתא, ואך מפני המכות וגניבת הלחם ממנו הרי הוא עדיין חי, לכן אין לו לאדם להתלונן על מצבו, כי א-ל דעות ה', והכל הוא אך ורק לטובתו.

ועוד כהנה רבות ממעשים אשר סוף דבר ראו עין בעין טובת הבורא יתב"ש, ופעמים שנתגלה דבר זה רק לאחר שנים, גם לפעמים יתגלה דבר זה אחר שנים רבות כשבעלי המעשה כבר לא היו בזה העולם (והם הכירו בזה רק בהיותם בעולם שכולו טוב)... בין כך ובין כך - אף אם עדיין לא נתגלה לו לאדם הטובה שבדבר ידע שאב לנו בשמים ה'טוב ומיטיב' לרעים ולטובים, ואני ה' לא שניתני, ישמח ישראל בעושי בני ציון יגילו במלכם תמיד בכל עת ובכל שעה.

באר הפרשה - פרשת תולדות

ואמר (שם יט) 'גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו, וז"ל, אבל מ"מ אחיו הקטן יגדל ממנו, כי הקב"ה בוחר ביותר בקטנים, וכל אדם שיש בו צד קטנות אז ביותר הקב"ה מגביהו לשיתו לאלפי רבבה, כמו שנאמר (דברים זז) 'לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם וגו' כי אתם המעט', וכתוב (ישעיה ס כב) 'הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום'. וקרה זה לכל זרע אברהם, כי ישמעאל בכור לאברהם - נפסל ישמעאל ונבחר יצחק, עשו בכור ליצחק - נפסל עשו ונבחר יעקב, ראובן בכור ליעקב - נפסל ראובן ונבחר יוסף, מנשה בכור ליוסף - נבחר אפרים ביותר, ורמז זה הלא דבר הוא והמשכילים יבינו, עכ"ל.

בענין זה, יש בפרשתן (כו כז) 'ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'', ומבאר הרה"ק רבי לייבל אייגער זי"ע (תורת אמת, ד"ה וירח את ריח), כי מה מאד נשבר לב יעקב אבינו כשנכנס אל יצחק אביו כשהוא לבוש בבגדי עשו החמודות, ולכן הרגיש יצחק 'ריח טוב' העולה ובא משברון לבו, וע"ז אמר 'ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'', כי כמו שמצינו בעשב הבשמים 'קוטמו ומריח בו', היינו אף כי בכל שעה יש לו ריח טוב, מכל מקום בשעה שקוטמים ומוללים אותו ריחו נודף ביותר, כן הוא בכל יהודי, בשעה שנשבר לבו בקרבו, עולה ממנו 'ריח טוב' ביתר שאת וביתר עוז.

וידו אוחות בעקב - להתבונן בכל ענין על סוף דבר ותכליתו **בפרשתן (כה יט), 'ואלה תולדות יצחק', ופירש רש"י, 'יעקב ועשו האמורים בפרשה', רמזו בה צדיקים, שעל כל בר ישראל לדעת שהוא עומד תמיד בפרשת דרכים - ובידו הבחירה אם ללכת בדרכיו של יעקב דרך הטוב ועוה"ב, או בדרכי עשו דרך הרע"י.**

המה' מביא את ה'אתה תברך' ולכן לא אמר אם יקללו, אלא דייקא כאשר יקללו זה גורם הברכה.

בדברים האלה כתב גם בפרשת בראשית (עה"פ אעשה לו), ומוסיף, שבזה יתבארו דברי רבי יהושע בן חנניה לבת הקיסר על יופים של החכמים (תענית ז: ועוד) 'אי הווי סני הוי חכימי שפי' - (אם היו כעורים היתה חכמתם רבה יותר), ד'סני מלשון שונאים - אם היו להם שונאים היתה חכמתם מתברכת, וברכה שורה בכל מעשיהם.

אשמן את דכא - הברכה שבאה לאדם בזכות שפלות ריחו ידועה ומפורסמת קושיית הר"ן (דרשות הר"ן דרוש ה), מדוע סיבב ה' שיצחק ירצה לברך את עשו ולא את יעקב, והוצרך יעקב להוציאן במרמה. ומבאר הרה"ק מקאז'גלוב זי"ע (ארץ צבי תרפ"ה בד"ה בדרשות), דידוע שאין מעלה כענווה ושפלות הרוח, ואיתא (סוטה ה.) 'אני את דכא - אתי דכא, על כן אין לך זמן מסוגל לברכות כאותה שעה שיעקב ראה שיצחק אוהב את עשו יותר ממנו, והוא עומד לברך את עשו ולא אותו, ואף ראה שמן השמים אין מונעים זאת מיצחק, נעשה לבו נשבר ונדכא שאין כמוהו, כי החשיב את עצמו לגרוע מעשו, וכדאיתא במדרש (בר"ר סה יא-טו) שבאותה שעה היה 'אנוס וכפוף ובוכה, והיה לבו נמס בשעווה', ולא היתה לו אז שום יישות ומציאות, וזו שעת הכושר שאין כמוה לקבל הברכות. ומזה לימוד לכל אדם, לפי מה שהוא נכנע ושפל בעיניו כך הוא כלי ראוי ומוכשר לקבל הברכות של יעקב (שהם אוצר בלום של טובה וברכה ברוחניות וגשמיות גם יחד), כי 'מעשה אבות סימן לבנים', עכ"ל"י.

בדרך זה ביאר ה'כלי יקר' (להלן מה טז) את המעם שהקדים יעקב את אפרים על פני מנשה הבכור,

יב. וכה כתב הרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע (בפירושו על תהילים לד ז) על מה שנאמר 'זה עני קרא וה' שמע ומכל צרותיו הושיעו', כי לכאורה תיבת 'זה' הוא משולל הבנה, שעל איזה עני דיבר הכתוב. ומבאר, שהכתוב בא לגלות לנו מדוע נקרא הדל והאביון בשם 'עני', שהוא נגזר מלשון 'ענייה', שהקב"ה עונה לו, וזהו שאמר דוד המלך ע"ה זה עני קרא, ר"ל טעם הדבר שזה האיש נקרא בשם 'עני', כי ה' שומע ועונה לו ומכל צרותיו הושיעו.

יג. בפרשתן (כה כד), 'וימלאו ימיה ללדת והנה תומים', כתב הריטב"א (סוף פסחים, בפירושו על הגש"פ ד"ה ואתן ליצחק) לבאר מדוע נולדו יעקב ועשו כתאומים. כי רבים יענו ויאמרו - אין ביכולתי לעסוק בתורה ועבודה, כי מה אעשה שלא נולדתי לאב ואם צדיקים כפלוגי הצדיק, או יאמרו מה אעשה ולא נולדתי בעת ששלט מזל טוב כזמן לידתו של פלוני, או במקום שנולד צדיק פלוני. לזה עשה הקב"ה שיהיו יעקב ועשו תאומים שנולדו לאותם אב ואם באותו

באר הפרשה - פרשת תולדות

ועליו לעשות הפרשה - להבריל בין האור ובין החושך¹ (א) לרמוז בשמם של יעקב ועשו את מהותם וההבדל שבניהם, כי הנה יעקב אבינו נקרא שמו 'יעקב' על שם ש'ידו אוחזת בעקב', ועקב הוא גם מלשון 'סוף', כי כך הייתה דרכו של יעקב אבינו, להביט בכל עת נסיון אל סוף דבר², והיה מתבונן על תכליתו האם יצא מכך טוב או רע, ורק לפי³ גמר אומר אם לעשות יעקב, איתא מהרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (אות

המזל ובאותו המקום, ואעפ"כ זה פירש לרשעו וזה פירש לתומו וצדקותו. ללמדך, שלא הטבע גורם ולא המקום גורם כי אם רצונו ועבודתו של אדם הוא הקובע האם יהא כ'יעקב אבינו' או כעשו אחיו...

יד. כה אמר הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע בהספדו על הגה"ק המהר"ם שי"ק זי"ע (נפש יהונתן, וארא ד"ה הירא) דהנה בעשו כתיב (כה כז) 'ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אוהלים' וצ"ב, מה 'דבר והיפוכו' יש כאן, מה ענין איש שדה ליושב אוהלים, אלא דחז"ל אמרו על הפסוק (שמות כב ל) 'ובשר בשדה טריפה לא תאכלו' - דהכוונה לברשע שיצא חוץ למחיצתו (חולין קטז:), וכלומר ש'איש שדה' מרמז על מי שאין לו מחיצות, ולא הציב לעצמו גדרים וסייגים, זה האיש טריפה הוא, לעומתו יעקב אבינו נקרא 'יושב אהל' הוא מוקף מארבע צדדיו במחיצות - גדרים וסייגים להתרחק מן העבירה (ובא לשבח את המהר"ם שכל ימיו הלך בדרכי אבות והציב גדרי קדושה), וזה כל ההבדל בין יעקב לעשו - אם יש לאיש גדר וסייג הרי הוא מבני יעקב ולהיפך ח"ו...

מסופר על הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל אשר פעם היה נצרך לסכום גדול, וביקש מאחד ממכריו שנולד לו בן במז"ט שיעניק לו את ה'סנדקאות', שהרי ידוע שסנדקאות מעשרת (כמובא ברמ"א י"ד סי' רסה יא), ואכן באותו שבוע הגיע לידו מן השמים סך עשרת אלפים דולר שהיה סכום עתק בימים ההם. והנה יצא הקול שרבי אברהם נתכבד להיות סנדק, ומאז החלו רבים לכבדו בסנדקאות, וכבר לא היה יכול לסרב, אך מאידך גיסא הרגיש בעצמו, לרוב ענוותנותו, שאינו ראוי לשמש בתפקיד נכבד זה, על כן קיבל על עצמו שלא לקרוא יותר בשום 'כתב עת' (עיתון). לימים אמר, כי אכן ה'עשירות' השניה גדולה היא יותר מהראשונה... וכלומר שאותה קבלה טובה 'שווה' יותר מאלפי זהב וכסף... ואף אם נאמר שזוהי מדרגה גבוהה ואין הדבר שווה לכל נפש, אך מכאן נלמד עד כמה ערך ושוויות יש לכל תוספת גדר, כל חד לפי דרגתו...

טו. הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע פירש בלשון חז"ל (שבת לא.) 'דעלך סני לחברך לא תעביד, זו היא כל התורה כולה ואידך פירושה הוא, זיל גמור', שנרמז בזה על השונא הגדול של האדם הוא היצר הרע (סוכה נב), וע"ז אמרו דעלך סני - מי ששונא אותך, לחברך לא תעביד - אל תעשה אותו לחברך... וזו היא כל התורה כולה, שזה עיקר כל מצוות התורה ללמד היאך להתרחק הימנו, ומעתה זיל גמור - צא ולמד דרכי המלחמה...

טז. ושמעתי מחכם אחד דיש לרמוז, דיעקב חלקו הוא ה'עולם הבא' היינו שמחשבתו נעוצה במה שיבא להבא, מה יעלה בסוף כל דבר ותכליתו. משא"כ עשו שנטל 'עולם הזה' (עי' תנ"כ"א זוטא פ"ט; וזה"ק ח"א קמג:), כלומר, שכל מעייניו נתונים רק במה שלפניו, במה שניתן להראותו באצבע, 'זה' ותו לא, כאותה בהמה שאיננה רואה אלא את אשר לפניו באותו רגע, מבלי לחשב הפסד מצוה כנגד שכרה.

הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע מתאר במתיקות את סדר הדברים שהתרחש בין יעקב לעשו, כי אחר שחילקו ביניהם את שתי העולמות, הגיע יום השבת קודש ועשו נכנס לאוהלו של יעקב וראה זה פלא, יעקב יושב עם תלמידיו ועורך להם את שולחן הטהור כשעל השולחן מונחים בשר ודגים וכל מטעמים, מיד פנה עשו אל יעקב בטרוניה ואמר לו, אחי הלא 'העולם הזה' שלי הוא, השיבו יעקב כי היום שבת שהיא 'מעין עולם הבא' ושפיר יש לנו להתענג בברבורים ושלי ודגים, פנה עשו לדרכו. ביום ראשון בשבת שוב נכנס עשו לאוהלו של יעקב, והנה הוא יושב עם תלמידיו בסעודה רחבה כי המלך, לתמיהת עשו הסביר לו יעקב כי היום 'ראש חודש', שבו שורה על האדם 'רוח יתירה' מגן עדן, על כן מצווה בו לערוך סעודה, ושוב הלך עשו בפחי נפש. ביום חמישי בשבת חזר עשו, ושוב... אחיו מסב באסיפת מרעים כסעודת שלמה בשעתו, עתה אמר לו יעקב אבינו היום הוא 'יומא טבא' לרבנן, כי למדנו את כל מסכת בבא קמא מרישא לגמירא, ועתה היא 'סעודת הסיום'. אם רצונך הצטרף נא אלינו בלימוד מסכת בבא מציעא שנתחיל בה למחר, וכך תזכה ב'סעודה' בסיומה של בבא מציעא, ויהי ממחרת מיהר

באר הפרשה - פרשת תולדות

של עשו הרשע, לרמוז שנדבק בו מרשעותו של עשו, וכן נדבק בעשו מעט מקדושתו של יעקב, וזו הייתה כל עבודתם בהאי עלמא - על יעקב להסיר לגמרי את זוהמת עשו מעליו, ואילו על עשו להגדיל ולרבות את חלקו של יעקב אשר בו - שהוא עצמו יתעלה ויתעבד למב, ולכן קרא הקב"ה בעצמו את שמו 'יעקב' על שם אחיות העקב, כי זה עיקר חשיבותו ש'ידו אוחזת' בעקב עשו - כי יש לו שייכות עם הרע, והוא מתגבר על הרע הזה, כי זה כל האדם, ורק מזה יש לבורא נחת רוח.

יש שביארו, שמהאי טעמא רצה יצחק לברך את עשו, כי בראותו שהוא נוצר ונולד עם טבעים רעים וקשים, אמר, הנה בני זה נולד בתכונות רעות ומנונות ולכן יצא ממנו מה שיצא, על כן אברכהו, שהרי איננו אשם במצבו זה, ואילו לעומתו יעקב אחיו אין מניע לו שכר שהרי צדיק גמור הוא בטבעו מלידה. באותה שעה נכנס אליו יעקב, ואמר לו - אנכי עשו בכורך (כו יט), דע לך אבי, שאינני צדיק גמור כמו שחשבת, אלא נדבק בי מרשעותו של עשו, ויגיעה רבה עלי להתייגע כל ימי חיי להיטהר מזה, ומכיוון שכן, אף לי

הדבר או לאו". משא"כ עשו כשמו הוא 'עשו' מלשון עשה, מעולם לא עמד להתבונן קודם עשותו איזו פעולה, האם ירוויח מעשות זאת או יפסיד ברוחניות ואף בגשמיות, אלא עשאה בלא מחשבות רבות, ועל כן עשה תועבות רבות כי לא היה מחשב חשבוננו של עולם לאן אתה הולך, אלא חי את הרגע ואת התאוה שבערה בו בעת הזאת".

ולאום מלאום יאמץ - שלימותו של יעקב ע"י עשו העומד לפניו לשטנו

נוראות כתב הרה"ק הישמח משה זי"ע (בר"ה עוד נראה לפרש... כי הנה שמעתי בחלום) דלכאורה קשה מה טענה היא על עשו שהיה 'רשע', הלא עוד בהיותו עובר במעי אמו טרם היה לו יצר הרע [כמסקנתו של רבינו הקדוש (בסנהדרין צא:)] שיצה"ר בא בעת הלידה] כבר היה מפרכס לצאת לבתי ע"ז, והיינו שעצם יצירתו הייתה ברע, ומה טענה יש עליו עד שרשע יקרא, אלא מבאר הרה"ק, שאכן עשו נולד ב'טבע רע', ומכף הגל ועד ראש לא היה בו מתום, לאידך, יעקב אבינו נולד בקדושה עילאה לאין ערוך, אמנם מאחר ו'תאומים' הם היה בהם 'עירוב' מעט זה בזה, ולכן אחו יעקב בעקבו

עשו להצטרף לספסלי ביהמ"ד... אך פתח בסוגיא הראשונה (של המסכת) - שניים אוחזין בטלית, וראה את המצב... סגר את הגמרא מתוך כעס, וברח מביהמ"ד כל עוד נשמתו באפו.

בפחי נפש ניגש אל ישמעאל - כדת מה לעשות באחיו יעקב אבינו שלקח לעצמו את כל חיי העולם הבא ואף אינו חוסך מעצמו חיי העולם הזה. ייעץ לו ישמעאל שיפנה אל יעקב אבינו ויספר לו כי אין לו כל טעם והנאה בכל חיי העולם הזה בידעו שלאחר מלאת שנות חייו ילך לאבדון ולא יהיה לו חלק לעולם הבא, ונמצא שגם 'עולם הזה' אין לו. חזר עשו ליעקב ושטח לפניו את טענותיו, ויענהו יעקב, מבטיח אני לך שיהיה לך חלק בעולם הבא. וישב עשו לביתו שמח וטוב לב, ומאותו היום נהנה מכל תאוות העולם הזה. בבוא היום ועלה עשו למרום תבע שיכניסוהו לגן עדן כי אחיו יעקב הבטיחו חלק בעולם הבא, טענו לעומתו מלאכי מרום, הלא כל ההבטחה על חיי העוה"ב לא הייתה אלא כדי שתחיה בשלווה בעולם הזה, אך כעת לאחר שאכן נהנית מהעולם הזה מתוך ידיעה שמצפה לך חיי עוה"ב שוב אין לך זכות לדרוש גן עדן ומקומך בגיהנום.

יז. וביותר הדברים אמורים לענין 'הדיבור', כמאמר החכם, בטרם שהוצאת הדיבור מפיו הינך הבעלים על הדיבור, אבל לאחר שהוצאתו מפיו הרי הוא בעלים עליך, כי לעולם לא תוכל להחזירו אפילו בעד כל הון דעלמא (כי גם אם תזהיר באלפי אזהרות את מי ששמע אותך מדבר, אל תאמר לפלוני שכך וכך אמרתי, מי ערב בעדך שישמע לקולך, והרי הדבר שכיח שאף הוא יספר לאחר ויזהירו שלא לספר לאחרים...), על כן 'חשוב הדיבור קודם שתוציאנו מפיו' (אגרת הרמב"ן).

יח. כתיב (כה ל) 'ויאמר עשו אל יעקב הלעיטיני נא מן האדום האדום הזה על כן קרא שמו אדום', וצריך ביאור, מדוע נקרא 'אדום' ולא 'הלעיטיני' או 'נא'. אלא ששמו של אדם ניתן לו על שם 'מהותו', וכאן כשנכנס עשו הביתה לא ראה כלום לנגד עיניו, כי אם 'אָדום - אָדום', ולא חשב אף לרגע אחד האם 'אדום' זה מאכל אדם הוא או מאכל בהמה, האם קשה הוא או רך, האם מזיק הוא לבריאות או לאו, אלא 'אדום... אדום...' ותו לא מידי, על כן קרא שמו אדום כי זאת הייתה כל מהותו, לבקש ולשאול כל אשר תאוה נפשו מבלי לחקור האם טוב הוא הדבר אם לאו. ושומר נפשו ירחק מהנהגה זאת.

ולאום מלאום יאמין, וצ"ב, ומהו המקרה הנורא שמחמתו הוכרחה למהר 'לדרוש את ה' ומה השיבו לה. אלא, שבוודאי ידעה רבקה שיהיה לה בן רשע, וכמו שדרשו חז"ל (נדרים לא.) כי ביצחק ייקרא לך זרע - ולא כל יצחק. אלא שבאה לשאול למה נגזר עליה בן, וביחוד, אחר שהתפללה על הבנים מדוע יארע לה בן, ויאמר ה' לה שני גויים בבטןך... ולאום מלאום יאמין, פירושו, כי דייקא אחר ששמע ה' את תפילתה נתן לה בן צדיק, ולשלימות צדקותו 'ויכהו' שיוולד יחד עמו עשו אשר יעמוד לנגדו כל ימי חייו, וחדשים לבקרים יעמיד כנגדו 'מניעות' מעסק התורה והעבודה ומכל דבר שבקדושה², ואף בחיי העולם הזה ירדפוהו מבלי לתת לו מנוח, וכשיעקב יתגבר עליו משם יבוא לתכליתו הטוב³ ונתמלאו משאלות לבה של רבקה באופן הכי נאות על צד היותר טוב, וזהו אומרו ולאום, כלומר הבן הצדיק, מלאום - ע"י אחיו הרשע יאמין - יגיע

חלק ונחלה ב'ברכות'. כשמוע יצחק את דבריו, קרא לו וימש את ידיו ואמר 'הקול קול יעקב והידים ידי עשו', אכן קולך הוא קול הקדושה, אך רואה אני שנזרקה בך ממידותיו של עשו הרשע ע"י וידו אוחות נדבקה בך ממידותיו של עשו, ועל כן אברכך ב'ויתן לך'.

עפי"ז יבואר נמי כי כשחזר עשו הרשע מצדו נענה וזעק 'הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמיים' (שם לו), מששמע יצחק כי בן, אמר אם אכן יש לו שייכות ל'ערמה', מתוך רשעותו של עשו שנדבקה בו, ועליו להתייגע להיטהר ממנה, אזי גם ברוך יהיה (שם לג) ^ט.

וידע שעיקר סיבת יצירת ה'עשו' - צד הרע, הייתה כדי לזכות את ישראל בהתגברם עליו. וכך פירש הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע (ר"ה ותלך) דכתיב בפרשתן (כה כב-ג) 'ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם בן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה', ויאמר ה' לה שני גוים...

יט. כדברים הללו ביאר גם הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (לקוטי הרי"ם) במה שנאמר (כה כז-כח) 'ויהי עשו איש יודע ציד וגו', ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, ופירש רש"י, וז"ל, יודע ציד - לצוד ולרמות את אביו בפיו, ושואלו אבא היאך מעשרין את המלח ואת התבן, כסבור אביו שהוא מדקדק במצות, וע"כ היה אוהב אותו מאחר ש'צד' ורימה אותו בפיו, ולכאורה תמוה הרבה, שאף אם נאמר שעשו אכן מדקדק במצוות ומעשר מלח ותבן, אך מה ערך יש לזה כלפי עבודתו הנוראה של יעקב אבינו שהיה 'יושב אהלים', ושקוע כל כולו בתורה ובעבודת ה'. אלא שיצחק אבינו חשב שיעקב הינו 'איש תם' - 'בטלן' ואינו בקי לרמאות, ואם כן מה רבותא יש שעוסק הוא כל היום בתורה, אכן 'עבודתו' של עשו יש בה מעלה יתירה, שהגם שהוא 'סוחר' ואיש שדה מכל מקום מדקדק במצוות, על כן אהב יצחק את עשו יותר מאת יעקב, אך כאשר נתברר ליצחק לבסוף ערמימותו של יעקב בנטילת הברכות אזי אמר 'כיון שעכשיו אני רואה שיעקב הוא יותר רמאי ממך ואף על פי כן לומד תורה יומם ולילה, אם כן הוא חשוב יותר ממך, וגם ברוך יהיה'...

כ. וכבר אמר אחד מנקיי הדעת בצחות, 'חברותא' יש לי בכל עת הלימודים, חברותא זה 'דייקן' נפלא הוא, ומתייצב בכל יום בשעה שקבעתי מאתמול לעסוק היום בתורה, לעולם לא יאחר לבוא אפילו ברגע אחד... אף יקדים אותי, כי בכל עת בואי לביהמ"ד מוצא אני כי כבר הוא יושב בסמוך למקומי וממתין לי שאבוא. ולא עוד שהוא בעל כשרון גדול... מוחו שנון ומחודד... לעת הצורך ילמדני סוגיות שלישיות על 'דרך הפלפול' הפלא ופלא, ושמה תרצו לדעת מיהו ומהו - זה ה'יצר' בכבודו ובעצמו... שעדיין עומד על משמרתו יומם ולילה לא ישבותו.

כא. ודע, כי לא רק ברוחניות הדברים אמורים, אלא כל חיותו של האדם בזה העולם בא לו מהקושי העובר עליו, וכל חיותו של אדם אינה אלא ממה שיש לו התנגדויות ומלחמות ורק מכח זה חייו חיים, ובלא"ה אין חייו חיים, אלא שהמשכיל יעבור את הקושי בתורה ועבודה ועי"ז ינצל מעבור אותם בענייני העולם. כך כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בפרשתן (תו"מ עה"פ ויתן), 'ויתן לך האלוקים, ולעשו אמר משמני הארץ יהיה מושבך... ועל חרבך תחיה'. הנה לגבי בני ישראל כתיב (ויקרא כו ו) 'ונתתי שלום בארץ וחרב לא תעבור בארצכם', ויובן בהקדמת דברי חז"ל (אבות ד כב) 'על כרחך אתה חיי, ועל דרך מליצה פירשו חיותו של אדם באה לו מה'על כרחך' (דאגות הבאים על האדם בעל כורחו, מהם חיותו), כי הבטלה מביאה לידי שעמום (כתובות נט:), ומי שיש לו כל משאלותיו בלי שום מניעה יום יום מואס בחייו, וכבר היה מעשה בזמנינו, מי שאיבד עצמו לדעת, והניח אחריו מכתב כי מרוב עשרו וכל תאוותיו הוא מואס בעולם, והרג את עצמו. (ועל כן נתן הקב"ה בטבע העולם) שיהיה אדם דואג ומצטער, וחוזר ומרויח, יורד ועולה, קונה ומוכר, עתים רעה עתים טובה, ואין לו שלום ומנוחה בדעתו, ולעולם עייף וייגע, וזה הוא כל חיותו.

האדם להתחדש בכל עת, ולהתחיל הכל מחדש - כאילו עתה נולד, ועשו הוא הסט"א מבזה את השיבות ההתחלה, והוא מנסה להערים הררי קשיים על האדם לבל יתחיל מחדש, במענות שונות ומשונות, שגם אתמול רצה להתחדש וכהנה רבות^כ, ולהפילו לייאוש רח"ל^ג, וזאת מוטל עלינו לדעת שאין זה אלא עצת היצר ותו לא. וכך היא עיקר עבודתו של איש יהודי, להתחזק תדיר^{כד}, לעזוב דרכים ישנות^{כה} ולחדש כנשר נעוריו מבלי להביט על הכשלונות שהיו לו בעבר, מתוך

לידי צדקותו ומדרגותיו הגבוהות, ודייקא על ידו יגיע להיות בחיר שבאבות (בר"ר עו א), כי מבלעדי העשו לא היה להקב"ה כל חפץ בו, שהרי 'מלאכים שאין בהם יצר הרע' יש לו די בשמי ערבות, לאלפים ולרבבות.

את בכורתך - מעלת היהודי שמתחיל בכל עת מחדש בפרשתו (כה לד), 'ויבו עשו את הבכורה', וביארו צדיקים, כי הנה ה'בכורה' מרמזת על עבודת

וזה פירוש 'על חרבך תחיה', אין הכוונה לחרב המלחמה, אלא, שתמיד יהיה לוחם עם עצמו ומשם חיותו, כי לולא כן (והיה מתברך רק שאר הברכות, בלא ברכת על חרבך תחיה) והיה יושב במשמני הארץ זו איטליה של יוון (בר"ר סז ו), היה מואס בחייו כשור פטם ההולך למות. לכן, בירכו 'על חרבך' - מזה 'תחיה'. אמנם, כל זה אינו אלא גבי אומות עולם, אבל בני ישראל יבואו לידי חיותם ביגיעה ב'יפה שעה בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב', וכדכתיב (דברים ל כ) 'כי הוא חייך ואורך ימך', וכתיב (שם יט) 'ובחרת בחיים'... ולכן אמר להם בברכו אותם (ויקרא כו ד-ו) 'ונתתי גשמיכם בעתם והשיג לכם דיש את בציר... וחרב לא תעבור בארצכם' כי אחרי שהם מקיימים התורה - בחוקותי תלכו, כבר יש להם חיות מ'עמל' התורה ואינם נצרכים לחרב וטרדות כפשוטו. רק 'עשו' נצרך ל'על כרחק' של קושי וטרדות בעולם הזה... אבל יעקב בבחירתו לעמול בתורה, חוסך מעצמו שאר יסורי העולם הזה. כב. ובזה ביארו בדרך הרמז בדרכם של גויי הארצות לחוג יום אידם ביום ראשון, כי המה רוצים לתפוס את כח ההתחדשות מיד בני ישראל, על כן יערכו חג בתחילת השבוע החדש, אבל, לעומתם מקדימים בני ישראל ע"י זה שהם מוסיפים מחול על הקודש בצאת השבת, ונמצא שהרגעים הראשונים של ששת ימי המעשה הם קדושים לה' בקדושת השבת, ובזה ממשיכים על עצמם את הכח להתחדש. ולכן סעודה שלישית בשב"ק היא כנגד יעקב אבינו (וכנוסח התפילה שאומרים 'הנה אנכי בא לקיים מצות סעודה שלישית של שבת נגד יעקב וכו', ויקום בנו מקרא שכתוב והאכלתיך נחלת יעקב אביך), כי כח ההתחדשות הוא נחלת יעקב אבינו שקנה את הבכורה מעשו הרשע.

כג. זה דרכו של עשו לומר 'הנני הולך למות' (כה לב), אולם יהודי צריך תמיד להיות בחיות ובשמחה. וכבר אמר הרה"ק מקאצק זי"ע שיש בכוחו להחיות מתים, אולם הרבה יותר מועיל ונחוץ הוא להחיות חיים...

פעם ראה הרה"ק מרוזין זי"ע אחד היושב בביהמ"ד והוגה בתורה באישון ליל ובעייפותו הגדולה היה מתנמנם מעת לעת, ותיכף היה מתחזק ומעורר עצמו באומרו לנפשו 'הרי תיכף אמות ומחובתי לנצל את הזמן בעודי עלי אדמות'... אמר לו הרה"ק אל תאמר כזאת כי כך היא דרכו של עשו שאמר 'הנה אנכי הולך למות', אלא כך תעורר עצמך - הרי אני חי, וכי לזאת יקרא חיים...

כד. נוראות אמר הגה"ק העטרת משה' ממאקווא זי"ע לפרש במה שאמרו חז"ל (יומא פה): על הפסוק (ירמיה יז יג) 'מקוה ישראל ה' - מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל', וכבר הקשו, שהרי אמרו 'שש מעלות במקוואות' (מקוואות א א) וטהרת המעין גדולה מטהרת ה'מקוה', ומדוע לא דימה את טהרת הבורא לבני ישראל כטהרת מעין החשובה יותר מטהרת מקוה. אלא ש'מעין' הינו מים חיים טהורים בעצמותם בכל העת, לא כן 'מקוה' שהם מים שאובים שאין בהם טהרה, אמנם, ברגע שמשיקים אותם למי גשמים, הם נעשים ל'מטהרים', גם אחרי שנפרד החיבור וההשקה למי הגשמים, ומהאי טעמא המשילו את הטהרה ל'מקוה', ללמדנו שאם איש הישראלי קידש עצמו אפילו 'רגע אחד', אם 'השיק' וחיבר עצמו להקב"ה מקור הטהרה אפילו רגע אחד, כבר נטהר... כה. מעשה ביהודי שהיה אוכל ואוכל... ומידות גופו עלו ונתעלו לאורך ולרוחב עד כדי סכנה לחייו, מה עשה, הלך אל הרופא והלה נתן לו 'סדר אכילה' (דייאט) שבבוקר יאכל רק שני חתיכות לחם מ'קמח מלא' בצהרים רק 'תוספת אחת' ובערב רק ירקות, בני ביתו הכינו עבורו את סדר המאכל במסירות ונאמנות, אך דא עקא שכבר עברו ג' חדשים ועדיין לא זז מאומה, ולא עוד אלא שמידותיו המשיכו לעלות מעלה מעלה... עד שקראו לו בני ביתו לאסיפה דחופה - לשמוע האם הוא אוכל את כל מה שהיא מכינה לו כציווי הרופא... והוברר הדבר, שאכן, הוא

יצא לאוויר העולם, ומה תועיל אחיזתו בעקביו. וביאר הרה"ק הרמ"מ מלעלוב זי"ע עפ"י דברי הרה"ק מקאצק זי"ע שכל מה שהאדם מתיימש הן ברוח הן בגשם, אינו אלא מכיוון שהוא חושב שהוא עושה והוא פועל... על כן כשיראה שלא יעלה הדבר בידו, הוא מתיימש ועוזב את הכל. אבל המאמין יודע כי כל מעשי האדם אינם אלא השתדלות עד כמה שידו מגעת, אבל מה שייעשה ייעשה בידי הקב"ה 'אדון כל המעשים', ובאמונה זו לא יתיימש לעולם שהרי אין הדבר תלוי בו יעשה כפי יכולתו ותו לא מידי. כיו"ב, כשראה יעקב כי הוא

הידיעה והאמונה כי בכל מצב שלא יהיה - תמיד הקב"ה מצפה עליו שישבו^י, ואם ישוב יחזור להאיר כבראשונה^י.

ולעולם לא יתיימש האדם מחמת הקשיים המתגברים עליו, ואף אינו רואה סימן ברכה בעבודתו, כי חובתו בעולמו להילחם ולהתייגע^י, ואם יעשה את שלו אזי הקב"ה יעזרו ויתן את אויביו בידו. כדמצינו בפרשתן דכתיב (כה כו) 'ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחות בעקב עשו', וכל הרואה יתמה, מדוע אחו בעקב עשו וכי עלתה על דעתו שיוכל להשיבו למעי אמו לאחר שכבר

אוכל כציווי הרופא בשלימות אבל לטענתו הוא מחזיק את הדייאט של עשו, המה ראו כן תמהו - מה הוא סח, והסביר להם בדברי הכתוב בסוף פרשתן (כח ה-ט) 'וירא עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו, וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם אחות נביות על נשיו לו לאשה', וברש"י, 'הוסיף רשעה על רשעתו (ר"ל מרשעת על מרשעיות שהיו לו כבר וק"ל) שלא גרש את הראשונות', גם הוא כמותו, לא עזב את סדר אכילתו, אלא שהוסיף על סדרי אכילתו כמנהגו עד היום גם את ציווי הרופא, ומה הועילו חכמים בתקנתם... כי כוונת הרופא הייתה שיחדול מהרגלי אכילתו הנלוזים ומעתה יאכל רק מה שהרופא מצווהו. כע"ז אמרו בעלי המשל להמשיל, למי שהבין בדעתו כי הנהגתו איננה ראויה, והוא מהלך בדרכים עקלקלות - היפך מהקדושה ורצון הבורא, מה עשה התחיל לעסוק בתורה ועבודה, אבל עליו לדעת כי לא סגי בזה, כי כל עוד שאיננו עוזב לגמרי את הרגליו הנושנים הרי הוא כאותו 'חכם' שלא חדל מאכילתו הסוררת ורק הוסיף אכילה נוספת...

כו. וכפי שיש ללמוד ממה דכתיב בפרשתן (כו טו) 'ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול וכו' ותלבש את יעקב בנה הקטן', ולכאורה יפלא שהרי 'תאומים' היו ונולדו כאחד ומדוע יקרא זה 'קטן' וזה 'גדול'. ורמז בה הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, במשל למי שבכה לפני בני משפחתו כי אביו הזקן פסק מלראות ומלדבר וכו', ולמחרת הוא שומע את בנו בן ארבעת השנים בוכה ומיילל על זה שאחיו הקטן שעדיין לא מלאו לו שנה תמימה גם כן אינו יכול להלך ולדבר, ונעשה שחוק גדול בבית... וההסבר, כי הקטן שעדיין אינו הולך ברגליו ואינו מדבר הרי כל עתידו לפניו, ועוד יבוא יום ובעזה"ש יתחיל להלך ולדבר, לעומתו, הזקן פסק מללכת ומלדבר, ואבדה תקוותו, כי ההליכה והדיבור לא יחזרו אליו, זה דבר הגורם צער וכאב. כך הם 'יעקב ובניו' נקראים 'קטן' לומר שאף נפילתם איננה סיבה מספקת לבכות ולהתיימש, כי עדיין כל עתידם לפניהם - לשוב בכל עת ולהתחדש מעתה לעשות רצון אביהם שבשמים... ואילו עשו 'מוכן' הוא, ולעולם לא יתקן עצמו - זה אכן צער וכאב.

עוד מבאר הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע (מאמר מרדכי, הובא ביסוד צדיק תולדות), כי אין ההורים בודקים את התינוק קטן בגשתם אליו האם הוא נקי, אלא מחבקים ומנשקים אותו וחיבה יתירה נודעת לו, ואילו בן גדול המלוכלך הכל מתרחקים מאתו. ולכן כינה את יעקב אביו 'קטן', כי יעקב ובניו ינחו בחיק אביהם שבשמים אשר מקרבם מחבקים ומנשקים בכל מצב שיהיו, אף כשהם מלוכלכים בכתמי העוונות, ואילו את הנכרים בני עשו כינה הכתוב 'הגדול' כי מהם הוא מתרחק ואינו מושיעם כי מלוכלכים הם.

כז. בדרך זה פירש הרה"ק הישמח ישראל זי"ע (אות י) בשם אביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע בלשון הכתוב 'ראה ריח בני כריח השדה אשר ברכו ה'', כי הנה בעת שמזבלים את השדות יש שם ריח רע ביותר, ומ"מ אין זה פוגם בתבואת השדה כלל, שהרי כעבור זמן מה יפוג הריח הרע, ושוב נודף ריח טוב מהפירות. והן הן דברי יצחק אביו ראה ריח בני כריח השדה, שאף אם הוא חוטא ח"ו, ויש בו ריח רע, אין זה 'פגם' בעצם פנימיות נפשו הטהורה, אלא אם יחזור בתשובה ישוב ריחו הטוב להחיות את הכל, וכל זה מפני אשר ברכו ה' 'וברכתו הקדושה לעולם תעמוד'.

כח. ואכן בזה נבדלו עשו ויעקב, כי כל טבעו ותכונתו של עשו הוא העצלות והרצון שלא לעשות מאומה... וכמו שאמר ליעקב 'הלעיטני נא מן האדום האדום הזה' (כה ל) - שביקש שישפוך את הנזיד לתוך פיו, ואפילו פעולה קטנה כאכילה עם הכף מתוך הקערה לא אבה עשות...

באר הפרשה - פרשת תולדות

ואמת', ולהורות חטאים בדרך, וזה עשה כאשר קרא בשם ה', ושמר גם כן מצותי חוקותי ותורותי. עכ"ל.

והקשה ה'ספורנו' מדוע רק לגבי יצחק מצינו בכתוב שבירך אותו הקב"ה בזכות אברהם אביו ולא בזכות עצמו, ואילו אצל אברהם וכן אצל יעקב זכו לברכות ה' מחמת עצמם, ומבאר, כי פסוק זה נאמר במרם התעורר יצחק לקרוא בשם ה' ולזכות את הרבים, אבל אחר שקרא בשם ה' נאמר (כו נו) ואבימלך הלך אליו מגרר, ואמרו ראה ראינו כי היה ה' עמך אתה עתה ברוך ה' (שם כח), ולא מצאוהו עוד תלאות מקנאים ודברי ריבות כאשר בראשונה. אמנם ליעקב לא תלה בזכות אחרים כלל כי הוא אמנם מנעוריו יושב אהלים ללמוד וללמד דעת את העם בפרט באהלי שם ועבר ששם עלה כל מבקש ה' בלי ספק. ללמדנו כי הקב"ה חפץ שיהיו בריותיו גומלי חסדים זה לזה, והמיטיב לאחרים הוא מוכן ומזומן לקבל ברכת ה'.

מפסיד את הבכורה, עשה ככל אשר לאל ידו ואחו בעקבו... ואכן בזכות זה נתגלגל שסוף דבר באה אליו הבכורה, כאשר עברה על עשו רוח שמות למכור את הבכורה בעד נזיר עדישים, כי הקב"ה 'הרואה ללבב' ראה תבערת לבו וסייע בעדו להשלים רצונו. וללמדנו בא, שאף אם נראה לאדם כי כל השערים ננעלו בפניו, אם ישתוקק בכל ליבו ובכל נפשו, ולא ינוח ולא ישקוט ויעשה ככל אשר בידו, לבסוף יעזרהו הקב"ה שלא בדרך הטבע וישיג את שאהבה נפשו.

משמרתו וחוקותיו - להיטיב לבריות

בפרשתן (כו ג-ה), 'ואהיה עמך ואברכך וגו', עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתו מצוותי חוקותי ותורותי, וביאר ב'ספורנו' בזה"ל, וישמור משמרתו - עשה תמיד המשמרת המיוחדת לי שהיא לגמול חסד^{כט}, כאמרו (תהילים כה י) 'כל אורחות ה' חסד

כט. כאשר הקים הגאון ר' מאיר שפירא זצוק"ל את ישיבתו המעטירה 'חכמי לובלין' נסע לארה"ב להתרים נדיבי עם, ושהה שם בחודש תשרי תרפ"ז, והנה לקראת 'שמחת תורה' נחלה ה'משמש' שנלווה אליו, וכשחזר המהר"ם שפירא מה'הקפות' בליל שמחת תורה ראה אותו שוכב מרותק למיטתו, אין צורך להאריך את הרגשת המשמש - להיות שוכב בדד בליל שמח"ת במקום להיות בבית הכנסת ולשמוח בשמחת התורה, מיד התעטף מהר"ם שפירא בטליתו ופתח בקולו האדיר והנעים באמירת פסוקי 'אתה הראת' כעומד לפני 'עמוד התפילה' בבית הכנסת מלא מפה לפה וגדוש בהמון עם... והמשיך בעריכת סדר ההקפות כשהוא מפזז ומרקד בהתלהבות, והכל בכדי להיטיב לשני את הרגשתו...

באמת אמרו, לא היה צריך מהר"ם שפירא 'ספר תורה' לרקוד עמו, כי מלבד שהוא עצמו היה לעבדיגע ספר תורה (ס"ת חי), הרי מעשה זו של גמילות חסדים הוא גופי תורה... וכבר אמרו כי מעלת ה'יין' הוא שממעט עצמו בשביל לשמוח אחרים, ה'בקבוק' מתמעט ומתרוקן ואילו הבריות ששותים ממנו מתרבה שמחתם...

ל. שמעו נא למעשה נורא שהיה בשבוע שעבר, יום שני פר' חיי שרה, אברך יקר רוח ובעל 'לב זהב' ושמו ר' מענדל שליט"א ראה איש יהודי המסתובב ב'שטיבלעך' בבית שמש כשהוא מבקש צדקה להכנסת כלה עקב החובות שעלו על צווארו בנישואי ילדיו, והבחין כי הלה צולע ברגליו, שאלו לשלומו ועל רגליו, השיב כי יש לו שושנה (רויז) ברגל ל"ע... נדהם האברך ואמר לו, אם כן מה לך לכתת רגליך במצב כזה, הרי מקומך כעת הוא במיטה, נענה לו האיש, הנני זקוק בדחיפות לכסף והנושים לוחצים... ומהשכיבה על מיטתי לא תתמלא ידי במעות... נכמרו רחמיו של ר' מענדל ואמר לו, שוב לביתך ואני יסתובב במקומך ואאסוף עבורך - על אף שמעולם לא הורגל בכגון דא, ומיד לקח לעצמו 'שותף' שיבוא עמו לעשות ה'סיבוב'.

והנה ר' מענדל זה הינו עובד ב'מטבח' המבשל ארבעס ובאבעס (חומס ושעועית) למזמינים אצלו ל'שמחות' אשר הם עורכים, באותו מעמד התקשר ר' מענדל אל ה'בוס' וסיפר לו דברים כהויתם והודיעו שאינו מגיע היום לעבודתו, הלה לא הסכים וטענתו בפיו - התחייבתי לבעל שמחה להמציא לו היום כמות גדולה של באבעס, אבל זאת אתן לך, הכנס למטבח, העמד את התבשיל על האש והרי אתה משוחרר... הלך והכין את הבאבעס ב'סיר לחץ' (pressure cooker) ש'כלי קיבולו' 60 ליטר והעמידו על האש, ויצא למלאכת הקודש.

אחרי שעתיים חזר ל'מטבח' והנה 'פוגרום' לנגד עיניו, כל הכתלים ותקרת החדר מכוסים בשיירי 'באבעס', גם מצא שנתהווה 'חור' בכותל מול מקום הסיר, ונתברר כי 'כיסוי' הסיר כבר היה ישן ומשופשף (אויס געריבן) בצדדיו,

ויעתר) בהא דכתיב בריש פרשתן (כה כא) 'ויעתר יצחק לה', ופירשו חז"ל (יבמות סד.) 'ש'ויעתר' הוא מלשון 'עתר של תבואה' (קלשון), 'מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפלתן של צדיקים מהפכת מידותיו של הקב"ה ממידת הדין למידת רחמנות', ולכאורה מדוע באמת כוחם גדול כל כך להפך מידותיו של הקב"ה, אלא שהשי"ת נוהג במידה כנגד מידה, ומאחר 'שהם מהפכים את המידות והתשוקות שלהם להקב"ה, על כן יש בידם להפך גם מידות של מעלה כביכול'. וזהו שנאמר 'ויעתר יצחק לה' - 'יצחק האט זיך איבער געמאכט אין גאנצען צו גב"ה' (יצחק הפך עצמו לגמרי עבור השי"ת). והדברים אמורים בכל עניין ש'הופך' עצמו בבין אדם למקום ובבין אדם לחברו, שעל ידי זה 'הופך' את כל הדינים וממשיך עליו שפע רחמים וחסדים בלא גבול לב.

והנה הרמב"ן מפרש מה שנאמר 'וישמור משמרתו מצוותי חוקותי' בזה"ל, חוקותי - ללכת בדרכי ה' להיות חנון ורחום עושה צדקה ומשפט ולצוות את בניו ואת ביתו בהם. הקשה הג"ר שמעון שוואב זצ"ל (מעין בית השואבה), מדוע נקראת ההטבה הלזו בשם 'חק', הרי ענין להיות חנון ורחום ולעשות צדקה ומשפט עם אחרים הוא דבר שכלי, ותירץ דקאי על דרך ה' להיות חנון ורחום גם למי שאינו כדאי לא, וזה אינו שכלי רק הוא 'חוק' מדרכי השי"ת להטיב להם, וכך עשה אאע"ה שהלך בדרכי השי"ת בזה.

ואכן ה'שובר' את עצמו ואת מידותיו להיטיב גם למי שאינו ראוי 'בדין' הוא שיטול שכרו משלם ויתברך בכל אותם הברכות האמורות בעניין. וכמו שביאר הגה"צ רבי משה מידנער זצ"ל (הו"ד בתורת אבות ד"ה

ובאמצע בישולו כאשר המים והתבשיל היו בשיא הרתיחה התפוצץ הסיר, וגם הסיר עצמו נעקר ממקומו ועף לארבע כנפות החדר, וללא כל ספק אילו היה ר' מענדל שוהה שם באותה שעה כבר לא היה עמנו בין החיים (כי קרוב לוודאי שלא היה שם ליבו רגע לפני כן מה שעומד לקרות), ושוב לא היה רואה 'באבעס' במטבח אלא את ה'באבעס' (סבתות) בעולם העליון.. ורק בזכות שלא היה שם אלא עשה חסד בגופו באותו הזמן ניצל ממות לחיים...

לא. ואל תאמר היאך אוכל לנהוג במידות טובות עם 'פלונ'... שהוא אדם קשה ורע לבריות, כי אין הדבר תלוי אלא בכך... ואם אתה תסתכל עליו בעין טובה אף הוא ישיב לך כגמולך הטוב...

בדרך צחות מסופר על אחד שהזמין את ה'לבנה' ל'דין תורה', וכה הייתה טענתו, כי לאחרונה הלבנה 'רודפת' אותו, ובכל אשר הוא פונה היא פונה אחריו - אם הימין ואיימינה גם היא, ואם השמאל ואשמאילה, בעמדו מהליכתו תעמוד גם היא... משיכוף את גופו גם היא מתכופפת עמו - בקיצור, לא נתנה לו הלבנה מנוח, אמר לו הדין שמעתי את תלונתך, אבל אי אפשר לדין לפסוק הדין בטרם ישמע את טענת שני הצדדים, על כן אבקשך שתשוב הנה בעוד כמה ימים... כעבור כמה ימים שב היהודי מתוך צפיה דרוכה לשמע פסק הדין, ויען הדין ויאמר, אכן, דברתי עם הלבנה - מה לה כי נטפלה להצר צעדך, ללכת אחריו ולחקות את מעשיך, אך היא טענה לעומתך שמעולם לא הסכינה עשו כן, אתה הוא שהתחלת... אתה אשם בכל... אם אך תפסיק להביט ולהתבונן בה כל כך הרבה גם היא תפסיק לחקות אותך... והמבין יבין...

וכן למדנו מהא דכתיב בפרשתן (כו מד-מה) 'וישבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך, עד שוב אף אחיך ממך ושכח את אשר עשית לו', ולכאורה צריך ביאור כפל הלשון - שאמרה 'עד אשר תשוב חמת', וחזרה לומר 'עד שוב אף אחיך'. וביאר הגאון רבי יצחק בן הגה"ק רבי חיים מוואלאז'ין (בספרו פה קדוש) עפ"י דברי אביו הגר"ח (כתר ראש קיט) וז"ל, אמר רבינו, דבר מנוסה אם יהיה לאדם שונאים ח"ו, יפעל אצל עצמו שהם צדיקים גמורים, וידין אותם לכף זכות, ומיד יתהפך לבבם לאוהבים לו. ובזה ביאר הגר"ח את כפילות הפסוק, שבא לומר גם להיפך, אם רוצה האדם לבדוק האם פלוני שונאו יבדוק בעצמו אם לבו שלם עמו, וזהו שאמרה רבקה, מנין תדע שתשוב חמת אחיך עליך, בזמן שתרגיש כי כבר שב אף אחיך ממך - כלומר ששב והלך כעסך שבקרבו עליו, הוסיף הגר"ח שאין זה רק סימן אלא גם סיבה - אם יסיר מעצמו כל תלונותיו על רעהו יפסיק רעהו מלשנוא אותו.

לב. בואו וראו כוחה הגדול של שבירת המידות, וכפי שנגמר המעשה בשבוע שעבר, אשה המצפה שנים הרבה להיוושע בברכת הבנים פשפשה במעשיה לדעת על מה באה עליו הרעה הזאת, ונזכרה שלפני שנים הרבה פגעה בחברתה שלמדה איתה ביחד, והלכה לבקש סליחתה, לעומתה ענתה חברתה - אינני מסוגלת למחול, כי הפגיעה אנושה והלב עדיין שותת דם, ובפרט שאותה 'פוגעת' ניהלה קבוצת חברות ועודדה אותן לפגוע בי. כמה

באר הפרשה - פרשת תולדות

יושב אוהלים – עיקר הצלחתו בתורה ע"י היגיעה וההתמדה בפרשתן (כה כז), ויעקב איש תם יושב אוהלים, הזמן גרמא בפרשתו של יעקב אבינו להוסיף חיילים להתגבר בעוז ותעצומות בעסק התורה ל', ובוזה נזכה שגיגעו מעשינו למעשי אבותינו - אבות עולם השקיעו בעסק התורה את כל אונם ומרצם, מנח המוזכר בפר'

נח (רש"י ז ב) שלמד נח תורה, אברהם אבינו - היו לו ד' מאות פרקים במסכת ע"ז (ע"ז יד), יעקב - 'יושב אוהלים' (בראשית כה כז) ונטמן י"ד שנה בבית שם ועבר ש'לא שכב במקום ההוא' (מדרש תהלים קכד א) ל', משה רבינו - ישב בשמים כמה פעמים מ' יום בשמים ממעל לחם לא אכל ומים לא שתה והגה בתורה, דוד המלך

שניסתה הפוגעת לעורר רחמים למען תסיר את ה'קפידא', אך היא בשלה שאינה סולחת בשום פנים ואופן. בצר לה פנתה אל אחד הרבנים בבני ברק יצ"ו שיכנס לעובי הקורה וינסה לפייס ביניהם, ואכן התקשר אל הנפגעת קודם יום הכיפורים דהאי שתא וביקש רחמים ותחנונים והעתיר דברי פיוס וריצוי אך לא הצליחו הדברים לפעול כהוא זה, עד שאמר לה 'מה יש לך לדבר אל המלך', איזו ישועה צריכה את, שבגין כך כדאי לך לעבור על מידותייך ותזכי לישועה עד חנוכה... אמרה אכן יש לי אח מבוגר מאוד 'בא בימים' שלא מצא את זיווגו (ולא 'בחינם' נתקע, אלא סיבה גדולה יש בדבר ואכמ"ל), וכשאמרה שהיא מוחלת בלב שלם, נענה הרב כנגדה, מובטחני כי עד חנוכה תבוא ישועתו, ואכן בשבוע שעעל"ט נגמר השידוך בכי טוב...

לג. ודע, כי כל הלומד תורה הרי הוא מקיים את העולם כפשוטו ומשפיע קדושת התורה על כל אחד ואחד מישראל בכל מקום שהוא. וכך שמעתי מהגאון רבי שלמה סברעסקי שליט"א מיקירי העיר 'בית שמש', שבעבר היה דר בגייטסעד שבענגלאנד (אנגליה) ונסע בשנת תשל"ח לארה"ב לזכות את הרבים בנתינת 'נדבות' להחזקת הכולל אשר בגייטסעד. בשהותו שמה נכנס אל רבו הגאון רבי יעקב קמינצקי, ובתוך הדברים אמר לו ששמע כאן 'טענות' כנגדו, מה לבעלי בתים במנהטן ולכולל בגייטסעד... ובפרט שתושבי אנגליה יכולים להחזיק את הכולל, ואילו בארה"ב יש כוללים לרוב, נענה לו ר' יעקב, עצם הטענה היא טענה של שטות, שהרי אם היו הגבירים בענגלאנד מחזיקים את הכולל בגייטסעד בוודאי לא היית מגיע לכאן, ובוודאי עצם ביאתך הנה היא הוכחה שאין בסיס איתן לקיום הכולל ע"י הנדיבים דשם, עוד הוסיף הגר"י לומר, דע שאין השפעת התורה רק לאותו מקום שלומד בו, אלא אברך הלומד בגייטסעד הרי הוא משפיע על בעה"ב במנהטן, וממילא מחויב הוא לתמוך בו שהרי הוא 'נהנה' ממנו, ואמר חידוש להלכה ש'עניי עירך קודמים' הוא דין בהלכות צדקה לעני, שצריך להקדים נתינת צדקה לעני מעירו מאשר לזה הגר בעיר אחרת, אכן לגבי החזקת תורה לא שייך לומר שמוסדות התורה ב'עירך' קודמים, כי גם התורה הנלמדת במרחקים וב'קצה תבל' היא בגדר 'עירך'...

לד. איתא בתנא דבי אליהו (רבה פ"ה) בזה"ל, ומפני מה זכה יעקב לחיים שלא בצער ושלא ביצה"ר בעולם הזה, ממה שעתיד הקב"ה ליתן לצדיקים לעתיד לבוא, מפני שהיה יושב בבית המדרש מקטנותו ועד זקנותו, והיה בקי במקרא ובמשנה ובהלכות ובאגדות שנאמר (כה כז) 'ועקב איש תם יושב אוהלים', עכ"ל. הקשה הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל, כיצד ניתן לומר על יעקב שזכה לחיים שלא בצער, והלא כל ימיו היו מלאים ייסורים, בצרת עשו וצרת לבן צרת דינה וצרת יוסף, וכבר העיד יעקב על עצמו 'מעט ורעים היו ימי שני חיי' (להלן מז ט), ולחיים כאלו ייקרא חיים שלא בצער. וביאר, כי ודאי היו לו ליעקב צרות צרורות, אך מאחר שהיה 'יושב אוהלים' וכל ימיו היה שקוע בתורה בכל מהותו על כן לא הרגיש כלל בצער, אלא היה מלא באושר ובשמחת החיים (נדפס בשבט הלוי עה"ת).

הוסיפו על כך, בדיוק לשון חז"ל (מגילה יז. הובא ברש"י בראשית כח ט) שיעקב נטמן בבית עבר, והלשון תמוה מהו 'נטמן', מדוע לא כתיב 'למד' בבית עבר. אלא, שצורת לימודו של יעקב היה כמת אשר מטמינים אותו באדמה, שם הוא שוהה לבדו בלא חברים, גם אין בידו 'לדבר' עם אחרים, ואין לו שום קשר ושייכות לעולם החיצון, כך 'המית' יעקב את עצמו על דברי תורה, ללמוד ברציפות ובשקיעות עצומה בלא שום שיג ושיח עם אחרים, ואכן הלומד באופן זה - שהוא כמת ומוטמן בארץ, הרי הוא חי חיים אמיתיים בלא צער, ונס יגון ואנחה.

הנה איתא (אבות ו ב) 'כל העוסק בתורה הרי זה מתעלה', ובביאור הדבר רמזו, כי האיש העומד על הארץ בסמוך לבנין רם ונישא בשיעור מאה קומות, נראה לו שהבנין ענק ועצום, אין חקר לגדולתו ואין תכלית לאורכו, אבל אם יביט עליו מלמעלה, ביושבו על המטוס יראה בעיניו כאילו הבנין קטן עד מאד, וכמעט שאין בו ממש. כך 'העוסק בתורה הרי"ז מתעלה', כי בהבטה מ'קרקע עולם' נראים לו צרותיו ובעיותיו גדולות עד לב השמים, אבל העוסק בתורה הרי"ז מתעלה - וכמי שיושב במרומי ארץ שאז נראים בפניו כל בעיותיו כקטנים, חסרי ערך וחשיבות.

יצחק אבינו חפר ולא מצא מים חפר באר אחרת, עד שמצא מים, ואם רבו עליה חפר באר אחרת, וכ"כ המשיך במלאכת החפירה עד שסוף דבר חפר ומצא באר שלא רבו עליה, וקרא שמה 'רחובות'. כן הדבר בכל הענינים החומריים והרוחניים, הן במסחר והן בלמוד התורה ואם מי שהוא אינו מצליח בתחלה בלמודו, אל יעזוב את התורה, כי 'סוף הכבוד לבוא' לי, ואם נכשל תחלה אבל יעמוד על אמתתה לבסוף לי. עכ"ל.

- טוב יום שאתה עוסק בתורה (שבת ל.), וכך היה במשך כל הדורות - תנאים ואמוראים ראשונים ואחרונים כולם 'בעלי דעה' שהשקיעו כל חיותם במסירות נפש בעסק התורה, אף אנו נלך בדרכם ויישב לנו בזה ובבא לי'.

וכך אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ה"ח על התורה בפרשתן), וז"ל, ענין הבארות אשר חפר יצחק מלמדנו שלעולם לא ירפה האדם את ידיו מלהמשיך את העסק אשר התחיל, אל יאוש ואל בשלון, אם

לה. אלא שהתורה צריכה להיות בחיות ושמחה, וכן איתא ב'כלי יקר' בפרשתן בכתוב (כז מא) 'וישטום עשו את יעקב על הברכה אשר ברכו אביו, ויאמר עשו בלבו, יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי'. ומבאר הכלי יקר 'תלה הדבר בימי אבל, לפי שאבל אסור לעסוק בתורה כי פקודי ה' ישרים משמחי לב, ויצחק אמר והיה כאשר תריד - דהיינו בזמן שלא יעסקו בתורה - ופרקת עולו, ואם כן באבלו ודאי לא יעסוק בתורה ולא תגן עליו התורה ואז אהרגה את אחי'.

והקשה הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, והרי מותר לאבל לעסוק בתורה בהלכות הנוגעות אליו כהלכות אבלות וכדומה, והיאך יוכל עשו להרגו בימי האבל, הלא אף אז ישב ויעסוק בתורה. אלא מכאן, שתורה בלא שמחה, כמו שהיא נלמדת בימי עצב ומרירות בימי אבלות, אין בה את המאור שבתורה שתגן על לומדיה. כי עיקר לימוד התורה הוא בשמחה ובטוב לבב.

אמנם צריך להוסיף, שזו היתה רק מחשבתו של עשו הרשע, שהוא היה נראה לו שיעקב אבינו לא יהא שרוי בשמחה בימי אבלותו, אמנם האמת היא כי מאמינים בני מאמינים אנו שהכל הוא מהקב"ה ולטובה, ואף בימי אבלות עלינו להיות בשמחה, ואין זה סתירה כלל ל'אבלות'. וכבר אמר הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע לבאר הטעם שציוותה התורה על אבלות, שלכאורה אין צורך ב'ציווי' על כך שהרי אף גויי ארצות מתאבלים על קרוביהם, אלא שרצונו ית' שנהיה תמיד בשמחה, על כן 'קדשנו במצוותיו וציוונו על האבלות', וממילא היא עצמה תביאנו לידי שמחה, כי 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'.

וכה אמר הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע בבואו פעם לנחם את האבל, כי מקובל אצלו ש'אבל' הוא ר"ת איך בין ליסטיג - אני שמח. וכשנשאל על מקור הדבר, נענה כי כן מפורש בדברי רש"י במסכת סוכה, וכוונתו למה שכתב רש"י (סוכה כה. ד"ה טירדא דרשות) 'שאע"פ שהוא חייב לנהוג אבילות של נעילה רחיצה וסיכה להראות כבוד מתו, אינו חייב להצטער'...

לו. בדרך צחות אמרו, כי הנה אמרו חז"ל (מגילה יז. הובא ברש"י בסוף הפרשה) שיעקב נטמן בבית עבר י"ד שנה ועסק שם בתורה, וכפי שהוכיחו שם באריכות מחשבון מנין השנים, אמנם בתורה לא נכתב הדבר להדיא ואפילו לא ברמיזא, אך באמת שאין לך 'בר בי רב דחד יומא' ותינוק בבית רבו שאינו יודע זאת. ולימוד גדול יש ללמוד מכאן, כי פעמים הרבה שאחד חושב לעמו, בין כה וכה 'כל רואי ילעיגו לי' וסבורים שהנני 'בטלן', ואם כן מה טעם יש שאשב ואלמד... ידע כי הקב"ה מפרסם עמלי תורה, וכמו יעקב אבינו שנטמן ולמד בסתר ולבסוף נתגלה הדבר לעין כל...

ועל דרך זה אמר אחד מגדולי הדור לעניין מעשה העקידה, שעומדת לעד ולנצח נצחים, עד שבמתן תורה תקע הקב"ה בקרן שמאל של האיל, ואילו לעתיד לבא יתקע בקרן ימין, ולא היה שם איש אחד מלבד אברהם ויצחק... כי הקב"ה מודיע ומגלה את עושי רצונו... והיא הזכות העומדת לנו לעולם, לכן אנו חוזרים בכל יום אחר פרשת העקידה, ולכן 'יתקע בשופר גדול' לעתיד לבוא לגאלנו מהגלות הארוכה... למען דעת שדייקא אותם הדברים שאיש איננו רואה הם מתפרסמים והם מושיעים.

לז. בפרשתן (כה כז) 'ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה, ויעקב איש תם יושב אוהלים'. ולכאורה צ"ב, מדוע שינה בלשונו, כי על עשו אמר יודע ציד, ואילו גבי יעקב לא אמר יודע תורה, וביאר הגאון ה'שבט הלוי' זצוק"ל דבשנות עלומיו כאשר למד בישיבת 'חכמי לובלין' המעטירה, בא רב אחד לדרוש בישיבה, ובתוך דבריו אמר, ראיתי

באר הפרשה - פרשת תולדות

ברכנו אבינו כולנו כאחד ב'טל השמים ובמשני הארץ' בסמך טוב ובמזל טוב לט, מתוך אמונת איתן בצור כל ובשאר כל הברכות האמורות בפרשה לח ברו"ג, עולמים, ועסק התורה והמצוות על ישראל שלום אבי"ר.

בני עליה ומועטים מהם הינם בעלי כשרונות, כי לא הכשרונות יעמדו לאדם בדרכו להצליח בתורה, אלא מידת התמדתו ויגיעתו, וכן העיד הגר"ש בעצמו שכל גדולי תורה שנתגדלו בישיבה דשם היו העמלים והיגיעים (אף בעלי הכשרונות שנתייגעו בתורה נתגדלו כראוי בתורה, כי אין הכוונה לומר שבעלי כשרונות אינם יכולים להצליח ח"ו), ועל כן בבוא התורה לשבח את יעקב אבינו, לא שיבחוהו בכך שהיה יודע תורה, אלא בכך שהיה יושב אהלים בהתמדה רבה ועצומה. ומכאן תשובה לכל האומר לא אלי הדברים אמורים, כי דל כשרונות הנני, ולא לדידי ודכוותי לעסוק בתורה, כי טעות גדולה בידו, כי לא הכישרונות קובעים את ההצלחה בתורה, אלא היגיעה - כשור לעול וכחמור למשא היא אשר תביא את האדם להיות 'בעל תורה'.

וכן איתא בתרגום יונתן בן עוזיאל על הכתוב (כה כז) 'ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אוהלים' ומתרגם והוא עשו גבר נחשירכן... ויעקב תבע אולפן מן קדם ה', ופירוש 'גבר נחשירכן - אדם בטל שאין עושה מלאכה' ואילו יעקב אבינו היה 'תבע אולפן' היינו שהיה מבקש את השי"ת. ומכאן, שהיינו גופא ההבדל בין יעקב לעשו, כי עשו היה יושב ובטל כדמתקריא בלשוננו ליידיג-גייער, ותוצאותיה שהרשיע עד מאוד, אבל יעקב אבינו היה תמיד דורש ומבקש את השי"ת ובזה נתעלה לרום המעלה וזכה להיות יעקב שלימתא - בחיר שבאבות. לח. וכך ביאר הרה"ק הישמח ישראל זי"ע (אות יב) בשם הרה"ק מווארקא זי"ע הטעם שסיבבו מן השמים שיטול יעקב את הברכות כשהוא נדמה במראיתו לעשו, כי 'כל הברכות ומעשה אבות סימן לבנים, והברכות היו עד סוף כל הדורות, מעתה, אם היה יצחק אבינו ע"ה מברך ליעקב בבחינת יעקב, אז לא היו ראויים הברכות אלינו רק כשהיינו בבחינת יעקב, ולזה היתה סיבה מהקב"ה החפץ בטובת בניו ורב חסד לברך את יעקב כשנדמה לו שהוא עשו, ואין לך אדם מישראל הגרוע מעשו, נמצא שבכל עת הננו ראויים לברכות'...

לט. כתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע (מועד לכל חי סי' כו אות ה) כל חודש כסליו, כי מזלו גד, יהיה מוצלח להרים מזלו לכל עסקיו וכל ענייניו בעזרתו יתברך שמו.

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: **כיבוד הורים**

פרשת תולדות

בס"ד | גיליון מס' 354

כיצד ביקור אחד העניק חיים במתנה?

ועתה בני שמע בקולי (כ"ז, ח)

כלומר, מקורות השפע, הן של יעקב אבינו וצאצאיו, והן של עשיו וצאצאיו, שניהם נובעים מאותו מקום - מכיבוד הורים מופתי. יעקב אבינו זכה בכך הואיל וכיבד את אמו וציית לה למרות שהדבר היה קשה בעיניו, ועשיו זכה בכל מה שזכה הואיל וכיבד את אביו, למרות שהוא עצמו היה רשע מוחלט. כי מקור השפע שלנו הוא כיבוד הורינו, וכל הנדרש מאיתנו כדי להתחבר לשפע שלנו - הוא לכבד הורים בתכלית!

כפי שאדם מבין שעצם הימצאות גופו בעולם - היא בהשפעתם המבורכת של הוריו, כך עליו להבין שכוחות הנפש ועוצמתו הפנימית - הם בהשפעתם הברוכה של הוריו. ולכן, אם רצונו לתת ביטוי לכוחות שבתוכו, אם רצונו להיות מחובר לשפע שיש לו - כל מה שכדאי לו לעשות הוא לכבד את ההורים בכל לב, לעשות הכל למענם ולכבודם!

זה נשמע פשוט ומוכר, אבל הבה נבחן: האם איננו עסוקים מדי עד כדי שאיננו זוכרים להתקשר להורים או לבקרים? האם כשאחד ההורים מבקש מאיתנו משהו - אנו מניחים הכל בצד וששים ושמיים לבצע את המשימה? מתי בפעם האחרונה טרחנו לשלוח להם דרישת שלום, תמונה, או אפילו מתנה קטנה, שתשמח את ליבם?!

אחים יקרים! ככל שאנו משקיעים יותר בכיבוד הורים - כך אנו פותחים לעצמנו את שערי השפע, מתחברים למקורות השפע של הנפש שלנו! הבה נכבד את הורינו, נקפוץ לביקור, נתקשר, אם הם מבקשים משהו - נוזף לקיים, נעשה הכל כדי שירוו מאיתנו רוב נחת, וגם ננחיל לילדינו את החובה והזכות לכבד הורים מכל הלב. וככל שנהיה מחוברים להורינו ומכבדים אותם - כך נזכה להיות מחוברים באמת למקור השפע של חיינו, ונזכה בס"ד להצליח בכל תחומי החיים!

הכיבוד שמנע עיוורון...

מדי חודש בחודשו, נראו בשערי בית החולים אב ובנו, כשהבן צועד במסירות לצד אביו ותומך בו, בדרכו לביקורת החודשית אצל הרופא. היה זה רק קצה הקרחון של מסירות הענק של הבן לטובת אביו, שהיה חולה דיאליזה המטופל בטיפולים קשים ומייסרים. האב, הלא הוא הרה"ג רבי אברהם ישראל הרשלר זצ"ל, והבן הוא יבלחט"א הרה"ג רבי משה שליט"א, אשר ממנו שמענו את הסיפור.

באחד הימים חש רבי משה נפחות קלה בעינו. הוא מיהר לרופא, אשר פסק מיד כי מדובר ב'שעורה', והורה לו ליטול תרופה מתאימה. רבי משה עשה כדבריו, אולם לא רק שהנפחות לא נעלמה, אלא היא הלכה והתגברה, ועימה הכאבים הנלווים לה. כעבור יומיים בלבד חש כאב נורא מפלח את עינו, הוא מתקשה לראות באותה עין, המנופחת כמו כדור...

אחד הסודות הגדולים שכל אחד מאיתנו מנסה לפצח, עוסק בשאלה מנין לוקחים כוחות, עוצמות, אנרגיות ויכולות, על מנת להצליח בכל תחומי החיים. לכל אחד מאיתנו יש יעדים ומטרות שהציב לעצמו, אם בעניינים רוחניים ואם בעניינים גשמיים, אולם ההגעה אליהם דורשת כוחות ומאמצים, הריצות ונחישות, ולא תמיד אנו מוצאים בתוכנו את היכולת לחתור בכל הכח אל היעדים הללו שהצבנו לעצמנו.

דבר יום ביומו, עדים אנו להבטחות פרסומיות ההצלחה מסחררת, אם רק נפעיל את העוצמות הטמונות בנו, אם רק נפעל בביטחון עצמי משופר, אם רק נשכיל לקחת את עצמנו לידיים. זה כמובן עשוי להיות נכון, אולם השאלה היא איך. מנין לנו לקחת את הכוחות להפעיל את העוצמות שיש בנפשנו? איך נוכל להוציא מן הכח אל הפועל את הכשרונות שיש לנו? כיצד נוכל להתקדם בעזרת הכוחות שבורא עולם נתן לנו?!

העניין הוא שיש סוד כזה, והוא אפילו מצוי בינינו, נוח להפעלה וכמעט קל לביצוע. כמעט כולנו יכולים לזכות בו, זה תלוי ממש רק בנו. בכולנו מצוי הכפתור שלוחץ על מקור הכוחות, וברגע שנלחץ עליו - יפתחו לנו שערי שפע של עוצמה ואנרגיה מדהימה, על כנפיהן נוכל להגיע להצלחה כבירה בכל תחום בו נחפוץ. מהו אותו סוד? - ובכן:

חכמינו ז"ל במסכת קידושין סוף פרק ראשון, מספרים על האמורא אבימי, אשר זכה לדרוש סתרי תורה בזכות שכיבד את אביו רבי אבהו, ומסיקים מכך שהמכבד את הוריו זוכה לתורה. הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, בהאירו את דברי חז"ל אלה, מחבר אליהם את דברי הירושלמי שם, שהמכבד את הוריו מאריכים לו ימיו ושנותיו, ומטיבים לו, וזוכה לנחול את הארץ. וכאן נחשף גילוי מדהים:

המפתח להצלחה הרוחנית - זכיה בתורה, כמו גם הצלחה גשמית - קניין נכסים, הוא אחד: כיבוד הורים. יש בכך גם היגיון - כי ההורים הם המביאים את האדם לעולם, והרי עם האדם מגיעים מקורות השפע לחייו, כלומר - האדם ומקורות השפע שלו, שניהם מגיעים לעולם על ידי ההורים. אמור מעתה, כדי להתחבר למקורות השפע שלנו, כדי להצליח להגשים את השאיפות שלנו ולהשיג את היעדים שלנו - עלינו להתחבר להורים, לכבד אותם ולפעול למענם!

גם בפרשת השבוע שלנו אנו רואים זאת: יצחק אבינו קורא לעשיו, ומבקש ממנו להגיש לפניו סעודה. רבקה אימנו ממחרת לקרוא ליעקב, ומצווה עליו לסייע לה להכין סעודה, ולהקדים את עשיו. יעקב אבינו מצייט לאמו - וזוכה בברכה האלוקית 'יתן לך האלוקים מטל השמים' - אשר ממנה כולנו יונקים שפע עד היום הזה, ואף עשיו - למרות רשעותו - חז"ל מגלים כי כל מה שזכה בו - היה בזכות שכיבד את אביו.

בכיו של ילד...

היה זה בת"ת 'יסודי התורה' בתל אביב, לפני כמה וכמה עשורים. בכיתה ח' ישב תלמיד אחד, בן לאחד האדמו"רים החשובים זצ"ל וכיום אדמו"ר שליט"א בעצמו, ומירר בבכי תמרורים. המלמד, שהכיר בתלמיד הזה כתלמיד מצטיין ומיוחד, התפלא לפרש הבכי וביקש הסבר, אולם התלמיד שתק ולא רצה להסביר...

המלמד התעקש והורה לו לספר מה קרה, על שום מה הוא בוכה. לנוכח ההוראה הברורה נענה הילד ואמר, כי נוהג הוא לשבת עם כובע לאורך כל שעות השיעורים, ומשהו בכובע לא בסדר. המלמד ביקש להבין היכן הבעיה, והתלמיד נענה והסביר כי הואיל וכובעו קצת גדול ממידת ראשו, אמו קיפלה דף עיתון שאינו כשר - אשר הגיע עם אריות הדגים - והטמינה אותו בשני צידי הכובע, כדי להקטין את מידתו על מנת שיישב יפה על ראש הילד...

'אבל אני לא יכול ללמוד ככה!' - הסביר הילד בפשטות. 'איך אפשר ללמוד כשעל ראשי עיתון שאינו כשר?!' - אמר, והוסיף לייבב. המלמד לא הבין: 'נו, מה הבעיה, הבה נוציא את דף העיתון מהכובע!' - אמר וכמעט עשה זאת, אלא שהילד זינק ממקומו: 'אבל אמא אמרה לא להוציא את העיתון מהכובע!'

עתה התחייך המלמד, וטפח על שכם תלמידו בחום. מסתבר שכל הבעיה היא הוראת האם שלא להוציא את דף העיתון מהכובע, כשמנגד - אי אפשר ללמוד כשדף כזה מוצמד לראש הלומד! לפיכך, מיהר המלמד למשרד הת"ת והתקשר לאמו של הילד, אשר כמובן אישרה בחיוך נלבב של נחת להוציא את דף העיתון שאינו כה קריטי, ונחה נפש התלמיד...

סיפור נאה זה, היה מספר זקני הגאון רבי משה טורק זצ"ל, משנותיו כמנהל ת"ת 'יסודי התורה'. המסר שבו מעורר כל לב: הנה כי כן, גם בהוראה פעוטה, גם בדברים פשוטים, גם כשנראה לנו שההורים היו מוותרים ברצון - עדיין חובת כיבוד הורים חלה תמיד, מחייבת בכל עת. הבה נכבד את הורינו בכל מצב ובכל תנאי, ונזכה לשפע המובטח למכבדי ההורים!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטובל לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה הי"ד רוזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקרה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אראלי)
ת.נ.צ.ב.ה.

רבי משה מחשב צעדיו לשוב אל הרופא, אולם הוא מביט בימנו האישי ורואה כי היום הוא יום הביקור החודשי אצל הפרופסור המטפל באביו. במחשבה ראשונה הררה, כי אמנם מדי חודש בחודשו הוא מקפיד להתלוות לביקור הזה, להיות לאביו לחברה נעימה ולשרתו נאמנה בדרך לביקור וממנו, אולם הפעם - הרי הוא בעצמו נזקק ללכת לרופא, אז הביקור של אביו ידחה או שיימצא פיתרון אחר...

הוא כבר כמעט החליט לעשות כך, ואז החליט אחרת. לא. אבא יותר חשוב. הנפישות בעין אמנם כואבת, אפילו כואבת מאוד, אבל קשה להאמין שמשנה נורא יקרה אם היא תמתין כמה שעות. מנגד, הוא יודע שאביו נהנה הרבה יותר כשהוא זה שמתלווה אליו לביקור החודשי, והוא לא חפץ לוותר על הזכות לשרת את אביו נאמנה גם בחודש הזה. לפיכך, גמר אומר כי כאביו שלו ימתינו קמעא, ויצא לבית אביו - על מנת לקחתו לבית החולים לביקורת החודשית.

עודו ממתין בבית החולים, אנשי הצוות - המכיר אותו מביקורים קודמים - נזעקים לנוכח הנפישות בעינו, הניכרת היטב ומעוררת דאגה. רבי משה מרגיע כי היה אצל הרופא אשר פסק שמדובר ב'שעורה', ואמנם כבר יומיים חלפו ודבר לא השתנה - ולפיכך הוא מתעתד לשוב אל אותו רופא. ובינתיים, קודם כל הוא מבקש לטפל באביו טיפול מיידי, כי אביו קודם לו...

כמה דקות חולפות, ובפרוזדור עבר מנהל מערך הנפרולוגיה, הפרופסור בניה רוזן הי"ו. הוא מביט באיש הממתין ובאישון הנפוח, ומזנק כנשון נחש: 'עזוב הכל. רוץ הרגע למיון!'

רבי משה מתקשה לקבל את הגזירה, הן הוא עם אביו הממתין לביקורת החודשית!, אולם הפרופסור מתעקש: 'אתה אומר שזה 'שעורה', ואני אומר לך שתרופח הרגע למיון, ותן להם את המכתב שאני כותב לך עכשיו. אתה חייב להיכנס לטיפול דחוף, יש לך הרפס בעין שאם לא יטופל מיידי - עלול לגרום לעיוורון בעין!' - ובאומרו זאת, מיהר הפרופסור לכתוב בכתב ידו הפניה, הוסיף את המילה 'דחוף' פעמיים, ושלח את רבי משה מיד אל חדר המיון...

רבי משה רק ויודא שמנהל המחלקה מינה אנשים מתאימים לשמור על אביו, ועשה כדבר הפרופסור. הוא הגיע לחדר המיון, ואכן - התברר שמדובר בהרפס מסוכן, אשר אם לא היה מטופל מיד - בתוך כמה שעות היה עשוי לעבור את העין לעולם! - הודות לאבחנה המדוייקת של הפרופסור והיותו בתוככי בית החולים - ניצלה עינו מעיוורון!

כך? - והרי רבי משה תכנן בכלל לחזור לרופא המשפחה, אשר ספק אם היה מאבחן את ההרפס הזה כיאות, ובוודאי לא היה מצליח לזרז את הטיפול בחדר המיון כמו הפרופסור המכובד! כלומר, העין ניצלה בגלל מה? - - -

בגלל שרבי משה בחר לוותר על נוחיות האישי והטיפול בעינו הנפוחה והכואבת, לטובת ליווי אביו! הואיל וליווה את אביו לבית החולים, למרות שסבור היה שבגין זאת יאלץ לסבול כאבים עוד כמה שעות - דווקא זה מה שהציל את עינו, והביא אותו לטיפול הרפואי הנכון ביותר במהירות שיא!

סיפור נפלא זה, אשר קיבלנו מגיבורו - רבי משה הרשלה שליט"א, יש בו כדי להאיר וללמד: פעמים רבות נראה שהאדם מוותר על נוחיותו האישי, על שעות הפנאי שלו, או על דברים שרצה לעשות - לטובת כיבוד הורים, גם אם הדבר לא היה מניב תוצאות כה ברוכות - עדיין היינו מחוייבים לכבד הורים עם כל הלב.

על אחת כמה וכמה, כאשר אנו יודעים שברכת שמים ניתנת למכבדי הורים, כאשר חז"ל מגלים לנו כי השפע שלנו מותנה בקשר וחיבור הדוקים עם כיבוד ההורים, כאשר אנו עשויים לראות עין בעין כי כיבוד הורים - גם כשקשה - עשוי להציל אותנו ולהרבות את האור בחיינו, כמה גדולה החובה והזכות לעשות הכל כדי לכבד הורים כראוי!

וככל שנכבד את הורינו בכל לב, ונציית להם תמיד, נעשה הכל כדי להקל עליהם, נפעל להרוותם רוב נחת, נתקשר בכל הזדמנות ונבקר בכל עת, נשתדל לשמח את ליבם ולתת להם תחושה טובה - כך נזכה שבורא עולם יאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים, ונזכה להבטחת הבורא יתברך 'למען יאריכון ימך' - בחיים טובים ומאושרים, מלאי שפע ושמחה!

הצלת חיים בביקור אחד!

היה זה בחודש אייר תשפ"א, ימים ספורים לפני ל"ג בעומר. בביתו שבליקווד יושב הרב אהרן וואלקין שליט"א, וממתין לקבל אישור מיוחד לבקר בארץ ישראל, לאחר כשנה וחצי שלא ביקר בה, עקב התפרצות הנגיף וסגירת שדות התעופה. כשהאישור המיוחל התקבל, מחליט רבי אהרן להזמין טיסה ארצה ולבוא לשהות בה בל"ג בעומר, כשבמרכז תוכניותיו - ביקור אצל אביו הגאון רבי חיים וואלקין שליט"א משיגיה ישיבת 'עטרת ישראל', ותפילה בל"ג בעומר בציון הרשב"י.

לרבי אהרן שליט"א יש בן, הבחור משה הי"ו, הלומד בישיבת מיר בירושלים. רבי אהרן ממחר לעדכן את בנו כי הוא מגיע ארצה, ומזמין אותו להצטרף אליו ולשהות לצידו לאורך מסעו בארץ. לפי תוכניתו של רבי אהרן, בליל ל"ג בעומר יבקר אצל אביו שליט"א, יסעד על שולחנו וישהה לצידו שעות ארוכות. ואחר כך, סביב חצות ליל, יסע מירונה.

אלא שלבנו משה, היו תוכניות אחרות. יש לו ידיד הלומד עמו בישיבה, הוא הבחור דב שטיינמן, אשר השיג כמה כרטיסים לו ולחבריו להשתתף בהדלקה של כ"ק האדמו"ר מ'תולדות אהרן' שליט"א, ולא רק להשתתף בהדלקה - כי אם לזכות לצקת בעצמם שמן למזורה קודם הדלקתה. לא בכל יום יש הזדמנות כזו, והבחור משה חפץ לנצלה היטב, לעלות מירונה מבעוד מועד, להיכנס למתחם יציאת השמן, ליצוק כמו ידיו ולזכות במקום מכובד בקרבת הבמה, יחד עם חבריו...

הוא התלבט מאוד. מחד גיסא - לא בכל יום אבא מגיע ארצה, וניכר שרצונו של האב שבנו ישהה לצידו בליל ל"ג בעומר בירושלים, הם יבקר בצוותא בבית הסב הדגול, ורק לפנות בוקר יעלו מירונה. מאידך גיסא - יש לו הזדמנות שספק אם תחזור על עצמה לקבל מקום מכובד בקדמת הבמה וליצוק שמן למזורה הרשב"י. במה יבחר?!

לאחר התלבטות ארוכה, כיבוד ההורים הכריע את הכף. הבחור ויתר על הכרטיס הייחודי, ובחר לשהות בתחילת ליל ל"ג בעומר בירושלים, בצוותא עם אביו וזקנו. רק בשעת חצות ליל יצאו מירונה...

באחת וחצי בלילה נתקלו במחסום משטרת. 'מירון סגורה ומסוגרת! מה, לא שמעתם?!' - אמר השוטר בעיניים כבדות. ברגע הראשון, ועוד לפני שהבין את גודל האסון, הררה משה בהחמצה הגדולה. לא זו בלבד שלא השתתף בהדלקה, אלא שאפילו לעלות מירונה אין נותנים לו ולאביו שהגיע במיוחד מחו"ל!

אלא שככל שחלפו הדקות, התחושה היחידה שפשטה בציבור היתה של כאב ואבל על אסון בלתי נתפס. 45 נפשות עלו בסערה השמימה בשמחת הרשב"י, בטרגדיה נוראית שהלב ממאן להכיל. בכאב עמוק עשו הבחור משה ואביו את דרכם חזרה לירושלים, מנסים - כמו כל עם ישראל - לברר מה קרה שם, מי הנספים...

ואז, משה שומע ונחרד. בין הנפטרים היו שני חבריו היקרים והאהובים, בחייהם ובמותם לא נפרדו, הבחור דב שטיינמן ז"ל והבחור יוסף יצחק קאהן ז"ל. הוא צובט את עצמו, ממאן להאמין - הן הוא היה אמור להיות לצידם, לפני ההדלקה, במהלכה, וגם אחריה. כלומר - - -

הוא לא מסוגל לחשוב על זה. בעצם, הוא היה אמור להיות איתם, בתוך ההמון הנדחק, בתוככי האסון הנורא. גורלו היה אמור להיות כגורלם, אולם הוא ניצל, חייו היו לו לשלל...

רגע, למה? למה בעצם לא היה שם? למה לא הצטרף לחבריו? איך החמיץ הזדמנות יקרה כל כך?!

כי אביו חפץ שיהיה לצידו בירושלים, בעת שהוא מכבד את אביו. כיבוד אב כפול העניק לו את חייו במתנה! הודות לביקור של אביו אצל זקנו והתלוותו לאביו בעת הביקור - זכה להינצל מלהימנות עם נספי מירון זכרם לברכה, חייו ניצלו - פשוטו כמשמעו!

סיפור מדהים זה, אשר הובא מפי האב רבי אהרן בגיליון 'נועם שיח', ממחיש את הבטחת התורה למכבדי ההורים 'למען יאריכון ימך'. הנה כי כן, ההגיון הטבעי לכאורה הוביל להימצאותו של הבחור הזה יחד עם חבריו במרכז האסון, היו לו את כל הסיבות לבחור לשהות לצידם בליל ל"ג בעומר, אבל הוא בחר לכבד את אביו - וחייו ניתנו לו במתנה.

אחים יקרים! לעולם לא נדע איזו זכות של כיבוד הורים מגינה עלינו, כיצד היא שומרת על חייו. בטוחים אנו בהבטחת הבורא לאריכות ימים ושנים בבריאות איתנה, הודות לכיבוד הורים כראוי. בכל עת וזמן, בה נחשוב כיצד נוכל לכבד את הורינו עוד קצת, איך נוכל לשמח אותם, להקשיב להוראותיהם, להרוות אותם נחת. וככל שנכבד את הורינו מכל הלב - כך נובטח לחיים טובים ומאושרים, חיי אושר ושמחה!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשרא) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת תולדות השפ"ב

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

כי עקרה היא (כה, כא)

הגמרא אומרת במסכת יבמות (סד, א) "א"ר יצחק מפני מה היו אבותינו עקורים, מפני שהקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתן של צדיקים". אפשר לפרש בדרך הלצה, דהנה מדרך העולם שהבנים מבטלים את אבותם מתלמוד תורה ותפלה ע"י טיפולם והדאגה למחסורם תמידין כסדרן. ועל זה אנו מבקשים שיתן לנו "זרעא חיא וקיימא די לא יפסוק מפתגמי אורייתא" שיהא זרעא חיא שלא יפסיק אותנו מפתגמי אורייתא, דהיינו שנוכל להגות בתורה ובמצוות ועם כל זאת שיהיו בריאים ושלמים כל הימים, ולא יבטלו אותנו בדאגותיהם עליהם.

וזה הכוונה גם כאן, שהיו אבותינו עקורים כדי שיוכלו להתפלל בדיעה מיושבת בלי הפרעה של הילדים כי הקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים...

(תפארת שלמה)

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה הוא (כה, כא)

הגמרא במסכת ברכות (לד, ב) אומרת שכאשר מתפללים בנוכחות החולה אין צורך להזכיר את שמו, כמו שמצאנו אצל משה רבינו שהתפלל על מרים א-ל נא רפא נא לה בלי להזכיר את שמה.

כאן חשש יצחק שאם יצטרך להזכיר את שמה, הרי יזכיר את שם הוריה הרשעים, והוא לא רצה להזכיר את זכרם כשמתפלל עבורה, לכן התחכם להתפלל "לנוכח אשתו" בכדי שלא יצטרך להזכיר את שמה.

(לנפש חיה)

ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו.

כתב רבי שלמה סובול ששאל את רבי יוסף חיים זוננפלד צוק"ל מהו הלשון ויעתר לו השם' משמע שעשה לו הקב"ה טובה שלמה לאחר שהפציר, נעתר לבקשתו והפצרתו, ולא שהסכים תיכף לקבל תפילתו. וצ"ע שהרי הקב"ה הבטיח "כי ביצחק יקרא לך זרע"? ואמר רבי שלמה להגרי"ח שלדעתו התשובה היא כך, כיון שהקב"ה בישר לאברהם תיקבר בשיבה טובה' שיהיה לו נחת יהודי כל ימי חייו, ולכן הסתלק ה' שנים קודם זמנו שלא יראה את עשיו ויצא לתרבות רעה, א"כ כשאין יצחק מתפלל ומעתיר בבקשה, היה מוליד כשהיה אברהם אבינו בן מאה ששים וחמש, ט"ו שנה לפני ק"פ שנה. אך כיון שהעתיר בתפילה כשהיה אברהם בן ק"ס נמצא שלאחר ט"ו שנה יצטרך להסתלק מוקדם בחמש שנים. ממילא כתוב 'נעתר לבקשתו'.

לאחר שהשלים רבי שלמה את דבריו, אמר תיכף הגרי"ח בגאונותו ויעתר לו הויה' בגימ' 'חמש שנים'.

וראייתו בספרים שאמר הגאון רבי אהרן קוטלר [היום היארצייט] שלומר דבר כזה תיכף, מוכרח להיות מדרגה של רוח הקודש.

(הגרמ"י רייזמן)

ויצא הראשון אדמוני (כה, כה)

הקשה המגיד מדובנא (בפירושו על מגילת רות) כיון שעשו מוכרח להיות שופך דמים מדוע יענש על כך?

אלא עשו נולד הראשון והבכור, ומוכן לעבודת המקדש, לכן נולד במזל מאדים המורה על דם, והוא דם הקרבנות, וזה כונת הפסוק "ויצא הראשון" כיון שהוא ראשון נולד "אדמוני", אולם אחר שמאס בעבודה ומכרה ליעקב אחיו לא נשאר לפניו עוד למלאת ידיו על פי מזלו אלא להיות רוצח ולכן יענש על כך.

דהיינו שעשו היה לו את הכח, ויכל היה לנצלו לטוב, אלא שבחר לנצלו לרעה. וכאשר משפיעים משמים כח לידיהם של האדם יכול הוא לנצלו לדברים רעים ג"כ.

ובעניין הזה של ניצול הכח שלא לטובה מספרים על חסיד אחד, שבא לקבל ברכה מאחד האדמוניים היות וקנה כרטיס הגרלה על סכום מאד גדול ברצונו שכרטיסו יזכה, והרבי בירכו כי יצליח, יצא האיש מהרבי בשמחה גדולה אולם לבסוף לא הצליח ולא זכה בגורל. חזר החסיד ובא לפניו בנפילת אפיים עצוב ושבור על אי הצלחתו. שאל הרבי לחסיד מה עשית אחרי שבירכתני אותך? והשיב כי נכנסנו אני ומשפחתי למסעדה מתוך שמחה, וקרה שנשאנו חן בעיני בעל המסעדה ועשה לנו הנחה גדולה בעבור הסעודה כמעט בחינם, אז ספק הרבי על ידו ואמר חבל שאתה בעצמך הפסדת את האוצר, כי

הברכה וההצלחה כולה היתה מוכנה לפניך אלא שניצלת אותה לדברים פעוטים.

כעין זה מסופר בספר "טובך יביעו" ח"ב, בא אחד לפני ר' מרדכי בנט זצ"ל שיברכו שמספרו יעלה בגורל ויזכה בסכום עתק בירכו ר' מרדכי שאכן כן יהיה וכשהגיע לביתו שמח וטוב לב, אמר לבני משפחתו שיעשו בביתם נסיון ליוזכח אם ברכתו של הרב יעלה בגורלם, ועשו כעין גורל עם מספרים שונים והכניסו גם המספר התואם למספר שעומד לזכות, ואכן יצא המספר המבורך בגורל ושמחתם גדלה עד מאד, אולם כשהגיע זמן ההגרלה האמיתית הפכה שמחתם לתוגה, כי לא עלה המספר בגורל, הלך אותו האיש לרבי מרדכי וסיפר לו כל אשר קרה, ויאמר לו רבי מרדכי שהברכה התקיימה בגורל שעשו בביתם.

(אוצרות התורה)

ויצא הראשון אדמוני (כה, כה)

יש להבין למה כיבד הכתוב את עשו לקראו בתואר 'ראשון' שהוא תואר חשוב.

כתב רבינו ה'בן איש חי', ונ"ל בס"ד דבא הכתוב לגנותו בתואר זה. והוא ע"ד מ"ש מהר"א גבישון ז"ל בעומר השכחה (דף נ"ה) שאם יהיה עבד משכיל במידותיו יבחרוהו יותר מן הבן אשר אביו הוא ת"ח והבן עם הארץ ואינו משכיל במידותיו.

שכך אמרו בספר דברי הימים של "מלכי הערב" כי בקרטבא חלה דיין העיר למות, והיה לו בן אחד וגם היה לו תלמיד אחד שהוא בן הקצב, ובנו של הדיין לא היה ראוי כאותו התלמיד בן הקצב, ולכן, אחרי שמת הדיין, מינו תחתיו את בן הקצב. לאחר זמן, לא הסתדרו בן הדיין ובן הקצב, ובן הדיין ולזל בדיין החדש באומרו שהוא בן הקצב, ענהו ויאמר לו הדיין, נכון הוא שאני בן הקצב, אבל אני עתה התחיל החכמה והיחס ממני משא"כ אתה, שהיחס והחכמה נשלמו באביך ואצלך התחיל הנקלה והסכלות ע"כ ע"ש

וכן הענין כאן, הנה אבותינו אברהם ויצחק היו קדושים חכמים נבונים ויודעים ואם היה עשו אדם טוב וישר והולך בעקבותיהם ודרכם, לא היה נקרא 'ראשון' בדרכם הטוב והישר אלא היה נחשב שלישי להם מפני שהוא נגרר אחריהם, אבל הואיל ועשו לא הלך בדרכם הטוב והישר אלא פנה לדרך רע וכסלות שאינו מסוג דרכם אלא להפך, על כן נקרא 'ראשון' שנפסק חבל החכמה והישרות של אבותיו ממנו, משא"כ יעקב אע"ה לא נבדל מאבותיו אלא הלך בדרכם הטובה והישרה ולכן אינו נקרא ראשון בדרך הטוב והחכמה אלא נקרא שלישי לאבות כי נמשך אחריהם והלך בדרך שהלכו בה.

(עוד יוסף חי')

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו (כה, כח)

כל העובר ישתומם האיך יכול עשיו לרמות איש קדוש כיצחק אבינו בגלל ש"ציד בפיו"? ואף לפי דברי חז"ל שהכוונה שידע לרמות כיצד מעשרים וכו', עדיין הקושיא במקומה עומדת איך יכול לרמות בכמה שאלות את יצחק אבינו שקיים את כל התורה כולה?!

הביא תירוץ בספר דברי מאיר להרה"ק מפרעמישלאן זיע"א בשם הרה"ק ר' פייביש מבראדישין זצ"ל בזה הדרך, כי לרבו הקדוש של רבי פייבוש ה"ה הרה"ק בעל 'באר מים חיים' זצ"ל הי' לו בן אחד שלא הלך בדרכי ישר כראוי לפניו בן צדיק כמוהו, ואעפ"כ היה רבי חיים מחזיק את בנו במזונות במלבושים יקרים ודאג לו לכל הצטרכויותיו, ובכל אשמורת הבוקר כאשר קם ה'באר מים חיים' זי"ע לעבודתו הק' פתח דבריו האיר בתפלה ובהנצלות קדם רבון עולמין בזה"ל: רבונו של עולם הבט נא כאשר אנכי עושה עם בני אעפ"י שאינו הולך בדרך תמים אעפ"כ אני עושה לו רב טוב וחסד, ואנכי רק בשר ודם, ומכ"ש אתה הוא אבינו אב הרחמן טוב ומטיב ורב חסד בוודאי ראוי והגון לפניך להתנהג עם בניך כן ותלמד ממני ק"ו.

והנה הגמ' אומרת (שבת פט, ב) "לעתיד לבא יאמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם בניך חטאו לי, אמר לפניו, רבונו של עולם ימחו על קדושת שמך, אמר, אימור ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר דבעי רחמי עלייהו,

ר' יעקב לא ידע אנגלית, והיה במקום זר בין גויים, לפתע עבר במקום היהודי שידע קצת אידיש, סיפר לו ר' יעקב מהעניין והיהודי הכניסו לביתו בכבוד רב ויטע לו אש"ל.

לפנות ערב השיג בטלפון את היהודי אליו היה צריך ר' יעקב להכנס, והביאו לשם.

שאלו ר' יעקב (למארח שהכניסו לביתו): מה חסר לך ומה אתה צריך? והלה אמר זה כמה שנים שלא זכה עדיין לזש"ק.

ברכו ר' יעקב: כעת חיה ולשנה הבאה תזכה לזש"ק וכך הוה, תוך שנה באה ידיעה שנוגד לו בן זכר.

ואמר הרב שהוא דבר פשוט, אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, וכ"ש תלמיד חכם, וגם משום שברכה הנובעת מחיוב הכרת הטוב יש לה כח ותוקף יותר.

וכתבתי זאת בספר למה הוצרך היה יצחק אבינו למטעמים כדי לברך את בנו ולא בירכו בלא זה, והוא משום שברכה הנובעת מהכרת הטוב יש לה תוקף וכח אחר.

(דרך שיחה)

ועתה שא נא כליך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי ציד: ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות (כז, ג-ד)

יצחק אבינו אמר לעשו, שבשביל לקבל את הברכה, הוא צריך לטרוח. כל אחד שקורא את זה, שואל את עצמו – ממתני שבביל לתת ברכה למישהו, צריך לאכול משהו?

תארו לכם, שכל צדיק שאתם הולכים לקבל ממנו ברכה, אומר לכם – תביא לי מנה פלאפל ☺

מה זה צריך להיות? מה על קיבה ריקה לא יוצאת ברכה?!

השאלה הזאת מצאתי אותה, ברבינו בחיי, בפרשת השבוע.

הוא שואל את השאלה הזאת, והוא אומר – אם כל רצונו של יצחק אבינו, כדי שתשרה עליו הנבואה, הוא רצה להיות בשמחה, אז מה זה הענין של למלאות את הבטן באוכל, כדי לברך?

אני מקריא את הדברים בפנים – ומה שביקש מטעמים לשמחת הנפש, ולא ביקש כינור נגנן כמנהג הנביאים, מפני שהיה עתיד לברכו בדברים גופניים – טל השמים, ומשמני הארץ, ורוב דגן ותירוש, ועל כן רצה שתהיה סיבת השמחה, מאכל ממין הדבר שהוא רוצה לברכו בו, והינה זה דוגמת, מה שאמרו חז"ל (מסכת ראש השנה טז, א) – מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח מפני שהפסח זמן תבואה הוא אמר הקב"ה הביאו לפני עומר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא אמר הקב"ה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות האילן ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג אמר הקדוש ברוך הוא נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו לכם גשמי שנה. ולמה זה?

הכל במידה כנגד מידה, כדי שתחול הברכה על אותו המין.

אמר יצחק אבינו – אם הייתי רוצה לברך אותך, שיהיה גדול הדור.. הברכה הזאת לא מתאימה לעשו. שבביל לברך אותך, שיהיה גדול הדור, אני לא צריך אוכל, אני יכל לברך אותך גם בלי זה... אבל היות והברכה שאני הולך לברך אותך, היא ברכה גופנית, אז צריך לתת, כמו כביכל אצל הקב"ה – נסכו לי מים בחג, כדי שיתברכו גשמי שנה, אז אתה תביא לי מטעמים ואברך אותך במטעמים. כך מבאר רבינו בחיי, את הענין הזה של המטעמים שמבקש יצחק אבינו.

(ברוך שאמר)

"הקל קול יעקב והידים ידי עשו" (כז, כב כג)

בספה"ק "אוהב ישראל" מביא בשם הרה"ק רבי נחמן קאסאבער: כיון שיצחק הבחין בשני הוכחות סותרות, קול של יעקב וידיים של עשו, מדוע ועל סמך מה הכריע שהוא עשו וברכו, אולי ההכרה של הקול הוא האמת ולא מגיע לו את הברכות?

ותירץ, שעשו חשש לאפשרות שיעקב ירמה את יצחק ויגנוב לו את הברכות ובודאי שיעקב בפקחותו ישנה את קולו לקולו של עשו כדי להטעותו לכן אמר עשו ליצחק אביי כשיבוא הוא עצמו לקחת את הברכות ישנה את קולו לקולו של יעקב וזה יהיה לך האות והסימן שאני עשו בא לפניך, ויעקב בוכמתו הבין שכנראה זה מה שסוכם בין עשו ליצחק אביי, לכן כשהגיע אל אביי לא שינה את קולו להידמות לעשיו, רק דיבר בקולו הטבעי ובדרך ארץ, וכיוון ששמע יצחק את קול יעקב הבין שכנראה זה עשו לפי מה שסוכם ביניהם.

כעין רעיון זה ממש כתב בספר בית הלוי, ומוסיף: ועל זה אמר יצחק לעשיו "בא אחיך במרמה" ובאונקלוס פירש בחכמה, כיון שהיה זה כאילו מרמה, אבל באמת לא היה רמאות שכן דיבר בקולו הטבעי וא"כ זה מרמה של חכמה.

(אוהב ישראל)

וירח את ריח בגדיו (כז, כז)

וברש"י מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן.

אמר ליה בניך חטאו, אמר לפניו, רבונו של עולם ימחו על קדושת שמך, אמר לא בסבי טעמא ולא בדרכי עצה, אמר לו ליצחק בניך חטאו לי, אמר לפניו: רבונו של עולם, "בני?" ולא "בניך"?! בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם בני בכורי, עכשיו בני ולא בניך?! ועוד, כמה חטאו כמה שנותנו של אדם שבעים שנה וכו' אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך ואם תמצא לומר כולם עלי הא קריבית נפשי קמך וכו'" הרי שזה היה טענת יצחק להקב"ה שאע"פ שחטאו בכל זאת הם בניו. וזה מה שרצה יצחק אבינו לפעול בהנהגה של אהבתו לעשיו, בכדי שברבות הימים יעמוד זה לזכות ישראל שאף ע"פ שחטאו יגאלם הקב"ה.

(דברי מאיר)

יעקב נתן לעשו לחם וניזיד עדשים ויאכל (כה, לד)

כתוב בתורה שיעקב נתן לו לחם וניזיד עדשים.. הוא לא הסתפק רק בניזיד עדשים. לפני שהוא נתן לו ניזיד עדשים, הוא נתן לו לחם....

למה נתן לו לחם?! יכל היה לתת לו ישר ניזיד עדשים?

אומרים המפרשים – יעקב אבינו חשש, שמא עשו יבוא לטעון, שהמכירה של הבכורה נעשתה בכפייה.

יש שאלה, אם אדם כפה על מישהו למכור לו מכירה, אם המכירה חלה או לא.

היה פעם אדם אחד, שהיה רעב מאוד... הרגיש שאם הוא לא מכניס משהו לפה עכשיו, הוא מת...

הוא ניכנס למסעדה ואומר למלצר – תעשה טובה, תן לי משהו לאכול!

- מה אתה רוצה לאכול???

- מה שאפשר לעשות הכי מהר!

הכי מהר זה צ"פס ושניצל, רוצה??

- כן, תביא!

- טוב בינתיים לך תיטול ידיים, אני יביא לך לחם...

נותן לו המלצר בינתיים ארבע פרוסות לחם, עם חומוס... הוא אוכל... מביא לו את הצ"פס... שתייה...

- אחחח, ה' יברך אותך!

- אני מודה לך מאוד, ה' יברך אותי... אבל תן לי 60 שקל על הארוחה...

- לא.. אני לא משלם!

- למה לא?!

- הלכתי למות, זה פיקוח נפש, ופיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה! אז אני מזכה אותך במצוה.

- בא רגע, לפני שאתה מזכה אותי במצוות, תבוא איתי לרב עכשיו... אני אבחר לי את המצוות שאני רוצה לזכות בהן..

הוא בא לרב ואומר לו – כבוד הרב, הוא אכל אצלי במסעדה בשישים שקל, והוא לא רוצה לשלם!

- למה אתה לא רוצה לשלם?

- כבוד הרבה, הגעתי למסעדה באפיסת כוחות, הרגשתי שאם אני לא אוכל, אני מת!

הוא באמת בחור טוב, ביקשתי ממנו לאכול... תוך 4 דקות הוא הביא לי כבר אוכל, ואכלתי!

אמר לו הרב – נכון שהלכת למות, ונכון שאם הוא הציל אותך, כאילו הציל עולם מלא... גם זה בסדר, אז על הלחם ועל החומוס אתה לא תשלם... אבל למה אתה צריך לאכול שניצל שבביל לא למות?! אתה יכול להסתפק בארבע פרוסות עם חומוס.

באותו רגע שאכלת את הפרוסות עם החומוס, אתה כבר לא מת, "חזרת לחיים"... אז עכשיו תשלם- צ"פס ושניצל ושתייה!

אומרים המפרשים – חשש יעקב אבינו, שמא עשו אחר-כך יגיד "מה לעשות... הלכתי למות... אז מכרתי לו את הבכורה!"

אמר לו יעקב – תשמע, דבר ראשון תאכל לחם, שלא תגיד שאתה הולך למות, ומכרת את זה בגלל שזה היה פיקוח נפש. תאכל לחם, תירגע, תתישב דעתך, אחרי זה אני אתן לך גם עדשים.

אז לחם נתן לו, כדי להוריד את הטענה "מדין כפייה"... לאחר מכן, נתן לו גם ניזיד עדשים, כדי שלא יבוא בטענה, שכפו עליו את המכירה.

(ברוך שאמר)

"ועשה לי מטעמים... בעבור תברכך נפשי" (כז, ד)

"ספרתי להרב על הגי' יעקב ניימן זצ"ל שהיה פ"א בארה"ב, וביום אחד הביאו מארחו למקום בו היה אמור להיכנס לאחד הגבירים, ר' יעקב דפק על הדלת, לא ענו לו, ויצא החוצה.

אמר הרב זה היה רק כאן שהיה לבוש יעקב אך מזה לא היה יכול לידע שהוא יעקב כי חשב שכיון שבא עשו ממצוה של צודה לי ציד לכן יש עמו ריח ג"ע

(דרך שיחה)

ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירש (כו, כז)

ראיתי בשם כ"ק המהרי"ד מבעלזא ז"ע, שהיה יודע כקנאי גדול ולוחם מלחמות ה', ובפרט בעניני לבוש שצריך להיות על טהרת הקודש, ולא להידמות ללבושי הגויים, והנה פעם בא לפניו איזה נגיד גדול שהיה לבוש בלבוש מודרני, וברצות הצדיק לעורר לו על ענין זה בדברי נועם, כדי שלא להעליב אותו.

אמר בדרך צחות לתת טעם מדוע הנגידים הגדולים בעם דרכם להיות לבושים בלבוש גויים, וכך אמר, הנה יעקב אבינו קיבל ברכות "עולם הזה" מיצחק אבינו "ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירש", וכאשר קיבל ברכות אלו הוא היה לבוש בבגדי עשו, כדי שלא יכירו אביו, וכמו שכתוב (כו, טו) "ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות אשר אתה בבית ותלבש את יעקב בנה הקטן" ומכיון שיעקב אבינו קיבל את ברכות העוה"ז בהיותו לבוש בבגדי עשו, הנה זה גרם שהעשירים הגדולים שזכו לברכות אלו, אף הם לבושים לפעמים בלבוש שדומה ללבושו של עשו, עכ"ד.

(זאת התורה)

"ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד" (כו, לג)

למה חרד יצחק, אמר: שמא עוון יש בי, שברכתי קטן לפני גדול ושניתני סדר היחס. התחיל עשו מצוה: "הכי יקרא שמו יעקב, ויעקבני זה פעמים". אמר לו אביו: מה עשה לך? אמר לו: "את בכרתי לקח, והנה עתה לקח ברכתי". אמר: בכך הייתי מצר וחרד, שמא עברתי את שורת הדין. עכשיו לבכור ברכתי, "גם ברוך יהיה" (רש"י בראשית כז, לו).

מי מסוגל להבין את עשו -

בא מן השדה והוא עיף, וחומד את נזיד העדשים. כשהוא מתבקש לשלם תמורתו בבכורה, החל לחרף ולגדף את העבודה שבבכורים (בראשית רבה סג, יג), וצחק צחוק גדול על אחיו התמים, שמחשיב את הבכורה ומוכן לתת תמורתה נזיד עדשים (שם, יד) -

וכעת, שיעקב אבינו השתמש בזכות הבכורה לקבל את הברכות, מתמרמר הוא על 'רמאותו'... אבל כזה הוא הטבע האנושי -

שמעתי מעשה בדיין ירא שמים, אבל ממה חיים. ייקח שוחד.

אבל אסור, החליט לקחת בשינוי. לתובע ייחד את הנעל הימנית, ולנתבע את הנעל השמאלית.

לפני הדיין היה מחליף את נעליו בנעלים שבחדר המבוא, לראות באיזו מהן טמנו תכריך שטרות. ואם בשתייהן, איזו מפריעה יותר להליכה.

יום אחד תחב רגליו, והימנית בקושי נכנסה. מצא סמוכין למכביר הצדיק את התביעה, ופרכות לכתות גרסת הנתבע. לאשרו, מעולם לא נכשל, תמיד נתן הצד הצודק את השוחד.

יצא התובע וכל תאותו בידו, והדיין צלע החוצה וחלץ את החפיסה מנעלו, והנה היא תכריך נירות בעלמא.

"איזו שחיתות", רטן. "איזו רמאות!" אין אמון בבני אדם...

זהו שאמר, שאין האדם רואה נגעי עצמו. הוא נוטל שוחד, ומעיינו ברמאות הזולת...

ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך (כו, לה)

ביאר בספר "מנחת אליהו" (לבעל "שבט מוסר" פרק לג) עפ"י מה שכתב רש"י על הפסוק "יקח לי משם שני גדיי עזים" וכי שני גדיי עזים היה מאכלו של יצחק, אלא פסח היה, האחד הקריב לפסחו והאחד עשה מטעמים מפרקי דר"א עכ"ל.

ומביא ששמע מפי זקן חכם שיעקב נתן ליצחק אפיקומן אחר האכילה, וזהו כונת הפסוק "בא אחיך במרמה" "במרמה" גימטריא "אפיקומן" (287) וכונת יעקב בזה שלא יוכל לטעום לאחר מכן מצידו של עשו מאחר שכבר אכל אפיקומן ואסור לאכול אחר אפיקומן.

(אוצרות התורה)

יקרבו ימי אבל אבי (כו, מא)

יום אחד פרצה בבית המדרש של בריסק מחלוקת בין שני אבלים "אומרי קדיש" שכל אחד מהם רצה לעבור לפני התיבה כרגיל... והגיעו הדברים עד כדי מכות וזוב דם, בינתיים הגיע לבית המדרש 'רבי יושע בער', ובראותו את הנעשה ובשמעו בשל מה פרצה המריבה נזף בשניהם, הנה עכשיו פנה רבי יושע בער אל הקהל, ואמר:

מחזור לי פשוטו של הפסוק, "יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי" לכאורה הרי מוקשה הדבר, מפני מה היה עשו צריך לדחות את הדבר ימים רבים כל כך? וכי לא יכול ברנש כעשו לסדר את חשבונו עם יעקב בו במקום? אלא כידוע עשו בשאלותיו ששאל את אביו "היאך מעשרין את התבן" העמיד

עשו כל הזמן פנים של ירא שמים כביכול, ולפיקך בחר בימים של "ימי אבל אבי" שהם הימים הטובים ביותר לפתוח בהם במחלוקת, למשל, על התפילה לפני התיבה, להתפלל לפני העמוד ולומר קדיש. יעקב ירצה לעבור לפני התיבה, ועשו ירצה לעבור לפני התיבה, ויהיה מקום לתגרה לצעקות להרמת ידים ויווצרו שני צדדים, במבוכה הזאת יתרג יעקב ויהיו עוד כאלה שיצדיקו את עשו שרצה לזכות את אביו בעולם הבא ורדף אחרי מצוה... זאת ההזדמנות הנוחה ביותר כדי להתחשבן ולהתנפל על אח...

העולם אומרים בדרך צחות שעשוי עשה חשבון שאם יהרוג את יעקב כעת, יצטרך לומר קדיש בנפרד על יעקב ולאחמ"כ כשאביו ימות יצטרך לומר עוד פעם קדיש, לכן העדיף לחכות לאבל אביו ולומר קדיש על שתייהם בבת אחת...

אם תעשה עמנו רעה כאשר לא נגענוך וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך ה' (כו, כט)

נשאלת השאלה - מה פירוש הדבר, שגוי אומר לך: "עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום"?

פירוש הדבר, אומר לך הגוי: "אם שחררתי אותך בשלום - בלי מכות, תגיד תודה!" ☺

משל למה הדבר דומה? לאריה שאכל ופתאום נתקעה לו עצם בגרון - לא יכול - לא לבלוע ולא להקיא ☺

'מלך החיות' עומד באמצע היער עם עצם בגרון, וקורא לכולם - "מי יכול להושיע אותי?"

באו החיות ולא הצליחו להוציא את העצם. אמרו לו: "תשמע, ביער ישנה חיה ושמה שלדג. לחיה הזאת יש מקור ארוך, שבעזרתו הוא יכול להוציא לך את העצם - חוץ ממנו, אף אחד לא יצליח!"

אמר להם האריה: "בסדר - תקראו לו מיד!"

רצו החיות את השלדג וסיפרו לו את המעשה - אמר להם השלדג: "להכניס את המקור שלי לתוך הלוע של האריה?! שייחנק עם העצם בגרון - הרי ברגע שאכניס את המקור, הוא מיד יטרוף אותי!"

אמרו לו החיות: "תקשיב, מילה של אריה זו מילה - אם הוא הבטיח שלא יעשה לך כלום - אז הוא לא יעשה לך כלום!"

"בסדר. אבל מה עם איזשהו בונוס על העמל - בכל זאת אני מסכן את עצמי?" ☺

אמרו לו החיות: "אם תצליח להוציא לו את העצם - תקבל בונוס!" - הלך השלדג, והצליח להוציא את העצם מלוע האריה; נעמד השלדג מול האריה ואמר לו: "הנה העצם! מה עם... הבונוס???"

אמר לו האריה: "בונוס?! לך תספר לכולם שהיית בפה שלי, ויצאת בשלום!"

אותו הדבר היה עם אבימלך, שבא לכרות ברית עם יצחק ואמר לו: "עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום" - "תספר לכולם שיצאת מכאן בשלום - זה הבונוס הגדול ביותר שאנחנו יכולים לתת לך!"

(ברוך שאמר)

עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרותי מצותי חקותי ותורתי (כו, ה)

אמר רב ואיתימא רב אשי קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין שנאמר תורותי אחת תורה שבכתב ואחת תורה שבעל פה (יומא כח):

מפרש רש"י 'עירובי תבשילין' - 'שאינו הלכה למשה מסיני אלא תקנת סופרים שעתידין לתקן'. ובתוס' ישנים כתב: 'לא ידע רבי, אמאי נקט הך מצוה, אמאי קולא ליה טפי מכולהו', ואכן נתחבטו המפרשים לפרש דברי הגמרא במה שונה מצוות עירובי תבשילין משאר מצוות.

בדרך רמז מבואר בבעל הטורים שתיבות "עקב אשר שמע אברהם" בגימ' "קיים אף עירובי תבשילין".

הגה"ח ר' אשר ווערנר זצ"ל אב"ד טבר' אמר לפרש הכוונה, ד'עירוב תבשילין' היה מצוה שאברהם אבינו קיימה בהידור, דאיתא בגמרא (פסחים מו): 'שהיהיר של עירוב תבשילין הוא רק היכי דשייך לומר 'הואיל ומקלעי ליה אורחים', היינו שהעירוב פועל רק אם התבשילים מוכנים זמן ניכר לפני כניסת השבת ויוכלו האורחים - שעוד יבואו במשך היו"ט - לטעום מהם עוד לפני שבת, אבל אם מבשל סמוך לשבת ממש מצינו דיעות שהעירוב אינו מועיל.

א"כ אם כל העירוב הוא משום הואיל - ד'שמא' יבואו אורחים, אזי אצל אברהם אבינו ד'בוודאי' באו אורחים בכל היום עד השבת, הרי נמצא שאצלו היה העירוב תבשילין באופן מהודר ביותר.

(באר הגן)

וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם אחות נביות על נשיו לו לאשה (כו, ט)

כתב רש"י 'על נשיו - הוסיף רשעה על רשעתו (ר"ל מרשעת על מרשעות שהיו לו כבר וק"ל) שלא גירש את הראשונות'.

כך נראה העולם הזה של עשו. זה אותו עשו שצועק כי מספיק לו העולם הזה והוא לא זקוק לעולם הבא. לאותו עשו אין מי שיכין לו ארוחת צהרים, ואת הבגדים הטובים שלו הוא צריך לאכסן בבית אמו...

יעקב מגיע לאביו עם ה'תחפושת' של עורות העזים, ואומר ליצחק אביו: "אנכי עשו בכרך". יעקב אבינו, עמוד האמת, "תתן אמת ליעקב", כיצד הוא אומר משפט כזה שאין בו אמת?

זו קושיא חזקה וכבר רבותינו עמדו עליה, אבל התרוץ עליה הוא נפלא!

ספר אבא זכרוננו לברכה: מסרתי שיחה בבאר שבע, וכאשר סימתי ויצאתי מבית הכנסת, נגש אלי יהודי, סגי נהור, ואמר לי: "כבוד הרב, אני צריך להגיע לקו 870 שנוסע לירושלים". הוא המשיך לספר לי בהתרגשות: "עברתי את השואה, כל בני משפחתי נפטרו, זכיתי להתחונן ונולד לי בן יחיד, ולאותו בן נולד בן אחד בלבד. זהו הנכד היחיד שלי, והלילה הוא מתחונן באולם "תמר" בירושלים, לשם אני צריך להגיע. אנא", הוא חוזר ומבקש, "קח אותי לקו 870 שנוסע לירושלים".

אבא עשה ברור קצר, ונאמר לו שקו 870 נוסע לצפון, לעפולה, ואילו קו 470 נוסע לירושלים. אבא מסביר לעיוור שהוא יקח אותו לקו 470 כדי שיגיע לירושלים, אבל העיוור מתעקש על כך שאמרו לו לנסוע בקו 870 והוא מבקש מאבא שיקח אותו דוקא לקו הזה.

עכשיו אבא עומד בפני דילמה: מה לעשות? האם להעלות את העיוור על האוטובוס שהוא מבקש ואז במקום להגיע לירושלים הוא יגיע לעפולה, וכמובן יחמיץ את חתונת נכדו היחיד, או להעלות אותו על הקו לירושלים ואז יגיע לחתונת הנכד וישמח עד מאוד, אלא שאז הוא צריך לשקר ולומר לו שזה מספר הקו שהוא צריך. מה צריך לעשות?

בוודאי שכל אחד מבין, שמצוה לשקר ולומר לו על קו 470 שהוא קו 870, כדי שאותו עיוור יזכה להגיע לחתונת נכדו היחיד.

יצחק אבינו הצדיק רוצה לתת את הברכות לבנו שימשיך את דרכו בקודש. הוא סבור, בטעות, כי עשו בנו הוא זה שימשיך את דרכו, אבל רבקה יודעת שהוא טועה. עשו הוא אבי העמלקים לדורותיהם, ואם הוא יקבל את הברכות, הם יגיעו לצאצאי עמלק. הברכות יגיעו לצפון במקום לירושלים... האין זו חובתו של יעקב אבינו, אי שהאמת, להנחות את אביו בדרך בה יצחק אבינו רוצה ללכת, גם אם זה נראה כמו שקר?

הרי עשו הוא אבי הנוכלים והשקרנים. הוא זה המפתה את יצחק אביו בפיו כאילו הוא מקפיד לשמור מצוות קלה כבחמורה. גם את המלח והתבן הוא רוצה לעשר... הרי מי שהאמת נר לרגליו, צריך להעמיד את יצחק אבינו על טעותו, גם אם המחיר הוא לשנות מעט מן האמת. העיקר שהברכות יגיעו ליעקב אבינו.

ספור קטנטן מה זה נקרא נכד מתוק של יעקב אבינו. סיפר לי יהודי חשוב: אני גר בירושלים, לפני חצי שנה ירדתי לצרכניה לקנות מוצרים. אני מגיע לתור, יש שם תור ארוך של שלושים אנשים. אני מחכה בסבלנות, אולי חצי שעה אני מחכה בתור. לפני היה אדם מתוק, אציל, עדין נפש. עמד עם שקית ובה שלושה מוצרים, אבל הוא מחכה, דחוף לו כנראה. התור מתקדם לאט לאט, והנה הוא כבר כמעט מגיע לקופה. ופתאום הוא נעצר, אומר לקופאית: "סליחה היתה לי טעות". הוא יוצא מהתור, חוזר לאחוריו מחזיר את המוצרים למקום ויוצא מהחנות.

הייתי מופתע ממנו. אדם ממתין חצי שעה, וכאשר מגיע תורו הוא מחזיר את המוצרים למקומם?!

בינתיים הגיע תורי, שלמתי על המוצרים שקניתי ומהרתי החוצה כדי להשיג את היהודי הזה. הייתי סקרן לדעת מה גרם לו לשנות את דעתו ולהחזיר את המוצרים למדפים, בדיוק כאשר כבר הגיע תורו לשלם. עצרתי בחוץ את היהודי הזה והצגתי בפניו את תמיחתי.

תשמעו מה זה נקרא נכד של יעקב אבינו. כך הוא מספר לי: "אני נשוי כמעט שנתיים, והנה לפני שבועות ספורים אשתי ילדה בחסדי שמים תינוק חמוד. הבוקר בקשה ממני אשתי לרדת לצרכניה ולקנות כמה פריטים שהיא זקוקה לתינוק. המתנתי, כפי שראית, בתור בסבלנות, והנה כמעט לפני שהגיע תורי קמה הקופאית שישבה שם, ולקופה הגיעה קופאית אחרת. הקופאית השניה היא תושבת השכונה שלנו. היא נשואה כבר חמש-עשרה שנה ואין לה ילדים. הבית ריק ושומם. אני אברך צעיר, והיא מכירה את המשפחה שלנו. אם אגיע לקופה והיא תראה שאני קונה מוצרים לתינוק, הלב שלה ימס. הידיים שלה ירעדו מרוב צער, בראותה כי אנחנו כבר זכינו לילד ואילו היא עדיין בלי ילדים. אמור לי אתה: וכי זה מה שהקב"ה רוצה שאעשה? האם שווה לי החסכון של כמה שקלים בקניה בצרכניה הזאת, כדי לצער אשה כאובה? נכון שהמתנתי חצי שעה, אבל מה עם בין אדם לחברו? אני אלך לקנות במקום אחר, קצת יקר יותר, אשלם עוד כמה שקלים אבל לא אצער את הזולתי!"

זה נקרא נכד של יעקב אבינו ונכד של יצחק אבינו. יצחק רוצה לברך את הילדים המתוקים האלה. עשו הרשע מרמה את אביו, ולכן יעקב אבינו, עמוד

למה הדבר דומה? היה אחד שהגיע אל הרופא להיבדק, אמר לו הרופא שלפי תוצאות בדיקות הדם, חייב הוא להתחיל בדיאטה כבר מהיום, ואם לא הרי שהוא בסכנת חיים. שואל אותו אחד את הרופא מה עלי לעשות בשביל זה? ואומר לו הרופא, הנה אכין לך תפריט מסודר, לארוחות בוקר צהריים וערב, בבוקר תאכל שתי פרוסות של לחם מקמח מלא עם כך וכך ירקות, בצהריים מנה אחת של עוף עם תוספת אחת בלבד ובערב ג"כ שתי פרוסות של לחם מקמח מלא עם קצת גבינה, וירקות ללא הגבלה.

שמע אותו אדם, ורשם את הדברים. כשעמד בפתח לצאת מן החדר, שאל את הרופא, "רק דבר אחד אני רוצה לדעת, את התפריט שהכנת לי, לאכול לפני הארוחה או אחרי הארוחה?"...

כך גם עשוי, שהיו לו כבר כמה רשעיות, הלך ונשא את מחלת בת ישמעאל כי אביו מקפיד שינשאו דוקא למשפחה זו...

(ציוני תורה)

מאוצרות המגידים

ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה. ויאמר יעקב השבעה לי כיום וישבעו לו וימכור את בכורתו ליעקב (כה, לב-לג)

במשפט שנערך בנירנברג לאחר תום מלחמת העולם השנייה לבכירי המשטר ההיטלרסטי, הוצאו להורג בתליה עשרה מהפושעים הללו כאשר גזר דינם בוצע בהושענא רבה שנת תש"ז. בדרך לחבל התליה, אמר אחד הפושעים העמלקים, יואכים פון ריבנטרופ, מי שכחה כשר החוץ של המשטר הנאצי, כי היום היה ליהודים 'פורים שני'. ואכן, 'עשרת בני המן' הנאצים נתלו באותו יום.

העמלקים הללו לא צמחו כערער בערבה. הם ינקו את שנאתם לעם ישראל בבית הסבא שלהם, עשו הרשע. עוד בחיי חיותו של אביו, יצחק אבינו, הוא כבר תכנן להרוג את אחיו באמרו: "יעברו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי".

מאז ימי עשו, סבו של עמלק, נותרה שנאת עולם לעם עולם. בואו נכנס מעט לכל הסוגיה המלווה את כלל ישראל מאז ימי האבות ועד ימינו - המאבק בין יעקב אבינו וצאצאיו, מול עשו הרשע וילדי רוחו. נתבונן לא רק בשכר העולם הבא של יעקב אבינו, אלא כיצד נראה ה'עולם הזה' שלו מול אותו עולם הזה של אחיו עשו הרשע.

השלב הראשון היה - מכירת הבכורה.

עשו חוזר מהשדה רעב כמו כלב, לאחר שכבר הספיק לעבור חמש עברות, כל כולו שקוע בתאוות העולם הזה, והוא פונה ליעקב אחיו בתחינה נרגשת: "הלעיטיני נא מן האדם האדם הזה". אני רעב, אנא תן לי לאכול מהתבשיל האדום המשובח הזה!

יעקב משיב לו: אחי הנכבד, אין מתנות חינם. אתה רוצה מהתבשיל? אני מוכן לתת לך, אבל רק אם תהיה מוכן לעשות עסקה. שני עולמות מצויים בפנינו - אומר לו יעקב - העולם הזה והעולם הבא. בעולם הזה יש תענוגות ומנועמים, אוכל משובח, כסף לרוב, בלויים והנאות, ואילו בעולם הבא אין אכילה ושתייה, יש סטנדר עם גמרא, עונג רוחני ותו לא. אם אתה רוצה מהתבשיל המהביל, הבה נתחלק בינינו את העולמות: קח לך אל העולם הזה על כל תענוגותיו, ותן לי בתמורה את העולם הבא.

עשו רואה בכך עסקה הוגנת. מה לו לעולם הבא? הוא רוצה את הנאות העולם הזה, ומצדו שיעקב אחיו יקח לו את כל העולם הבא בשלמות. הוא אינו זקוק להקבר דוקא במערת המכפלה יחד עם הצדיקים. מה לו ולהם? מבחינתו, גם 'שדה בוקר' זו אופציה טובה להקבר שם...

העסקה הושלמה ועשו יוצא לעולם הגדול לעשות חיל. יעקב נשאר איש תם יושב אהלים'. לא אוהה אחד אלא כמה אוהלים. כולל בוקר, כולל ערב, כולל חצות, כולל אשמורת, כולל שישי-שבת, ואם יש - אז גם כולל מוצאי שבת...

חולפת תקופה, יצחק אבינו רוצה לברך את בנו הבכור, את עשו. לרבקה נודע ברוח הקודש על כוונתו של יצחק והיא אומרת ליעקב שילך לאביו לקבל את הברכות. כדי שיעקב לא יגלה את התרמית, היא מלבישה את יעקב בבגדי עשו החמודות. היכן נמצאים הבגדים של עשו? בבית אמו.

שואלים חז"ל: לעשו יש הרי ארבע נשים. יש לו גם כסף לרוב. מן הסתם לכל אשה יש איזו דירת פאר מכובדת. וכי אין לו בכל ארבע הדירות הללו היכן להניח את בגדיו, רק בבית אמו?

אלא, עשו הולך ישון כל לילה עם כיסים מלאים, וקם בבוקר עם כיסים ריקים. הנשים שלו היו עוסקות כל היום ב'קנין משיכה'... הן היו משתמשות בכספים של עשו, מרוקנות את כיסיו לחלוטין, אבל לא היה אצלן מקום לבגדים שלו.

גם כאשר הוא רעב, לא מחכה לו בבית ארוחה דשנה, והוא צריך להתחנן לאחיו יעקב שיתן לו מעט מתבשיל העדשים.

האמת, הידוע מהו באמת רצון אביו, משנה מן האמת, כדי שהברכות לא יחולו על ראשו של אחיו הרשע.

כאשר נודע לעשו שגנבו לו את הברכות, הוא מגיב בהיסטריה, בזעקות נוראות. "ויצעק צעקה גדולה ומהר עד מאד".

עשו איננו ילד קטן, הוא כבר אדם בן ששים ושלש, קשוח, ארכי-רוצח, והנה הוא עומד וממיר בבכיו: "וישא עשו קולו ויברך".

הייתי רוצה לשאול את עשו: רשע שכמותך, מדוע חשובה לך כל כך הברכה מהצדיק? הרי מאסת בדרך הזו, בזית את הצדיקים, אתה מזלזל בהם ופתאום אתה זקוק לברכה מאביך הצדיק? ועוד יש לי לשאול אותך: האם יעקב גנב ממך את הבכורה? הרי אתה מכרת אותה בלב שלם. השלכת את הבכורה ככלי אין חפץ בו. "ויבז עשו את הבכרה", ועכשיו אתה בוכה שגנבו לך אותה?

המסקנה הנוראה והכואבת: לעשו היה ראש גדול! ראש של עשו קבור במערת המכפלה עם האבות הקדושים, אבל גופו טמון עמוק עמוק בתאוות העולם הזה.

עשו רוצה בכורה. בשכלו הוא מבין מה זה קרבנות ומה זה בית המקדש, אבל כאשר הוא נתקל בתאוה רגעית כלשהי, הוא משליך את כל הבנתו לפח. הוא יודע היטב מהי משמעות ברכת הצדיק. הוא בוכה כמו ילד קטן כאשר הוא מפסיד את הברכות, אבל אין זה מונע ממנו להיות שקוע בהבלי העולם הזה. או! כמה רחמנות עליו...

אומרים כי ליושבי הג'ונגלים ישנה שיטה בדוקה כיצד ללכוד קופים. הקופים אוהבים לאכול אורז מתובל. מה עושים הילידים שם? לוקחים אגוזי קוקוס קשיחים, קודחים בהם חור, מרוקנים את התוך וממלאים אותו באורז מתובל. הפתח של הקוקוס הוא צר מאוד, אבל ריחו של האורז המתובל הטמון עמוק בתוכו נודף למרחקים. את אגוזי הקוקוס הם קושרים חזק לעצים ומתרחקים מהמקום.

הקופים מריחים את ריח האוכל שהם תאבים לו, מגיעים אל העצים, ותוחבים את ידיהם הקטנות אל תוך האגוז. שם הם קומצים את ידם עם כל האורז בכף היד, אבל כמובן אינם מצליחים להוציא את היד החוצה יחד עם האורז, כי הפתח צר. אם יפתחו את היד כדי להוציא אותה החוצה, ישאר כל האורז בפנים. הם ממשיכים במאמציהם לשלוף את היד החוצה עם האורז, אך לשוא. הפתח צר מידי, ואין כל אפשרות להוציא את היד עם האוכל. והנה מגיעים הציידים למקום. הקופים רואים אותם מתקרבים, אבל ידיהם לכודות בתוך האגוז. הם משתוללים, נושכים את העצים, נושכים את עצמם, אבל אינם יכולים להשתחרר וכך הם נלכדים בקלות.

אם הייתי יכול לדבר אתם, הייתי אומר להם: 'קופים סכלים, תפתחו את ידכם הקפוצה, שחררו את האורז, וכך תוכלו להוציא את היד ולברוח. מדוע אתם נושאים עם היד בפנים?' אם הם היו יכולים להשיב לי, היו אומרים: 'כבודו בודאי צודק בשכל, אבל אנחנו לא יכולים להפריד מהאורז הריחני...'

זה עשו הרשע! הוא רוצה בכורה. בשכלו הוא מבין את כל המעלות הרוחניות, אבל כאשר הוא רואה נזיד עדשים, הוא לא מסוגל להתאפק. הוא מוכן להשליך את כל השאיפות הקדושות שלו, כדי להנות מעוד הנאה זמנית מתענוגי העולם הזה.

הגמרא (תמיד לב ע"ב) מספרת ספור מעניין:

היה מלך אדיר שקראו לו אלכסנדר מוקדון. הוא היה המלך הראשון במלכות יון, שכבש את העולם בסערה.

באחד ממסעותיו הוא היה רעב מאד. הוציא מתיקו דג מלוח, ושטף אותו במי המעיין שהיה בקרבת מקום. בכואו לאכול מהדג, הריח ממנו ריח משובח ביותר, והבין כי מן הסתם גן עדן נמצא בקרבת מקום, והמעין נובע ממנו.

הלך לכוון המעיין, עד שהגיע לשער גן עדן. שם אמר למלאכים השומרים על הפתח: אני מלך אדיר וחשוב, תנו לי להכנס לגן עדן. אמרו לו: "זה השער לה' – צדיקים יבואו בו". רק לצדיקים יש זכות כניסה לכאן. אמר להם: תנו לי לפחות מזכרת מגן-עדן, כדי שאוכל להראות לאחרים שזכיתי לעמוד על פתחו. הביאו לו המלאכים גולגולת של בשר ודם.

שב אלכסנדר מוקדון לעירו והראה לאנשיו את המשכרת שקבל מגן עדן. הוא רצה לשקול את הגולגולת, הניח אותה על כף המאזניים, אך ככל ששם כמויות של כסף וזהב על צדה האחד של המשקולת, הגולגולת הכבידה על הצד השני. קרא אלכסנדר מוקדון לחכמי ישראל ושאל אותם לפשר הדבר. כיצד זה שאיני יכול למצוא את משקל הגולגולת, והיא שוקלת יותר מכל מה שאני שם נגדה על כף המאזניים?

אמרו לו החכמים: זו גולגולת של בשר ודם, יש בה עיניים, וכידוע, עיניו של אדם אינן שבעות לעולם, כך שכל כסף וזהב שתשים נגדן, לא ישוו אליה. העין שוקלת כמה גרמים בלבד, אבל היא רוצה עוד ועוד. תן לה מכונית יוקרה – היא תרצה מכונית יוקרה יותר. תן לה דירת פאר – היא תרצה דירה מפוארת. לעולם אי אפשר להשביע אותה.

אספר לכם סיפור מדהים: היתה תקופה שאבי שכב בטיפול נמרץ חודש ימים, מצבו היה קשה, ולא נראה היה שאפשר לעזור לו. אמר לי עסקן רפואי בכיר: "דע לך שהפרופסורים הגדולים כאן לא ישאירו אותו עוד הרבה זמן, חבל על המקום שהוא תופס. אבל אם יוציאו אותו מכאן לפני הזמן, הוא יהיה בסכנת חיים. לכן אני מציע לך לקנות לראש המחלקה מתנה יוקרתית, כדי 'לשחד' אותו, וכך הוא ישאיר את אבירך".

שאלתי אותו מה כדאי לקנות לו, והוא אמר לי כי ראש המחלקה אוהב עטים. הוא הציע לקחת אותי לפתח-תקוה לקנות עט לראש המחלקה. אמרתי לו: "וכי בשביל עט צריך לנסוע לפתח-תקוה? האם בבני ברק אין חנויות שמורכות עטים?" הוא חיך ואמר לי: "צריך לקנות לו עט מיוחד, לא מאלו שמוכרים בחנויות רגילות".

אנחנו נוסעים לפתח-תקוה, מגיעים לחנות שמוכרת עטים, ואני מבקש מהמוכר שיתן לי עט יפה. תוך כדי שהוא הולך להביא לי עט, אני מפשפש בכיסי להוציא כמה מטבעות כדי לשלם על העט. וכי כמה כבר יכול לעלות עט? הוא מביא לי עט יפה בקופסא מהודרת ואני שואל אותו למחירו, ואז הוא מצביע על מדבקה המוצמדת לקופסא. מחירי העט הוא ששת אלפים וחמש מאות ₪. עמדתי נדהם ושאלתי: "זה המחיר?" והוא השיב לי: "למען הרב אני מוכן לעשות הנחה, ולקחת רק חמשת אלפים ושבע מאות ₪". לא היתה לי בררה ושלמתי את המחיר.

אני מתביש לספר את ההמשך. כאשר הגעתי הביתה, אספתי את כל הילדים שלי, לקחתי עט שעולה שלש וחצי ₪ וכתבתי אתו על נייר וגם עם העט היקר. לא ראינו כל הבדל. שני העטים כתבו אותו דבר. אבל זה מה שהפרופסור אוהב. כשהבאתי לו את העט במתנה, הייתם צריכים לראות איזה עיניים הוא פתח... עיניים שלא שבעות לעולם!

נשוב אלכסנדר מוקדון. הוא שמע את תשובת החכמים על משקל הגולגולת, אבל בקש הוכחה כי אכן התשובה נכונה. אמרו לו החכמים: קח מעט עפר וכסה את עיני הגולגולת כך שלא תוכל לראות, ואז עיניה יהיו שבעות ושוב לא תשקול כמקודם. אכן פזר אלכסנדר מוקדון עפר על הגולגולת, וכך יכול היה לשקול את משקלה.

על זאת אומר שלמה המלך במשלי (כז, כ): "שאל ואבדה לא תשבענה ועיני האדם לא תשבענה". חז"ל באו לרמוז לנו, כי כאשר מכסים את האדם בעפר, לאחור מותו, אזי עיניו כבר שבעות.

מבטם של גדולי ישראל הפוך מזה. יום אחד הגיע למרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל יהודי אמריקאי, שלמד אצלו עשרות שנים קודם לכן. אותו יהודי הוא עשיר גדול, וכאשר נכנס לבית הרב, נדהם לראות את הבית עם הקירות המקולפים והרצפה הישנה. אמר הלה לרב שטיינמן: "כבוד הרב, אני לא מאמין, הבית נראה כפי שהיה לפני עשרות שנים, שום דבר לא השתנה".

השיב לו הרב: "הבית צריך להשתנות? האדם צריך להשתנות!" אמר לו אותו יהודי: "כבוד הרב, יש לי הרבה כסף, והייתי רוצה לשפץ את הבית של הרב, אבל אני רוצה לעשות את המצוה לבד, בלי שותפים".

ומה השיב לו הרב? – "גם אני לא רוצה שותפים בחלק שלי..."

חולפות להן שלושים וארבע שנים מאז פגישתם האחרונה של האחים התאומים, יעקב כבר הספיק ללמוד ארבע-עשרה שנים בבית מדרשם של שם ועבר ולהיות עשרים שנה בבית לבן, והנה הוא שומע כי עשו הולך לקראתו ועמו ארבע מאות אנשי צבא.

יעקב יודע כי עשו בלבו לא סלח לו על לקיחת ברכות יצחק אביו ועדיין לא שכח את תכניתו להרוג אותו, והוא שונא אותו שנאת עולם. כיצד יעקב מתכנן לקדם את פני הרעה? הוא שולח לו עזים, תיישים, רחלים, גמלים, אתונות.

מה חשב יעקב אבינו? האם כמה בעלי חיים יהיו פיצוי על הברכה של יצחק אבינו?! מדוע עלה בדעתו כי עשו ינמנע מלהרוג אותו בשל כך?

אבל יעקב מכיר את עשו. יש לו אמנם ראש גדול, אותו ראש שנטמן במערת המכפלה. הוא ידוע ערכה של ברכת צדיק, אבל כאשר מונח לפניו נזיד עדשים, הוא מאבד את הראש. כך היה בפגישה ביניהם. עשו מתקרב עם מאות לוחמים, כולם עם חרבות שלופים, ופתאום הוא רואה קבוצת אנשים משתחוה לו. הם נותנים לו במתנה כמה עזים ותיישים, גמלים ואתונות. עוד לא גמרו הראשונים – והנה עוד קבוצה ועוד מתנה. עשו מסתנוור מהמתנות. שוכח מהכל. כבר לא כועס על לקיחת הבכורה והברכות.

פלאי פלאים. אם המתנות הללו שוות את הבכורה? האם הן מכסות את הפסד ברכותיו של יצחק אבינו?

אבל רשעים נמצאים ברשות לבם. עשו אסור במאסר עולם. הוא לא שולט על עצמו. ברגע שהוא רואה ממון, עיניו מסתנורות.

ראו מה קרה בפגישה הנדירה כל כך. "וירץ עשו לקראתו ויחבקו ויפל על צוארו וישקוהו". רבי שמעון בר יוחאי אומר כי "הלכה היא – עשו שונא ליעקב", אבל כאן הוא נותן לו נשיקות מכל הלב. הוא חולם כבר עשרות שנים כיצד יהרוג את אחיו וימצוץ את דמו, אבל כמה עזים ותישים משכיחים ממנו את הכל!

כתוב בחז"ל כי על מטתו של יעקב אבינו, בה נשאו אותו לקברו בארץ ישראל, הניחו שלושים וששה מליכם את כתריהם. הלוייה שכמותה עוד לא נראתה בהיסטוריה. שלושים וששה מליכים מלויים, יחד עם המלך פרעה וכל מצרים, ועם רבבות צאצאיו.

וכיצד נראה הליתו של עשו הרשע? הוא נשחט כמו 'עגלה ערופה'. ראשו התגלגל במקום אחד וגופו למקום אחר. במדרש מובא שחושבים בן דן ערף לו את הראש וקצץ לו את הרגלים. הוא נקבר בשני מקומות: ראשו במערת המכפלה, וגופו – לדעה אחת נקבר במדינת שיער, ולפי התרגום יונתן בשדה של מערת המכפלה, אבל לא יחד עם הראש.

איך נראה העולם הזה והפטירה של יעקב, מול העולם הזה של עשו והפטירה של עשו הרשע.

שולחננו גדול משולחנם! העולם הזה שלנו יותר מהעולם הזה של הרשעים.

ונסיים בסיפור מעניין.

שבת אחת, אבא ז"ל היה בבית חולים לאחר שלא חש בטוב בערב שבת. אמא, שתהיה בריאה, היתה אתו כל השבת. אני ואחי באני בשבת בצהריים. דברנו דברי תורה, שרנו קצת. קצת מילתא דבדיחותא.

באותו חדר, מיטה על ידו היה אחד מראשי המדינה דהיום. כל כמה דקות פתח את הילולו וסגר. פתח וסגר. שאלתי: "מפריעים לך? אני מתנצל. נשיר בשקט". והוא השיב: "אתם לא מפריעים לי כלל", אבל המשיך לפתוח את הילולו כל כמה דקות.

עד שהוא כבר לא יכול היה להתאפק ואמר לאבא בזו הלשון: "אומרים שיש לכם עולם הבא. אם זה נכון או לא – אני לא יודע. אבל, כבוד הרב, מה שבטוח – עולם הזה יש לכם!"

ואז הוא סיפר שיש לו בן יחיד שגר בצפון. "אני כבר שלושה שבועות שוכב פה חצי מת" – המשיך וסיפר – "עברתי שני ניתוחים מורכבים. פעם אחת ויחידה הוא בא לבקר אותי. כל שבוע טלפון אחד חצי דקה, דקה, וזהו!"

אמרת לי: "טוב, יש לך בן רשע, מה אפשר לעשות. אלב יש לך אשה לפחות?" איך הוא פתח את הפה שלו על האשה שלו... הוא בחר לחיות כמו עשו וזכה לנשים כמו של עשו... ואבא הצדיק, לאיזו אשה הוא זכה, וזכה לילדים ונכסים כמו שיעקב זכה.

צריך לזכור: לא רק עולם הבא יש לנו, אלא עולם הזה יש לנו! שולחננו גדול משולחנם.

(רבי חזקיהו יוסף קרלינשטיין שליט"א – דורש טוב)

ויתרוצצו הבנים בקרבה (כה, כב)

'ויתרוצצו' – רבותנו דרשוהו לשון ריצה, כשהייתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי ע"א עשו מפרכס לצאת" – רש"י

מבואר בדברי חז"ל אלו, שכבר בבטן אמם היו עשו ויעקב שונים בתכונותיהם. השאלה היא, אפוא, מה הטענה על עשו שיצא רשע, והלא כך היו תכונותיו הטבעיות?

אמנם, יסוד גדול עלינו לדעת. כל אדם מוצא את עצמו לפעמים במצב רוחני קשה. הוא מתקומם: 'זה לא הוגן!...' אך עליו לדעת ששום מצב מצד עצמו לא בהכרח הוא טוב ולא בהכרח הוא רע. רק האדם קובע אם המצב טוב או לא טוב.

למשל, אדם שיש לו ראש סתום. הזכרון לא עובד, כח המחשבה לא עובד. האם זו ברכה או קללה? תלוי מה אדם עושה עם אותו ראש. אם הוא עמל ומתייעע שוב ושוב להבין כמה שורות בגמרא, עד שבסוף זוכה להגיע להבנת הסוגיא על בוריה – הרי שעליו להודות ולהלל לבוראו על שעשאו חסר כשרון, ויחד עם זאת מתמיד, דבוק בה', וזיכהו לקבל על עצמו עול תורה ומצוות כראוי.

אך אם הוא אינו מנסה לעמול בתורה, אלא מחליט: היות והלימוד קשה עלי, הרי שאין לי סיכוי להצליח, וממילא מתייאש מראש – כלפיו הראש הסתום זו קללה. אבל הראש הסתום מצד עצמו אינו לא ברכה ולא קללה. האדם הוא זה שקובע מה לעשות עם אותו ראש וכיצד לנצלו.

דוגמא נוספת: אדם שחי בתוך חברה לא טובה, מתגורר באיזור חילוני וכדומה. האם זו ברכה או קללה? ראינו יהודים שחיו בשכונות לא טובה, ודוקא בזכות זה בניהם צמחו להיות גדולי עולם ממש. זאת משום ששמרו עליהם ולמדו איתם כל הזמן, וכתוצאה מההשקעה המרובה הילדים הללו יצאו פרחים. לעומת זאת יהודי אחר שחי בין שכנים לא טובים, ילדיו מסתובבים ברחובות, וכמה מהם התקלקלו.

אם כן, כשנשאל האם לא טובה זו ברכה או קללה? – גם כאן התשובה תהיה: תלוי באדם עצמו, מה הוא עושה במצב שאיליו נקלע.

יש הטוען לפני הקב"ה: בורא כל עולמים, מה פתאום שמת אותי בדור כזה? אילו היית שם אותי בשנת ת"ק בדורו של הגאון מוילנא, והייתי שכן שלו דלת מול דלת – הכל היה נראה אחרת.

האחים מתחילים לדבר, ויעקב שואל את עשיו כיצד הוא מתפרנס. ומה משיב לו עשו? "יש לי רב אחי" – יש לי באמת רכוש רב. ממון ונדל"ן, כסף וזהב, אבל לא זיק לי עוד קצת. עכשיו הוא שואל את יעקב, ואיך אתה מסתדר? משיב לו יעקב: "כי חנני אלקים וכי יש לי כל". ברוך ה' לא חסר לי דבר. יש לי הכל. היר כך אנחנו מברכים כל יום: "ברוך אתה ה'... שעשה לי כל צרכי", ומי שלא מרגיש כך, הרי זו ברכה לבטלה!

אני לא יכול לשכוח, יום אחד כשאבא ז"ל שהה בבית חולים מחובר לדיאליזה, הוא שכב ואני ישבתי על ידו למדנו יחד. פתאום הוא אומר לי: "תראה חזקיהו יוסף, לפעמים רואים בעולם שלנו אנשים משופעים בכל טוב ארץ מצרים. כל שנה מחליפים מכוניות, בתי מלון ותענוגות. ומצד שני אפשר לראות בני תורה יושבים ולומדים. אפילו אנשים שעובדים לפרנסתם, אבל מנצלים כל שעה פנויה ללמוד עוד פרק משניות. האנשים האלה שמחים בחלקם, מחייכים תמיד לזולת, אבל לא תמיד הם נהנים מכל מנעמי העולם. ואתה חושב לעצמך: רחמנות עליהם, מסכנים. העשירים הללו נהנים מתענוגות העולם הזה, ואלו האנשים היראים והשלמים, חסרים כביכול".

ואז המשיך ואמר לי: "תראה בחדר הזה שוכבים כשלושים חולים. כל אחד מחובר למכונה כמה שעות. האנשים הללו לא מגיעים לכאן באוטובוסים, אלא 'על חשבון הברון'. הביטוח הלאומי מממן להם מונית להגיע לכאן. כל אחד 'על חשבון הברון'. הביטוח הלאומי מממן להם מונית להגיע לכאן. כל אחד שוכב על כורסה מפנקת, בלחיצת כפתור אפשר להרים אותה למצב ישיבה, ואם רוצים – לוחצים על הכפתור ואפשר לשכב. ממש 'עולם הזה'. כיון שלחולי דיאליזה אסור לאכול פרות, גבינה צהובה, זיתים, דגים מלוחים – הזמן היחיד שמותר להם לאכול את הדברים הללו זה בחצי השעה הראשונה של הטיפול, לפני שהמכונה מסננת את הדם. לכן האחיות מגישות לכל אחד מהמאכלים הללו, החולים יושבים ואוכלים, ואם הם רוצים תוספת – הם מקבלים".

ואז הוא צעק ואמר לי: "אתה חושב שהם מליכים? נכון, משרתים אותם, אבל משרתים אותם בגלל שהם חולים! נתנים להם את הכל בגלל שאין להם כלום!"

עשו נרגע מהפגישה מהחייבוקים והנשיקות, ואז הוא שואל את יעקב: אמור לי, אחי יקר, הנשים והילדים, שלך הם? אומר יעקב: כן, "הילדים אשר חנן אלקים את עבדך".

עשו עוד לא נרגע וממשיך לשאול: "מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי?" הכל שייך לך?

מה פשר השאלות הללו? עשו עובד ב'מס הכנסה'? האם יעקב גנב ממנו משהו?

אבל עשו זוכר שהיה ביניהם הסכם: הוא יקח את העולם הזה ואילו יעקב יקבל את העולם הבא. הוא ציפה לראות את יעקב 'יושב אהלים', צדיק תמים אלב עני מרוד, חסר-כל. אולי גם חולה בגופן, נשוי לאיזו אשה מסכנה. והנה הוא רואה את אחיו, גבור נורא, יש לו ארבע נשים כשרות ואצילות, אחד-עשר בנים נאים וגבורים, והרי עם כל אחד מהבנים נולדה תאומה, ועם בנימים נולדו שתי תאומות. רק עם יוסף לא נולד תאומה, אבל כנגד זה נולדה דינה. הנה כי כן יש לו עוד שלש-עשרה בנות נפלאות ועדינו. עשרים וחמשה ילדים.

ועוד לא דברנו על הרכוש של יעקב. כמה כלבים היו לו? בחז"ל במדרש רבה כאן יש מחלוקת בין רב ללוי, האם היו לו שש מאות אלף כלבי שמירה, או מיליון ומאתיים אלף כלבים! גם אם נניח שכל כלב שומר רק על עשרה כבשים, הרי שהיו לו שנים-עשר מיליון כבשים. רכוש אדיר לפי כל קנה-מידה.

לעשו גם כן יש ארבע נשים, אבל כל אחת גנת יותר מהשניה. בגדי החמודות בגד אחד, הוא לא יכול להשאיר בבית! הנשים שלו עצלניות, מרשעות, לא יכולות להכין לבעל שלהן אפילו ארוחת צהרים אחת...

אומר עשו: יעקב אחי, לא כך אמרת לי – עולם הזה שלי, עולם הבא שלך?! כיצד הגיע אליך כל הרכוש האדיר הזה? כיצד זכית למשפחה מופלאה כל כך? זה הרי נגד ההסכם...

מחייך יעקב ואומר: עשו אחי, זה לא ה'עולם הזה', זהו ה'עולם הבא' שלי. הקב"ה נתן למי שעובד אותו באמונה את כל הכלים שיוכל לעבוד אותו במנוחת הנפש. וכי העוזרים של המלכה באנגליה לא אוכלים בארמון? הם לא ישנים בארמון? המשרת שעובד ב'הילטון' לא אוכל שם ארוחת צהרים חוץ מהמשכורת שלו? מי שעובד בנאמנות את הבורא יתברך, אוכל על שולחנו, כדי שיוכל להמשיך לעבדו בלי הפרעה.

כך נראה העולם הזה של יעקב מול העולם הזה של עשו הרשע. וכשהם נפטרו, איך הם נפטרו? יעקב, כל שנים-עשר הבנים על ידו. הבן שלו משנה למלך מצרים ומושל על כל העולם. לפי דברי רבותינו, יעקב היה היחיד בעולם שראה שש מאות אלף צאצאים עד בחייו. יעקב אבינו רואה שש מאות אלף ילדים מתוקים, ילדי 'אנחנו וצאצאיו', בעיניים שלו. בהלוייה שלו מלויים אותו פרעה המלך עם כל מצרים.

לאחר פטירתו לחיי עול, הגיע מכתב תנחומים מחבר ותיק, שהתגורר בארץ אחרת. הוא שמע את הבשורה המרה, ומיהר לשלוח את תנחומיו בכתב.

"הוא הציל את חיי הנישואין שלי..." כתב החבר במכתבו. בינו לבין רעייתו התגלעו חילוקי דעות על עניינים שבטעם וריח. היא בישלה בסגנון מסוים, והוא העדיף סגנון בישול אחר. היא הכינה מטעמים, לדעתה, והוא סלד מהם. כאשר שמע על כך הרב קובלסקי, סיפר לחברו את המעשה שהיה: כאשר הייתי בחור ושיבה, הגעתי ביום שישי אחד לבקר אצל אמי, והיא הגישה לי מרק ירקות סמין. טעמתי, וכמעט נתקע האוכל ברוני. טעמו היה נורא בעיני. אמי עמדה לידי, ובקשה לדעת, האם ערב התבשיל לחיכי. וכי מה יכולתי לומר? כלום יכולתי לצער אותה, לומר שאינני אוהב את המרק כלל וכלל, וכל טרחתה היתה לשוא?! הודיתי לה, אפוא, על המרק ושבתתי את טעמו. היא שמחה מאוד, ומזגה, לצערי, תוספת לצלחתי. אכלתי גם את התוספת, כדי לא לצער אותה. זה ממש לא היה קל, חששתי שאני עומד להקיא, אבל כאשר ראיתי את עיניה המאירות משמחה, יגעתני שהמאמץ היה כדאי.

הבעיה היתה, שמאותו יום, בכל פעם שידעה אימי, שאני עומד להגיע, היא הכינה ברוב מסירות, את המרק הזה... ואני הייתי כמעט נחנק, ומודה לה על המאמצים ועל הטרחה.

לא חשבתי שלאחר נישואי הבעיה תימשך, אך... כלתי שמעה מאמי, שזהו המאכל היחיד ששבחתי בפניה. כיון שהיא אשה טובה, רצתה לעשות את רצוני, ואני לא רציתי לאכזב אותה. אכלתי את המרק הנורא, הודיתי, וקבלתי תוספת, שגם עליה הודיתי. נו, ואתה מתווכח עם אשתך על הבדלי טעמים?!

"מאותו יום" – סיפר החבר – "לא שמעה ממני אשתי מילת בקורת על האוכל, רק שבחים ותודות. זמן מה לאחר מכן, היא החלה להכין מאכלים שערבו לחיכי מאוד, ושוב לא התווכחתי לא על הבדלי טעמים ולא על זוטות אחרות. השלום והשלום שבו לאוהלנו.

הרבנית קראה את המכתב, ולא ידעה את נפשה מצער. מדוע?! מדוע הוא לא סיפר על כך? והורי היא את המרק הזה לא סבלה מעולם, הילדים סלדו ממנו ולא הסכימו לטעום. היא הכינה במיוחד עבורו, כדי שישמח, והוא כמעט נחנק, והודה לה מקרב לב. מדוע הוא שתק, ולא אמר מילה?!

אבל היא ידעה את התשובה, והתשובה גדולה ועמוקה...

(ומתוק האור)

מה חשבו יצחק ורבקה

"ויהאב יצחק את עשו כי ציד בפיו", שהיה מביא ציד ומאכיל את יצחק (רש"י, מהתרגום), "ורבקה אהבת את יעקב" (בראשית כה, כח). וכי זו הסיבה שביגנה היה יצחק אבינו, אמוד היראה, "פחד יצחק" (בראשית לא, מב), אוהב את עשו, שהיה "איש שדה", אדם בטל (רש"י), ש"יוצא וגוזל וחומס והיו בני אדם מאררים אותו" (תנחומא תצא ד), פוקד בתי עבודה זרה (בראשית רבה סג, י), וידע יצחק שאין שם שמים שגור בפיו (רש"י בראשית כז, כא). ואהבו משום שאכל מצידו. ולא זו בלבד, אלא שבקש לתת לו את הברכות? אתמהא! אלא מאי, יצחק אבינו ראה שעשו מפרנסו בכזו מסירות, והבין שמשום כך העניק לו הקדוש ברוך הוא שני בנים אלו, את עשו ואת יעקב, ולפיכך עשו הבכור. כי "אם אין קמח, אין תורה" (אבות פ"ג מ"ז), וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגררת עוון (אבות פ"ב מ"ב). הבין יצחק אבינו שזו חלוקת התפקידים בין עשו ליעקב, עשו ממונה על ה"מלאכה" ואחראי ל"קמח", ויעקב "איש תם ישב אהלים", אהלי שם ועבר, אהלי תורה ותפילה, מתעלה ברוחניות ומקריין על אחיו, כעין שותפות יששכר וזבולון.

וכשם שזבולון העושה פרקמטיא ומסחר עבור יששכר העוסק בתורה מוזכר ראשונה בברכות יעקב (בראשית מט, יג-יד) ומשה (דברים לג, יח), כקדימת הקמח לתורה, כך קודם עשו ליעקב. לכן ביקש לתת ברכות יבול ושפע גשמי לעשו, כפי שעם ישראל מחזיק מיבול המבורך של בני שבט לוי המקדישים עצמם לתורה ולעבודת ה' ומקרינים רוחניות למחזיקיהם: "יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל (דברים לג, י).

אם כן, מדוע התנגדה רבקה, וממרום הודיעה בנוואה שיעקב הוא שיטול את הברכות, ולא יהיה סמוך על שלחן עשו?

שתי סיבות לכך.

האחת, שהרב מפוניבז' זצ"ל אמר לי פעמים רבות, בבאור דברי הגמרא (יומא ע"א ע"א): "הרוצה לנסך יין על גבי המזבח ימלא גרונו של תלמידי חכמים יין". מהו: "ימלא גרונו", וכי החכמים יפתחו פיהם, והמנסך יצוק לגרונו? ודאי שלא! אלא מאי -

הענין כך הוא: הקדוש ברוך הוא קוצב לעשיר פרנסתו, ומוסיף לו גם עבור תלמידי החכמים. ואז, ראשית כל חי העשיר בפזרונו, ומוציא את כספו ואת הכסף המופקד אצלו. וכשנותן כבר למשולח של הישיבה, לוקח המשולח את האחוזים שלו, ומה מגיע כבר לגרונו של תלמידי החכמים...

לפיכך, אמר לי הרב מפוניבז', מכתת הוא רגליו בעצמו, למרות זקנתו וחולשתו. כי בנועם שפתיו פותח הוא את לב הנדיבים לתת יותר, את כל החלק

מי אמר שיותר טוב להיולד בשכנות לגאון מולנא מאשר להיולד באיזושהי עיירה שכוחה בדורנו? אולי כן ואולי לא, תלוי מה עושים עם זה. אם יוצא ממנו יהודי תלמיד חכם חשוב, זו הברכה הגדולה ביותר שיכול היה לקבל מהבורא יתברך.

יסוד זה מרומז באופן נפלא ומופלג בדברי חז"ל (נדה טז, ב) שאמרו, שכשאדם נברא, הקב"ה גוזר עליו מה יהיה; חכם או טיפש, גיבור או חלש, עשיר או עני, אבל צדיק או רשע – זה הקב"ה לא קובע!

תמה האדם: מה פירוש הקב"ה לא קובע? הרי אם אני עני, טיפש וחלש, מסתבר שגם אהיה רשע!... זו טעות! אדם יכול לקחת את הטיפשות שלו, את העניות שלו ואת החלישות שלו, ולעשות מעצמו צדיק גדול יותר ממה שהיה יכול להיות אילו היה חכם, עשיר וגיבור!

לפי זה תתיישב הקושיה שהקשנו בעניין יעקב ועשו, שאם כבר בבטן אמם הייתה ליעקב משיכה לבית המדרש ולעשו הייתה משיכה לבית עבודה-זרה, היכן הצדק?

התשובה היא: נכון, כל אחד מהם התחיל מנקודה אחרת, אבל דוקא עשו עם התכונות השליליות שלו היה יכול להתעלות פי כמה וכמה, ואילו ליעקב, דווקא אותו כח של קדושה עלול היה להיות לו לרועץ, כי אדם אחר במקומו, בדרגה שלו, כשהיה נכנס לבית שם ועבר, לא הייתה לו כלל סיבה להתאמץ ללמוד ארבע-עשרה שנה ברציפות, בלי שינה, שהרי הוא גאון, הוא יעקב אבינו! מה יש אם ישן מעט? הרי הוא כבר יודע את כל התורה, אותה למד מיצחק אביו!

אבל לא! יעקב אבינו קבע לעצמו את מצבו. הוא עמל בתורה וצמח להיות אחד מהאבות הקדושים, עמוד התורה!

אין שום דבר שקובע לאדם אם יהיה רע או טוב. רק האדם עצמו בכח מעשיו קובע את מדרגתו ואת הצלחתו – לטוב ולמוטב.

(תפארת שמשון)

ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי (כו, ד)

מרק משכין שלום

מעשה מאוד בלתי-שכיח אודות 'מטעמים אשר אהב', מובא על רבי שמואל קובלסקי זצ"ל, בספר "אנא עבדא":

בכל יום – כך סיפר אחיו – לאחר השיעור שמסר ב"בית דוד", היה עולה לבקר אצל אמו, לקיים מצות כיבוד הורים, לשמח אותה. אמו היתה שואלת שואלת באופן קבוע: "האם אכלת ארוחת בוקר?" והוא היה עונה באופן קבוע בחיוב, כי ידע שיקשה עליה להכין ארוחה, והוא לא רצה להכביד עליה, למרות שהיתה עושה זאת בשמחה. זה לא היה שקר, מפני שהוא טעם משהו לפני השיעור, ואת ה'משהו' הזה ניתן היה להחשיב בשעת הדחק כארוחת בוקר. הוא היה יושב אפוא בבית אמו, שותה רק כוס תה, משוחח אתה, מנסה לשמח אותה, ושב הביתה.

כאשר הגיע הביתה, היתה רעייתו שואלת, האם אכל כבר ארוחת בוקר. הוא השיב בחיוב, כי חשש לכבודה של אמו – מגיע אליה הבן רעב, והיא לא מכינה לו אוכל?!

רבי שמואל צבי קובלסקי תמיד 'כבר אכל', ותמיד נותר ללא אוכל עד הצהריים...

ככלל, הוא נהג לאכול מעט מאוד, לא פינק את גופו, לא היה להוט אחר אוכל, ובכלל לא התייחס לאוכל ולא שיבח מעדן.

רק מאכל אחד יצא מן הכלל הזה, עקב מעשה שהיה.

פעם אחת, בהיותו תלמיד ישיבה, הגיע הביתה לבקר ביום שישי. אמו הגישה לו מרק ירקות סמין. "נו איך המרק?" היא התעניינה, והבחור יצא מגדרו לשבח את המרק שהכינה.

"או, סוף-סוף יש מאכל שהוא אוהב!" – נהרו פניה של האם, ומאז, בכל פעם שידעה שהוא עומד להגיע, הכינה עבורו את המרק שכה אהוב עליו.

לפני שנישא, שאלה הכלה-לעתיד את האם, אלו מאכלים הוא אוהב. "שמואל צבי מעולם לא הביע דעה על אוכל, הוא אינו להוט אחר שום מאכל, אבל מאכל אחד אני יודעת שהוא אוהב" – שמחה האם לשתף את הכלה – "פעם הוא שיבח את מרק הירקות הסמין שהכנתי, ומאז אני מקפידה להכין אותו תמיד. הוא אוכל את המנה שאני מגישה, עד תומה, ואני מגישה לו עוד תוספת".

האם לימדה את הכלה, מלאת הרצון הטוב, את אופן הכנת המרק הזה, והיא, אכן, הכינה אותו שוב ושוב לפי המתכון שקיבלה. רבי שמואל צבי אכל את המרק, הודה לה על מאמציה, ואף קיבל בתודה תוספת.

במשך כל חייו הוא לא הביע דעה על אוכל. הרבנית לא ידעה אלו מאכלים חביבים עליה ואלו אינם רצויים. הוא פשוט לא התייחס לאוכל. רק על מאכל אחד היה ידוע שערב לחיכו – המרק הזה. לדעתה, טעמו של המרק היה ממש נורא, אבל על טעם וריח אין, כידוע, להתווכח.

אדם הראשון גורש מגן העדן ונקנסה עליו מיתה, ונדון לעבודת פרך, בשל חטא אחד: "מצוה קלה צייתני, ועבר עליה" (שבת נה ע"ב).

כששאלו נדרים לב ע"א מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתיים ועשר שנים, נחלקו רבותינו איזו משלוש סיבות גרמה. אבל ודאי להם שאחת מהן, ולא שלשתן!

ראובן בכור ישראל איבד בכורה כהונה ומלכות, בגין תביעה אחת. שלא לדבר על כך שהייתה זו תביעה כה דקה עד שכל האומר שראובן חטא אינו אלא טועה (שבת נה).

שאלו באחת, והודח מהמלוכה (יומא כב ע"ב). חטא העגל, אחד. מי מריבה אחד.

מדוע?

נסביר, נספר ספור:

בחור חפש עבודה. עיין בעתון, במדור "דרושים". מודעה צדה את עינו: "עבודה זמנית קלה ומכניסה, לא נדרש נסיון קודם". ינסה. התקשר, והוזמן לכתובת בפתח תקוה. נסע, ונוכח שאלו משרדי גן החיות. תמה, ועלה. התקבל במאור פנים. "תראה", אומר לו מנהל גן החיות, "הארי התפגר. אי אפשר לנהל גן חיות בלי מלך החיות. הזמנו צמד אריות מטנזניה. עד שיגיע, נסתפק בתחליף. פשטנו את עור האריה, נקינו, אל תדאג. התקנו רוכסן. תבוא מחור בשבע, שעה לפני הפתיחה".

הבין מדוע לא נדרש נסיון קודם.

"מה עלי לעשות", שאל.

"מאומה. כתבנו שהעבודה קלה. האריה עצל. מפעם לפעם תפער את הלוע ותפהק. בכל חצי תשאג. זה הכל. הגן נסגר בארבע. בחמש, מוציאים אותך מהגוב".

הסכים ליום יומיים נסיון. הגיע בשבע ועטה את הפרווה. חש מסורבל כל כך, הבטיחוהו שיתרגל מהר. הטעינוהו על הרכב ודהרו עמו במשעולי גן החיות. בקול נקישה מתכתי נפתח הגוב והוא נדחף פנימה. הפתח נסגר בנקישה והרכב עזב את המקום. התמקם על ארבעותיו ונער את הפרווה -

והנה הלבאי לקראתו, צועדת מעדנות.

שותק מאימה. גרר עצמו אחורנית, ונחסם במוטות הכלוב. הלבאי עצרה מולו, אמדה אותו בעיניה הצהובות. לא ארוחה משביעה, אבל מנה ראשונה.

קולו רעד: "שמע ישראל" -

"ה' אלקינו ה' אחד", ענתה בקול גברי. אח, "לא ילבש". "התעודד", אמרה לו 'הלבאי', "עוד מעט יבואו המבקרים, עלינו להניח את דעתם". נשאה ראשה והשמיעה שאגה מקפאית דם. 'האריה' נסה לחקותו, לא רע עבור פעם הראשונה טוב, בחברותא זה נסבל. בכל פעם השתפרו השאגות, התחרו ביניהם בעצמתן. אולי יקבלו תוספת מאמץ לשכרם.

ברבע לארבע התפרץ אדם למשרדו של מנהל גן החיות, ואחריו שובל של שלושה זאטוטים. בפרצוף סמוק קרא: "לא אעבור על כך לסדר היום! את העיתונות אערב, את כל המדינה אבעיר! אתם מתעתעים בקהל, מציגים מצג שוא!"

"הרגע", בקש המנהל, "מה העניין?"

"להרגע, איך אפשר להרגע?! הילדים רצו לגן החיות, רוצים לראות אריה. התארגנו, והגענו. שלמתי, הנה הכרטיסים, והתחלנו כסיוור. אמרת: הנה היפופוטם, הנה הפיל, והם: 'היכן האריות?'. האריות להם את הקופים והקופים, את הג'ירף והזברה, והם: 'היכן האריות?'. ראינו את הדובים והנמרים, והם: 'האריות? טוב, הולכים ומגיעים, הם הפנו לנו את הגב, ואז אני שומע את האריה שואל את הלבאי: 'מתי מסיימים, עוד כמה זמן נותר?!' והלבאי ענתה: 'שקט, מישוהו בא!' אז אני שואל אותך, כך מרמים, כך מתעתעים בצבור ששלם כסף מלא?!"

עודו מדבר, והד השאגות חדר לחדר, נשמע בברור. "הנה, שומע אתה", אמר המנהל.

זה מה שהיה עוד חזר. עיני הלה ירקו ברקים: "אינך מאמין לי אפוא?!"

"תשמע", נסה המנהל להפיס את דעתו. "בוא ונעשה עסק. אני מאמין לך, תאמין אתה לי. אני יושב פה מהבוקר. בכל חצי שעה, לערך, שואגים הם כזו שאגה. כל היום הם שואגים. אז פעם אחת דברו, משום כך אינם אריות?!"

אכן כן! משום כך אינם אריות!

כי אריה אינו מדבר. נקודה.

ואם פעם אחת דבר, אינו אריה!

והנמשל, מוכן. עבד ה', אינו חוטא ולו פעם אחת. ואדם חכם, אינו עושה מעשה שטות ולו פעם אחת. ובפעם אחת, מתגלה מהותו!

ובענין זה -

"אמר רבן שמעון בן גמליאל, כל ימי הייתי משמש את אבא, ולא שמשתי אותו אחד ממאה - אף לא אחוז אחד! - ששמש עשו את אביו. אני, בשעה שהייתי משמש את אבא הייתי משמשו בבגדים מלוכלכים, ובשעה שהייתי

המופקד אצלם, וכולו קודש לשיבה! וזהו שאמרו: "ימלא גרונו", שיתן להם את הסכום במלואו!

חששה רבקה שאם עשו יהיה הממונה על פרנסת יעקב, יגוע יעקב ברעב... ודבר שני, אמר לי הרב מפוניבז' זצ"ל, מטרה נוספת לי בנדודי: לזכות יהודים במצות החזקת התורה. רצון זה הוא הנותן לי את הכח לשאת את הקשיים והביזיונות שהם מנת חלקי.

וסיפר: נקשתי בדלת ביתו של עשיר מופלג. פתח את הדלת ואמר: "איני נותן למשולחים", וטרק את הדלת. זהו, פטור אני. נסיתי לזכותו, וסרב. אבל עקפתי את הבית ודפקתי על דלת המשרתים. המשרתים פתחה, ראתה זקן לבן, והניחה לי להכנס. הייתי צריך לראות את פני בעל הבית! התבוננתי סביב, וראיתי תמונה ממוסגרת של יהודי חרדי וקנו יורד על מדותיו. שאלתי מי זה, וענה: "זה סבי". התענייני והתרכך. ספר על ארחותיו וצדקתו. אמרתי: "תמונה כזו, מן הדין שתפאר חדר בשיבה, שהתלמידים יראו וילכו בארחותיו!" נענה, ותרם חדר בשיבה!

כסבורים אתם שהחדר לא היה נבנה בלעדיו? אבל הוא שזכה!

ורבקה ידעה שלעשו אין זכויות להחזיק את יעקב!

ופעם חזר הרב מפוניבז' ממסע מתיש למען הישיבה, ואמר לי: "בוא וראה מעשה אלקינו, השגחה פרטית!"

הבנתי שחווה הצלחה מיוחדת. וספר: הייתי בארצות הברית, ושמעתי על פלוני יהודי מיליונר, המבקש להנציח את שמו במבנה צבור רב רושם בארץ הקודש. חשבתי לעצמי, ברוך השם, ישיבת פוניבז' עומדת על תילה. אבל נתרם אותו להציב די ושמ לשיבה נוספת שנכחדה בשואה הנוראה. ישיבת גרודנא, או רמייסל, או קוברין, או ברנוביץ', לא חסר -

הכלל, טרחתי ונסיתי בלי סוף, וכל העת היו דחיות מדחיות שונות, ממש מניעות ממרום. פה יצא ופה נסע, פה חלה ופה נפש. התיאשתי, והתרמתי גבירים כיכולתי, וברוך השם עלה בידי. כשעליתי למטוס לשוב ארצה, מי יושב לידי, במושב הצמוד, אם לא אותו יהודי! באמת יהודי חם בעל לב נפלא. שוחחנו בלבביות והצגתי את מרכלתי, לזכותו בשני העולמות.

ואמר לי: "חבל שהרב אחר בשבוע. כבר תרמתי אצטדיון ביפו שישא את שמי, אצטדיון בלומפילד..."

אי, מעשה אלקינו!

לא היו לו זכויות, לא נמצא ראוי! -

אילו היה זוכה, ובונה היכל לתורה, כמה מצוות היו מתווספות לו מדי שנה בשנה, ומדי חודש בחדשו. מדי שבוע ויום, ובכל שעה ושעה!

משלא זכה, כמה חלול שבת רחמנא לצלן יזקף לחובתו...

ובענין זה, שאל הגאון רבי דוד גריינימן זצ"ל אל דודו, מרן ה"חזון איש" זצ"ל: אני נוסע לארצות הברית לאסוף כספים עבור כולל חזון איש, ויהודים רבים עונים לי: "תבוא מחר". איני מבין - וכי מחר יהיו עשירים יותר? אני כבר כאן, מדוע לא יתנו?!

חבל שלא שאל אותי, יש לי נסיון בזה.

מה שקרה הוא, שהייתה פה תקלה. קרתה טעות ופתחו בפניו את הדלת. באמת, שלא בכוונה. אבל מחר ידעו לענות שאינו בבית...

וכמעשה שהיה. פעם ישבו שלושה יהודים: רופא, ונדב, וסוחר מצליח. התגלגלה השיחה, ותהו מה יאמרו עליהם לאחר פטירתם.

אמר הרופא: "ודאי יספרו כמה חולים רפאתי, ולכמה עזרת. איך כתתי רגלי, ולעתים לא גבתי תשלום, אפילו רכשתי את התרופות".

"אני יכול להעיד על כך", אישר הנדב, "אבל מובן שבהספד יפריזו מעט. עלי, דומני, יספרו על הלב הפתוח והידי הרחבה" -

"שמענו על כך", אמר השלישי, "אבל מובן שבהספד יפריזו יותר. הפלא ופלא: בחייכם מספרים עליכם את האמת, במידה. וכשאתם עולים לעולם האמת יפריזו עליכם בשקרים. אני, בעולם השקר חי בשקר, אבל בעולתי לעולם האמת יאמרו עלי את האמת!"

"הכיצד?" תמחו.

ואמר: "כל משולח וגבאי צדקה שבא לביתי, אומרים לו: הוא איננו. וזה שקר, כמוכן. אבל כשאמות יאמרו: הוא איננו, וזו תהיה אמת לאמיתה..."

מכל מקום, לא זו היתה תשובתו של ה"חזון איש".

היודעים אתה מה ענה?

שאותו יהודי נצרף לזכויות של עוד קריאת שמע ערבית ושחרית ולעוד שלוש תפילות, כדי לזכות להחזיק תורה.

(והגדת)

האריה המדבר

שמעתי מהגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, שכמעט כל הענשים הכבדים נתכו על מעשה אחד! נקצבו בגין טעות אחת!

מלכי אומות העולם באו לחלוק לו כבוד אחרון, ובתוך כל זה עבד עשו עבודה זרה!

ועדין לא גמר – "וילך" – כפר בתחית המתים, ואמר "הנה אנכי הולך למות". והדבר החמישי – "ויבז עשו את הבכרה".

רבי משה שפירא זצ"ל באר, שחלק מן העברות הללו הן עברות של תאוה, כמו עריות והתאוה לאכול נזיד עדשים שעבורו מכר את הבכורה. אך עבודה זרה היא עברה להכעיס. כנגד זה קבל עשו שני בנים: הנוצרים, שהם בעלי תאוה – אוכלים, שותים ומשתכרים. ומאידך עמלק, שהוא רשע ורע להכעיס, בלי שום תועלת. לכך גרם עשו בכל העברות שעשה להכעיס.

שורש הנפילה

אלא שכאן מתעוררת שאלה עצומה – אדם שרצח, עבד עבודה זרה ועבר על גילוי עריות, מונים לו גם עברה, פשוטה לכאורה, של "ויבז עשו את הבכרה"? וכי זו בעיה שלו?

וכי נבוא לבחור רוצח ונדבר אתו על כך שהוא מזלזל בתפילה?! אנחנו כלל לא נמצאים בדרגה הזו. יש לנו בעיות הרבה יותר קשות לטפל בהן!

ויותר קשה, כל העברות החמורות נכתבו בתורה ברמז, וצריך את המדרש שיבאר לנו מה עשה. "ויאכל" – לא אכל אלא עבר על גילוי עריות. "ויקם" – לא סתם קם אלא עבד עבודה זרה. והנה את העברה של "ויבז" כותבת התורה במפורש. מה קורה כאן?

אמר על כך רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל ווארט, שיש בו מהפכה של ממש – מה גורם לילד בן חמש-עשרה, בן ונכד לגדולי עולם, להתקלקל? – העובדה שנותנים לו מעלות רוחניות והוא מבזה אותן!

אתה צוחק על מי שמתרומם?! אתה מבזה רוחניות?! אתה לא מעריך את מי שמשקיע ומתגבר על עצמו?! דע לאך שאתה תגיע לעבור ביום אחד חמש עברות חמורות! כאן מתחילה הנפילה הגדולה של האדם!

המזלזל ברוחניות מגיע לעוונות חמורים

במדרש (ילקוט) ש אסתר רמז תתרנ"ד כתוב שהמן היה "בוז בוזה בן בוזה". נאמר על המן הרשע: "ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו", ולכן אמר להשמיד להרוג ולאבד את כל עם מרדכי, כדרך שעשה סבא שלו, עשו הרשע – "ויבז עשו את הבכרה".

נססה להבין את מעשהו של המן: יהודי אחד מרגיש אותו, ולכן הוא מחליט להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים בכל הועלם, על נשותיהם וטפם!

תארו לעצמכם אדם שמישהו בחיפה עצבן אותו, ולכן הוא הורג את כל האנשים בארץ וגם באמריקה. למה האנשים בדימונה קשורים לחיפה? מה עשו לו האנשים באמריקה? מה קורה אתו?

ללמדנו, שאדם אינו מעריך רוחניות, עלול להגיע לעוונות שאינם נתפסים.

גם תאורתו המשונה של עשו לנזיד עדשים הגיעה לו כתוצאה מ"ויבז עשו את הבכורה". נתבונן בגרמנים ובשאר הרשעים שבעולם, ונחשוב לרגע, שאלמלא מכירת הבכורה היתה כל התורה יכולה להיות אצלם. כל חכמת שנים-עשר השבטים, הכל היה צריך להיות שלהם. מדוע הם אבדו הכל? משום שסבא שלהם העדיף למכור את הבכורה שלו. תשאלו, מה קבל בתמורה? אפילו לא סטייק... רק נזיד עדשים. שתיתם פעם מרק עדשים? בשביל דבר כזה מאבדים את הכל...

כיצד אפשר להבין שקורה דבר נורא כזה? – בגלל "ויבז"! כשאדם בז לדברים קדושים, בז להתרוממות ולרוחניות – כאן מתחילה נפילתו!

כל מקום שיש בו "ויבז" כלפי דבר שיש להעריכו – גורם לתוצאה רעה:

הכתוב מתאר את עשו "איש ידע ציד איש שדה", ונשאלת השאלה, מה באו לומר לנו בזה? הרי עשו היה אדם, שכשרואים אותו בורחים מפניו באימה ופחד, רק שלא יראה אותנו... הוא היה רמאי, צד אנשים, חי על חרב ועל מלחמות. צידת חיות בשדה נשמע ענין מאד שולי יחסית לכל מה שעשה!

אך מבואר במפרשים, שבנקודה זו טמונה אחת מתכונות היסוד של עשו הרשע שהביאה אותו לכל מה שהביאה. עשו היה מזלזל בחייו ונכנס לצוד ביערות ובמקומות מסוכנים, ומכאן צמח הרוצח הגדול. שכן מי שמזלזל בחייו – סופו שילזל גם בחיים של אחרים!

זוהי גם ההדגשה "איש שדה" – אמר רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל. התורה לא באה לספר לנו שעשו היה חקלאי, אלא לומר שהיה פורק גבולות ומסיר מחיצות, אדם שכל כולו הפקר ופורקן, הולך לאן שמתחשק לו ללכת, עושה מה שעולה בדעתו, ומצאיר תמיד: אף אחד לא יגיד לי מה לעשות. הפקר ובז כזה לכל מה שסביבו, מוליד את עשו הרשע!

ההפך הגמור היה יעקב אבינו שהיה "איש תם ישב אהלים" – הוא היה אדם שתמיד היה לו אהל, תמיד שם לעצמו גבולות, וקבע: את זה לא מתאים לי לעשות. באופן הזה צומח בחיר האבות שזכה להיות רגל למרכבה, וזכה לשנים-עשר שבטים קדושים.

מעלת הכבוד

יוצא לדרך הייתי יוצא בבגדים נקיים. אבל עשו, בשעה שהיה משמש את אביו לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות! אמר: אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות!" (בראשית רבה סה, טז).

ונעיר, שאביו היה עיוור, ולא ראה באלו בגדים הוא משמשו! לא עשה זאת אלא לכבודו!

קוראו אביו, ומורו: "שא נא כלך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי ציד" (בראשית כז, ג). והיו לו בגדי החמודות, שספרו במדרש (הובא בפרוש הברטנורא, בראשית כז, טו) "שהן" כתנות עור" שעשה הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון, ומצוירות בהן כל החיות שבעולם, וכשהיה נוגע באותה צורה היתה החיה באה לפניו ועושה בה כרצונו. ונפלו ליד נמרוד, וכשהרגו עשו עברו לרשותו. ועתה, כשנשלח להביא ציד, מדוע לא נטל עמו את הבגדים שיעזרוהו בציוד? כי האב אמר לו ליטול חציו וקשתו! איזה כבוד אב!

ואמרו (בתנחומא תולדות יא): כיון שיצא עשו לצוד שלח הקדוש ברוך הוא עליו שטן ולא הניחו לצוד עד שיבוא יעקב ויטול את הברכות. כיצד, היה עשו רץ וצד צבי וקושרו ומניחו, ורץ ותופס אחר וקושרו ומניחו, והשטן מתירן ומבריחן, והיה עשו בא ולא היה מוצא אחד מהם. וכך עשה ב' או ג' פעמים והיה מגלגל בשעות עד שבא יעקב ונטל את הברכות.

נעיי: הרי נשלח לצוד, וצד. יסתפק בצבי אחד! כמה אוכל האדם! וביחוד לאחר שראה שהקודמים הותרו באורח פלאי, יקח האחד וישוב! אבל ראוי שהמגש יהיה עמוס, לכבוד האב, ועבור זה, כדאי לטרוח כל כך!

ניחא, אבל כשראה שהצבאים משתחררים ובורחים, דרך בדוקה לפניו: "משל לצייד שצד צפורים, אם ראשון ראשון משבר כנפיו, משתמר. ואם לאו, אין משתמר" (ערוכין נד ע"ב). ישבור רגלי הצבאים, ולא יברחו.

אבל אין זה נאה להביא לאבא צבאים בעלי מומים!

היש לנו מושג כמה טרח ויגע ורץ, התאכזב והתחיל מחדש, שוב ושוב. כמה מתוסכל היה!

וממשיך המדרש: "וכיון שנכנס הרשע, התחיל קורא לאביו בזדון: "יקום אבי ויאכל מציד בנו" (בראשית כז, לא), והכתוב אומר עליו: "בבוא רשע, בא גם בוז" (משלי יח, ג), "יקום אבי", היה גוזר עליו –

איפה ה"בבקשה", כי יעקב אמר "קום נא" (בראשית כז, יט. ובר"ש שם כב)! מה רוצים ממנו?! מי כבד את אביו כמותו, כמה טרח ויגע, אז שכח לומר "בבקשה"!

אבל המכבד באמת, אינו "שוכח"!

כמה נוקב משל המדרש (במדבר רבה יח, יז). [על דואג ואחיתופל, ראשי הסנהדרין בדורם] לבית שהיה מלא תבן, ואין אדם יודע מה בתוכו. לימים התחיל התבן מבצבץ מבין הסדקים, וידעו הכל שהוא מלא תבן! נורא, ונחנו מה!

(והגדת)

ויבז עשו את הבכרה (כה, לד)

יציאת עשו לתרבות רעה

לא ניכר הבדל בין יעקב לעשו בשנות חייהם הראשונות. ה"דעת זקנים מבעלי התוספות" מביא בשם הירושלמי, שעד גיל שלש-עשרה הם היו באותו בית מדרש, עם אותם רבנים ואותו משיגיה. היה להם את אותו סבא, אותו אבא ואותה אמא. הם קבלו בדיוק את אותו חינוך, כך שאי אפשר לתלות את יציאת עשו לתרבות רעה לא במשיגיה, לא בראש הישיבה, לא בהורים ולא בחברים. מגיל שלש-עשרה עד גיל חמש-עשרה עבר עשו עברות בצנעה. מכשיר קטן בכיס, שאתו עוברים עברות... ומגיל חמש-עשרה התחיל לעבור עברות בפרהסייה.

חז"ל (בבא בתרא טז ע"ב) מספרים שחמש עברות עבר באותו יום: "אמר רבי יוחנן: חמש עברות עבר אותו רשע באותו היום: בא על הנערה מאורסה, והרג את הנפש, וכפר בעיקר, וכפר בתחית המתים, ושט את הבכורה".

וננסה לתאר לעצמנו – ילד בן חמש-עשרה, בחור ישיבה, נכס של גדול-הדור, בן של גדול הדור, ואח של גדול הדור, ומה הוא עושה ביום אחד?

"בא על נערה מאורסה – כתיב הכא: 'ויבא עשו מן השדה', וכתב התם: 'כי בשדה מצאה'. הרג את הנפש – כתיב הכא: 'עייף', וכתב התם: 'אוי נא לי כי עיפה נפשי להורגים'. וכפר בעיקר – כתיב הכא: 'למה זה לי'. וכתב התם: 'זה אלי ואנוהו'. וכפר בתחית המתים – דכתיב: 'הנה אנכי הולך למות'. ושט את הבכורה – דכתיב: 'ויבז עשו את הבכרה'".

במדרש נדרשו עברות אלו על הפסוק "ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכרה" – חמש וי' כנגד חמש צעקות. "ויאכל" – זה גילוי עריות, כתוב "אכלה ומחתה פיה". "וישת" – שרצח את נמרוד, כמו שנאמר "דם חללים ישתה". בחור ישיבה שעזב ישיבה, רוצח ביום ההולדת החמש-עשרה שלו, ולא סתם רוצח, אלא רוצח מלך! לכאורה, אדם שעובר עברה כזו צריך כמה ימים כדי להרגע, אבל לעשו יש עוד כמה עברות לעשות. "ויקם" – כנגד עבודה זרה, ככתוב "יקם העם הזה וזנה אחרי אלהי נכר הארץ". סבא שלו הוא המאמין הגדול ביותר בעולם. כעת נפטר הסבא הגדול, ומכל העולם באו להלויתו. כל

מכלל לאו אתה שומע הן – מי שעושה הפוך, מי שמכבד רוחניות – עולה! כשמכבדים אדם שמקיים מצוה, כשמעריכים מישוהו בשל מעלה טובה שראו אצלו, עולם ועולים עד למעלה שאין לה גבול.

כנגד הבז, הזלזול וההפקר, שהן מדות רעות מהגרעות מן האדם – חובת כל אדם לחזק בעצמו את מעלת הכבוד וההערכה.

עלינו להרגיל את עצמנו לכבד את האנשים המקיפים אותנו ולראות את מעלתם, לשדר את הכבוד ולרומם את האחרים על ידי כך. במקביל עלינו לקנות לעצמנו כבוד עצמי על ידי שנכבד את מלותינו ואת הנהגותינו ולא נבזז להם.

אדם שמחנך את עצמו לנכבדות – קונה לעצמו מעלה גדולה, שהיא פתח לעלייה רוחנית בכל התחומים.

אדם צריך לכבד את מילתו!

רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, הוזמן לסדר חופה וקידושין בישוב 'יד בנימין' אצל אחד מתלמידיו. בתחילה סרב, התחבירה באותם ימים לא היתה מפותחת כמו בימינו, והוא חשש שמא תגרום לו הנסיעה לביטול תורה גדול מיד, אך לאחר שאחד מבני המשפחה הודיע לו כי הוא לוקח על עצמו את האחריות להשיג לרב רכב שיקח אותו חזרה לביתו מיד לאחר החופה, הביע את הסכמתו.

החופה הסתיימה. אותו בן משפחה החל להתרוצץ בין האנשים ולחפש בעל רכב שיקח את הרב – אך לשוא. הישוב החדש, שהוקם זה לא מכבר, קסם למשתתפי החתונה, ואף אחד לא רצה לעזוב. בלית ברירה נגש לראש הישיבה והתנצל: "אמנם הבטחתי, אך אני לא מצליח לקיים את הבטחתי. אף אחד לא נוסע כעת לירושלים!"

מן הסתם סבר כי הרב יוותר, ואולי אפילו ירגיע אותו שאין הדבר נורא כל כך, אך לא. רבי חיים אמר "אבל הבטחתי! לקחת אחריות! דע לך שליהודי אסור לזלזל במילה שלו!"

הלץ שמע ונלחץ. הוא חזר לאנשים והחל לשאול איש אחרי איש, אם הוא נוסע לירושלים. שוב ושוב קיבל תשובות שליליות. לפתע עצרה במקום מכונית, והנהג הוריד מישוהו. למרות אי הנעימות, הוא מיהר לשרבב את ראשו פנימה ולברר: אתה נוסע לירושלים? "כן" – הגיעה התשובה המפתיעה, והנהג הסכים בחפץ לב לקחת את ראש הישיבה עמו.

כשסיפר לרבי חיים בשמחה על הפתרון, אמר לו ראש הישיבה: "ידעתי שתמצא. הרי אם צריך – הקב"ה מזמין. רצייתו ללמד אותך דבר אחד – אדם שאומר מילה, צריך לעמוד מאחורי המילה שלו!"

סתם דיבורים או סתם מעשים מולידים ירידה רוחנית. הזלזול, ה'ויבז' – הם המצמיחים את עשו הרשע! מי שרוצה לגדול באמת, צריך להעריך כל מילה, ולדעת כי "נפשי יצאה בדבורו" – יש נשמה שיוצאת בכל מילה שמוציא אדם מפיו, ולפיכך אין לדבר ללא מחשבה או לזלזל בדברים שנאמרו.

אין לזלזל באף יהודי!

רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א, רבה של מגדל העמק, סיפור, שאל אחד מן הדרשות שמסר בארצות הברית נכנס אדם שהיה מוכר לו היטב. אותו איש התגורר בעבר במגדל העמק, הוא היה פושע ברמה ירודה ביותר, וכשלא מצא את עצמו בארץ – ברח לחוץ לארץ. איכשהו נודע לו שיש דרשה של הרב גרוסמן ממגדל העמק, והחליט להכנס.

משום מה, בדיוק באותם רגעים מצא הרב את עצמו מספר את סיפורו של יוסף משייתא ואת דבריו: "לא די שהכעסתי את בוראי פעם אחת – אכעיסנו פעם נוספת?!" הוא חזר על המשפט הזה שוב ושוב, בדיוק לאזוני של אותו פושע.

נכנסו הדברים לליבו, הוא נטש את מעלליו וחזר בתשובה שלמה, עד שצמח לאברך בן עליה.

אילו היו שואלים אותי מראש אם יש לו סיכוי – סיים הרב גרוסמן – הייתי מיואש לחלוטין וחושב שהענין אבוד, אבל האמת היא שאין להתיאש ואין לזלזל בשום יהודי! ברגע אחד הוא יכול לחזור בתשובה ולהתהפך מן הקצה אל הקצה.

אפילו מעשו הרשע שרץ ממעין אמו לפתחי עבודה זרה יצאו גדולי עולם: שמעיה ואבטליון שהיו רבתיים של הלל הזקן, אונקלוס הגר שכתב את התרגום ועל ידו ידעו כל ישראל – גם אלו שדברו רק ארמית – את התורה. רבי עקיבא, שכל התורה שבעל פה באה ממנו. רבי מאיר, אמרו עליו 'סתם משנה רבי מאיר'. ללמדנו שגם מאדם רחוק יכולה לצאת ישועה גדולה, ולכן אין להתיאש מאף אחד.

כבוד במקום זלזול המצמיח טובה

יהודי מבני ברק שזכה לחתן כמה מילדיו נקלע לחובות גדולים, וכשהגיע לחתונת בת זקוניו לא היתה לו פרוטה לפרטה. הוא כבר לקח את כל המשכנתאות שאפשר, גלגל את כל הגמ'חים שהכיר, וגם 'חלב' את הדודים והקרובים... יעצו לו לנסוע לחוץ לארץ ולאסוף אצל נדיבי עם, אך הוא היה נבון: איפה יהיה שם? מי יעזור לו? ובכלל – אפילו כסף לכרטיס טיסה אין לו. דבר אחד נותר לו לעשות – להתפלל, ואת זה עשה בכל ליבו.

ימים אחדים לאחר מכן, כשרוקן את תיבת הדואר שלו, מצא בתוכה מעטפה. כשפתח אותה נדהם לגלות בה כרטיס טיסה לארצות הברית, בצרוף הזמנה לחתונה. הוא עיין בשמות החתן והכלה, אך לא הכיר אף צד. מניין נשלחה אליו הזמנה הזו?

הפתרון נתגלה לו במכתב שצורף לאותה הזמנה, וכך נאמר שם: "יתכן שאינך מכיר אותי, אבל אני חייב לך את חיי. הייתי בחור בישיבה קטנה, כשאתה היית אברך צעיר עם כמה ילדים קטנים. באותם ימים עברה עלי תקופה קשה: לא הבנתי את הגמרא ולא התחברתי לרבינים. הייתי ממורמר והסתבכתי בבעיות חברתיות. אבדתי את כל החשק והטעם להשאר בישיבה. שוטטתי בחוץ ובלבי גמלה החלטה לעזוב את הכל.

"שוטטתי ברחוב בחוסר מעש, ואתה בדיוק אז הזדמנת לשם. השעה היתה תשע ורבע בערב, מן הסתם היו לך דברים דחופים יותר לעשות ומהרת לחזור הביתה. בכל זאת עצרת לידי, ראיתי אותי. הנחת יד על כתפי ושאלת: 'מה קרה לך?' באותו רגע לא הצלחתי לומר אפילו מילה אחת. לשוני נאלמה דום מרוב לחץ, מועקה וחרדה. לא ויתרת לי. אמרת לי: 'יש לי את כל הזמן בשבילך. בוא איתי לגינה'. לא הבנתי איך יש לך זמן, אבל הלכתי איתך. התישבנו על ספסל ואתה אמרת: 'אני יושב איתך עד שתספר מה מפריע לך'. לא עניתי, ואתה התחלת לשיר איזושהו שיר כדי להרגיע אותי..."

"סוף סוף נרגע הלחץ שלי ופרצתי בבכי, כשאני שופך את לבי לפניך ומספר כל מה שהציק לי. מיד קבעת אתי חברותא, סדרת לי חברותות לשאר הזמנים, ובזכותך נשארת בישיבה. כשסיימתי את הישיבה הקטנה עליתי לישיבה גדולה, לאחר מכן התחנתתי עם בחורה מארצות הברית, וכעת אני עומד לפני חתונת בני הגדול. כשחשבתי למי עלי לתת הזמנה, נזכרתי בך. אתה האדם הראשון שצריך לקבל ממני הזמנה. בזכותך זכיתי להיות מי שאני, בזכותך זכיתי לבן שנחשב לבן עליה!... אתה האברך האחד והיחיד, שלפני שלושים וחמש שנה ראה אותי והניח עלי את ידו בהיותי כה בודד... לעולם לא אשכח אותך, ולכן אני שולח לך כרטיס טיסה ומבקש שתבוא להתארח בביתנו!"

כעת, כשקיבל את כרטיס הטיסה לארצות הברית וגם למקום ארוח – הפכה הנסיעה לענין הגיוני יותר, ואותו אברך מבני ברק, שזכרו של הבחור הצעיר כבר נמחה מלבו, נסע, אסף את הכספים הדרושים לו, וחזיתן את ביתו הצעירה.

ללמדנו, כי מבזיון יוצא רע, ואילו מכבוד יוצאת ברכה ואך טוב.

הערה למקום עשיית המצוה

הזהירות מפני 'ויבז' שייכת לא רק באנשים. גם מקום של עשיית מצוה סופג קדושה מיוחדת, ומי שמכיר בכך ואינו מזלזל בענין – יכול להשתמש בהשפעה זו לצורך תפילתו.

מובא במדרש, שיצחק אבינו התפלל על רבקה בהר המוריה, המקום שבו עקדו אותו, מכאן שמקום של עשיית מצוה או התגברות נעשה קדוש, וכשרוצה אדם שתשמע תפילתו, יכול הוא לדקדק בבחירת מקום הגון לתפילה, שיש לו הפשעה טובה על תפילתו מעבר למה שהו אמקפיד על תוכן התפילה עצמה.

באנגליה התגורר יהודי, מכניס אורחים גדול, בשם רבי יעקב לוינסון. כל מי שנקלע למקום ידע, כי בביתו ימצא קורת גג וסעודה הגונה. מדי יום סועדים על שולחנו לכל הפחות עשרים איש, ולפעמים היה מגיע מספרם של המתארחים לשישים! הוא היה נותן לאורחיו תחושה נפלאה, ומספרים כי פעם ניגש אליו אחד מן האורחים החדשים ושאל כמה זמן אפשר להשאר אצלו. השיב לו רבי יעקב: "אני נמצא פה כבר עשים וחמש שנה ולא אמרו לי ללכת. גם אתה יכול להשאר..."

זמן מה התארח בביתו רבי חיים גרייזוירט זצ"ל, רבה של אנטוורפן. פעם ארע לו שהיה טרוד בענין נחוץ והתאחר עם תפילת ערבית עד שעת לילה מאוחרת. בשעה זו כבר לא התקיימו מנינים, והוא תר אחר מקום מתאים להתפלל בו ביחידות.

רבי יעקב לוינסון, שנעור באמצע הלילה, הבחין כי הרב עומד במטבח ליד התנור ומתפלל. פליאה אחזה בו, וכאשר סיים הרב, ניגש ואמר: "רבי, יש לי בביתי בית מדרש עם ספריה מפוארת, וכי לא עדיף היה להתפלל במקום לימוד?"

ענה לו רבי חיים: "אני זקוק כעת לישועות גדולות ולהרבה ברכות. חפשתי את המקום הקדוש ביותר בבית הזה, את המקום שבו תפילתי תתקבל בו ביותר, ומצאתי אותו במטבח המכניס אורחים שלכם. במקום קדוש זה חש כי אני תפילתי תתקבלנה!"

רבי יוסף בוקסבוים זצ"ל סיפר, כי בתקופה שבה היה הכותל ביד הערבים ולא היה שייך להתפלל שם, הבחין אביו ברבי אריה לוי זצ"ל עומד ליד כותל ביתו של הרב מטשעבין זצ"ל ומתפלל. לשאלתו ענה כי אחד מילדיו חולה, והוא מחפש מקום ראוי וקדוש לתפילה. "גמרת בלבי", אמר, "להתפלל על קיר ביתו של הרב מטשעבין, שהיה מתמיד עצום ובעל עין טובה..."

האם משהו מאתנו מעריך קיר של בית? אצלנו הענין כולו בגדר 'ויבו'. נזכור, כי כשאדם בז למעלות רוחניות – זהו מקור לכל צרותיו, וכשהוא יודע להעריך את הדברים הללו ונותן משמעות לדיומם, וקל וחומר לאנשים – יכול הוא לקנות את עולמו.

התורה הקדושה מכוננת אותנו להתבונן ביעקב ועשו שהתחילו מאותה נקודה. ובכל זאת הפרידה ביניהם תהום של 'ויבו'. אשר הורידה את עשו לשאול תחתית.

גם נפילות ראויות להערכה

מרבית בני האדם נוטים להעריך את העליות הרוחניות שלהם, אך יש לדעת כי חשיבות לא פחותה נודעת לנפילותיהם, ואין לזלזל בהן בשום אופן. גם נפילה אינה ראויה ליחס של 'ויבו'!

רבי דוד ברוורמן שליט"א סיפר בשם משגיח נודע: פעם הגיע אלי אביו של אחד מתלמידי ההתעניין על מצבו של בנו. שתפתי אותו בדאגתי – הבן לא יציב, יש לו עליות וירידות. יש לו ימים שהוא מצוין ומתפקד, ויש לו ימים של השתטות ובטלה מוחלטת. יום כך ויום כך. אינני יודע מה לעשות איתו.

ענה לי האב: "אני רופא קרדיולוג, ובתפקידי אני יודע, שכאשר הגרף של הלב ישר – זהו סימן שהאדם מת. אדם חי הוא מי שהגרף של ליבו עולה ויורד".

אנו סבורים, כי העליות והירידות בחיים הם לרעתנו, ואיננו מבינים כי כך אדם חי. המלחמה, הקשיים והיצרם באדם את היכולת להתגבר, וכך הוא נעשה מרומם יותר ויותר, ומטפס למעלות גבוהות.

מעשה היה בבחור שהלך לרעות בשדות זרים, רחמנא לצלן, והגדיר את עצמו כ'איש תרבות'. באחד הימים פגש את אחד מרבותיו. שאלו הרב: "מהו הדבר שאתה אוהב בעולם יותר מכל?" ענה הבחור שהוא אוהב מאוד ציורים.

"מהו הציור שאתה אוהב ביותר?" – הוסיף ושאל הרב, והבחור השיב: שקיעה. המשיר הרב להתעניין, והבחור, שנהנה להפגין את ידיעותו הרחבות בתחום, סיפר לו, כי ערכה של תמונת שקיעה שצייר פיקאסו הצייר הנודע, מגיעה לשש מיליון דולר.

תמה הרב: "שש מיליון?! בוא אתי לקיסריה עם מצלמה איכותית, נצלם את השקיעה האמיתית, נפתח את התמונה, ונקבל בעלות של כמה שקלים בודדים שקיעה הרבה יותר יפה.

זיק של זלזול חלף בעיני הבחור, והוא אמר: "מצלמה היא משהו מכני שמצלם בדיוק את מה שיש, אבל פיקאסו מצייר בעצמו. כבוד הרב צריך לראות כמה הוא מדייק! כל נקודה בפרח באה לידי ביטוי! הזזת מכחול לכאן או לכאן עלולה להוריד את ערכו של הציור שלו לגמרי".

עצר אותו רבו ואמר לו: "האם שומעות אזניך מה שפיך דובר? מה הופך צריך להיות בעל ערך של שש מיליון דולר? העובדה שצייר אותו בשר ודם, שיכול לטעות, ובכל זאת הוא התגבר על עצמו ולא טעה! כך גם לגבי בני אדם – הנסיונות והקשיים הם אלו שמרוממים את האדם. מי שיכול ליפול הוא בעל ערך. אסור לאדם להתיאש לעולם. עליו לשמוח במלחמות שהקב"ה נותן לו ולהתפלל שיצליח לעמוד בהן".

לעתים עולה באדם תחושה מרה של כשלון: אני רוצה לקיים מצוות, אני רוצה להצליח בלימוד, אבל לכל אורך הדרך יש לי כשלונות. אני מרגיש שהקב"ה, כביכול, אינו מסייע לי. עד שהוא מפנה מזמונו כמה שעות כדי ללמוד בנחת – מגיעה טרדה מפה וטרדה משם. אילו היה לימודו אהוב לפני ה' – הוא היה עוזר לו להוציא לפועל את הרצון האמיתי שלו...

והאמת היא שהקשיים הללו נערכים בדרכו דוקא מפני שהקב"ה אוהב אותו ומעריך את יכולותיו. הוא מזמן לו נסיונות כדי שיצליח להתגבר ולהתרומם, וערכו לא יסולא בפז.

(רבי גואל אלקריף שליט"א – דורש טוב)

וירח את ריח בגדיו ויברכהו (כז, כז)

מביאים רבותינו, שהכוונה זה לא הבגדים, אלא הוא הרגיש ריח של בוגדים, כך אומרת הגמרא (מסכת סנהדרין לז, א) - ר' זירא אמר מהכא (בראשית כז-כז) וירח את ריח בגדיו אל תיקרי בגדיו אלא בוגדיו.

דיברנו על זה למי שזוכר, בשיחה בערב יום הכיפורים, דיברנו על שני הבוגדים האלה...

מספר המדרש על שתי אנשים. אדם אחד, קוראים לו יוסף משיטה, והאדם השני, קוראים לו יקום איש צרורות. את הריח של שני האנשים האלה, הרגיש יצחק אבינו, בבגדים של יעקב אבינו, שלבש את בגדיו של עשו.

יוסף משיטה, היה כנראה אדם, שלא שמר תורה ומצוות כל החיים שלו, היה מנותק מיהדות בכלל.... הגיעו הרומאים לירושלים, וחיפשו יהודי, שיכנס לבית המקדש, ויוציא משם את כלי המקדש....

מחפשים יהודי... יוסף משיטה מוכן, אבל יש לו תנאי אחד – החפץ הראשון שהוא מוציא מבית המקדש, הוא לוקח הביתה.

אמרו לו – בבקשה...

ניכנס לעזרה, אחרי חצי שעה יוצא החוצה בקושי... גורר איתו את המנורה של בית המקדש....

מסתכלים כל הרומאים... 1.8 מ' גובה של המנורה.... "סליחה, לאיפה אתה הולך עם זה???"

- מה זאת אומרת לאן?! הביתה... אמרתי לכם, חפץ ראשון שאני מוציא שלי...

- בטח... חשבנו שתוציא משהו קטן... מה אתה מוציא, מתקן?!

- הינה החוזה "הכלי הראשון שלי"...

- זה, לא שלך!

- אתם לא רוצים?! אין בעיה, אני הולך הביתה....

- הביתה אתה לא הולך בכל מצב... אתה נישאר פה, חי או מת!

- אין בעיה, אני נישאר פה חי או מת, אבל אני לא ניכנס לבית המקדש!

- למה? תיכנס, תוציא משהו אחר!

- יש הסכם, זה או כלום! אתם לא עומדים בהסכם, אני לא ניכנס עוד פעם!

- תשמע, אנחנו נהרוג אותך!

- אני הכעסתי את בוראי פעם אחת, אני לא רוצה יותר להכעיס אותי!

ראו יהודי עקשן... "ניתן לך את הכנסות המיסים של ארץ ישראל, לשלוש שנים!"

לא נשיא מס הכנסה, שמקבל 35,000 בחודש חוץ מ-400,000 שחור, כל ההכנסות של ארץ ישראל שלך!!!

כמה ניכנס?! 20-30 מיליון דולר – הכל שלך!

- איך אני יכל לסמוך עליכם?! אמרתם הפריט הראשון שלי, ולא עמדתם במילה שלכם.... איתכם לא עושים עסקים יותר!

- תשמע, אם אתה לא ניכנס לבית המקדש, אנחנו נהרוג אותך!

- בקשה!

השכיבו אותו על שולחן של נגרים, והתחילו לחתוך... כל חתיכה שחתכו, צעק יוסף משיטה "וי לי שהכעסתי את בוראי" עד שנפח את נשמתו.

את הריח הזה, של יוסף משיטה, הרגיש יצחק בבגד של יעקב אבינו.

השני, קוראים לו יקום איש צרורות, שהיה בתקופת היוונים...

יקום איש צרורות, רח"ל, הפך להיות מתיוון. הדוד שלו, היה ר' יוסי בן יועזר איש צרדה, שהיה ראש הסנהדרין.

האחיין שלו, בן אחותו, התדרדר ונהיה יווני.. הוא התקרב למלכות, וקידמו אותו מאוד, היות והוא התיוון...

נתנו לו סוס גדול ולבן, ויום אחד מספר המדרש, שבת היה, והוציאו את ר' יוסי בן יועזר להריגה.

אז לא היו הורגים בן-אדם בירייה... היו עושים תהלוכה, והסתובבו איתו בכל ירושלים, שכולם יראו אותו מצד לצד, שיהיה רעש גדול...

יוסי בן יועזר מוצא להריגה בשבת... אחריהם הולכים כל אנשי היוונים...

מגיע האחיין שלו, יקום איש צרורות, דוהר על הסוס "דוד שלי, איפה האלהים שלך, ואיפה הבעל-הבית שלי! האלוקים שלך שם אותך להריגה, והבעל הבית שלי, שם אותי על הסוס! אמרתי לך תבוא תהיה יווני... מה יצא לך מזה שנהיתה ראש הסנהדרין... הנה תולים אותך!"

אמר לו ר' יוסי בן יועזר – אחייני היקר, אם לעוברי רצונו כך [אם הקב"ה נותן לך שכר בעולם הזה, שתרכב על סוס] קל וחומר לעושי רצונו [מה מחכה לנו בעולם הבא].

אומר לו יקום איש צרורות – ויש בעולם הזה, מי שעושה רצונו יותר ממך?! תראה איך אתה סובל!

אמר לו ר' יוסי בן יועזר – אם לעושי רצונו כך [אם הקב"ה מעניש, את מי שעושה רצונו] קל וחומר לעוברי רצונו [חכה מה מחכה לך]

אומר המדרש – נכנסו בו הדברים, כערס של עכנאי, והלך וקיים בעצמו, ארבע מיתות בית דין.

מספר המדרש – עד שיקום איש צרורות מת, ר' יוסי בן יועזר עדין לא הגיע לבית ההריגה.

הולך ר' יוסי בן יועזר בתהלוכה, ופתאום הוא רואה מיטה פורחת באוויר, זוהי מיטתו של יקום איש צרורות האחיין שלו.

צעק ר' יוסי בן יועזר – הקדימיני זה בשעה קלה לגן-עדן!

את הריח של יקום איש צרורות, מרגיש יצחק אבינו בבגדים של יעקב.

שואל הרב דסלר בספרו (מכתב מאליהו) – הפסוק אומר וירח את ריח בגדיו ויברכהו. מה זה בגדיו? בוגדים.

משמע, שאת הברכה קיבל יעקב, רק כאשר הוא הריח את הריח של הבוגדים.

ואם הוא לא היה מריח את הריח של הבוגדים?

בפסוק כתוב וירח את ריח בגדיו ויברכהו... בגלל שהוא הריח את הריח של הבוגדים, בגלל זה הוא בירך!

שואל הרב דסלר – כיון שהוא הרגיש את ריח הבוגדים, זו סיבה לברך?!

שאלה נוספת:

רבנותינו אומרים, שכל כפרת יום הכיפורים זכינו, כיון שהלך יעקב אבינו עם בגדיו של עשו.

כתוב בחז"ל – שרבקה אמרה לו קח לי משם שני גדיי עיזים טובים – יש גדיי עיזים טובים ושאינם טובים?

אלא אמרה לו רבקה – טובים לך וטובים לבניך. טובים לך, שעל-ידם תקבל את הברכות, וטובים לבניך, שעל-ידם מתכפרים עוונותיהם ביום הכיפורים, שנאמר (ויקרא טז, כב) ונשא השעיר עליו את כל עוונותם אל ארץ גזרה, ואין שעיר אלא עשו, שנאמר (כז, יא)... הן עשיו אחי איש שעיר ואנוכי איש חלק.

הקב"ה היה כך-כך מאושר, מהדרך שיעקב אבינו קיבל את הברכות...

כשהוא לבש את הבגדים של עשו, ובא לקבל את הברכות, אומרים חז"ל – אמר הקב"ה "בבקשה ממכם, כשאתם עושים את המשכן, תעטפו אותי ביריעות עיזים, כשאני אזכור את מה שעשה יעקב אבינו, בזמן שקיבל את הברכות".

אומרים חז"ל בפסוק (שה"ש ב, ה) – הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה. אל תקרי ודגלו, אלא ודיגולו, לשון הערמה.

"אני אוהב את ההערמה הזאת, שעשה יעקב..."

הדבר הזה הוא פלא – מה כל-כך מיוחד, במעשה הזה, שיעקב אבינו קיבל את הברכות, עם הבגדים של עשו?

ישנו יסוד, והיסוד הזה, הוא יסוד שאומרים אותו רוב המפרשים, מדוע קיבל יעקב אבינו את הברכות, כשהוא לבוש בבגדיו של עשו?

אומרים המפרשים – אילו יעקב אבינו היה מקבל את הברכות, כיעקב אבינו, כלומר שייצחק היה רואה, והיה רואה שיעקב עומד מולו... לנו לא היה שום קשר עם הברכה הזאת. למה?

כותב הדברי חיים מצאנו – נס עשה הקב"ה, שנתן ליעקב לקבל את הברכות, שהיה לבוש כמו עשו, והיה יעקב מתחת לתחפושת הזאת, שאם לא כן, לא היה לנו שום דבר עם הברכות האלה.

יסוד הדברים, הוא בגמרא במסכת מכות.

אומרת הגמרא (מסכת מכות כד, א) – אמר ר' יוסי בר חנינא ארבע גזירות גזר משה רבינו על ישראל באו ארבעה נביאים וביטלו משה אמר {דברים לג-כח} וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב מה ביקש משה? אומר רש"י – חדל נא. אותה ברכה שאמר משה וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב כלומר אימתי ישכון ישראל בטח כשהיו צדיקים כעין יעקב: מי יקום יעקב. מי יוכל להיות חסיד כיעקב כי קטן הוא קטנים הם הטובים שיהיו צדיקים כיעקב

בא עמוס וביטלה שנאמר (עמוס ז-ה) חדל נא מי יקום יעקב וגו' וכתוב (עמוס ז-ג) ניחם ה' על זאת...

אומרים המפרשים – אם יצחק שהוא מידת הדין, היה מברך את יעקב כיעקב, לא היה לו שום דבר עם הברכה הזאת. אז מה נעשה?

אמר הקב"ה – אתה תברך אותו, כשהוא לבוש כמו עשו. לדרגה של עשו, עוד אף אחד לא הגיע, אז אם ככה, הברכה תחול גם על יהודי, שנמצא בדרגה הכי נמוכה...

באים המפרשים ואומרים דבר נפלא – בשעה שיעקב אבינו, מלביש את הבגדים של עשו, ישנם הרבה אנשים, שבצורה החיצונית שלהם, הם נראים כמו עשו. אין להם שום קשר ליעקב אבינו...

תאמינו לי... אני מוסר שיעורים בכל מיני מקומות... אם הייתם רואים איזה אנשים באים... תאמינו לי... בר מינן איזה אנשים באים...

יש אחד שיש לו 12 עגילים על האוזן!

שאלתי אותו פעם – למה לא 13?

הוא אמר שזה כנגד השבטים ☺

איזה נס, אמרתי לו, שאין לך מקום לשים כנגד 60 ריבוא ☺

אין לכם מושג, איזה פרצופים, איך הם נראים, איך הם מדברים... לשיעור הזה קוראים "יהדות, בירה ומצב רוח"....

אתה מסתכל על הבן-אדם, ואתה אומר "מה הוא קשור? ככה היה נראה עשו!!! שיער מגולח משתי הצדדים, כרבולת באמצע בראש, 12 עגילים באוזן,

כמו הפרסומת של מלבורו ☺

מה יש לו לחפש בשיעור? זה עשו הרשע!

הפשט הוא, שהנשמה של היהודי, יכולה להיות מחופשת לדמות של עשו, אבל בפנים, היא יעקב אבינו!

אומרים חז"ל – אם הברכה היתה באה, כשיעקב היה בדמותו, לא היה לנו שום קשר עם זה...

אמר הקב"ה – לא! אתה תלך עם הצורה של עשו, והפנים של יעקב!

מי זה שמבחוץ הוא עשו ובפנים יעקב אבינו???

יוסף משיטה ויקום איש צרורות!

אלו אנשים שהיו עשו בחוץ, ויעקב בפנים. כששמת אותם בפניה, הם הולכים למות... הם פתאום צועקים "לא די שהכעסתי את בוראי פעם אחת, אלך ואכיעסו עוד פעם!"

פתאום נתגלה לך, שבתוך התחפושת הזאת, יש לך את יעקב אבינו.

בתוך היקום איש צרורות, שלפני חמש דקות אומר לו "הנה, איפה אתה ואיפה אני?!"

אחרי חמש דקות, הוא למעלה בשמים... צועק לו ר' יוסי בן יעזר "בשעה קלה הקדימיני זה, לחיי העולם הבא"...

הנה, תראו אותו, עם הבגדים של עשו והנשמה של יעקב!

נתן הקב"ה את הדרך של קבלת הברכות, כדי שהאנשים האלה, שהם כל-כך רחוקים, יהיה להם קשר לשורש של הנשמה היהודית!

וירח את ריח בגדיו – למה ריח?

באים חז"ל בגמרא (מסכת ברכות) ואומרים – אין לך דבר, שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף, כמו הריח. הריח שייך רק לנשמה.

וירח את ריח בגדיו את מי הוא הריח???

הריח את הנשמה של יעקב אבינו! הגוף הוא של עשו.

כותב התרגום יונתן בן עוזיאל – ואמר חמוץ ריחא דברי כריחא דקטורת בוסמניא דעתיא דמתקרבא בטוור בי מקדשא דאתקרי חקל דבריך יתיה ה' ואתרעי לאשראה שכינתיה תמן.

בקטורת היו אחד עשר סממנים. אחד מהסממנים שמופיעים שם, היה חלבנה.

למה חלבנה?

אומרים חז"ל – אין לך תענית, שלא נמצאים בה מפושעי ישראל, שנדמים לחלבנה.

יעקב אבינו, שהוא בא עם הבגדים, יצחק מריח ריח של קטורת...

גם אותם אנשים שמנותקים, אין לנו שום דבר איתם, אבל הפנימיות שייכת ליעקב אבינו.

(ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

עדה"פ "עץ פרי עושה פרי" שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן, אלא "תוצא הארץ וגו' ועץ עושה פרי" ולא העץ עצמו כפרי. לפיכך כשנתקלל האדם על עוונות נפקדה גם היא על עוונה ונתקללה. והנה בגמ' סוכה (לה),

א) ת"ר פרי עץ הדר איזו עץ שטעם עזו ופריו שוה, הוי אומר זה האתרוג. נמצא מוכח שבעץ האתרוג לא שניתה האדמה אלא הוציאה עץ פרי. ובוה מיושב, שהיה קשה לגמרא איך אמר יצחק כריח שדה אשר "ברכו" ה', הרי האדמה נתקללה על שלא הוציאה עץ כטעם הפרי, ועל זה תירצה כריח של תפוחים, וכפי ה"מ בתוספת שהכוונה על אתרוגים, ששם אכן לא שניתה וזהו אשר ברכו ה' (שלילי אורות)

עדה"פ "עץ פרי עושה פרי" שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן, אלא "תוצא הארץ וגו' ועץ עושה פרי" ולא העץ עצמו כפרי. לפיכך כשנתקלל האדם על עוונות נפקדה גם היא על עוונה ונתקללה. והנה בגמ' סוכה (לה), א) ת"ר פרי עץ הדר איזו עץ שטעם עזו ופריו שוה, הוי אומר זה האתרוג. נמצא מוכח שבעץ האתרוג לא שניתה האדמה אלא הוציאה עץ פרי. ובוה מיושב, שהיה קשה לגמרא איך אמר יצחק כריח שדה אשר "ברכו" ה', הרי האדמה נתקללה על שלא הוציאה עץ כטעם הפרי, ועל זה תירצה כריח של תפוחים, וכפי ה"מ בתוספת שהכוונה על אתרוגים, ששם אכן לא שניתה וזהו אשר ברכו ה' (שלילי אורות)

ועתה יצחק אביו ויאמר אליו הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל (כז, לט)

עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורתי (כו, ה) בגמ' (יומא כח, ב) אמר רבא ואיתימא רב אשי קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין שנאמר תורת אחת תורה שבכתב ואחת תורה שבעל פה" בתוספת ישנים הקשה אמאי נקט ערוב תבשילין וכי קלה היא טפי מכל המצוות? ובעיון יעקב תירץ מושם דאמרינן (בפסחים סו) דמותר לבשל מיו"ט לשבת הואיל ואי מיקלעי אורחים, ואברהם אבינו שהיה ראשון להכנסת אורחים וא"כ אפ"ל דאינו צריך לעירובי תבשילין ואפ"ה קיים אותו. (שלילי אורות)

ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה' (כז, כז) בגמרא תענית (כט). אר"י משמ"י דרב כריח שדה של תפוחים, ובתוס' כתבו, יש מפרשים תפוחים כריח אתרוגים. יש להבין למה אתרוגים. וי"ל עפ"י מש"כ רש"י

אוטובוס עם מסר שמימי

שבבית, והם כבר יושבים ואומרים תהילים ברגש. לאחר מכן הוסיף: "חשבנו שכדאי לנו להתחזק במשהו. אולי יש לאבא רעיון במה כדאי להתחזק?"

האב התקשה לענות. מוחו היה מרוכז באותם רגעים אך ורק באוטובוס שחסם את דרכם ומנע מהאמבולנס להתקדם, אולם הבן לא ויתר. הוא חזר על שאלתו שוב ושוב עד שאביו הצליח להתרכז סוף סוף בשאלה ולשלוף מייד את התשובה: "מה פירוש במה להתחזק? בוודאי בעניית אמן אחר ברכות השחר!"

ברגע הראשון לא ידע הרב פ. מה גרם לו לבחור דווקא בהתחזקות זו, אולם ברגע הבא הבחין כי האוטובוס שעמד לפני האמבולנס היה מעוטר כולו בפרסומת מושכת עין של 'בני אמונים' הקוראת לציבור להתחזק בעניית אמן אחר ברכות השחר. מסתבר שהמסר נקלט במוחו ותורגם כתשובה לשאלת הבן.

הרעיון מצא חן בעיני כל הילדים. הם קיבלו על עצמם כי מכאן ואילך יקפידו לברך את ברכות השחר בקול ולענות אמן אחר ברכות זולתם ויחלו כי קבלה זו תהיה לזכות בעבור אחיהם הקטן הזקוק לישועה.

הפלא ופלא. כאשר ביקש האב להתבונן בשנית במודעה, הוא כבר לא יכול היה להבחין בה. באותו רגע הצליח נהג האמבולנס לעקוף את האוטובוס שחסם את דרכו והפליג ביללת סירנה ובאורות מהבהבים היישר אל בית החולים. בבית החולים טופל הילד במהירות בטיפול המתאים, ולאחר מכן נשלח לסדרת בדיקות פנימיות ובדיקות חיצוניות ששללה נזקים אפשריים. בחסדי שמיים ובאורח נס לאחר שנשטפה החומצה מהקיבה, היא לא הותירה אחריה כל זכר. בשעות שלאחר מכן חזר הצבע לפניו של אורי הקטן, וכאשר החל להשתובב כדרכו בין חדרי בית החולים הסכימו הרופאים לשחררו על אתר. קרוב לעלות השחר חזרו אורי והוריו לביתם מותשים אך בריאים ושלמים. עם קומם בבוקר, המחשבה הראשונה שעלתה במוחם הייתה הקבלה שקיבלו על עצמם אמש בהיותם בשעת צרה. הקבלה שפילסה את דרכו של האמבולנס ואפשרה להם להגיע לבית החולים לפני הרגע האחרון.

שולח הסיפור, אחיו של אורי השובב מסיים בהתרגשות: "מאותו הבוקר ועד עצם היום הזה מקפידה כל משפחתנו להודות לה' מדי בוקר בברכות השחר מושלמות החתומות כדת וכדין בעניית אמן, כשמן הצד מצטרף גם אורי הקטן ועונה בהתלהבות אמן לאחר כל ברכה."

זכה לתואר המפוקפק 'השובב של הבית'. בכל פעם הצליח להפתיע מחדש בתעלול התורן שהיה מבצע בשוכבותו, במיוחד בשעות ההשכבה. באותו הערב, כאשר נוכח שאחיו - שותפיו לחדר - נמים בשלווה על מיטותיהם, מיהר לטפס על מעקה המיטה ולרדת לרצפה.

'אוצה שוקו!' הכריז. מבלי שציפה לתשובה או אישור, טופף ברגליו לעבר המטבח להכין לעצמו בקבוק שתייה.

באותה השעה היו יתר בני הבית עסוקים בענייניהם בחדרים אחרים, כך שאיש לא שם לב למעשיו. וכך, מילא השובב את בקבוקו מהנוזל המסוכן שהכיל הקומקום, נטל כפית גדושה מצנצנת האבקה האהובה עליו ורוקן אותה לתוך הבקבוק. תוך שהוא מלכלך את כל סביבותיו, הוציא את קרטון החלב מהמקרר ומילא באמצעותו את הבקבוק עד גדותיו. לא נחה דעתו עד שלקח את הבקבוק למיטתו, שתה כמעט את כל תכולתו ועצם את עיניו...

כמה דקות לאחר מכן נכנסה האם למטבח כדי להשלים את המלאכה שהחלה בה בבוקר ולרוקן את חומר הניקוי מהקומקום. ארכו כמה שניות עד שקישרה בין הקומקום הריק, השיש המלוכלך, אורי הנם את שנתו

בשלווה יתרה ובקבוק השתייה שלצידו שהדיף ריח חריף וחשוד. חלקי הפאזל הסתדרו במוחה במהירות לתמונה מחרידה שגרמה לה לזעוק זעקה גדולה ומרה.

אמבולנס שהוזעק למקום פינה בבהילות את אורי והוריו לבית החולים. הדרך הייתה פקוקה, והאב שישב על הספסל שמאחורי הנהג כסס את ציפורניו במתח. הוא ידע כי כל דקה היא קריטית לחיי בנו והתאפק שלא להאיץ בנהג האמבולנס להתאמץ עוד יותר כדי לפלס דרך.

הוא חייג לילדיו המבוהלים שהותיר בבית כדי להרגיע ולעורר אותם להתפלל לישועת אחיהם הקטן. מעבר לקו השיב לשיחה הבן הבכור. הוא ביקש להרגיע את הוריו כי נטל לעצמו את שרביט הפיקוד על הילדים

יום רביעי של שלהי חודש מרחשוון עמד להסתיים בבית משפחת פ. הירושלמית ככל הימים שקדמו לו. בשעת ערב מאוחרת כבר היה הבית נקי ומסודר. השולחן פונה משאריות ארוחת הערב, והכלים נשטפו ונחו לייבוש בארון שמעל הכיור.

בחדר הילדים החשוך נמו חלק מהילדים את שנתם. השקט עמד לפרוש את כנפיו על הבית, כשזעקת שבר שנשמעה לפתע הפכה את הקערה על פיה...

הזעקה הנחרדת הריצה את המשפחה כולה לחדר הילדים. שם מצאו את אימם עומדת לצד מיטתו של אורי בן השלוש הנם את שנתו, כשהיא רועדת מפחד ואימה.

באותו היום אחר הצוהריים, החליטה גברת

ארכו כמה שניות עד שקישרה בין הקומקום הריק, השיש המלוכלך, אורי הנם את שנתו בשלווה יתרה ובקבוק השתייה שלצידו שהדיף ריח חריף וחשוד. חלקי הפאזל הסתדרו במוחה במהירות לתמונה מחרידה שגרמה לה לזעוק זעקה גדולה ומרה.

האב התקשה לענות. מוחו היה מרוכז באותם רגעים אך ורק באוטובוס שחסם את דרכם ומנע מהאמבולנס להתקדם. כאשר הצליח סוף סוף להקשיב לשאלה, שלף מייד את התשובה: "מה פירוש במה להתחזק? בוודאי בעניית אמן אחר ברכות השחר!"

פ. לנקות את הקומקום החשמלי מהשכבות הרבות של האבנית שדבקו בו. היא נטלה מארון חומרי הניקוי בקבוק חומר חומצתי שנועד לניקוי אבנית ושפכה את תכולתו לתוך הקומקום. בהוראות השימוש נכתב כי יש להשאיר את החומר בתוך הקומקום למשך כמה שעות, וגברת פ. מילאה אחר ההוראות בקפידה. כדי למנוע פגיעה, חלילה, הורחק הקומקום ובתוכו החומר המסוכן לקצה השיש, והילדים כולם הוזהרו שלא לגעת בקומקום עד לסיום פעולת הניקוי.

אלא שפרט אחד לא נלקח בחשבון. אורי, על אף היותו הקטן במשפחה, כבר

ברכת 'ברוך שאמר'

מבנה הברכה

ברכת 'ברוך שאמר' מתחלקת לשני חלקים: בחלק הראשון אנו משבחים את ה' על בריאת העולם והנהגתו. המהרש"ל (שו"ת, סי' סד) כתב כי בחלק זה הוזכרו עשרה הילולים הפותחים ב'ברוך' כנגד עשרת הדברות. החלק השני הוא הברכה - הפותחת ב'ברוך אתה ה' אלוקינו' ומסתיימת ב'ברוך אתה ה' מלך מהולל בתשבחות'.

ה'ערוך השולחן' (או"ח נא ג) מציין כי ברכה זו שונה מיתר הברכות, בכך שבשונה מכל הברכות הפותחות ב'ברוך' ומסתיימות ב'ברוך', שבהן נתקנה אמירת "ברוך אתה ה'" בראש הברכה, בברכה זו אומרים זאת באמצע הברכה. משום כך הוא מסיק כי החלק הראשון של 'ברוך שאמר' אינו אלא הקדמה לברכה, ואילו הברכה עצמה מתחילה בחלקו השני של ברוך שאמר באמירת "ברוך אתה ה'..."

מקור הברכה

את נוסח ברכת 'ברוך שאמר' תיקנו אנשי כנסת הגדולה על פי נוסח שהיה כתוב בפתקה שנפלה מן השמיים (ט"ז או"ח נא א בשם ה'אור זרוע') ונמצאה בקברו של יחזקאל הנביא (פירוש 'עץ חיים' [למהר"י] על ברוך שאמר). ברכה זו אינה מוזכרת בתלמוד, אך מוזכרת בספר הזוהר (ויקהל רטו ב).

הטור (או"ח נא) הביא בשם 'ספר היכלות' שיש בברכה זו פ"ז תיבות, וסימנך: "ראשו [ראש התפילה] כתם פז" (שה"ש ה יא). על כן, כתבו הפוסקים שאין לגרוע או להוסיף ולו תיבה אחת על פ"ז התיבות שתיקנו בה (משנ"ב או"ח נא טו).

'רבי שמשון ברוך - שאמר'

בתקופת הראשונים חי חכם בשם רבי שמשון בן אליעזר, שהיה מכונה בפי העם 'ברוך-שאמר'. בהקדמתו לפירוש שכתב על ספר 'תיקון תפילין', פירוש שלא במפתיע נקרא אף הוא 'ברוך שאמר', הסביר רבי שמשון על שום מה זכה לכינוי זה: היה זה לאחר שבהיותו כבן שמונה בלבד התייתם מהוריו ונותר בודד בעולם. אף על פי שלא היו לו אב ואם שיחנכוהו, ריחם עליו אבי יתומים וקירבהו לעבודתו. כילד צעיר הוא נהג להשכים קום מדי יום לבית הכנסת, ולפי שניחן בקול ערב נהג לומר מדי בוקר את ברכת 'ברוך שאמר' בקול ובמתקנות מיוחדת. ולפי שהחזיק במנהג זה למשך זמן רב, זכה שכינוהו על שמה של ברכה מיוחדת זו.

מהות הברכה

ה'ארחות חיים' (מאה ברכות כא) כותב שכפי שתיקנו חכמים לברך לפני אמירת הלל ובסיומו, כך תיקנו חכמים לברך ברכת 'ברוך שאמר' לפני אמירת 'פסוקי דזמרה' ואת ברכת 'ישתבח' בסיומם. מעניין לציין שה'מגן אברהם' (תכב ו, ע"ש) פוסק שמי שאיחר להגיע לתפילה בימים שאומרים בהם הלל ואוחז ב'פסוקי דזמרה' בשעה שהציבור אומר הלל, יפסיק ויאמר עימם הלל אולם לא יברך לא לפניו ולא לאחריו. זאת לפי שברכת 'ברוך שאמר' פוטרת את הברכה שלפני ההלל, וברכת 'ישתבח' הנאמרת לאחר 'פסוקי דזמרה' פוטרת את הברכה שאחרי ההלל (וראה שם שכתב שלא יעשה כן אלא בימים שאין גומרים בהם את ההלל).

'אמן' - אמת שה' הוא מלך המהולל תמיד בשבחים שמשבחים אותו, ואני מאמין בכך.

כוונת אמן

אחת שאלתי

שאלה בהלכות ברכות ואמן

פסק השו"ע (נא ב): "אם סיים 'ברוך שאמר' קודם שסיים החזן - עונה אחריו אמן". ולכאורה הוא אסור להפסיק בין הברכה לבין הדבר שמברכים עליו, ואם כן איך יכול להפסיק בעניית אמן בין 'מלך מהולל בתשבחות' ל'פסוקי דזמרה'?"

"וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו".

תשובות ניתן לשלוח לפקס
שמספרו 08-9746102,
או לכתובת מייל: 9139191@gmail.com

בין הפותרים
נכונה יוגרל
ש"ס 'עוז והדר'
מתמידים'

הַסַּעִיף הָרֵאשׁוֹן בְּשׁוֹלְחַן עֵרוֹךְ

רבנו יוסף קארו פותח את חיבורו הגדול ה'שולחן ערוך' במילים: "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, שיהא הוא מעורר השחר". לא לחינם פתח ה'שולחן ערוך' את חיבורו בהלכה זו, אלמלא ראה בהלכה זו את יסוד קיום המצוות ועבודת ה' של היהודי; כאשר האדם פותח את יומו בהתגברות להשכמה בזריזות, אזי ממילא ימשיך הוא את כל יומו כראוי. רבי אברהם אזולאי הביא לכך רמז מדברי הגמרא (ברכות נח א): "הבא להרגך - השכם להרגו". סוד ההתגברות על היצר הרע "הבא להרגך" הוא באמצעות ההשכמה - "השכם להורגו"; כאשר פותח האדם את היום בהתגברות על היצר המפתהו להמשיך לשכב, ממילא ימשיך בקו זה ויזכה אף להתגבר עליו במשך היום כולו. אולם אם מייד בבואו להשכים הוא מציית ליצרו וממשיך לשכב, היאך יוכל לעמוד בפני פיתווי היצר במשך היום?! ('רוח חיים' [לר"ח פלאג'י] או"ח א ד).

השאלה הראשונה בדין של מעלה

כאשר הגיע המשגיח רבי אליהו לאפיאן לשנות הזקנה, הציעו לו תלמידיו שיתחשב במצב בריאותו ויאחר מעט את זמן השכמתו. ענה להם רבי אליהו ואמר: "לאחר פטירתי הרי אעמוד לפני בית דין של מעלה ואצטרך לתת דין וחשבון על כל סעיף וסעיף ב'שולחן ערוך' האם הקפדתי לקיימו. אלו פנים יהיו לי אם כבר כשישאלוני על הסעיף הראשון: "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו" אצטרך לתרץ ולהסביר מדוע לא קיימתי אותו כראוי? (רבנו הגדול אמרו' עמ' שע"ח).

ל'בני אמונים' שלום רב!

אני קורא קבוע של העלון הנפלא שלכם ומתרגש בכל שבוע מחדש מפעילותכם המבורכת.

אתם מעוררים על עניין נשגב ביותר. כואב הלב על כך שיש צורך לעורר על מצווה כה חשובה. מצער לראות כי יש בתוכנו בני תורה שעדיין אינם מודעים לחשיבות עניית אמן.

הרי רוב עבודת התפילה שתיקנו חכמינו מורכבת מברכות ואמן: ברכות השחר, 'ברוך שאמר' ו'ישתבח' בפסוקי דזמרה, ברכות קריאת שמע, תפילת שמונה עשרה, קדיש, ברכת המזון וברכת הנהנין. יתרה מכך, הלוא תיקנו לחזן לפנות לציבור ולעורר אותם: 'ברכו את ה' וכן: 'ואמרו אמן'.

ומדוע תיקנו את חזרת הש"ץ אם לא בשביל שיענו אמן? הרי אם אין תשעה שיענו אמן, אין חזרת הש"ץ.

זהו גם הנושא היחיד שב'שולחן ערוך' (או"ח קכד ו) יש לגביו הוראה מיוחדת לחנך אליו את הקטנים. ואף אם לא מחנכים כמו שצריך, לפחות להראות דוגמה אישית.

כמובן, חוללתם שינוי עצום בתחום הזה, ועל כך מגיעים לכם כל הכבוד וההערצה. אבל, אנא, אל תרפו, עוררו עוד ועוד. יש לכם כלים נכונים, גישה נכונה, הסברה מעולה ובעיקר סיעתא דשמיא.

אני פועל רבות בכל המקומות שבהם אני מתפלל. לצערי, מתוך כאב אני מדבר לפעמים בחריפות. אשתף אתכם ברמז שחשבתי עליו לאחרונה:

כתוב בתהילים פרק מ"ט פסוק ו': "למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני". "למה אירא בימי רע?" "עון עקבי יסובני". 'עקבי' - בגימטרייה 182, פעמיים אמן. העוון של עניית אמן שמסובבת אותנו כל היום, בתפילה, בבית ובעבודה, ואנחנו מתעלמים ממנה.

י"שר כוחכם,
מ.ק.
בני ברק

ניתן לשלוח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתובת מייל: 9139191@gmail.com

המהרש"א ה' בסליו שצ"ב

רבי שמואל אליעזר בן רבי יהודה הלוי כונה בשם 'רבי שמואל אידל'ס' על שם חותנתו מרת איידל, שהחזיקה אותו ואת הישיבה שהקים בעיר פוזנא ואפשרה לו ללמוד ולהרביץ תורה. לאחר פטירתה שימש ברבנות בערים שונות, עד שנקרא לכהן כרב וראש ישיבה באוסטראה שבאוקראינה, שם נפטר ושם מנוחתו כבוד.

המהרש"א חיבר שני חיבורים על הש"ס: 'חידושי הלכות' המבאר את החלק ההלכתי בתלמוד בבלי 'חידושי אגדות' המפרש את האגדות שבתלמוד. חיבורים אלו שולבו זה לצד זה לפי סדר דפי הגמרא.

מפתח לכל השערים

אף על פי שלכל אחד יש מדור בגן עדן לפי מעשיו, בפני המקפיד על עניית אמן, נפתחים שערי המדורים כולם. כפי שאמרו חכמים (שבת קיט ב): "כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן" ('חידושי אגדות' שבת קיט ב).

מפתח של פרנסה

הברכות ובמיוחד ההקפדה על עניית אמן, משתיקים את המקטרגים המבקשים למנוע מן האדם להתפרנס בכבוד ובהרחבה. לפיכך תיקנו חכמים לברך ולענות אמן על כל דבר מאכל שמכניס אדם לפיו ('חידושי אגדות' נזיר סו ב).

ר"ת	יציאה	כניסה
18:02	17:23	16:11
17:59	17:25	16:25
17:58	17:23	16:17
18:03	17:25	16:32

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

בס"ד בר"ה

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

פרשת תולדות • ב' כסליו תשפ"ב • גליון 745

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

ממש. אם ה' ציונה, זה אומר שזה בכוחנו ובאפשרותנו.

פשוט נקבל על עצמנו חצי שעה של תפילה בכל יום על עם ישראל ונתפלל לה' יתברך: "תן לי לאהוב אתה אתה מבקש ממך לשנות את הטבע שלך, אתה מבקש להפוך את אהבת ישראל לטבע הפנימי שלך, למהות שלך, לחלק בלתי נפרד ממך באופן בלתי הפיך, כמו הילדים שלך ממש, שהאהבה לעם ישראל תזרום לך בעורקים, שלא תהיה לך בכלל בחירה האם לשנוא יהודי או לא, זה יהיה פשוט בלתי אפשרי."

מתפללים וזוכים

זאת ורק זאת אהבת ישראל אמיתית. תתפללו על זה שתזכו לזה, שכל עם ישראל יזכו לזה. אם אתם מאמינים בכוח התפילה, אתה בוודאי מאמינים שאפשר לשנות את כל הטבעים ולזכות לכל מדרגה ולכל מעלה.

ככוח התפילה אפשר להפסיק לאהוב דברים שנפשו של אדם מתאוה אליהם ומחמתן כמו גזל ועריות, כי התורה מצווה אותנו לא להתאוות. איך עושים את זה? מתפללים וזוכים. ואפשר באותה מידה לזכות לאהוב באמת, מעומק הלב, כמו שאתה אוהב את הילדים שלך. ואיך זוכים לזה? פשוט מאוד, מתפללים וזוכים.

אבל לא סתם מתפללים, אלא עושים עבודה רצינית, עבודת הרצון כמו שכתבתי בספרי "אור חדש". חצי שעה בכל יום של תפילה על עם ישראל. בעמידה, בכוחות, במסירות נפש. מה תגיד? מאיפה יש לי זמן, אין לי כוחות, זה לא מספיק חשוב לי - על זה בדיוק אתה אמור לצעוק לה'. איך זה יכול להיות שזה לא חשוב לך? זאת מצווה! זה חיוב!

אם לא היית יכול לשמור שבת חלילה - אתה היית מוותר כל כך בקלות? האם לא היית הופך עולמות בשביל כשרות שבת תפילין וטהרת משפחה? אז במה שונה אהבת ישראל? האם היית ישן בשקט? אז איך אתה יכול להישאר אדיש למצב הזה שאתה לא אוהב המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

כולם היו בני

מה זו אהבה

שאלתם את עצמכם פעם מדוע "פרו ורבו" היא המצווה הראשונה בתורה? מדוע כל כך חשוב לבוא שנהיה הורים לילדים? מדוע ההורות אצל החיות קצרה מאוד ואילו אצל האדם היא נמשכת כמעט כל החיים?

התשובה היא שבוא עולם ברא את המושג הורות כדי שבני מה היא אהבה. את האהבה האמיתית פוגשים בהורות. אתה רואה את הילד שלך ואתה יודע שאתה תעשה הכול בשבילו. הוא צוחק, אתה עף באוויר; הוא בוכה, אתה נשבר לרסיסים. מה עותן לך את הכוח לסבול את כל הצער הכרוך בגידול הילדים? רק האהבה האינסופית שיש לך אליהם!

אתה רואה את האהבה הזאת? עכשיו תבין: זאת אהבה! ככה אתה צריך לאהוב את ה'. ככה אתה צריך להאמין שה' אוהב אותך. וככה אתה צריך לאהוב כל יהודי. כל יהודי ויהודי ללא יוצא סן הכלל.

איך אוהבים?

אלא מה, האהבה שלך לילדים היא אהבה טבעית. זה זורם לך בדם. זה הטבע האנושי. אין בזה בחירה. אבל קיום מצוות זה רק מתוך בחירה. כאשר ה' מצווה אותך לאהוב כל יהודי, אתה צריך לאהוב כל יהודי למרות שזה לא הדבר הכי טבעי עבורך. עכשיו נראה אותך בוחר לאהוב כל יהודי, נראה אותך אוהב מתוך בחירה ועבודה.

אבל כאן נשאלת השאלה: איך בוחרים לאהוב? אהבה זה רגש, וכי אני שולט ברגש שלי? את הילדים שלי אני אוהב; אנשים אחרים אני משתדל לא לשנוא, אבל איך אתה יכול לצוות עלי לאהוב בני אדם אם אני לא מרגיש כלום כלפיהם?

רבי נחמן מלמד אותנו איך זוכים לאהבה. רבי נחמן

תוצאות בשטח

ורבינו, שהיה בעל תפילה, היה מתפלל כמו שצריך, ולכן הוא גם זכה לך וראה תוצאות לתפילות כמו שהוא מעיד על עצמו: "עכשיו, כשאחד מספר לי צערו, אני מרגיש בעצמי הצער יותר ממנו. ומשך נוטפים ממני הדמיון מגודל הצער שאני מרגיש יותר ממנו. כי הוא יכול לחשוב מחשבות אחרות ולשכוח הצער, אבל אני מרגיש אותו מאוד." והדבר הזה נעשה כל כך מהותי וטבעי לרבינו, עד שהוא לא היה יכול להבין איך אפשר לשמוע צער של יהודי אחר ולא להרגיש את הצער כמו החולה בעצמו ממש.

לכאורה אלה דברים שקשה לנו מאוד לתפוס אותך בשכל. האם זה הגיוני בכלל לשאוף וכל שכן להגיע למדרגה כזאת? אבל זה ברור שכן. זו לא שאלה. זו מצווה מהתורה. אנחנו מצויים לאהוב כל יהודי כמונו

"בְּרָכוּ הַשֵּׁם מְלֹאכְיוֹ גְבֻרֵי כַח עֹשֵׂי דְבָרוֹ"

במה הכתוב מדבר?

אמר רבי יצחק בשומרי שביעית (ויקרא רבא א', א')

המתנה = שלימות!

דרכו של אדם הוא לחפש אחר השלמות ורוצה להיות מושלם מיד, מבלי להמתין ולכסוף ולהתפלל על כל מעלה ודבר בעבודת ה'.

ולכאורה יש ליתן את הדעת מה רע ברצון עד זה שהאדם רוצה להיות צדיק או בן תורה או לשבור איזה מידה קשה הרי זה רצון טוב, והנה כתב שלמה המלך ע"ה (משלי ד) "אַיֶרֶח צִדִיקִים קָאוֹר נֶגְה הוֹלֵךְ אַאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם" ומסביר רבינו (ליקו"ם א) שדרך הצדיקים היא כמו השמש שלא זורחת בבת אחת, אלא מעט ועוד מעט עד שמגיעה באמצע היום לשיאה, וזה דרכו של בן ישראל ללכת מדרגה לדרגה ומתפילה לעוד תפילה עד שיגיע לשלמות אליה כִּפְסָף, ואין הוא מקבלו בבת אחת. וכיצד יש ליישב את הרצון העז של האדם להיות מושלם בעבודת ה' עם דברי רבינו הנ"ל?

והתשובה לכך היא, כי הנה רבינו מבאר (ליקו"ם א') שאם יגיע האדם לשלמות בבת אחת אזי יהיה חסר לו את ההכרה מפי הוא קיבל את זאת המעלה, ולפעמים גם יכול ליפול מהמעלה אליה הגיע, מחמת שאין לו כלי מספיק לקבלת השפע, וכאשר האדם מבקש בתפילתו שהקב"ה יתן לו כפי מה שהשי"ת מבין שזה הדבר טוב לו, אז ממילא מן השמים יכוונו אותו למניין התפילות המספיקות לו שהם יהיו לו כלי יציב לקבלת השפע ושחלילה לא יפול ע"ז לגאווה, או לחילופין לשבירה שהרי בלי כלי אין לשפע היכן להיאחז.

נמצא שהשלמות תלויה בכוחה של התפילה וההמתנה וההתבטלות לרצון הבורא שהיא הבסיס לקבלת השפע מבלי להינזק חלילה "בבחינת פושעים יכשלו בהם".

וגיתן להביא לזה בס"ד ראייה מפורשת ממעשה הפרשה יעקב ועשו.

עשו נקרא עשוי שלם יש בו הכל נולד עם כל המעלות אין לו שום דבר שהוא צריך לעבוד עליו בכדי לזכות לו שהרי הוא כבר מושלם, לעומת זאת יעקב נראה חסר סיכוי מול עשו לא מוצלח כמוהו הוא נקרא הקטן, עשו מנצח אותו ויוצא ראשון, וכל מי שרואה את מהלך הדברים בטוח שעשו יגדל לצדיק מושלם מאין כמוהו. אבל האמת שהתורה מגלה לנו שהשלמות של עשו הייתה בעוכרו והיא שגרמה לו להפסד שהרי עשו ביזה את הבכורה בטענה שהוא שלם גם בלי הבכורה, וכך הוא הלך כל הזמן עם הרגשה של שלמות, ואפי' להודות על לה' על זה הוא לא מודה, שהרי הכול טוב לו ואין לו צורך להיות קשור בתפלה לה'.

לאחר שיעקב קבל את הברכות מיצחק מבין עשו שהוא הפסיד שהרי הדין נותן שיעקב יטול את הברכות ולא הוא, שהרי הוא יותר זולזל בבכורה שמכר אותה בעד נזיד עדישים, אבל כעת הוא מתבונן ומבין שטעה והשלמות הביאה אותו לידי חיסרון, ורצה להשתנות, אבל קשה לו שהרי הוא כבר הורגל שהוא מקבל הכול מיד. אך לעומת זאת יעקב אבינו ע"ה מסתין ומבין שאת השלמות קונים רק על ידי תפילה ומדרגה לדרגה הוא הגיע לשלמות זכה בבכורה זכה בברכה זכה לתפילה

היו חסידיו בְּרִסְלָב מְשֻׁבָּחִים וְהַלְלִים בְּגִדְלֵי סַעֲלֵת קִימַת חֲצוֹת לַיְלָה וְעֵסֶק הַתּוֹרָה בו, וְאָמְרוּ שֶׁרַבְּנֵי בְּאֶמְרוּ 'חֲצוֹת סִסְגָל כְּמוֹ פְּדִיּוֹן' (ליקו"ם ח"א סימן קמט), הָרִי שֶׁגָּלָה לָנוּ רַבְּנֵי שֶׁסַעֲלֵת אֵלּוּ הַשְּׁתֵי שְׁעוֹת חֲשׁוּבִים הֵם כְּמַעֲלֵת יוֹם הַכְּפֻזִּים שֶׁהָאָה יוֹם אַחַת בְּשָׁנָה, וְאֵז הָאָה יוֹם פְּדִיּוֹן פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ הַגְּדוֹל וְאֵם נֶשְׁכָּל וְנִבְיָן לְקִיּוֹם כְּרִיאָי וְכִנְאוֹן נִזְכָּה לְפִדְיוֹן כִּיּוֹם הַפְּדִיּוֹן הַגְּדוֹל מִדֵּי לַיְלָה בְּלַיְלָה. (שי"ש"ק ו - ערה)

אָמַר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק בְּנֵדְרֵי לְ אַחַר שֶׁאָמַר רַבְּנֵי ל'ל מִצְוָה גְּדוֹלָה לְהִיֹּת בְּשִׁמְחָה, (ליקו"ם ח"ב סימן כד) הָרִי שֶׁאֵין אֵנִי צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ סֶבֶה לְשִׁמְחָה, אֶלְאִי הַסֶּבֶה הַגְּדוֹלָה הִיא זֹאת עֲצֻמָּה שֶׁאֵנִי רוֹצִים לְשַׁמֵּעַ בְּקוֹלוֹ לְהִיֹּת בְּשִׁמְחָה, וְאֵף כְּשֶׁאֵנִי רוֹצִים עֲצֻמָּה לְשִׁפְלִים וְנִבְזִים, אֵין זֹאת סֶבֶה לְמַעַל עֲצֻמָּה מִלְשַׁמֵּעַ וְלַצִּיָּת דְּבָרוֹ שֶׁאָמַר עַל הַשְּׁמִיחָה, וְהִיא הִיא הַסֶּבֶה הַגְּדוֹלָה לְהִבְיֹא אוֹתָנִי לְשִׁמְחָה הַשְּׁלֵמָה הַעוֹלָה עַל כָּל הַסְּבוֹת הַפּוֹנְאוֹת. (שם ו - רפו)

לתורה שנאמר "ועקב איש תם", תם לשון שלימות. וכמו שנאמר ויבוא יעקב שלם. העולה מתוך הדברים שהאדם צריך ללכת הרבה עם תפלה והמתנה כי רק זו היא הדרך הנכונה בעבודת ה' ולא כמו עשו שהיה שלם ולבסוף נמצא חסר.

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: *3030

ברכת שהחיינו על פירות חדשים

ראה אות ב' וזור לציון (חלק ב' פרק י"ד אות מ"ו בהערות).

בירך שהחיינו על תפוח פינק ליידי האם יכול לברך על תפוח אנה שהחיינו?

אף שההלכה פסוקה היא שמי שאם יש פרי אחד בשני סוגים כמו ענבים ירוקים וענבים אדומים ויברך על מין אחד אינו יכול לברך על המין השני, חזון עובדיה (ברכות ע"ו תמ"ז) אור לציון (חלק ב' פרק י"ד אות מ"ו). מכל מקום מי שבירך על תפוח גרנד יכול לברך על תפוח אנה שהחיינו והטעם כתב בשו"ת "מעין אומר" (חלק א' ע"מ שצ"ג) בשם מרן הרב עובדיה שמכיון שתפוח ענה ותפוח פינק ליידי גדלים בזמנים שונים וגם טעמיהם שונים לכן יש לברך עליהם ברכת שהחיינו, ועל שאר מיני תפוחים שנמצאים כל השנה אין לברך שהחיינו כלל, כי הם נמצאים בשוק כל השנה. אבל לגבי ענבים ודומיהם, כל דבר שהוא מין אחד אין לברך עליו שהחיינו כפי שכתבתי.

אדם שלא אכל תפוזים וכעת רוצה לשתות מיץ שסחטו מתפוזים, האם יברך שהחיינו?

השוטה מיץ טבעי שנשחט מפרי חדש אינו מברך עליו שהחיינו. הלכה ברורה (סימן רכ"ה אות ל"ט).

האם ניתן לברך שהחיינו על פירות הדר כגון תפוזים, קלמנטינות וכדומה, או שאין לברך עליהם שהחיינו מכיון שהם פירות מורכבים?

יש אומרים שאין לברך על פירות הדר ברכת שהחיינו מכיון שתחילת עשיית פירות אלו היתה על ידי הרכבה. בן איש חי (פרשת ראה אות יא) ושו"ת מנחת יצחק (חלק ג' סימן כ"ה). אמנם מרן הרב עובדיה פוסק שמכיון שההרכבה נעשתה כבר בעצים הראשונים וכעת העצים הם הדור השני והשלישי של ההרכבה, אין בהם שום איסור ומברכים על פירותיהם שהחיינו. יביע אומר (חלק ה' אורח חיים סי' י"ט) אור לציון (חלק ב' פי"ד אות מ"ה).

אם בירכתי על תפוזים ברכת שהחיינו, האם אני יכול לברך על הקלמנטינה או אשכולית וכדומה, או שיכול לברך שהחיינו רק פעם אחת על כל פירות הדר?

יכול לברך על כל מין ומין, אף שדומים זה לזה במראם החיצוני, מכיון שיש שינוי בשם, במראה, ובטעם, יכול לברך על כל אחד בפני עצמו. הליכות עולם (חלק ב' פרשת

אם שתה מיץ טבעי מפרי חדש ולא בירך שהחיינו, וכעת רוצה לאכול מהפרי החדש האם יכול לברך שהחיינו?

אף על פי שאין מברכים על מיץ טבעי ברכת שהחיינו, מכל מקום אם הקדים ושתה מיץ לפני שאכל את הפרי, אינו יכול לברך שהחיינו, מכמה טעמים. הלכה ברורה שם.

אשתי עשתה ריבת אתרוגים, האם נברך עליה ברכת שהחיינו?

אם אוכל אתרוג (מהיכול החדש) לפני חג סוכות יברך שהחיינו. בן איש חי (פרשת ראה אות י"א) וחזון עובדיה (ברכות עמוד קל"ב בהערות). אבל בריבות שעושים בימים אלו לאחר הסוכות שהגברים בירכו שהחיינו על האתרוג למצוות נטילת לולב, אין לברך שוב שהחיינו בשעת אכילה. שם (עמוד קל"א). ונשים שלא בירכו על האתרוג בשעת המצווה יכולות לברך ברכת שהחיינו. (ע"פ חזון עובדיה הנ"ל שאם אוכל קודם סוכות יכול לברך שהחיינו)

מה מברכים על ריבת האתרוגים?

יש אומרים לברך על קליפות האתרוגים המרוקחים בדבש שהכל נהיה בדברו. בן איש חי (פרשת פנחס אות ד'). אמנם ההלכה יש לברך בורא פרי העץ. חזון עובדיה ברכות (עמוד ק"ל).

מי יירש את מקומו?

**בפאתי החדר ישב יהודי הדור-פנים
ולימד את בניו של בעל האכסניה
תורה. לפתע משך אחד
הפרנסים בשרוולי חליפתם
של חבריו...**

טרם פטירתו של רבה של קראקא, שהייתה עיר גדולה לאלוקים ומלאה בתלמידי חכמים מופלגים, פנה רב העיר לפרנסי הקהילה העצובים: "מדוע אתם בוכים? הפרנסים נענשו בראשם בצער, קשתה עליהם הפרידה מרובם האהוב,

אך יותר מזה הטרידה אותם בעיה גדולה: "מי ימלא את החלל שיתיר הרב בפטירתו? את מי נוכל למנות כרבה של קראקא אחרי שרבינו יסתלק?!" תמהו בפניו.

הרב שמע ונתן להם עצה. "אקשה בפניכם קושיה גדולה מאוד בהבנת אחת מסוגיות התלמוד, מי שידע לענות על התשובה נכונה, כפי שאסביר לכם, הוא זה שירש את מקומו". סיים הרב להכתיב להם את השאלה ותירוצה ונאסף אל עמיו.

לאחר תום חודש מפטירתו, החלו תלמידי חכמים שמונו על ידי הפרנסים בוחנים מועמדים שונים לרשת את כיסאו של רבם החשוב, אך ימים ושבתות נקפו ושום מועמד - תלמיד חכם ככל שיהיה - לא הצליח לענות על הקושיה שהותיר אחריו רבה של קראקא.

בלית ברירה יצאו פרנסי העיר למסע מפרך סביב הקהילות היהודיות במדינה, כדי לאתר מועמד בעל שיעור קומה שיהיה כרב העיר.

חודשים ארוכים נקפו, הפרנסים כמעט שהתייאשו משלחותם וחשבו להרים ידיים בייאוש. אך באחד הימים הופתעו לטובה.

היה זה עת שישבו באכסניה על אם הדרך, ביקשו להיטיב את ליבם בכוס חמין ומאפה קל, למען יאזרו כח להמשיך בדרכם. בפאתי החדר ישב יהודי הדור-פנים ולימד את בניו של בעל האכסניה תורה. לפתע משך אחד הפרנסים בשרוולי חליפתם של חבריו.

"הקשיבו", לחש בהתרגשות עזה, "ברגע זה ביאר המלמד לתלמידיו הצעירים את הקושיה החריפה שמסר לנו רבנו הקדוש, על מנת שנדע מי יהיה רבה של קראקא. הבה נראה האם יודע הוא ליישבה כיאות".

לאחר דקות האזנה ארוכות נותרו הפרנסים הלומי-רעם. יהודי זה שנראה כמלמד תינוקות פשוט התגלה כגאון

שבגאונים בדרך לימודו קטנים קושיות הדור לא ידעו להשיב עליהן.

'אנו ניגשים אליו', החליטו הפרנסים, 'ומציעים לו את רבנות קראקא'.

כאן המקום לציין את שמו של המלמד המופלא - רבי שמואל יוסף (יום פטירתו, א בכסלו) - שאכן היה גאון וקדוש, אך בחר להסתתר בפונדק נידח תחת מעטה של "מלמד-תינוקות".

ניגשו הפרנסים בחיל ורעדה אל רבי שמואל יוסף והסבירו לו במילים בודדות את גודל המשימה שהוטלה על כתפיהם, ושנכונים הם למנותו כרבה של העיר הגדולה על דעת הקהל כולו. להפתעתם סירב רבי יוסף שמואל בנחרצות והודיע שאין סיכוי שהוא יכהן כרב העיר. רוצה הוא לשקוד על תלמודו בלי הפרעות.

במפח נפש עזבו הפרנסים את הפונדק לאחר שהתייאשו, והחליטו ששבים הם לקראקא. לאחר יום תמים של נסיעה, שמעו הפרנסים זעקות נרגשות מאחוריהם. בעל הפונדק דלק אחריהם עם סוס אביר ומשובח:

"מיד בצאתכם מן הפונדק חלה המלמד בחולי אנוש, משעה לשעה הורע מצבו והוא הגיע לכלל גסיסה. עד שלחש באוזני שכנראה מן השמים לא מאפשרים לו עוד להסתתר, ומוכרח הוא לקבל על עצמו את הצעת הרבנות. הוא שלחני לומר לכם שתשובו חזרה, לאחר שיבריא - יצטרף אליכם למעמד ההכתרה".

לימים נודע רבי שמואל יוסף בכל תפוצות ישראל, בהגהותיו המחכימות על התלמוד שנקראו בשם "גיליוני השי"ס".

את עם ישראל? וכל שכן אם עדיין יש לך קנאה שגאה תחרות ולשון הרע. על זה אין בכלל מה לדבר.

אז מה עושים? מקבלים על עצמנו להקדיש חצי שעה ביום לתפילה על עם ישראל. התפילה היומית של רבים מעם ישראל תהפוך ותשנה לטובה כקודם כול את המתפללים עצמם ואחר כך את כל עם ישראל כי התפילות האלה בוודאי מתקבלות.

אז אתה שואל, מאיפה לוקחים זמן? אם אתה לא מקיים את רצון ה' מסך ואת חובתך בעולמך, אז תבטל הכול ותעזוב הכול ותלך לצעוק לה' יומם ולילה שתזכה לקיים את המצווה הפשוטה הזאת שהיא כלל גדול בתורה כי היא כוללת את כל התורה וכל התורה היא רק הפירוש שלה, והיא המהות של התורה והמדרגה של האדם. תבינו טוב שחצי שעה ביום זה המינימום שבמינימום הנחה של סוף עונה. לפחות נתחיל בזה, ובעזרת ה' נזכה להפוך את אהבת ישראל לחלק בלתי נפרד מהחיים ומהפנימיות שלנו.

פסגת השאיפות

פרשת השבוע שלנו היא פרשת "תולדות" כי היא פותחת במילים "אלה תולדות יצחק". תולדות זה מלשון ילדים. גם פרשת נח מתחילה במילים "אלה תולדות נח", ורש"י שם מביא שיעקר תולדותיהם של צדיקים תורה ומעשים טובים. ולכאורה יש לשאול מה הקשר? התורה והמצוות והמעשים הטובים הם דבר חשוב מאוד והם עיקר החיים של הצדיק, אבל למה הן נקראים הילדים שלו? מה הקשר בין זה לבין ילדים?

אלא שזה בדיוק הרעיון. אצל כל אדם הילדים זה עיקר חייו. כל החיים סובבים סביב הילדים והדאגה לגידולם לרווחתם ולהצלחתם. אין דבר שנוגע וכואב לאבא ואימא כמו חיסרון אצל הילדים, ואין דבר משמח כמו הצלחת הילדים. אין אדם מקנא בבנו. זה דבר טבעי במהות האדם.

הצדיק וכל יהודי שרוצה להיות כרצון ה' באמת - אצלו המהות שלו, והשמחה שלו, והחיות שלו וכל החיים שלו הכול סובב סביב תורה ומעשים טובים. הצער הגדול ביותר שלו הוא חיסרון בתורה ובמעשים טובים. והשאיפה שלנו היא שנגיש את התורה והמצוות כמו את עצמנו ובשרנו, כמו את הילדים שלנו.

ובפרט מצוות אהבת ישראל, שנזכה שהיא תהפך להיות מרכז חייו והמהות והטבע שלנו, כי אהבת ישראל אמיתית היא רק אהבה שאתה אוהב כל יהודי באמת, בעומק הלב והגפש מתוך בחירה מלאה, כמו שאתה אוהב את הילדים שלך אהבה שלימה וטבעית בלי בחירה ולא שייך שתשנא אותם או שתקנא בהם או שתזיק להם. זה השיא של זיכור החומר וטבע האדם והשיא של קרבת האלוקים שאליה צריכים לשאוף ולהגיע בעזרת ה'.

בברכת שבת שלום ומבורך

"תן לי את הכוחות"

התבודדות ומעלת התפילה הספר של הרב שלום ארוש
052-2240696

שמחה, חיים ללא פחד וללא מורא משום דבר חיצוני - צריך שתהיה לו בכל יום שעה שבה הוא יעשה חשבון נפש, ויעשה תשובה, וידבר עם ה', ויספר לפניו את כל ליבו, וכל דבר שרואה שפגם, יבקש מה' סליחה ומחילה, ויאמר: "ריבונו של עולם! תמחל לי, כך וכך חטאתי לפניך, אני מבקש ממך סליחה, אני מבקש ממך מחילה, בבקשה תכפר לי, הקדוש ברוך הוא, אל תכעס עלי, ריבונו של עולם, תעשה עמי חסד ותאריך אתי אף, אני מתחרט על זה. וכן יאמר: ריבונו של עולם, תעזור לי לעשות חשבון נכון - מה הרווחתי מהעוון? הלא העוון בעצמו הוא עונש, עונש נורא שמרחיק אותי ממך.

אבל מה אעשה, ריבונו של עולם, שהתגבר עלי היצר הרע? ועכשיו אני בא לפניך, ומתוודה לפניך, ומבקש ממך סליחה. אטא ממך, קרב אותי, אני מתחרט חרטה גמורה, עזור לי שלאבא לא אחטא. תן לי את הכוחות להתגבר על היצרים שלי. תן לי את הרצונות להיות כרצונך. תן לי את הכיסופים לדברים שבקדושה. תן לי את הקדושה. תן לי את העצות איך להתגבר על היצרים שלי. תן לי את העצות איך לא אחטא לפניך יותר, איך לא אעשה עוד פעם עוונות כאלה, תמחל לי, תאריך אתי אף, תקרב אותי אליך.

כל מי שיש לו נקודת אמת, יודה על האמת, שבכל יום הוא חוטא חטאים גדולים: בכל יום הוא עובר על עשרת הדיברות, כגון: "לא תחמוד אשת רעך"; "לא תנאף"; "לא יהיה לך" וכו'. בכל יום הוא נכשל בעוונות חמורים, כגון: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם"; בכל יום הוא נכשל בלשון הרע ששקול כנגד שלוש עבירות החמורות שבתורה, שהן: גילוי עריות, שפיכות דמים ועבודה זרה; בכל יום הוא נכשל בשקרים ובחטופה. והוא חי בעצבות, שזה עוון חמור. והוא לא מתפלל בכונה, ולא מברך בכונה וכו'.

כללו של דבר:

כל אדם עושה בכל יום הרבה עבירות, וכשהוא לא בא לבקש מה' סליחה פירושו שהוא לא מפחד מה'. כי אם היה מפחד שה' יעניש אותו, היה בא לבקש מה' סליחה. ואם היה זוכה ליראת שמים בדרגה גבוהה יותר, היה בא לבקש סליחה, רק משום שהוא אינו רוצה לצער את ה', ולא מתוך פחד, שזה נקרא יראת הרוממות, וכך היה בא בכל יום ועושה שעה התבודדות וחשבון נפש, מתוך אהבת ה', שזה נקרא שעושה תשובה מאהבה, ועל זה נאמר, שגם זדונות נעשים לו כדכיות.

אדם שרוצה להתחיל לחיות חיים של אמונה, של תשובה, של

הרה"ק רבי צבי הכהן מרמינוב זיע"א ר"ה כסליו (ל' חשוון)

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

קו האמונה
02-6444250

על אף שרוב צאצאיו נפטרו בחייו לא הרהר אחר מידותיו של השי"ת ותמיד היה מזמר ומרקד לפניו יתברך.

לאחר פטירת רבו שנת תקע"ה בחר לשבת בבית הרה"ק ר' נפתלי מרופשיץ, אך בימי היונו שם נפטרה עליו אשתו הראשונה והוכרח לחזור לרימנוב היות ובביתו נשארה ביתו היחידה, וה' לא עזב חסדו והזמין לו אשה אלמנה בת טובים בת הרה"צ ר' אלחנן מבלגרייא והיא היתה אשה גדולה במעט, וכאם רחמניה היתה לביתו היחידה לאחר נשואין שניים אלו חזר לחצר הקודש רופשיץ, י"ב שנים ספג מקדושת חצר הקודש רופשיץ שהלך לעולמו הרה"ק ר' נפתלי מרופשיץ זיע"א.

לאחמ"כ כשחזר לרימנוב נימנו וגמרו זקני וצדיקי החבורה שאין יותר טוב מלקבל את ר' צבי לרבם, וירוממוהו לשבת על כסא רבו ברימנוב, ואט אט כאשר ראו רבים כי נתן ה' את רוחו עליו וכאשר יאמר כן יקום, המה ראו כן תמהו והחלו להתקרב אצלו כל יראי ה' מסביב ויצא שמו במקומות הקרובים עי פועל ישועות בקרב הארץ.

בתחילת שנת תר"ז והוא בן ע' שנים, החורף העז שתקף אותו שנה נסיעותיו הארוכות בתקופה זו החלישוהו ונחלה מאד, בר"ח כסלו לאחר טבילת מקוה ותפילת ערבית אמר ויהי נעם, השכיב עצמו על מיטתו ופניו למעלה, העביר את ידו על פניו וזקנו וכך השיב את נשמתו בטהרה לבורא ויקברוהו ברימנוב סמוך ונראה לאהל רבו הק' ר' מנחם מנדל מרימנוב.

ספריו: רוב תורתו נכתבו ע"י תלמידיו א. מבשר טוב חלק א' תולדות רביה"ק חלק ב' חידושי תורת ב. בארת מים, והוא ספר שכולל טעמי המצוות.

צאצאיו: לרבינו היו י"ח בנים ובנות וכולם נעדרו ממנו ל"ע בחייו, ומי שנשא זה ביתו הנזכרת לעיל, ובנו הרב ר' יוסף הכהן זיע"א שמאוחר יותר סילא את מקום אביו ז"ל זיע"א.

הרה"ק מופת הדור איש אלוקים רבי צבי הירש הכהן מרימנוב בן הרה"ק ר' יהודה לייב כ"ץ זיע"א, נהיה יתום משני הוריו כשהיה בגיל 10 וגדל אצל בן דודו ר' דוד סטארנא, וגם אצל דודו לא ארך לו הזמן מכיוון שקשיי המחיה לא פסחו עליו, ולכן חשב ללמד את ר' צבי הירש אומנות, ויבחר למענו אומנות נקיה מחטא, ויתנהו אצל חייט אחד ירא שמיים ושם למד את אומנות החייטות עד שנהיה לחייט מומחה. ובגיל 15 חשב בעצמו, וכי מה יצא לי מזה שאהיה מוצלח במלאכתי, האם לכך באתי לזה העולם, להתעסק בחייטות, ומתוך מחשבה זו נסע לצדיק ר' אברהם משה מפשעוורסק זיע"א, ותערוג נפש העלם צבי כאייל תערוג על אפיקי מיים לראות פני הצדיק, ויחבל תחבולות במה יזכה נער כמוהו לחזות בזיו פניו הקדושות של הצדיק, כי לא הניחו לשום אדם להיכנס אל הקודש פנימה, מחמת דוחק הציבור, ומתוך המייתו ותשוקתו לחזות בזיו פני הצדיק שמע כי הצדיק הולך לבית הטבילה, ובצאתו מבית הטבילה, יכולין לחזות בזיו פניו, וילך הנער צבי ויתחבא תחת אחד הספסלים בבית הטבילה, וכשראה את פני הרב נפל עליו אימה וחרדה, וכל גופו נעשה חידודין חידודין, ותכף כשיצא הצדיק מבור הטבילה פשט הנער את כותנתו, וטבל עצמו במיים שטבל בהם הצדיק, ומיד כצאתו את צלחה עליו רוח ה' ונהפך לאיש אשר האש קודש נשקה בקרבנו.

ומני אז נסע לעיר רימנוב, כדי להדבק בקדוש ישראל ר' מנחם מנדל מרימנוב זיע"א, אך בכדי ללמוד מקרוב ממעשיו, בתחילה סייע למשמש בקודש אך מני אז שאחד הפעמים גם הציע את מיטת הרב, חש ר' הרב בקדושה המיוחדת שאופפת את מיטתו ומאד מיהו למשמשו, וכאן חש שהשיג את מבוקשו.

בהיותו בן כ' שנים נשתדך עם ביתו של ר' חיים גרייצער שנודע כצדיק במעשיו, לאחר נישואיו בכדי להוריד מעליו טרדת הפרנסה הפקידו ביזו את כל עסקי בדק חצר הקודש,

"קול קול יצקא ופוזיוס יציו זליו"

הכח של עמ"י נמצא - בקול התורה והתפילה!
בא נקרא יחד בקול:

אני אוהב כל יהודי

לרכישת ריחן לרכב ומוצרים נוספים:
050-9931931

כר האור יכבוש

כל חושך

ראיון ייחודי עם תלמידי הרב שלום ארוש שליט"א | הפעם: הרב חיים סופר

ובתוך כל זה איך נכנס הרב ארוש לתמונה?

יום אחד עוד שהייתי קצת דתי הייתי כבר 6 שנים בעולם המשחק. בא אלי איזה חבר ואמר לי בוא לשיעור של הרב שלום ארוש. ואני לא הייתי בכיוון אבל זרמתי איתו וככה השיעור חיזק אותי מאוד והרגשתי את הרב בנשמה שלי. התחברתי לדמות ולמילים. ומאז התחלתי לשמוע שיעורים שלו הרבה. הייתי מתקשר לחבר הזה ושואל: מתי יש עוד שיעור? וככה התחלתי ללכת כל יום רביעי לשיעור הקבוע שהיה עד לפני הקורונה. עד ששיעור אחד שאלתי את הרב: איך מקבלים אמונה? הרב ענה לי תיצמד אלי. ואני ככה בפשטות ותמימות התחלתי להתקרב אליו יותר ויותר. הרב חיזק אותי בהכל, כל מה שהייתי צריך חיזוק. בהמשך קיבלתי על עצמי לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום ואז שעה התבודדות, וכך הוספתי בקודש כל מה שיכלתי. היום אני הולך חזק עם החצי שעה על עם ישראל. מה שהרב אומר: "אהבת ישראל במסירות נפש". אני מרגיש שזה כמו מקווה של אהבת ישראל ככה אני מרגיש. אם לפני חצי שעה הזו אני מרגיש עם דינים על אחרי חצי שעה אני מרגיש משהו אחר לגמרי. ובאמת הרב חיזק ומחזק אותי עדיין. כיום אני מרגיש בעולם אחר, כמו תינוק שנולד מחדש.

אבא שבשמים דאג לקרב אותך, איך אתה פועל לקרב עוד רחוקים?

יש לי קבוצות (וואטסאפ) עם 600 משתתפים שלשם אני שולח חיזוקים מהרב כל יום. ופעם בשבוע אני הולך לשיעורים של רבנים ופוחת שם שולחן עם סוכריות ועם הספרים של רבי נחמן מברסלב זיע"א ושל הרב ארוש שליט"א. וככה אני מפיץ את הספרים, ומשתדל בדרך הזו לקרב עוד אחים לאבא בשמים. פתחנו גם ארגון בשם "חידיו" של שיעורים של כל מיני רבנים פעם בחודש ועכשיו עם כל העניין של "אהבת ישראל במסירות נפש" - חצי שעה תפילה על עם"י שהרב מפרסם אז אנחנו מפרסמים ומפיצים את זה ורושמים שמות של אנשים שמקבלים על עצמם.

מסר לעמ"י

הרב ארוש מעביר את דרכו של רבנו הקדוש בשפה קלה ובהירה הוא ממש הציל אותי. בלעדיו לא ידעתי בכלל מה זה לקרוא ספר. בשבילי לסיים ספר בגן האמונה, בגן השלום זה ניסים. אמנם יש לי עוד הרבה לתקן, אבל בלי השיעורים והחיזוקים של הרב איפה הייתי היום ה' ירחם. ולכן היום כל אחד חייב להפיץ כמה שיותר ולזכות את הרבים בכל דרך אפשרית. גם אם זה דבר תורה לחברים ולמשפחה כל אחד מה שיכול כמה שיותר. והכי חשוב זה לדבר על "אהבת ישראל" עם אנשים לחזק ולהתחזק איתם שאת זה הרב שלום ארוש שליט"א אמר שמאז שנברא העולם לא היה דבר כזה ולכן תמיד אנחנו צריכים ללכת ולהתקדם לאט לאט ובשמחה כמו שהרב מלמד אותנו! ויהיה רצון שיהיה לכל עם ישראל גאולה שלמה ואהבת ישראל בשלמות!! אכ"ר

חיים סופר בן 29 נשוי אב לילדה. משפחתו מיוחסת עד לחתם סופר. חיים עשה תפנית בחייו והשתנה משחקן בסרטים לחסיד ברסלב. אחד מהתלמידים החשובים של הרב שלום ארוש והיום מזכה הרבים בדרך שלו.

"מאשפות ירים אביון" - שתף אותנו ברקע ממנו הגעת

גדלתי בשכונת קטמון בירושלים. הייתי אומר שכונה קצת בעייתית בתקופתי. נולדתי לבית עם אבא הלום קרב שאת ההשלכות הרגשנו בבית. בעקבות כך קצת היה לי קשיים ולכן הייתי הרבה בורח מהבית. הייתי רחוק מיהדות לגמרי ועושה הרבה שטויות הגעתי למקומות לא נעימים, לצערי הרב בדוגמת אלימות וכו'... ומשם זה בקלות הדרדר לבעיות במשטרה ובבית ספר. במשך ילדותי העיפו אותי משלוש בתי ספר ובבית הספר האחרון הציעו לי ללמוד משחק בתיאטרון המרתף. זה תיאטרון של נוער בסיכון ושם, לצערי, התחברתי לכנופיות פשע. הייתי מסתובב עם חברה קלוקלת מהדיוטה התחתונה. אפשר לומר שאם היית שואל אותי מה חלום שלי? אז זה היה להיות ראש ארגון פשע, ירחם ה'. כל תקופת הבגרות שלי הייתי עובד, גם בשבת הי"ר. והשם היה מרמז לי כל מיני רמזים. אפילו פעם אחת היה לי סיפור שאיבדתי בעבודה משהו יקר ונאלצתי לשלם עליו וזה היה בדיוק הסכום שהרווחתי בשבת. זה היה כאילו השם מדבר איתי על זה ואומר לי אתה עובד בשבת אין לך בזה ברכה.

איפה מגיעה התפנית בחיך?

ככה כל החיים שלי היו מסובכים לגמרי. עד שהוא הגיע. המלאך הפרטי שלי, שנכנס לחיי הבחור שבזכותו התחלתי את השינוי. זה קרה בערב אחד אנחנו יושבים אני וחבר באיזה בר ביום הילולת רחל אמנו והבחור הזה הגיע ואומר לי אתה רוצה לבוא לקבר רחל היום זה הפטירה שלה. אמרתי לו: "אני?! מה הקשר? איזה קבר ואיזה רחל?" ה' ימחל לי על הזלזול באמא רחל. אבל הוא לא ויתר, שכנע אותנו עד שככה זרמנו אני וחבר איתו. בדרך הוא התחיל לחזק אותנו לבוא לשיעורי תורה ולאט לאט אמר לנו: "תתנו משהו להשם" וזיכה אותנו להיח 5 דקות תפילין כל יום עד שגרם לנו לשמור שבת. לצערי בסוף הבחור הזה נפטר מתאונת אופנוע עליו השלום. בטוחני שהזכויות האלו שהוא קרב אותנו עומדות לו לצח נצחים ומעלות את נשמתו גבוה למעלה בשמים.

בהמשך הדרך הצלחתי ממש בעולם הקולנוע והתיאטרון. שיחקתי בהמון סרטים גם בעולם זכיתי בכמה פרסים כשחקן משנה אבל ברוך השם עזבתי את הכל לאט לאט והתחלתי עם התשובה.

"הרב
חיזק
ומחזק
אותי עדיין.
כיום אני
מרגיש
בעולם
אחר, כמו
תינוק
שנולד
מחדש".

ועוד נקודה חשובה - יצחק עבד את ה' איך שה' רוצה שהוא יעבוד אותו, ה' לקח לך את הדבר הכי יקר לך שזה הבן שלך והפיל לך אותו למקומות מסוימים, תעבוד את ה' עכשיו במצב הזה, בלי להתייאש.

וכך היה גם עם רבי עקיבא שהוא מסמל את הבעל תשובה האמיתי ורואים שאחרי שעמל הורים 24000 תלמידים, ה' הרג את כולם במגיפה, למה - כי זה הדרך של הבעל תשובה, זה ההנהגה היום של ה' שכל דבר שיש לאדם על מה להתגאות, הוא שובר לו את הכל, ותתחיל מהתחלה, ה' אומר לאדם, נראה אותך עובד אותי עכשיו כך במצב הזה. רבי נחמן כותב בספר המידות - "אין משיח בא, עד שיכלה גאווה מן העולם". ורבי עקיבא הלך וחיפש ומצא 5 תלמידים, ומהם יש לנו את כל התורה עכשיו, הוא לא יתייאש.

כי ליצר הרע יש רווח רק מהיאוש והעצבות, ויותר מזה ליצר הרע אין רווח מהעבירה, הרווח היחידי שיש ליצר הרע זה העצבות אחרי העברה והיאוש, לכן שאתה שמח אחרי העברה אז אין מה שנקרא עבירה גוררת עבירה.

מתי יש עבירה גוררת עבירה רק שאדם עצוב ומיואש אחרי העבירה, אז היצר יכול להפיל אותו שוב, אבל אם אתה שמח, אתה יוצא מזה.

כי מצוות השמחה היא בפני עצמה, אדם בגלל שהוא עושה עברה הוא עדיין מניח תפילין, אז למה אתה עוזב את מצוות השמחה אחרי שאתה חטאת. תעשה תשובה אמיתית ותשאר בשמחה, כי המצווה הכי גדולה זה לעבוד את ה' בשמחה.

בברכת התורה

הרב שלום מזור

התורה מספרת באריכות על הנסיונות של אברהם, ושל יעקב, והנה בפרשה שלנו בקושי מספרת על יצחק, למה לו היה הכי קצת נסיונות?

התשובה היא - "ויאהב יצחק את עשיו", עשיו היה רשע, היה רוצח, הלך עם אשת איש, יצחק אהב אותו, וקיים את התכלית מה שהמשנה באבות אומרת - "אהוב את הבריות וקרבתם לתורה",

הילדים שלך הם גם בריות, אם אתה אוהב את הבן שלך למרות שהוא סג מכל וכל, ורחוק מכל היהדות, לא צריך לנסות אותך בכלום יותר, כי הגעת לתיקון ולתכלית של כל העולם הזה, אתה עושה את רצון ה' בשלמות.

כי זה הניסיון הכי קשה, כמו שחז"ל אמרו קשה תרבות רעה בביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג.

כי הילד הזה הוא השלמות שלך, רק עם הילד הזה אתה יכול להתקרב לה', הכל זה רחמים, וזה מה שכתוב בפרשה - "אלה תולדות...אברהם הוליד את יצחק", שלפי הסוד אברהם זה מידת החסד ויצחק זה מידת הגבורה, דין, כלומר שאין דין, הכל זה בא מהחסד. כל הקשיים והחסרונות והנסיונות שלך זה בא מחסד ה' מהרחמים, הכל טוב.

כמו שכתוב בליקוטי מוה"ר"ן תורה נד"- הקב"ה מצמצם אלקותו מאין סוף עד אין תכלית. עד נקודת המרכז של העולם הגשמי שעומד עליו ומזמין לו לכל אדם מחשבה דיבור ומעשה, לפי היום ולפי האדם ולפי המקום. ומלביש לו בזאת המחשבה דיבור ומעשה שמזמין לו רמזים כדי לקרבו לעבודתו".

אז המחשבות וההתנהגות של הילדים שלך, זה מה, הוא שולט עליהם שליטה מלאה.

חיזוקון
מתחזקים בשמירת שבת

ההכנות לשבת

יציע מפה יפה
על השולחן
למשך כל השבת.
ואף אם
בימי החול
מונחת מפה יפה,
יחליפה בשבת
למפה אחרת
נאה ומשובחת
יותר.
(בהלכה ובאגדה)

לקבלת מטרים מחזקים 052-6672221

אחד בשביל כולם! כולם בשביל אחד!

נולם חדורים לאותה מטרה
להרבות באהבת חינוס!

אהבת ישראל
במסירות נפש

איך עושים את זה?

התקשרו עכשיו לפרטים נוספים: 052-2240696

ילדון חידודון

כמה שבועות (מלשון שבועה) יש בפרשת השבוע ואילו הן?

תשובה פרשת לך לך: תרח מת בפסוק האחרון של הפרשה (בראשית י"א לב), וכשמסיימים לקרוא את פרשת השבוע בבית הכנסת, אומרים קדיש.

הזוכה: ח. וייס, בית שמש

al5308000@gmail.com | 02-5812252

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

המזמור שהציל את בני הבית

ירדה מהם.

הימים היו ימי חורף והמזגן בסלון פעל על חימום וחימם את חדרי הבית.

לפתע הבחין אבי בעשן העולה משקע המזגן וכי העשן בעוד רגעים אחדים הופך ללהבות העלולות להיתפס במפת השולחן הסמוכה לשקע.

מיד ניתק אבי את שקע המזגן והעשן הפסיק לצאת. אבי הודה לה' ופתח במזמור לתודה. בבוקר סיפר לנו אבי על החלום המוזר ועל מה שגילה בשקע המזגן ואף הראה לנו את הנס שעשה עימנו הקב"ה, צילמנו את השקע והקיר המפויח כעדות לכך שהמעשה אכן אמיתי.

לאחר שהתאוששנו סן ההתרחשות וההתרגשות שהייתה בבית, אימי סיפרה לנו כי לאחר שאמרתי לה על כוחו של המזמור קיבלה היא על עצמה בכל ערב לפני השינה לומר את המזמור לתודה המסוגל מאוד.

ראינו במוחש כיצד מזמור זה מציל חיים ובמיוחד את חייו שלנו.

אמרנו "מזמור לתודה" וניצלנו!

לכבוד העלון השבועי חוט של חסד מדור סיפורי תודה. שמי יהודה ואני מתגורר ברחובות.

באחד הימים לימד אותנו הרב שהפרק "מזמור לתודה" יכול להציל אנשים ממות לחיים.

בחזור הביתה סיפרתי לאימי את דברי הרב ואימי התפעלה מאוד מהדברים ואמרה יחד איתי "מזמור לתודה".

הגיע הלילה, ועלינו לישון, באמצע הלילה בסביבות השעה 02:00 אחרי חצות אבי התעורר מחלום מוזר שחלם, בחלום מורים לו לקום ולסגור את ברז המים בחדר האמבטיה משום שכל הבית מוצף מים. אבי קם לסגור את הברז אך ראה שהברז סגור לגמרי, ומפאת שההוראה בחלום הייתה מוחשית, אבי לא היה מסוגל לחזור לישון בניסיון להבין מדוע הורו לו בחלום את ההוראה לסגור את הברז. אבי הסתובב מעט בבית כדי למצוא אולי ברז אחר פתוח והחלום היה רמז לכך, אך לשווא. כל הברזים היו סגורים היטב ואף טיפת מים לא

זיכוי הרבים | כסליו

אין שום מצווה בתורה שתוכל להשתוות לזיכוי הרבים.
(א.ב. של החיים)

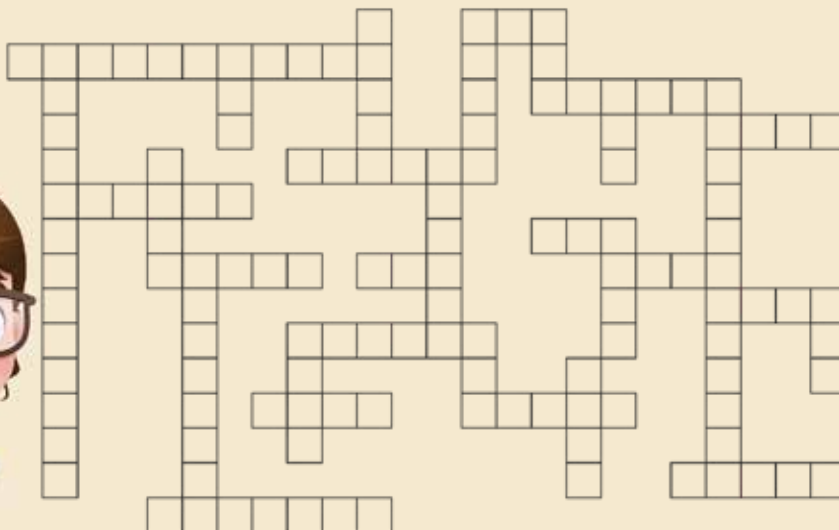
לקבלת מסרים מחוקים - 052-6672221

פתרונות יש לשלוח עד יום שני למייל: al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252 | יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

עשיונות

מסלול מילים

שבצו את המילים בתוך המסלול כך שישתלבו זה בזה

- רבקה / בתואל / יצחק בן אברהם / לאומים / אדמוני / עקב / איש ציד / איש תם / נזיר / מטעמים / האדום האדום הזה / צאן / בקר / בארות / עשו / צעקה / גדולה / חרנה / לבן הארמי / יעקב / אבי / ברכני / ותקהינה עיניו / ברכה / ידים / יין / בני / וימשהו / טל השמים / אדרת / שער

זוכה פרשת לך לך: ר.יפרת, אופקים

בדיחות הדעת

אחד היה מאחר בקביעות הבייתה והיה מגיע כל יום בשלוש בלילה. לאחר יוכוחים הבטיח הלה לאשתו כי לא ישוב לאיוולתו ומעתה יחזור מוקדם לא יאחר מהשעה 1.00 בלילה. עוד באותו הלילה שוב איחר מיודענו, והגיע בשלוש, אשתו מתעוררת ושואלת אותו: "מה השעה?" "עכשיו 1:00", משיב הבעל. איך שסיים לדבר, מצלצל השעון על הקיר ועושה: "קלינג, קלינג, קלינג". "בסדר בסדר", נזף הבעל בשעון, "הבנו ש-1:00 עכשיו, לא צריך לחזור על זה שלוש פעמים..."

העלון מוקדש לרכואת אלישבע בת שרה ולכל הברכות והישועות לילך בת תמר וילדיה

להקדשת העלון: 02-5308000

הכוחות להתפלל עליו, והיא גם נתנת לנו "נטרו" של הבעיה כי הרי ה' עשה את זה ואנו רק בבחינת "מטפל מהצד" ללא התערבות רגשית-זוהי עיקר העבודה של ההורים "לחנך באמונה מתוך נטרו רגשות אשם".

מכולם רואים נחת ורק הוא...

הורים יקרים! כאשר הילד חוזר הביתה עם מכתב שלילי מבית הספר, ציון נמוך במבחן, תעודה לא טובה וכדו- אנחנו מרגישים באיזו שהיא פינה בלב רגשות אשם, תסכול ובושה: "איך הוא יכול לעולל לנו כך, מדוע הוא חייב כל הזמן לעשות לנו בושות... מכולם רואים נחת ורק הוא..."

אב אחד אמר לי פעם בגילוי לב: "אחרי שקיבלתי מכתב התרעה לסילוק בני מבית הספר עקב בעיות משמעת חוזרים ונשנים, הרגשתי שאני רוצה לנקום בילד בגלל מה שהוא עושה לי". תחושות תסכול ונקם אלו, באיזה שהוא מקום הם די טבעיות וקשה לדרוש מההורים לא לקחת את כישלון הילד באופן אישי, אך עליו לדעת כי בודאי תחושות אלו, אינן תורמות לשיפור המצב מאומה, להיפך בדרך כלל הם רק מזיקות יותר, לכן עליו לעבוד בתחילה עם עצמו ורק אחר כך עם הילד, לימוד קבוע בספר בגן האמונה, עוזר ובגדול!!!

"אב אתה מסת את שלי, אני מסת את שלי!"

נאמר ברמב"ן:
"כל שמחה שהיא לפני ד', יש מצווה לשמוח בה גם עניים".
בחזן שכולם סביב מצוות שמחת חתן וכלה, יושבים אברכים ולומדים וחתמלים לשפע ברכה לחתן והכלה.

למחה מושלמת!

02-5308000

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל לייעוץ טלפוני ללא תשלום בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

נכשלתי, אני לא כישלון פרק א'

שאלה: מיישי שלנו בן העשר, הוא תלמיד בינוני.

בשונה משאר אחיו המצליחים בלימודים, מיישי אינו מצליח לגרד את ציון ה-70 במבחנים. אך לא רק ציוניו בינוניים, גם התנהגותו לא כ"כ משביעה רצון ומידי פעם הוא מקבל מכתבים שליליים מהמחנך וממנהל ביה"ס. ה"בינוניות" שלו ניכרת, הן בכיתה והן בבית. ועל אף כל המאמצים שלנו ולעזור לו, אנו רואים שהוא לא רוצה לקבל את העזרה שלנו ולעזור לעצמו להשתנות. קראנו במאמרים האחרונים של "משפחה אחת-ילדים שונים" על הבעיות במשפחת אתרוגי ואנו מוצאים עם המשפחה הזו הרבה "מכנה משותף". בסתר ליבנו, גם אנחנו שואלים את עצמנו "איך צמחה לנו "ערבה" על עץ האתרוגים?". אנו מבינים, שמוישי ילד מתקשה ומנסים לעזור לו להצליח, מתוך הבנה למצבו ומבלי לפגוע בו, אבל אנו לא מצליחים. השאלות הן: כיצד עלינו להתייחס למוישי, איך נוכל לפתור את הקשיים שלו, וכיצד נצליח להתמודד עד השינוי, עם "הכישלון" מבחינה אישית שלנו.

איך אתמודד עם כישלון הילד

תשובה: הורים יקרים, תשובה לשאלתכם, תיקח בע"ה מספר מאמרים. שמרו אותם כדי להבין את הרצף.

נתחיל עם ההרגשות שלכם, הבעיה שאתם מתארים עם מיישי, מועצמת בהחלט גם על רקע "ההצלחה" עם שאר הילדים. זה כבר נתון פתיחה שלילי, מאחר ו"ההשוואה" גורמת לכם לשים "תווית" של בעיה שכמעט ומבחינה רגשית אינה ניתנת לתיקון. ההשוואה המתבקשת, הוא נושא בפני עצמו. ועליכם לבצע עבודה מודרכת לפתרונו. בנוסף להתמודדות שלכם עם בעיית הלמידה ובעיות ההתנהגות של מיישי, קיימת גם בעיקר תחושת בושה, תסכול וכישלון אישי כתוצאה מההתנהגות של מיישי. הרגשת כישלון בודאי היא מצב לא נעים לא לילד ולא להורים, במיוחד כאשר אתם מנסים לעזור לו להתקדם ולא רואים את האור בקצה המנהרה. אתם אכן דומים מאוד למשפחת אתרוגי, משפחה המורכבת מילדים בעלי נטיות, רצונות, חשקים והתנהגויות שונות, כל ילד "מיוחד" בצורה שונה וכאילו כל אחד חי בעולם משל עצמו.

משפחת אתרוגי

באותם מאמרים, הרחבנו, שצריך לחנך את הנער "על פי דרכו" דהיינו- דרכו המיוחדת לו, לפי טבעו ותכונותיו כפי שה' יתברך עשה אותו, שהרי לא כל הילדים שווים ובמידה מסוימת לא כולם "אתרוג". בוודאי הורים שהתברכו בילדים מחוננים, שקטים ועדינים אינם מרגישים קושי או כישלון. אך הורים שקיבלו את הניסיון של ילד עם בעיות לימודיות או התנהגותיות, הגורם תחושת תסכול, בושה וכישלון בחינוכו- נמצאים במבחן גדול של אמונה. להורים אלו, מתגבות פה ושם מחשבות: "למה הילד מתנהג כך, איפה טעית?!" "למה ה' עושה לנו את זה" אך עלינו לדעת שאין כאן ח"ו פסיפוס והכל מושגח ומכוון מה' יתברך, וה' יתברך עושה הכל לטובה והוא רוצה מכם עבודה.

עבודה ושמה אמונה

העבודה הראשונה היא "להאמין" שכך ה' יתברך עשה ואין כאן שום טעות. מו"ר הרב ארוש שליט"א כתב בספרו "בגן האמונה" (פרק א') כך: תְּשׁוּבָה אַחַת וְיִחְדָּה יֵשׁ לְכָל הַשְּׁאֵלוֹת, וְהִיא - הָאֱמוּנָה.

פי על ידי האמונה הַרְרָץ פְּשׁוּט וּמִזְבֵּן קָאָד: יֵשׁ בּוֹרָא וְיִנְהִי לְעוֹלָם, וְהוּא מְשַׁלֵּחַ עַל כָּל אֲדָמָה וְאֲדָמָה בְּהַשְׁגָּחָה מִיְחִידָתָהּ, וְהוּא קוֹבֵעַ לֹא אֶת הַתְּנָאִים הַקְּדוּקָיִם שֶׁבָּהֶם יְהִי: לְאִיזוֹ מְשַׁפְּחָה יֵלֵד, וְעַם מִי יִתְחַנֵּן, אִיזוֹ יִרְאֶה, וְהוּא יְהִי תְּכַוֵּנִתּוֹ וְאִיזוֹ, כְּפֹה יֵלְדִים יְהִי לוֹ, וְכִפֹּה כְּסָף יְהִי לוֹ, וְמִי יְהִי חֲבָרְיוֹ וְמִכְרָיו, וְעוֹד פְּרָטִים רַבִּים כָּחַל הֵימָּן.

להיות מנטרלים

כאשר נאמין שה' יתברך הוא בעצמו כיוון לכך שלילד שלנו יהיו קשיים מסוימים, נוכל להיות "כשירים" להתמודד עם בעיות הילד, כי נהיה "מנטרלים" ממטען העומס הרגשי השלילי שיש לנו כתוצאה "מכישלון" הילד. בדרך הטבע, אפילו במידה ואין לנו כלל שייכות עם הבעיה של הילד, אנו מרגישים שכביכול "הכל בגללנו" ומלוות אותנו תחושות של תסכול, צער ואשמה. דרך האמת של האמונה "שהכל מושגח" וה' יתברך הוא "ריבון כל המעשים" נותנת לנו נקודת פתיחה לעבוד עם הילד מתוך רגיעה, כאילו שהגיע אליו הילד "של השכן" ואנו דנים בבעיה שלו. השילוב של "האמונה" בדרך הטיפול בילד, גורמת להצלחה, כי הרי הילד שלנו ו"הבעיה" כואבת לנו בחיי היום יום ולכן נאמין ונשקיע את כל

נסלו- בסימן כיס מלא ולב שמח

מעמד פתיחת הפרנסה

עם הרב שלום ארוש שליט"א

יום רביעי כ' כסלו | 24.11

בשעה: 19:30 מול הכותל המערבי

בתוכנית:
תפילות וסגולות נדירות
עם הרב שליט"א
שיחת חיוק
ארוחת שף יוקרתית במיוחד
קומדיץ בהשתתפות זמר אורח

הבטח את מקומך: 02-5308000
הערב מוגבל ל- 70 משתתפים בלבד!

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ב כסלו תשפ"ב: הדלקת נרות: ירושלים: 4:11 תל-אביב: 4:25 חיפה: 4:15 מוצאי שבת: ירושלים: 5:24 תל-אביב: 5:25 חיפה: 5:23 ר"ת: 6:02

פרשת תולדות

אמת

"עלינו להיות אמיתיים..."

סיפר תלמיד חכם: כאשר ביקשו מהגרי"ש אלישיב זצ"ל לסדר קידושין או לשמש כסנדק בברית מילה, העמיד דרישה נחרצת שלא לצלם בשעת האירוע במצלמת וידאו. ועמד בתוקף על כך וביקש מבני ביתו ומקורביו לבדוק ולהקפיד שאיש אינו מצלם באופן זה.

אותו ת"ח שאל את הרב אלישיב מדוע הוא מקפיד כל כך שלא לצלם בוידאו? והשיב: "הצטרפתי לקול הקורא של גדולי ישראל שאסרו צילומים אלו. עלינו להיות אמיתיים ולנהוג בעצמנו כפי שאנו מורים לאחרים. כיצד יתכן שאחתום על קריאה מסויימת ואני עצמי לא אקפיד על הדבר?"

מתוך מאמר

"לרמות זה השחתת המדות..."

הגאון רבי יצחק דוב קופלמן זצ"ל (ראש ישיבת לוצרן בשוויץ) השריש בתלמידיו את המדה שהיתה טבועה בדמו - מדת האמת! וסיפר אחד מתלמידיו על בחור אחד מהישיבה, מחסידי גור, שחשקה נפשו לנסוע לרבו כ"ק האדמו"ר בעל הבית ישראל להסתופף בצלו בחג השבועות.

התלמיד ידע שראש הישיבה לא יתן לו לנסוע באמצע הזמן, מה עשה? הוא נשכב במיטתו ימים ספורים לפני החג כמי שלא חש בטוב, וכן סבר, יהיה ניתן לו לשוב לבית הוריו שבארץ ישראל.

ואולם, בדרך לא דרך, התוודע ראש הישיבה הרב קופלמן ל"תרגיל" של הבחור. הוא קרא לו ואמר לו שיחה נוקבת, כאשר בתוך הדברים אמר לו: "היית צריך לומר שברצונך לנסוע לרבי, ואמנם אני לא הייתי מאפשר לך לנסוע, אך אז אם לא היית מציינת, ונוסע בכל זאת לרבי, היה בזה חוסר ציות גרידא. אבל לרמות זה יותר גרוע מכך, שכן חוסר ציות הוא יצר הרע" מובן, אבל לרמות - זה משחית את המדות לכל החיים..."

הלמות עמלים

להיות אמיתי במעשיו ובדיבוריו עם הזולת!

נלמד מהפסוק: "אולי ימושני אבי והייתי בעניו כמתעתע" (כז-יב)

ואמרו חז"ל: כל המחליף בדיבורו [רש"י: משנה בדיבורו שלא יהיה ניכר] כאילו עובד עבודה זרה. כתיב הכא "והייתי בעניו כמתעתע" וכתיב התם (חבקוק ג) "הבל המה מעשה תעתועים" (סנהדרין צב.). לאור דברי חז"ל אלו, הכיצד שינה יעקב בדיבורו! התשובה היא כפי שכתב רש"י (מכות כד): לא רצה [יעקב] לשקר מתחילה... אלא שאמו הכריחתו ועל פי הדיבור, כדכתיב "עלי קללתך בני" ומתרגמינן "אלי אתאמר בנבואה".

מובא באורחות צדיקים: אמר החכם, תדיר תשים את האמת לעומתך. רצונו לומר, שיעשה סימנים לעצמו, כגון לעשות משא ומתן שיזכור שלא ישקר, יכתוב בכתב, ויביא אצלו אותו כתב, ויראה בו קודם משאו ומתנו, וכן יכתוב בבית מדרשו ועל שולחנו, שיזכור ולא ידבר שקר וכדי שלא ישכח לדבר האמת. וכן עשה חכם אחד, כתב על כתלי ביתו ובבית מדרשו בכל הכתלים למעלה: זכור יום המיתה ולא תחטא. ומי שאינו מדבר אלא אמת, יחיה ויאריך ימים וינצל. סמך לדבר מה שאומר הפסוק: וה' אלוקים אמת, הוא אלוקים חיים ומלך עולם" (ירמיה י-י). ואם לא ידבר אלא אמת, ינצל כל ימי חייו, דכתיב: "תורת אמת היתה בפייה ועוולה לא נמצא בשפתיו..."

גם אם מתכוון אדם להגיע לאמת באמצעות דברי שקר, כגון להשיב ממון השייד לו, גם זה נכלל באיסור שקר כמו שאמרו חז"ל (שבועות לא.): מנין לנושה בחברו מנה שלא יאמר אתבענו במאתים כדי שיודה לי במנה, תלמוד לומר "מדבר שקר תרחק".

עפ"י? ביאר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל את הפסוק הנאמר על אהרן הכהן (מלאכי ב-ו) "ועוולה לא נמצא בשפתיו". מדוע לא נאמר ועוולה לא נמצא בו" אלא "בשפתיו" דווקא?!

אלא, שבא לרמוז לנו לאמרת חז"ל דלעיל, שאפילו באדם צריק וישר שלא תמצא בו שום עוולה, אלא רק בשפתיו לא דיבר אמת, גם עליו מזהיר הכתוב להרחיק מדבר שקר, אף שמטרתו בדבר השקר להגיע באמצעותו לחקר האמת, אעפ"כ גם מדיבור כזה יש להתרחק.

כ"ק האדמו"ר רבי שאול ממודז'ץ זצ"ל היה אומר: מה טעם דגים שבים אומרים את הפסוק (תהלים קיז): "ואמת ה' לעולם" כמבואר בגמרא (פסחים קיח:) מה ראו לשבח את הקב"ה דוקא במדת האמת?!

אלא משום שדרכם של הדגים להיות מכוסים מעיני בני אדם ולכן לא שולט בהם עין הרע כידוע, וכל ענין השקר קיים רק לעיני בני אדם אבל בחדרי חדרים שאין לאדם את מי לרמות הריהו נוהג כפי שהוא באמת, ולכן הדגים שמכוסים מעיני האדם ראוים הם לשבח את ה' במדת האמת.

עלון השבוע פרשת תולדות הוקדש לעילוי נשמת
מרת אליס בילא ע"ה בת ר' יצחק זצ"ל אלמנת הרה"ג ר' סלימן ששון זצ"ל
נלב"ע ג' כסלו תשנ"ט
ת. נ. צ. ב. ה.

להתפלל ולבקש רחמים על הזולת הזקוק לישועה!

נלמד מהפסוק: "ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא" (פרק כה-כא)

וכתב הרשב"ם: "לנכח אשתו" - פירוש בשביל אשתו. וביאר דבריו הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק זצ"ל (בספרו משך חכמה), כי יצחק היה בטוח שיהיה לו זרע, שהרי הבטיח השי"ת לאברהם "וקראת את שמו יצחק והקימותי בריתי איתו... לזרעו אחריו" וכל חששו היה כי יתכן שיתנו לו בן מאשה אחרת. לכן התפלל כפי שהובא במדרש (פר' סג) שהיה אומר: רבונו של עולם, כל בניו שאתה נותן לי יהיו מן הצדקת הזו. וכך פירש גם הספורנו: אף על פי שהובטח על הזרע שיירש, התפלל להשי"ת שיתן לו אותו הזרע מזאת ההגונה הנצבת נכחו.

לאור דברי חז"ל שיצחק היה בטוח שיהיה לו זרע וכל בקשתו היתה שיהיה לו מן הצדקת הזו, ולאור דברי רש"י שהרבה והפציר בתפילה, יש להתבונן, מה ראה על ככה להפציר כל כך בתפלה, על דבר שלכאורה אינו אלא מעלה גרידא?!

אלא רואים מכאן יסוד גדול בתפלה, שאל לאדם להיות "חסכן" בתחנוניו ובקשותיו מאת השי"ת ו"להסתפק במועט", אלא עליו להפציר ביותר בבקשת הטוב ביותר בשבילו ובשביל זולתו.

גם הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל עמד על נקודה זו (בשיחות מוסר - מאמר נט) והביא מה שדרשו חז"ל בגמרא (תמורה טז.) על תפלתו של עתניאל בן קנז דכתיב "ויקרא יעבץ לאלוקי ישראל לאמר אם ברך תברכני והרבית גבולי והיתה ידך עמי ועשית מרעה לבלתי עצבי ויבא אלוקים את אשר שאל" (דה"י י-א, ד, ו). ודרשו חז"ל: "אם ברך תברכני" - בתורה. "והרבית את גבולי" - בתלמידים. "והיתה ידך עמי" - שלא תישכח תלמודי מלבי. "ועשית מרעה" - שיזדמנו לי רעים כמותי. "לבלתי עצבי" - שלא ישגבני יצה"ר מלשנות. אם אתה עושה כן, מוטב. ואם לאו, הריני הולך בנסיסי לשאול [=הריני מת בעצבוני. רש"י]. מיד: "ויבא אלוקים את אשר שאל".

למדנו מתפלתו של עתניאל בן קנז - אומר רבי חיים שמואלביץ - שהבקשה צריכה להיות על המדריגה הגבוהה ביותר: על אף שהיה עתניאל משופטי ישראל, ושלושת אלפים הלכות שנשתכחו בימי אבלו של משה החזיר בפלפולו, לא היה "שבע" ומסתפק במה שיש לו, אלא היה "רעב" ומבקש הכל. ורעבונו היה באופן שאם אין לו "הכל" הרי הוא אומלל והולך לשאול. משום כך זכה שתתקבל תפלתו.

וכן מצינו באיוב שעל-אף מצבו הנורא והאיום, ביסוריו העל-אנושיים, וביותר, במה שהיה מסור ביד השטן, אעפ"כ לא היתה תפילתו ובקשותיו להפטר מיסוריו. הוא לא הסתפק בזה, אלא ביקש "מי יתנני כירחי קדם"... והיינו שביקש את תכלית השלימות והטוב של ירחי קדם כעובר במעי אמו. ירחים שהם כחיי העולם הבא ממש.

רואים מכאן תפלה מהי. שכשאדם מתפלל לפני הקב"ה אין לו לבקש לשליש ולרביעי, אלא עליו לבקש על המצב הטוב ביותר שאין למעלה ממנו, כי לכך נוצר.

וכן בסיום ברכת המזון מבקשים אנו: "הרחמן הוא יברך... כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל כל, כן יברך אותנו כולנו יחד בברכה שלימה". לא פחות מכך! זו צריכה להיות בקשתו של האדם, שיגיע למצב מושלם כמצבם של האבות הקדושים.

הוא שנאמר: "אנכי ה' אלוקיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו" (תהלים פא-יא). ופירש רש"י: "הרחב פיך לשאול כל תאוות לבך ואמלאהו ככל אשר תשאל". כלומר: כמו שהעלה הקב"ה את ישראל ממצרים ונשתנה מצבם מקצה לקצה, כך יהפוך מצבך מאפילה לאור גדול. אך "הרחב פיך" - שאל ממנו כל תאוות לך והוא ימלא שאלתך.

סח הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל: חייב אדם להאמין באמונה שלימה, שבאיזה מצב שיהיה, תפלתו נשמעת, ויש לה הכח לפעול ישועות! פעם שוחח עם חולה שהרופאים נתיאשו ממנו ואמר לו: כתוב בתהלים (קכא-ב) "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ" ולכאורה היה מספיק אם יכתב "עזרי מעם ה'" ולאיה צורך הוסיף דוד המלך "עושה שמים וארץ"?!?

אלא הביאור הוא, שהרי שמים וארץ ברא הקב"ה יש מאין. ולומדים מכאן שאפילו אם עפ"י הטבע לא רואים שום אפשרות להצלה, בכל זאת אפשר לפעול ע"י התפלה שישלח לו הקב"ה את עזרתו בבחינת יש מאין.

בדרך זו המשיך רבי משה והסביר את גדלותו של יהושע שהעמיד חמה ממהלכה. אינשי דעלמא סבורים כי גדלותו של יהושע היתה בכוחו להעמיד את החמה, אבל לאמיתו של דבר יש לראות את גדלותו של יהושע בכך שהתפלל וביקש כזה דבר שהוא נגד טבעו של עולם, שהרי לאנשים מן השורה לא יעלה כלל במחשבתם להתפלל על דבר כזה. ואילו מעלתו של יהושע היתה לבקש על זה כמו שאנו מבקשים על דבר רגיל. לפי שהיתה ליהושע השגה חושית ביכולתו של הקב"ה לשנות את הטבע כרצונו ואשר בכוחה של תפלה לפעול אף זאת. ומכח אמונתו הגדולה בזה זכה שתתמלא בקשתו.

כוונה ראויה ב"תפלת הדרך"

פעם אחת עשה הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל את דרכו באוניה מצרפת לאנגליה. באותה אוניה נסע גם רבי אהרן גודמן מראשי "אגודת ישראל" העולמית. אך הם לא התראו כל העת, ולא ידעו כי הם נוסעים יחדיו.

במהלך הפלגתם, התחוללה בים סערה עזה וכל הנוסעים סבלו קשה ונתקפו בתופעות של מחלת הים. כשהגיעו לחוף של אנגליה וירדו מהאוניה, הבחין הרב גודמן ברבי אלחנן, ניגש אליו בשמחה וברכו לשלום, כשהוא מתעניין ושואל בחרדה: "איך עברה הנסיעה על הרבי, הלא היינו כולנו חולים עד כדי פיקוח נפש?"

הגיב רבי אלחנן בתמיחה: "מוזר! אנכי לא סבלתי מהתופעות. הדרך עברה עלי ב"ה בצורה נוחה מאוד! אין זאת אלא שכפי הנראה לא אמרתם "תפלת הדרך" בכונת הלב הראויה..."

אור אלחנן

הרבה והפציר בתפלה...

פעם אירע שאחד מתלמידיו של הצדיק רבי שלמאן מוצפי זצ"ל, שהיה ממונה על צרכי ציבור ואחראי על ארגון השיעורים, חלה אנושות, והרופאים לא מצאו תרופה לחוליו.

התבטא על כך רבי שלמאן: "תלמיד זה ממונה על צרכי רבים, ועתה כשחלה נמצאים הרבה טובלים מכם, הרי זו צרת רבים, והדבר נוגע לכולנו".

ערך רבי שלמאן לימוד מיוחד לרפואתו במשך כל הלילה. בחצות פתח את שערי ההיכל, ובמשך שעות ארוכות התפלל וערך יחודים והרבה בקשות עד עלות השחר. באותו שבוע קם החולה מחוליו וממטתו.

עולמו של צדיק

"אלוקים מאזין תמיד לקול בכיות..."

בני זוג שביקשו להתגרש באו למעונו של הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל כדי להשיח בפניו את המעיק על לבם ולבקש הסכמתו לצעדס הגורלי. "נשואים אנו זה למעלה מעשר שנים וילדים אין לנו" - התלוננו בני הזוג - "ומאחר ורוצים אנו בזרע של קיימא, החלטנו להתגרש, הן אף ההלכה מורה כן".

ביטל רבי אריה את טענתם וכה אמר להם: חיזרו נא לביתכם, גשו למשקוף ביתכם, הניחו ידכם על המזוזה והרבו בתפלה, תחינה ובקשה מריבונו של עולם מעומק לבכם שיגמול עמכם חסד ויפקדכם בן. יש אלוקים בשמים והוא מאזין תמיד לקול בכיות, רחמיו נתונים לבניו השרויים במצוקה. הרבו נא במעשי צדקה וחסד והגומל לחייבים טובות, יגמלכם טוב".

נפרדו ממנו בני הזוג מאושרים ועשו כעצתו. ואכן לפקודת השנה נפקדה האשה בבן זכר למזל טוב...

צדיק יסוד עולם

ברכה מעולה ומושלמת, היא זו הבאה מתוך שמחה וטוב לבב! נלמד מהפסוק: "ועשה לי מטעמים... ואכלה בעבור תברכך נפשי" (פרק כז-ד)

וכתב רבינו בחיי אין כוונת יצחק בשאלת המטעמים בתענוג הגוף וחוש הטעם, אלא כדי שתהיה נפשו שמחה ומתענגת. כי בהתחזק כוחות הגוף יתעוררו כוחות הנפש ומתוך שמחת הנפש תחול עליו רוח הקודש כמו שאמרו חז"ל: "אין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות, אלא מתוך שמחה..." [ובספר איש לרעהו (עמ' רנ"ב) הטעמנו, לפי"ז, שלכן ביקש יצחק דוקא ציד של בשר, ולכן הובא לו גם יין. כדי שתהיה הברכה מתוך שמחת הנפש שהרי "אין שמחה אלא בבשר ויין"...]

צריך להבין: מהו הכח הגדול שיש בברכה, או, להבדיל, בקללה. מה יש בכוחו של הצדיק [או אפילו ה"הדיוט"] לפעול בברכתו, או בקללתו, הרי כבר הבטיחנו הש"ת בתורתו: "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה'. והקללה אם לא תשמעו" (דברים יא), נמצא שהכל תלוי בקיום מצוות ה' ומה תועיל ברכה או קללה של אדם?

ביאר זאת הגאון **רבי זלמן סרוצקין זצ"ל** (בספרו **הדעה והדיבור - ח"א**) כי המברך מעורר בברכתו ובתפלתו את כוחות הטוב שבמתברך שישמרו את מצוות ה', וממילא יכלל בברכה האמורה בתורה. וכן המקלל מעורר את כוחות הטומאה שבאדם ומחטיאו ואז נכלל בקללה האמורה לעוברי רצון ה'.

וכבר עורר הגה"צ **רבי ירוחם לייבוניץ זצ"ל** (בספרו **דעת תורה**) "כי לא כפי שרגיל אצלנו שהולכים אצל "איש צדיק" לבקש ממנו "ברכה" וחושבים כי הצדיק ודאי יש לו "קופסה" מלאה ברכות ומבקשים ממנו שיתן לו אחת מהם... ללא כן הוא הדבר. גם לברכות יש מהלך וסדר. הברכה תגיע רק לזה המוכן והמותאם לזאת הברכה, אבל בשום אופן לא ישגנה זה שאינו ראוי לה, ולא תחול על זה שאינו מותאם לה.

והוספנו לבאר בס"ד, שאת המסר הזה ניסה יעקב אבינו להעביר לעשיו כששלח אליו מלאכים לאמר: "עם לבן גרתי" - ותר"ג מצוות שמרתי - ולא למדתי ממעשי הרעים. ויש להבין: הרי ביקש יעקב לפייסו בזה ולשכך את כעסו, על לקיחת הברכות, ולא מובן מה איכפת לו לעשיו אם למד ממעשי לבן או לא?

וביותר תמוה, בהמשך שאומר לו יעקב: "ויהי לי שור וחמור צאן ועבד וכו' ואשלחה להגיד לאדוני למצא חן בעיניך" וכי במה אמור למצוא חן בעיני עשיו, בזה שהתעשר בבהמות, ונתקיימה בו עכ"פ, חלק מברכת יצחק?

אלא זאת ביקש יעקב ללמד את עשיו: ברכות הם ענין שמימי ורוחני, הם אינם תלויים במאווייו של האדם או בתכסיסיו ותחבולותיו. גם רמאות מתוחכמת ביותר לא תוכל להשיג ברכות שלא ראיות לרמאי, כמו גם ישרות ותמימות מוחלטת לא יוכלו למנוע ברכות מהראוי להם. והראיה שהביא לכך יעקב: עם לבן הרמאי גרתי ולא למדתי ממעשיו, אלא נהגתי עמו בשלימות התמימות והיושר, ובכ"ז התעשרתי למרות כל תחבולותיו לנשלני. שכן מי שראוי לברכות ישיגם למרות הכל. וא"כ אין לך סיבה לשנוא אותי על לקיחת הברכות, כי, כאמור, ברכות לא לוקחים בכח ובתכסיסי רמאות. אלא מי שראוי להתברך ישיגוהו הברכות למרות הכל.

ורמז לכך אמרנו מהפסוק הנאמר בתורה "ובאו עליך כל הברכות אלה והשיגוך"... מה פשר הלשון "והשיגוך"? לכאורה זה מיותר! אלא ללמדנו שגם אם מאן דהו יעשה את כל התחבולות למנוע הברכות מזולתו, לא יעזור לו מאומה, אלא בכל מקרה ישיגו הם אותו, אם הוא ראוי להם...

"מלך עוזר ומושיעי"

סיפר הגאון **רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל** כהאי לשנא: "זה עתה יצא מביתי יהודי שסיפר לי מעשה שהיה ברבי הזקן **רבי דוד משה מצ'ורטקוב זצ"ל**:

בהיות רבי דוד משה ילד קטן כבן שלוש שנים, הגיע לחדר ההמתנה של אביו, הוא **כ"ק האדמו"ר רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל**, יהודי שרצה לשוחח עם הרבי. לפני שנכנס אותו יהודי לחדרו של הרבי, שאל אותו הילד הקטן דוד משה: "מה ברצונך לבקש מאבא?"

השיב היהודי: "הנני זקוק לברכת ישועה". ביקש ממנו הילד: "כאשר תצא מעם פניו של אבא אמור נא לי מה אבא אמר לך".

לאחר שיצא היהודי מחדרו של רבי ישראל מרוז'ין שאל אותו דוד משה הקטן: "מה אמר לך אבא? השיב: "הרבי אמר שהקב"ה יעזור?" שאל הילד: "ומה יהיה עד שהקב"ה יעזור?" "אינני יודע"... השיב הלה בגיגומו.

ביקש הילד: "חזור נא לאבא ושאל אותו". חזר היהודי לרבי ישראל ושאל את שאלתו של דוד משה הקטן. השיב לו הרבי לשאלתו ואמר:

"הקב"ה יעזור גם עד אשר יעזור, ופסוק מפורש הוא: "כי לא אעזבך עד אשר אם עשית את אשר דיברתי לך" (בראשית כח-טו) ופירושה של דברים, שהקב"ה יעזור גם עד אשר ישלח את הישועה השלימה.

בדרך עץ החיים

עת רצון לברכה...

סיפר הגאון **רבי יהושע קרלינסקי**: "פעם אחת עזרתי לרבי **חיים יצחק פופקא זצ"ל**, מוותיקי תלמידי ישיבת ראדין, להתעטף בטלית לפני תפלת שחרית בבית מדרשו, בירך אותי הרב פופקא כאות תודה על עזרתי, והוסיף, שזוכר הוא מעת לימדו ושימושו את רבו **החפץ חיים** בראדין, שהחפץ חיים אמר שברכה צריך לבקש בעת שעושה מצוה.

וסיפר אחד מנכדי **הרב ישראל יצחק משי זהב זצ"ל**: באחד מימי נידודיו של החפץ חיים למכור את ספריו, הגיע הח"ח לעיר קרלין והתארח בביתו של רבי ישראל יצחק משי זהב.

כשרצה להשתמש באחד מן הכסאות שבבית, הבין הח"ח שאין דעתה של עקרת הבית נוחה מכך שישתמש בכסא זה. לשאלת הח"ח לפשר הדבר, נענתה האשה ואמרה ביראת כבוד: "על כסא זה יושב בעלי, ואינני מניחה לאף אחד להשתמש בו מבלעדי..."

כשנוכח הח"ח בכנות הדברים שיצאו בתמימות טהורה מאשה כשירה המכבדת כל כך את בעלה, נענה ואמר לה: בזכות הכבוד הגדול שאת כה מכבדת את בעלך, תזכו להתברך בזרע של קיימא.

היה זה כבר שנים רבות לאחר נישואיהם של בני הזוג, הללו, ולא זכו עדיין להתברך בדבר ישועה ורחמים. ועתה, מיד לאחר ברכתו של הח"ח נפקדו ונולד להם בן יחיד, שממנו באו לעולם דורות ישרים ומבורכים, בהם מהבולטים ביהדות החרדית בעיה"ק ירושלים.

הלמות עמלים - ח"ב

"מברך אותו בתור כהן..."

סיפר בנו של **רבי שלמן זלמן הכהן דולינסקי זצ"ל** (ותלמיד הסבא מקלם), כי בעודנו נער יצא עמו אביו באחד מלילות החורף המושלגים מחוץ לעיר. כשחזרו, ראו עגלה טעונה משא כבד באה לקראתם והעגלון הולך בצד העגלה, רבי שלמה זלמן הלך אחרי העגלון כשהוא ממלמל בלחש דבר-מה בשפתיו. תמה הבן ושאל לפשר מעשהו.

השיב לו אביו: הרי עגלון זה יוצא לדרך בלילה ובמזג אויר קשה. בני משפחתו בודאי מחכים לו בבית, לכן אני מלווה אותו ומברך אותו בתור כהן בברכת כהנים באהבה, שלא יאונה לו כל רע, ויגיע לשלום לביתו בגופו ובממונו...

תה"מ

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מילה בסלע – שתיקה באלפי אלפים

הוא לא היה מופתע - זה היה לגמרי צפוי. הם הבינו אותו, אפילו השתתפו בצערו, אבל תבעו את פרעון החוב. האומלל הודיע להם שהוא לא מתחמק, אלא לוקח על עצמו לעמוד בהתחייבות עד הפרוטה האחרונה.

כדי לעמוד בהתחייבות שקע בגלגולים, אך נצר את פיו. לא דיבר מילה. אפילו לאשתו לא אמר כלום. גם כאשר שאלה מה קורה פה? מי? הסיט את הנושא. 'לשון-הרע'... והיא, סברה וקיבלה. זהו. לא שואלים ולא מדברים כלום.

לשניהם לא היה קל, אבל האשה העריכה את בעלה שמתמודד עם תיק-כבד ואפילו לא משתף אותה בקשיים שעוברים עליו. ובעצם, אין לה שום מושג...

* * *

החודשים התגלגלו להם, ויום אחד התקבלה בבית שיחת טלפון נרגשת מקרובי משפחתם בחו"ל. הם מזמינים אותם לחתונה, והכרטיסים בדרך... לאחר דיון הוחלט שרק האישה תטוס, ובעלה יישאר בארץ עם הילדים.

במהלך שהות האשה בחו"ל, צעדה יום אחד ברחוב ולפתע: פנים מוכרות. מוכרות מאוד! עוד רגע וקריאת הפתעה נמלטה מפיה - השכנה לשעבר! מכל האנשים שיש באמריקה הגדולה פגשה דווקא אותה!

והשאלות בקעו אינסטינקטיבית: לאן נעלמתם? למה אתם לא שומרים על קשר? בכלל לא שמענו שאתם עומדים לעזוב!

השכנה נעצה בה עיניים מבולבלות וניסתה לאמוד את פְּנוֹתָהּ. במשך חודשים ארוכים היא פוחדת בדיוק מהרגע הזה, שמישהו מ"החיים הקודמים" יפגוש אותה, ינעץ בה עיניים חודרות ויסנן מבין שיניו: 'הנה אשתו של הגנב!...' אך ראה זה פלא: השכנה מתייחסת אליה כאחד האדם! בחביבות, ללא כל רמז לעוינות - ועוד מדובר באשתו של 'הקרנב הראשי'!

* * *

השכנה חזרה הביתה במצב רוח מרומם, וסיפרה לבעלה על הנס. על הפגישה המפתיעה, ועל העובדה המדהימה שהשכנים הניזוקים לא שומרים להם טינה. כנראה שהם מוֹדְעִים למצבם החמור ומאמינים שבאמת אינם 'גנבים'.

הלווה התרגש אף הוא. חקר ודרש כל פרט. ביקש לשמוע שוב מה שאלה עליהם? ומה התשובות שקיבלה? וגם הוא היה חייב להסכים עימה, שהשכנים לא כועסים עליהם כלל.

כוחות חדשים ורעננים נמסכו בנפשו החבולה. פרץ של אנרגיה עטף אותו והוא הרגיש חייב להוכיח לשכן הצדיק שהוא אכן לא גנב! הוא יצדיק את האמון שהשכן נתן בו! אזר עוז ותעצומות והפך את העולם עד שהצליח לגייס כספים. ולפני שעלתה אשת האברך לטיסה חזור, כבר היו בידה כל הכספים שהלווה היה חייב להם!

כותב לנו קורא-נאמן: לאחרונה התגלגל לידי עלון "איש לרעהו" ישן - אב תשס"ה (והודפס בהרחבה בספר איש לרעהו ח"ב - פרשת תצוה), בו קראתי סיפור מדהים, חשבתי שכדאי שתחזרו להדפיסו כי הוא מאוד מחזק, הנה הוא לפניכם בקצרה:

יחסי שכנות ייחודיים שררו בין שני השכנים אשר התגוררו בבנין במרכז הארץ. מידי פעם היו המשפחות מְלוּוֹת זו לזו מצרכים חסרים, או שומרים על הילדים אחת לשנייה.

שכן אחד היה בעל-עסק שעמל לפרנסתו מבוקר ועד ערב, והשני תלמיד-חכם שמעולם לא התערב בענייני פיננסים ועסקים. ההיכרות שלו עם הבנק הסתכמה בהקמת הוראות-קבע עבור מוסדות הלימוד של הילדים - ובדאגה מחשש 'אוברדרפט'...

* * *

יום אחד פנה בעל העסק לשכנו, וביקש ממנו לחתום עבורו עֲרְבוּת. הסכום אמנם היה מאוד גבוה עבור המושגים של מיוזענו האברך, אבל מצוקתו של השכן - שניכרה היטב על פניו - הכריעה את הכף. האברך היה משוכנע שמוטל עליו להתגייס לעזור לשכן כה קרוב, אשר טוב מאח רחוק! ואולי הייתה זו מין תמימות נעורים שבית-הספר של החיים גובה עליה טבין ותקילין?

שבועות ספורים חלפו. הלווה נעלם. "כאילו בלעתו האדמה" - ולא לתפארת המליצה בלבד.

זה היה לא פחות ממדהים. הדירה של הלווה הייתה ריקה מאדם - הוא, אשתו והילדים פשוט נעלמו.

מאז שחתם האברך על הערבות לא שמע מהלווה פרטים לא לגבי ההלוואה, ולא לגבי שאר ההתפתחויות הדרמטיות. ושמה הלווה עצמו לא ידע בשעה שהחתים אותו מה עשוי/עלול להתפתח?

* * *

שמועות החלו להתפשט על גובה ההלוואות שהאיש הותיר אחריו. אבל רק אדם אחד מבוהל עד אימה ידע באמת את גובה הסכום של **אחת** ההלוואות. זה הספיק לו כדי להבין את גודל השבר. הוא לא היה צריך לשמוע כמה הלוואות **נוספות** ישנו.

אף אחד לא ידע היכן הלווה. באופן טבעי שיערו שהוא נמלט לחו"ל. הבינו את שאמר ללא מילים: נא להתיאש מן הכסף - ויפה שעה אחת קודם.

* * *

חודש בלבד חלף, וְהַמְלוּים נקשו על דלת ביתו של האברך הערב.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תולדות

"אברהם הוליד את יצחק" (כה, יט)

אמרו חז"ל: "איזהו חכם, הרואה את הנולד" (תמיד לב, א).
מן הנולד, הבן, אפשר להכיר את האב.

(הרה"ק רבי בונם מפרשיסחא)

"ויעתר יצחק לה'" (כה, כא)

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'באר הפרשה', ויש בו כדי
ללמדנו, כמה גדולה תפילה מעומק הלב הבוקעת את כל
הרקיעים ומשדדת כל מערכות תבל.

הסיפור מעשה נורא הוד, שהתרחש באמצע חודש חשוון תשע"ח.
ומעשה שהיה - כך היה: כשעה ומחצה לפני שקיעת החמה הובא
נפטר להר הזיתים.

כאשר הגיעו אנשי ה'חברא קדישא' כדי לקברו מצאו, שהעבריים
שחפרו את הקבר חפרו בטעות את החלקה המיועדת עבור אשת
הנפטר, ומקומה סמוך לאשה אחרת.

כמובן, ממצא זה עיכב את

קבורת האיש באותו מקום,
אולם לאור השעה
המאוחרת, לא יכלו אנשי
הח"ק להמתין לערביים,
שיחפרו את המקום
הראוי ונאלצו בעצמם
לחפור את המקום,
שיועד לאותו אדם
מלכתחילה והניחוהו
פנימה.

אחר ככלות הכל פנו
לספר את דבר המעשה
לבני הנפטר, שכפי מנהג
ירושלים לא ליוו את המת
כלל וכלל ולא ראו
בעיניהם את הנעשה.

כשמוע הבנים, כי כן היה,
ניתרו ממקומם
בהתפעלות והשתוממות
אדירה, וכה סיפרו: לפני
כשלושה חודשים חש
אבינו כי יומו קרב וכתב
את צוואתו ומסרה לנו.

אחר שהות מועטת ביקש

מאיתנו את הצוואה ברצותו להוסיף עליה עוד ציווי אחד: שרק
יהודים יראי שמים יכרו את קברו.

אנו הבנים אמרנו לו, כי 'כל המוסף גורע' כי בוודאי לא יקיימו בני
חברא קדישא את הבקשה הזו, שכן בקשה מעין זו לא נשמעה
אף מפי אדמו"רים ורבנים.

בצר לו פנה אבינו אליכם, אנשי חברא קדישא, ואף אתם עניתם
פה אחד, שמעולם לא נשמעה בקשה כזו, ואין בה כל עניין ואתם

מצטערים אבל לא מצאתם
לנוכח למלא את בקשתו. בראות
אבינו כי כך הם פני הדברים,
נענה ואמר: 'לא את בניי אבקש
ולא מאת אנשי הח"ק, אפנה
אל הקב"ה, שהוא 'אדון הכל'
ובידו עשות כרצונו, והחל

להתפלל על כך מעמקי לבו, שימלא בורא העולם את בקשתו,
והרי לכם כמה סיבב הקב"ה למלא משאלות לבו - אף שאין בזה
כל עניין, היות שביקש על כך בבכיות ומעומק ליבו!"

(פניני עין חמד)

"ויעקב איש תם יושב אהלים" (כה, כז)

ההגדרה של יעקב היא 'יושב אהלים', זהו השם תואר' שלו.
מהותו של 'אהל' הוא להגן על הדרים בתוכו ממה שקורה בחוץ
ולתת אפשרות להתרכז בעשייה שבתוכו. וכך הם אוהלי תורה,
מגינים מהרחוב על כל סערותיו, ונותנים ישוב הדעת להתרכז
בלימוד התורה וקיום המצוות.

כידוע, הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל היה דבוק בתורה
הקדושה כל ימי חייו, וכשם שכל רגע של לימוד תורה היה אצלו
מדוקדק, כך כל רגע של ביטול תורה היה אצלו האסון הגדול
ביותר.

מסיבה זו לא הרשה לעניים

וגבאי צדקה שהגיעו
לישיבתו, להסתובב
בבית המדרש לאסוף
כסף.

כשהיה רואה גבאי צדקה
שנכנס לאסוף בבית
המדרש הוא נחרד
מהמחשבה שהולך
עכשיו להיות ביטול תורה
- ולו לרגע קט - לכל
מאות בני הישיבה, בעיני
רוחו ראה ביטול תורה
מידי של כל יושבי בתי
המדרש, שכן גם אם
יגרם לכל אחד ביטול של
שניות אחדות, הלא יחד
זה כבר ביטול תורה גדול.
לכן ניגש ואמר להם
בעדינות אך בנחרצות
שאינו מרשה לאסוף
באמצע הסדר, ומי
שמעונין בזה שיגיע
בשעות בין הסדרים או
כאשר יוצאים מהסדר.

הוא היה מלווה אותם עד מחוץ לישיבה, ולפעמים אף כברת דרך
נוספת, כדי להיות בטוח שהאברכים והבחורים לא יופרעו
משקידתם.

פעם אמר לו מישוהו, שפלוגי ת"ח גדול ומורה הוראה מפורסם,
הביע תמיהה על הנהגה זו שלא מרשים לאסוף צדקה בתוך סדרי
הישיבה. אמר רבינו לזה שסיפר לו על כך, שישאל את אותו
תלמיד חכם, האם הוא מסכים שיבואו לביתו בכל יום לאסוף
צדקה בשעה שתים לפנות
בוקר.

הלה לא הבין את הקשר, נענה
רבינו ואמר: "כל אחד מבין
שאמצע הלילה זו אינה השעה
המתאימה לבקש צדקה, האם

"ויתן לך האלוקים" (כז, כח)

יתן ויחזור ויתן (רש"י).

פעם אחת דיברו לפני האדמו"ר בעל 'שיח יעקב יוסף'
מספינקא על דרכם של צדיקים מסוימים, כמו ה"דברי
חיים" מצאנז וה'אמרי יוסף' מספינקא, שכל סכום כסף
שהיה מגיע לידיהם - מיד היו מפזרים אותו לצורכי
צדקה, ולא השאירו דבר לצורכי הבית.

חייך הרה"ק ואמר: "לכן יצחק בירך את יעקב בנוסח
'ויתן לך האלוקים', ופירש רש"י: 'יתן ויחזור ויתן'. כי
לצדיקים כאלה לא די שנותנים להם שפע פעם אחת,
שהרי מיד הם מפזרים אותו לעניים ולנוזקים.

בעבורם צריך שיהיה 'יתן ויחזור ויתן' - שבכל יום
ייתנו להם מחדש לצורכי צדקה, כי מה שניתן אתמול
כבר חולק ואיננו עוד".

(שיחת השבוע)

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תולדות

לסוף ארבע שנים מהנישואין, תכף ביום האחרון, נפטר הרבי
מבארדיטשוב, ונתבררו דבריו. (סיפורי חסידים)

**"עשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי
ואכלה בעבור תברוך נפשי בטום אמות"
(כז, ג-ד)**

יצחק אבינו אומר לעשו, שבשביל לקבל את הברכה הוא צריך
לטרות, צריך להביא לו אוכל.

מסביר בעל הרבינו בחיי: ומה שביקש מטעמים לשמחת הנפש,
ולא ביקש כינור לנגן כמנהג הנביאים, מפני שהיה עתיד לברכו
בדברים גופניים – טל השמים, שמני הארץ ורוב דגן ותירוש, ועל
כן רצה שתהיה סיבת השמחה, מאכל ממין הדבר שהוא רוצה
לברכו בו.

והנה זה דוגמת מה שאמרו חז"ל (ראש השנה טז, א) - מפני מה
אמרה תורה הביאו עומר בפסח מפני שהפסח זמן תבואה הוא.
אמר הקב"ה הביאו לפני עומר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה
שבשדות, ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת? מפני
שעצרת זמן פירות האילן הוא, אמר הקב"ה, הביאו לפני שתי
הלחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות האילן. ומפני מה אמרה
תורה נסכו מים בחג? אמר הקדוש ברוך הוא נסכו לפני מים בחג
כדי שיתברכו לכם גשמי שנה.

הכל במידה כנגד מידה, כדי שתחול הברכה על אותו המין.
אמר יצחק אבינו - אם הייתי רוצה לברך אותו שיהיה גדול הדור...
הברכה הזאת לא מתאימה לעשו... בשביל לברך אותו שיהיה גדול
הדור, אני לא צריך אוכל, אני יכל לברך אותו גם בלי זה... אבל היות
והברכה שאני הולך לברך אותו היא ברכה גופנית, אז צריך לתת
כמו כביכול אצל הקב"ה - נסכו לי מים בחג, כדי שיתברכו גשמי
שנה, אז אתה תביא לי מטעמים ואברך אותך במטעמים.
(ברוך שאמר)

"והייתי בעיניו כמתעתע" (כז, יב)

כ"ק האדמו"ר רבי יחזקאל משינאווא זצ"ל ידוע היה בגודל
דבקו באמת.

פעם בא אליו רב אחד וביקש ממנו מכתב המלצה, שיהיה בעזרו
באיזה ענין.

ביקש הרבי לכתוב וישב נבוך, אם ימעת בתואריו של אותו הרב,
הרי יעורר בכך את רוגזם של חסידיו ומעריציו, אם יפריז בהם
יחטא בשקר.

אמנם עם תואר "צדיק" אין בעיה שהרי הכתוב מעיד "ועמך כולם
צדיקים" אבל לכתוב תואר "קדוש" מהסס ליבו.

עוד הוא יושב ומתלבט ולחדר נכנס בנו רבי אברהם שלום
מסטרפקוב זצ"ל הוא ראה את אביו כשגיליון ריק לפניו,
הקולמוס בידו והוא תוהה ונבוך.

שאלו הבן לפשר הענין והוא סיפר לו על ההתלבטות.

נענה הבן ואמר: יש לי עצה מגמרא! הרי הגמרא אומרת על שומנו
של גיד הנשא ש"ישראל קדושים הם ונהגו בו איסור", א"כ אותו
רב לבטח אינו אוכל שומנו של גיד הנשא והגמרא מעידה בו שהוא
קדוש!"

נהרו פניו של הרבי, והוא הכתיר
בלב שלם את אותו רב בתואר
"קדוש". (באהלי צדיקים)

**"ויאמר ה' לה שני גיים
בבטן" (כה, כג)**

אמצע הלימוד הוא פחות חשוב משעת השינה?!"
מטעם זה גם לא הסכים שיקראו לאברכים לטלפון אלא רק
במקרים דחופים מאד, וגם לא הסכים שיבואו אורחים ותורמים
לבית המדרש ויפריעו ללומדים באמצע הסדר.

פעם הגיע אדם מבחוץ לחפש את אחד מחשובי האברכים,
כשראהו רבינו, שאל אותו מה הוא מחפש וענה שמחפש את
פלוני, אמר לו: "בבקשה ממך, אל תיגש אליו הוא שקוע עכשיו
בלימוד ואל תפריע לו".

הגיב הלה: "טוב, אחכה לו עד שיגמר הסדר".

ענה לו רבינו: "תחכה, אבל לא בקרבת מקום לבית המדרש, כדי
שלא יראה אותך ויפריע".

והיה מרגלא בפומיה: "פעמים רבות באים לשאול על כף או מזלג
אם נטרפו או לא, ואני חושב לעצמי, הרי זו שאלה קטנה וניתן
בכמה פרוטות לקנות כף חדשה, ודאי שיש בזה 'בל תשחית'
ואסור לזרוק סתם, אך הייתי אפילו אני נותן להם את הכסף
לקנות חדשה... אבל בשאלות שנוגעות לניצול הזמן שאין לו שום
תמורה ותחליף, ובו תלויים כל חיי הרוחניות, בזה לא מרבים
לשאול ופוסקים לבד..."

בשמחת בר מצוה שנכח הגיע קרוב משפחה וענד לחתן שעון יד
כמתנה. אמר רבינו לחתן: "בטח אתה מבין למה הוא קנה לך שעון
יד דווקא, כי יש בו תכונה נפלאה... שכאשר רוצים לדעת מה
השעה, אין צורך להרים את העיניים מחוץ לגמרא לראות מה
השעה, אלא מביטים ביד ונשארים בתוך הדף".

פעם לאחר שמחת ברית מילה בה הוזמן להיות סנדק נתבקש על
ידי בעל השמחה להשתתף גם בסעודת הברית. רבינו השיב
בטבעיות שאין בידו אפשרות לקיים משאלה זו, כיון שיש לו ברית
נוספת, לכן הוא נאלץ לעזוב את המקום באופן מיידי.

בעל השמחה, שהיה אחד ממקורביו, וידע בוודאות שלא הוזמן
באותו יום לברית נוספת, שאלו לאיזו ברית כוונתו חיך רבינו
ואמר: "הוזמנתי לקיים את הברית עליה נשבענו כולנו, כל עם
ישראל, ואשר עליה נאמר (דברים כט, א) 'לעברך בברית ה'
אלוקיך ובאלתו', שהיא הברית לקיום התורה וללימודה...".
(מתוך 'מגדלתו ומרוממתו')

"ויגדל האיש וילך הלון וגדול עד כי גדל מאוד"

(כו, יג)

בכל הפרשה נקרא יצחק בשמו, וכאן "האיש", לפי שמשנעשה
יצחק "איש", היינו בן שלוש-עשרה, מייד "ויגדל" - היה בגדלות,
וגם אז לא עמד במדרגה אחת, אלא "וילך הלון וגדול" - הלך
תמיד הליכה אחרי הליכה, "עד כי גדל מאוד", עד שהגיע לגדלות
גמורה.

"לא ידעתי יום מותי" (כז, ב)

הרב הקדוש רבי יצחק מנשכ"ז זי"ע נישא לנכדתו של הרב הקדוש
רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע.

קודם השידוך הבטיח הסבא הרבי מבארדיטשוב שיהיו הזוג
אוכלים וסמוכים על שולחנו ארבע שנות מזונות.

בקשו ממנו שיסמיכם זמן ארוך
יותר, טען הרבי שבשום אפן
אינו יכול להבטיח מזונות לזוג
יותר מארבע שנים.

דבריו היו פלא ולא ירדו לסוף
דבריו.

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תולדות

שביקשה ממנו רחמים. עניה וחסרת-כל נותרה. בעלה, שהיה בעל ממון, הותיר את נכסיו המרובים, אלא שבדין תורה שהיה לה עם היורשים - לא נותר לה מאומה. מצבה עגום וכואב, והדמעה הפכה ללחם חוקה. "היכן נערך דין תורה זה?" התעניין הצדיק. "בבית דין הגדול של למברג (לבוב), אצל רבי יוסף שאלו נתנזון זצ"ל" (בעל ה"שואל ומשיב").

ביקש הצדיק מרימינוב את פסק הדין, התבונן הרב בפסק הדין פעם, פעמיים ושלוש והתפלא מאוד. אמר לאלמנה שתיסע בחזרה ללמברג ושתבקש מהרב ומבית דינו, שיעיינו שוב בפסק הדין. ואף הוסיף נחרצות שתאמר להם בשמו, שהם טעו בדין. אותה אלמנה מיהרה לנסוע לביה"ד. כשהגיעה ואמרה דבריה, סירבו לדון בזה.

האם נשמע כדבר הזה שיחלקו על הפסק ללא כל טיעון הגיוני? ומה להם לאדמו"רים ולפסקי דין? אלא שאותה אלמנה חזקה עליה מצוות הצדיק, ולא מיהרה לוותר. בכתה וביקשה. ולא זזה משם, עד אשר החליט הרב לכנס שוב את בית דינו באותו ענין.

מיד הזמינו שוב את היורשים והעדים ושוב חזרו אלו על טענותיהם והיא על טענותיה, וכשעיין בפסק - הגיע למסקנה שבאמת טעו בתחילה. וכתבו פסק דין חדש, שהיה לטובת האלמנה. נסעה זו לדרכה, שמחה וטובת לב, לפחות יהא לה כדי מחייתה. אלא שהרב מלמברג לא יכל למצוא מנוח לנפשו. איך ארע שטעה?! ואיך זה שידע הרבי מרימינוב את גודל טעותו?! לא נחה דעתו ועשה מאמצים מרובים לפגוש את הצדיק. הקב"ה סייע בידו וזכה ונפגשו שניהם.

הודה הרב מלמברג לרבי צבי הירש זצ"ל על שהציל אותו מטעות בדין תורה, ואח"כ שאל: איך זה ידעתם לשלוח ולומר בבטחה כי טעינו בדין? הרי לא ראיתם את בעלי הדין ולא שמעתם את העדים?

א"ל הצדיק: דוד המלך אמר: "ומתוקים מדבש ונופת צופים" (תהלים יט, יא), כשלומדים אנו את התורה, מרגישים אנו בפנינו מתיקות התורה. ובה הפסק שקראתיו - לא טעמתי בו שום טעם מתיקות, לכן ידעתי כי לא תורת אמת הוא, ובוודאי נפלה טעות. מתיקות התורה שייכת למדרגה בדבקות בה, תחושה של 'ואני קרבת אלוקים לי טוב'. הצדיק מרימינוב לא רואה את המאור שבתורה בתוך פסק הדין, לא חש טעמה המתוק של תורת אמת, ולפיכך מכריז 'טעות'!

עבודת ה' היא כשור לעול וכחמור למשא - מבחינת תיאור היגיעה בעבודת ה'. אבל לא מבחינת הטעם. טועמיה - חיים זכו! ב'טעם' - צריכים לחוש טעמה הטוב של התורה הקדושה, כי בדרך ה' לא הולכים עצבים, קודרים, נרדפים ומאוימים. הולכים בה באור החיים, בפנים מאירות באור העליון, בשמחה ובטוב לבב. כדברי ה"אור החיים" כי יששכר קיבל על עצמו לעבוד את ה' 'בנועם עול תורה ומצוות'. כי התכלית והשלמות היא להרגיש מתיקות בעבודת ה'. עיקר העבודה היא עבודת ה' יתברך, אבל מתי יודע האדם שהעבודה שלו היא נכונה? כשהעבודה היא אצלו שעשועים. (פרי חכם)

"הוה גביר לאחין"
(כז, כט)

בספר לב ישראל
מהרה"ח ר' ישראל

רש"י: אלו אנטונינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנם לא צנן ולא חזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים". איזו מעלה יש בכך, שיש צנן וחזרת כל השנה? ניתן ליחס לצנן ולחזרת משמעות שונה: צנן - הכונה לחריפות, יש ללמוד את התורה בחריפות. חזרת - לאחר שלומדים, יש לחזור על הלימוד.

אולם ליצר הרע יש תירוצים רבים: בימות החמה הוא טוען שקשה ללמוד בגלל החום, ובימות הגשמים הוא אומר שאי אפשר ללמוד מפאת הקור.

רש"י מציין את מעלותיהם של אנטונינוס ורבי, אשר לא פסק מעל שולחנם, לא צנן - חריפות, ולא חזרת - חזרה על לימוד התורה, וזאת אפילו בימות החמה ובימות הגשמים.

(דרשות מהר"ם שי"ק)

"מי אפוא הוא הצד ציד... גם ברוך יהיה" (כז, לג)

כיון שיצחק התכוון לברך את עשו וכעת הוברר לו שטעות בידו ובירך את יעקב, מדוע הוא ממשיך לסיים את הפסוק באישור לברכות שניתנו בשוגג "גם ברוך יהיה".

מבאר בספר 'גנזי ישראל' (טשורטקוב) על פי מה שמבאר במדרש שבמכירת הבכורה חילקו יעקב ועשו ביניהם את העולם הזה והעולם הבא.

וכך לשון המדרש (תנ"א"ז יט): "ויואמר יעקב מכרה כיום את בכורתך לי, כשם שהיינו אומרים בבטן. באותה שעה נטל עשו בחלקו העולם הזה ויעקב נטל בחלקו העולם הבא".

לאחר מכירת הבכורה, נאמר "ויבז עשו את הבכורה". במעשה זה של ביזוי הבכורה - איבד עשו את חלקו לעולם הבא. אם אין לעשו חלק לעולם הבא, הרי שאין לו מה לתת ליעקב עבור קניית חלקו של יעקב בעולם הזה - משכר, בטל המכר והבכורה אבדה.

כאשר נוכח יצחק לדעת שהמכר בטל, אישר את הברכות שקיבל יעקב בדין, באומרו "גם ברוך יהיה". (במחשבה תחילה)

"גם ברוך יהיה" (כז, לג)

באחת השבתות נדחק אחד החסידים יותר מדי על ידי הציבור בשולחנו הטהור של כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע, ועל ידי הדחק נפל כלי זכוכית ונשבר.

משנשמע קול השבירה באוזני מרן מהר"ש נענה "ברכתי תעלה לראש משביר". לאחר שהות קלה המשיך מרן וסיים "ולמחר ישלם".

הנוכחים לא ירדו לחוות דעתו, וביקשו מתלמידו של מרן, הרה"ק רבי שלום מקאמינקא, שיפרש להם את דברי קדשו.

נענה הרה"ק מקאמינקא שכאשר נשמע קול השבירה, התבטא מרן מהר"ש בצחות "ברכתי תעלה לראש משביר", שמי ששבר את הכלי לא ינזק מקפידיא ואף יבורך. אלא שקיימא לן בהלכות שבת שרק מי ששבר בגדר מקלקל הרי הוא פטור מדין שבת.

אך כאשר השובר 'הרוויח' ברכה מאותה שבירה הרי שכעת אינו בגדר מקלקל. לכן הוסיף מרן מהר"ש "ולמחר ישלם", שכאשר ישלם למחר על הכלי, הרי שלא הרוויח מאומה בשבירה ושוב פטור הוא מדין שבת. (במחשבה תחילה)

"ועשה מטעמים אהבתי" (כז, ד)
לרבי צבי הירש מרימינוב זי"ע, הגיעה אלמנה

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תולדות

במנוחה נכונה. מה שייך יותר טוב מזה? אבל איזו תועלת היתה צומחת מזה לאחרים?! בזה שבחר בעשירות, יכול היה לגרום הנאה להרבה יהודים, לעזור לאלמנות וליתומים, לסייע בהכנסת כלה, ועוד הרבה הרבה צדקות וחסד, ו... הפטיר ר' יוסף, מה יותר טוב "עמי במחיצתי" או לעזור לעשרות ומאות אנשים בצדקה וחסד!"

"בתשובה זו", אמר אבא, "הבנתי את עומק מחשבתו ומהלך חייו של מחותני רבי יוסף קנובליך זצ"ל".

"כי עקרה הוא" (כה, כא)

סיפורי פעמים רבות את הסיפור על אותו זוג שלא היו להם ילדים במשך עשרים שנה. הם התגוררו בחו"ל, והחליטו לעלות לארץ ישראל, שכפי שמוא ברש"י, הישיבה בה היא סגולה לבנים. דא עקא, לאחר שלוש שנים נוספות של ישיבה בארץ – לא חל שום שינוי במצבם.

ידיד מחו"ל, שפגש בהם והתעניין בשלומם, ושמע מפייהם כי הם עדין מצפים, מתפללים ומקווים לישועה, אמר להם: "די לכם להצטער! אם במשך עשרים ושלוש שנים לא נפקדתם – כבר לא יהיו לכם ילדים... יש הרבה זוגות בלי ילדים שממשיכים לחיות... יש עוד מצוות בתורה שאפשר לקיים". וכאן המקום להדגיש שהאיש לא התכוון, חלילה, לרעה. הוא פשוט ראה את פניהם הנפולות ואת עיניהם הכבויות, וביקש לנחם ולעודד אותם, ולנסות בהם כוחות מחודשים להמשך החיים.

כשחזר הידיד לחו"ל וסיפר בביתו על כל השיחה, גערו בו: "מדוע היית צריך להתערב בעניינים של אחרים?"

"אם הייתם רואים את פניהם המסכנות, גם הייתם אומרים להם את אותם הדברים", הצטדק הבעל.

"ומנין לך שלא יהיו להם ילדים?" שאלו.

לא יהיו להם! נקודה. אם במשך עשרים ושלוש שנים לא נולדו להם ילדים – כבר לא יהיו להם לעולם!"

"ואם כן?..."

אם יהיו להם ילדים – אני סוגר את העסק שלי בחו"ל, עולה לארץ ישראל, והופך להיות אברך כולל, טוב לך? – "טוב לך!"

אחרי שנתיים נוספות של המתנה ותפילה, נולדו להם, בסיעתא דשמיא, תאומים: בן ובת.

"ותהום כל העיר". איזו שמחה... רק אדם אחד נכנס ללחץ...

הוא עלה על המטוס הראשון לארץ ישראל. מנמל התעופה נסע במונית ספיישל לרבי חיים קנייבסקי שליט"א, ובפיו שאלה:

"כבוד הרב! כך וכך הוה מעשה, וכך וכך אמרתי, מה עלי לעשות?"

"מה השאלה? תקיים את מוצא פיך!"

"כבוד הרב! האם אפשר לעשות התרת נדרים?"

"לא! הנדר שנדרת הוא בגדר 'נדרי מצוה' שאין להתירם!"

"האם אפשר לעשות שליח, שילמד במקומי בכולל, ואני אתמוך בו בכל צרכיו, מכך רגל ועד ראש?"

"זה דווקא רעיון טוב לעשות שליח, אבל נעשה אותו בכיוון ההפוך: אתה תלמד בכולל, ואותו תשלח לנהל את עסקיך..."

ואז המשיך: "מי יודע אם לא כל מה שנולדו להם ילדים, זה בזכות שנדרת ללמוד בכולל!"

רבותי! מויראדיג! היהודי הזה עוד לא התחיל ללמוד. הוא בסך הכל קיבל על עצמו להתחיל, וכבר בזכות התורה נפקדה העקרה! הוא אשר אמרנו: לימוד התורה הוא ה"חמצץ"! הוא הנותן חיות לכל העולם! הוא הפוקד עקרות, והוא המרפא ממחלות! אין

חשוב ממנו!

(הרה"ג ר' שלמה לוינשטיין)

גרוסמן מסופר על הרה"ח רבי נחמן יוסף וילהלם זצ"ל שסיפר, שקודם עלתו לארץ ישראל, נסע להרבה מצדיקי הדור לקבל מהם ברכת 'צאתכם לשלום'.

במהלך נסיעותיו, הגיע לחצר הקודש של הרבי מקרלין, האדמו"ר רבי ישראל מסטאלין זי"ע, המכונה בפי חסידי קרלין - "הפרנקפורטר", על שם מקום מנוחתו.

כשהגיע רבי נחמן לבית הרבי, מצא את דלת חדרו פתוחה לרווחה, הציץ פנימה וראה את הרבי יושב בראש השולחן, וסמוך אליו יושב אדם זקן.

הזקן סיפר לרבי עובדות ומעשים מצדיקים שזכה להכירם, הוא דיבר בקול וניתן היה לשמוע את כל מהלך שיחתו.

"בדידי הוה עובדא", סיפר הזקן: "מעשה אירע אצל זקנו של הרבי, האדמו"ר בעל ה'בית אהרן' זי"ע.

שנה אחת הקדים החורף לבוא, ומראש השנה החלו לרדת גשמים עזים, רוחות סוערות השתוללו בחוצות, וכפור עז שרר.

תוך ימים ספורים התכסתה העיר קרלין והסביבה במעטה לבן.

שלג כבד הצטבר על גגות הבתים והפך עד מהרה לקרח.

חג הסוכות עמד בשער, ובאיזור לא ניכרה שום תכונה לקראת החג. גם אותם בתים שהיו להם סוכות מוכנות, ומעל הסכך היה צריך רק להזיז את ה"שלאק" – לא ניתן היה להזיזם.

בליבי גמלה ההחלטה, סיפר הזקן, לעשות כל שביכולתי כדי שה'בית אהרן' יוכל לקיים את מצות הסוכה.

נעמדתי על הגג בקור העז, וחרפתי את נפשי. עמלתי ויגעתי במשך שעות וימים לשבור את ערימות הקרח שהצטברו. גירדתי עוד קצת שלג ועוד קצת, עד שלאחר עמל ויגיעה עלה בידי לנקות את כל הגג. הזזתי את ה"שלאק", וכיסיתי את הסוכה בסכך כשר.

בדיוק באותו היום ערב סוכות היה, השמים התבהרו והשמש יצאה להאיר. כשהסוכה היתה מוכנה ומקושטת – נכנסתי לבשר לרבי את הבשורה הטובה שהסוכה מוכנה.

האדמו"ר הבית אהרן קם מכסאו, יצא לחצר, וכשראה את הסוכה מוכנה – קרנו פניו הטהורות מאושר ושמחה. הוא פנה אלי ואמר:

'יש בידך לבחור לזכות להיות "עמי במחיצתי בגן עדן", או לזכות בעשירות מופלגת לך ולזרעך, ולעולם לא יחסר לך ממון, גם כשתהיה בדרכים, תכניס את היד לכיס ותמצא כסף'. על אתר עניתי שאני בוחר בעשירות!" סיים הזקן ואמר: "מה אומר ומה אדבר, ברכתו של הצדיק התקיימה במלואה. מעולם לא היה חסר לי כסף, שפע רב הושפע לי ולבני!"

ממשיך הרב גרוסמן ומספר, אבא זצ"ל, כשהיה מספר את הסיפור, היה מסיים ואומר: "הרבה שנים לא הסכמתי ולא ירדתי לסוף דעתו של אותו זקן וחסיד. היתה לו האפשרות לבחור בדבר הגדול ביותר, לשהות במחיצת הרה"ק הבית אהרן, מי יוכל לתאר את גודל התענוג והאושר לשהות בהיכלו של הרבי?! איככה העדיף, את העשירות, תענוג חולף ועובר, על תענוג רוחני לנצח נצחים?" לבחור בין שתי הברירות, הייתי בוחר בעשירות.

לאחר שנים, סיפר את המעשה למחותנו הרה"ח רבי יוסף קנובליך זצ"ל, מחשובי חסידי בעלזא וממקורבי הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע. להפתעתו, הגיב רבי יוסף ואמר: "הצדק עמו וטוב עשה שבחר בעשירות. גם אני, אמר רבי יוסף, אם היו נותנים לי לבחור בין שתי הברירות, הייתי בוחר בעשירות".

אבא הרים את גבות עיניו בהבעת פליאה...

אולם ר' יוסף קרא את מחשבותיו ואמר: "אם היה בוחר להיות "עמי במחיצתי" הרי את נפשו הציל, ולעצמו היה "מסודר"

{ אז נדברו }

פרשת תולדות תשפ"ב | לסדר: "יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים..." | גליון מספר: 533

הצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון
בשירות פקס באמצעות
שיחת טלפון:

☎ 0795319191

רצה שנועד אנשים יקראו,
כסוך, את העלון?

קדימה!

זה זמן להצטרף לשותפות
בה"ק להחזקת העלון..

ותהפוך שותף קבוע
בזכויות החזקת העלון!

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15

חיפה

תודה מראש!!!

אוי... כולם רודפים אותנו... כולם נגדנו... אנחנו כ"כ מסכנים...

לא נעים לי לומר... אבל אני מממזה מבין את עשיו... עשיו מתוסכל מיעקב... אין לך מושג עד כמה... יעקב מצליח להוציא את עשיו מהכלים... לא היה בן אדם שהצליח לפוצץ את עשיו כמו אחיו יעקב... ואני אומר לך: תנסה לחשוב על עשיו... זה באמת בלתי נסבל...

בהגדרה מודרנית קוראים לזה: עקיפה בפס לבן!!! עשיו הופך את העולם... מה הוא לא עושה... משקיע במערכת יחסים... טוה קשרים... מציב יעדים ברורים וצועד לקראתם צעד אחר צעד בבטחה... יעקב משתרע אחריו בפער עצום... לא מתקרב בכלל לכיוון... עשיו כבר שוכח לגמרי מקיומו של יעקב... עשיו כבר צועד על השטיח האדום ועוד שניה הוא "לוקח בהליכה..." ובשניה האחרונה יעקב מגיע והופה!!! בדקה התשעים ותשע גונב לו את הבמה...

זה מרגיז!!! זה מפוצץ!!! ואנחנו צריכים לקלוט שאנחנו פוגשים את העשיו הזה יום יום!!! אין לך מושג איזו הרגשה מתסכלת יש לחילוני שמשקיע את כל נשמתו בחיי העולם הזה... משקיע אינסוף משאבים וכסף... עובד כמו חמור כדי להכניס משכורת שתוכל לכסות את רמת החיים שלו... ופתאום חולפת על פניו משפחה של יהודי חרדי שמסתפק במועט... והוא רואה את האושר והסיפוק והאור בעיניו שמי כמוהו יודע שאין לו!!! זה מקפיץ את הדם!!!

איך עשית את העקיפה הזו?? אפס השקעה בענייני החומר... מינימום דאגת המחר... ובסוף שנינו הגענו לאותה תוצאה... אתה יודע איזה מעצבן זה?? תחשוב שאתה וחבר שלך יצאתם באותה שעה... אתה רצית להגיע מהר ולכן לקחת מונית והוא החליט ללכת ברגל... תחשוב שבסוף הוא הגיע לפניך... איזה מעצבן זה?? לעולם לא נבין את התסכול שעובר על החילוני המצוי!!! והההרהרה שאנחנו לא מבינים את זה... שאנחנו לוקחים ללב את השנאה של החילונים... אנחנו מגיבים כמו בן אדם שחבר שלו העליב אותו... אם היינו קולטים את עוצמת הקנאה והתסכול שיש להם... לא היינו מדברים!!! היינו שותקים כמו אדם נבוך שאין לו מה לענות לחבר שלו שנותר מאחור... כואב לו הלב עליו והוא מבין את ההתפרצויות שלו...

התסכול שלי במשפטים האלו... **שדווקא מי שהמאמר הזה מיועד אליו לא מבין את זה!!!**

דווקא החילוני או האיפוניסט... אם הוא יקרא שורות אלו הוא יבין את זה מצויין... אבל דווקא מי שאליו פנית... אותו חרדי... דווקא הוא נוטה להרגיש כמו שאני הרגשתי כשאבא שלי אמר על השכן שלנו מלמעלה שהוא מסכן... אני הרגשתי כאילו יש פה אפליה מתקנת... אתה רוצה להרגיע אותי שאני לא כזה מסכן... אבל עם הזמן... כשאתה פוגש את הפרצופים ואתה מכיר אותם קצת יותר מקרוב... ואתה יודע שמערכת החיים שלהם נתקעת בקיר... אז אתה קולט שיש לך עסק עם מסכן!!! (אין לי מה להגיד לבחור שעדיין חסר לו מידע ולא מבין את מה שאי אפשר לומר כאן ע"ג היריעה...) ההוכחה היחידה שיש לי... תראה איך הם שונאים אותך... יש לך הסבר לזה?? תראה איך הם מנסים בכל הכח לגרום ממך תשומת לב שלילית... תראה איזה חשיבות הם מייחסים אליך?? מה יש להם ממך? תסכים איתי שאין לך תשובה על השאלה הזו.

המדרש מספר שהיה פעם גוי אחד שעשה מחקר כמה זמן עיבורו של נחש... המחקר ארך שבע שנים... הוא ניגש עם המידע הכמוס הזה לרבן גמליאל ושאל אותו: כמה זמן עיבורו של נחש?? רבן גמליאל אמר לו... חכה לי רגע... הלך רבן גמליאל ודיבר בלימוד עם ר' יהושע ורבי יהושע הוכיח לו בפסוקים מפורשים שעיבורו של נחש הוא לשבע שנים!!! רבן גמליאל חזר עם התשובה לאותו גוי... אומר המדרש: **שאותו גוי דפק את הראש בקיר!!! כל מה שעמלתי שבע שנים בא זה והשטו לי בקנה אחד!!!** עכשיו תגיד לי: אתה מבין את התסכול של הגוי הזה?? במשך שבע שנים הוא מגדל נחש... עושה עליו מחקר... בטוח שהוא הולך להנחית כאן מידע בומבסטי... ופתאום החרדי הזה מביא לו את זה בשליפה מהדלת האחורית...

אז תחשוב שהחילוני שיושב מול כל המידע שבעולם!!! יש לו גישה לכל אתר... יש לו אפשרויות בלתי מוגבלות... הכל יותר נגיש לו... הכל פתוח לפניו... ובסוף לא ברור איך ומה... היהודי החרדי לדבר ה' בסופו של יום מהלך לו ברחוב שמח ומרוצה ויש לו כל מה שהוא צריך... והחילוני הזה או יותר נכון החרדי החדש הזה מהלך לו בידיים ריקות והוא עדיין מחפש את עצמו... אז זהו!!! שבדיוק אותו תסכול של אותו גוי שרבן גמליאל שלף לו במילה אחת מידע שהוא עובד עליו שבע שנים... ככה!!! אבל ככה בדיוק מרגיש חילוני שיש לו את כל המידע שבעולם... הוא עובד מאוד מאוד קשה בשביל מלא כף נחת... ותכל'ס... בסופו של יום הוא מרגיש ריק ומרוקן מכל וכל... ואתה החרדי מסתובב מלא וגדוש... אז בסיידר... אז אתה גם מלא וגדוש במרמור שהעיתונות החרדית דאגה להדליק אותך... אתה גם מלא וגדוש בשרוולי כוסות חד פעמיים בשביל לחסוך כמה שקלים... אבל הפנים שלך סמוקות... העיניים שלך ממוקדות ואתה בדרך הבייתה... והוא לא!!! אנחנו כ"כ מתוסכלים מהגזירות החדשות וכו' אנחנו לוקחים את זה אישי... מתי תבין שבראש החילוני התחושה היא הפוכה... לחרדי יש כ"כ הרבה נחת... יש לו כ"כ הרבה למי למזוג משקה קל... **אז שלפחות ישלם על זה!!!** אצל החילוני שוכבים כוסות קריסטל מפוארים בסלון מחוסר עניין... כי מה נעשה שהוא באמצע הליך של פירוק נישואין... ואם לא... אז הילדים כבר ממזמן לא דרכו כאן מחוסר עניין... והרי הכלב לא אוכל לא מצלחת ולא מכוס... אז מי בדיוק צריך להרגיש נחיתתי?? מי שהתסכול מופנה אליו או המתוסכל בעצמו??

הגיע הזמן שנקלוט את המפה!!! די... אל תתן לעיתונות החרדית להפוך את הקערה על פיה... הם עושים את התפקיד שלהם בהתנגחות... אבל אני ואתה לא צריכים לסבול מזה... תחשוב על זה...

מה זה יום כיפור קטן? בכל ערב ר"ח מפנים את המלכתה...

השבוע ר"ח יחול ביום ששי וערב ראש חודש ביום חמישי ובאופן כללי אנחנו כעת עוסקים בדף היומי במסכת שרובה ככולה עוסקת בראש חודש... זה אולי הזדמנות אחת ולתמיד לדבר על הנושא שנקרא יום כיפור קטן!!! לא נעים להודות... בשנים עברו הייתי מאוד מחובר ליום כיפור קטן... הייתי הופך את העולם למצא מנין של יו"כ קטן... אבל השנים עשו את שלהם... וההתלהבות ירדה... ואז היו"כ קטן נהפך לעלול... וסתם ככה זה נהיה לי לא קשור... תחשוב: פתאום באמצע החיים... באמצע היום... פתאום להיכנס לשפראך של יום כיפור... להתחיל להגיד סליחות... י"ג מידות... זה... זה פשוט לא משתלב לי בחיים... אבל לא העזתי להפסיק... כי כידוע... הדור שלנו חי על סיפורים שמישהו אחד עשה איזה הנהגה טובה ופעם אחת הוא הפסיק ואז כל הבעיות הגיעו והכל בגלל זה... רק זה חסר לי... (אגב: החששות מהסוג הזה... זה נושא בפני עצמו ואכמ"ל...) בקיצור: לא ידעתי איך לרדת מהעץ הזה... **ולמה אני מספר לך את כל זה???** כי דווקא החודש הזה בזכות דף היומי... בהפתעה גמורה זכיתי להבין לראשונה מה עומד מאחורי המושג שנקרא יום כיפור קטן... **וברגע שהבנתי את זה!!** כל ההסתכלות שלי על יום כיפור קטן השתנתה... זהו... כעת אני כבר מחכה לערב ראש חודש... אני מחכה לסליחות של יום כיפור קטן... (אני לא אומר לך להתחיל... אבל לפחות שתדע מה זה... לפחות לדעת שיש דבר כזה... ויש לו את המקום שלו...)

ובכן: יש דף במסכת ראש השנה שכתוב בו מסמך חובק עולם!!! מדובר בסוגיה שלימה שנראית אגדה... אבל הגמי' מסתפקת ומביאה ראיות לכאן ולכאן ובסופו של דבר המסקנה היא: שיחיד יכול לשוב בתשובה ולשנות גזר דין **רק בימים** שבין ר"ה ליום כיפור... אח"כ אין על מה לדבר... (אמנם יפה צעקה תמיד... אבל בערבון די מוגבל) לעומת זאת לציבור יש פריבילגיה שמתי שהם מחליטים לחזור בתשובה על זה נאמר: "כה" אלוקינו בכל קראנו אליו..." התשובה של הציבור תמיד מתקבלת והם תמיד יכולים לשנות גזר דין... בקיצור: פתאום קלטתי שזה מסמך כתוב!!! זה לא שייך לכרזות של הרמקולים "והן קל כביר לא ימאס תפילת רבים..." זה לא רק הפרוטוקול הקבוע של תפילת רבים כי זה המסלול... **זה מסמך!!!** כשהיחיד לא מצליח לפעול... הרבים מתפללים וזה עובד... (ושוב: לא להתבלבל ולא לערער... אני לא מדבר פה על עשרה אנשים שהולכים לקבר של... ועשרה אברכים שיתפללו עליך... נא לא לערר בין עניינים וסגולות לבין מסמך אבסולוטי שמקובלנו מחו"ל!!! שציבור יכולים לקרוע גזר דין גם אחר שנחתם...) וכאן מתחילה הסיפור שלנו... געציל יצא מהספר מזועזע עד עמקי נשמתו... הוא לא שם לב והספר הוריד לו פה ושמ... בקיצור: הוא יבר על לאו גמור דבל תקיפו!!! רבש"ע: זה לאו שקיי"ל תשובה תולה ויום הכיפורים מכפר... ואני נמצא כעת בסה"כ בחודש חשוון... אתה רוצה להגיד לי שאני אמור לסחוב את הלאו הזה איתי על יום כיפור הבא?? **זה מדאא!!!** ותחשוב שמצטרף לזה עוד כמה לשון הרעס חביבים... ועוד כמה נפילות רוחניות שאת כולם אני אמור לסחוב עד יו"כ... אז מילא הק"ש שגעציל הפסיד שבוע שעבר... נכון שמעוות לא יוכל לתקון... אבל עדיין זה מצוות עשה! געציל נכנס לחדר... התוודה בדמעות, חזר בתשובה... קנה שעון מעורר חדש **ואינו זז משם עד שמוחלץ לו!!!** אבל לסחוב איתי עכשיו לשנה שלימה את כל הלאוין שעשיתי ביום שני של חג הסוכות... שני לחשבון עוונות... רק לשבר את האוזן... תנסה לדמיין שכל לאו שוקל נניח חצי קילו... ברגע שדיברת לשון הרע בכ"ה חשוון... מעכשיו אתה סוחב עליך חצי קילו... ואתה מתעניין: רגע... מתי זה ירד?? עוד עשרה חודשים!! אוה אוה... הלב שלך באותו רגע נופל!!! (אז נכון שאם עשית תשובה... אז נו... אחרי הכל תשובה תולה... אז ירד לך מהמשקל 300 גרם... אבל עדיין אתה סוחב איתך משהו שממנו תפרד רק ביו"כ...) ותחשוב שמצטברים עוד ועוד לאוין... וכל חודש עוד... מה הפלא שבקיץ אנחנו פתאום מרגישים עייפות הנפש... הנפש כבר עייפה מלסחוב את שכבות השומן והחלב שהצטברו מהעבירות שלנו... (מה שאני אומר עכשיו זה נראה דמגוג... אבל זו האמת האמיתית!!! זה ברור שאדם מרומם שיש לו דקות להרגיש את זה... אז אנחנו בעבודת ה' הפרטית שלנו... עלולים להרגיש את ההצטברות הזו כי זו האמת!!! טוב... מה עשה געציל? ישב בינו לבין עצמו והחליט: אני נחוש לסיים עם הלאו הזה כבר עכשיו... אה... אבל מה נעשה... קיי"ל שליחיד לא מתכפר אלא רק בעשרת ימים שבין ר"ה ליו"כ... אז בשביל זה יש לנו פתרון שנקרא **ציבור!!!**

געציל תלה תיבת דואר בכניסה לבית הכנסת... רבותי: דרושים תשעה אנשים לצורך בקשת סליחה ציבורית יצוגית על חטא ד"בל תקיפו..." הסודיות מובטחת!!! למחרת געציל מוצא חמשה מעטפות... כולם בעילום שם... (ס"ס אשרי נשיי פשע כסוי חטאה...) כולם באמת נכשלו... וגם הם באותו קונפליקט של געציל... אף אחד מהם לא מחפש לסחוב איתו את הלאו הזה עד יו"כ הבא... כולם רוצים להגיע להסדר טיעון כבר עכשיו... אבל מה נעשה... אנחנו עדיין רק ששה!!! וששה זה לא מספיק... בשביל להגיש בקשה לשינוי גזר דין צריך **עשרה** אנשים... געציל חיכה עוד יום... ואז הגיעו עוד שתי מעטפות... ואז זהו... הנושא מוצא... אין עוד אנשים פונטציאלים בשכונה בנושא... מה עושים?? בסוף געציל מצא כמה אנשים שנכשלו בזה שנה שעברה והם סוברים כמאן דאמר: "כי פשעי אני אדע וגו'" שאפשר להמשיך להתוודות גם אחרי יום כיפור... והם מוכנים להצטרף יחד איתנו לבקשת הסליחה של רבים! והחלט על תאריך מסוים... בשעה מסוימת... באותו יום הפיעו עשרה אנשים... כולם מכוסים בטליתות והתחילו לבקש סליחה מה' על הלאוים שנכשלו בהם!!! שאמנם רק יום כיפורים מכפר... אבל אנחנו ציבור... אז אמר ה'... **לציבור יש נח של יום כיפור!!! יום כיפור קטן!!!** אז אמר ה'... תחנונים ידבר עמך יבקש סליחה בלב מר... ולאחר חצי שעה של סליחות ווידי וי"ג מידות וקבלת עול מלכות שמים... או אז כולם הסירו את הטליתות מפניהם והפנים נפגשו וכולם פרצו בריקוד נלהב: אמר ר' עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין... ויצאה בת קול ואמרה: לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב את יין כי רצה אלוקים את מעשיך...

זה הסיפור!!! כאן נולד המושג היהודי שנקרא יום כיפור קטן!!! יום כיפור הגדול זה התאריך המקורי שמכפר על כל העבירות של היחיד... אבל יש תחנת יציאה... שאם במשך השנה עשית איזה עבירה... וקורה... ולא מתחשק לך לסחוב את זה עד יום כיפור הבא... אז יש דבר שנקרא ציבור!!! שיש להם כח להזמין יום כיפור באמצע השנה... מתאספים באופן יזום... מבקשים סליחה וזוכים לכפרה באמצע השנה... אז אני אמשיך להגיד יום כיפור קטן כמו שאמרתי עד עכשיו... אבל אתה שלא אמרת עד עכשיו... עזוב... אל תקבל ע"ע להגיד כל חודש... אבל כן תדע!!! שאם קרה משהו במשך החודש אז יש מה לעשות... בשביל זה יש ציבור!!! אם אתה רוצה להיות יצירתי... תאסוף עשרה אנשים שנכשלו כולם באותו עוון ותבקשו יחד סליחה... (תשאל את געציל איך עושים את זה) אבל אם אתה מסתבך... בשביל זה!! בדיוק בשביל זה יש יום כיפור קטן... מתאספים עשרה אנשים ומבקשים סליחה על כל הלאוים שעברנו בחודש האחרון... איך כתוב במקוה? בכל ע"ר מפנים את המלכתה...

אודות בהלת החד פעמי...

בשבוע זה הרבה מאיתנו מבוהלים והחופים כועסים ועצבנים אודות גזירת ההתייקרות של החד פעמי... זה מאוד מרגיז אותנו ובצדק... אנחנו גם לוקחים את זה אישי... (אולי זה גם נכון חלקית...) אבל האומנות של היהודי זה לקחת כל דבר **חד פעמי** ולהפוך אותו ל**רב פעמי**!!! כל ההבדל בין יהודי לגוי **שגוי עושה מכל דבר סיפור**... ויהודי **עושה מכל סיפור דבר**... רואים את זה באופן בולט אצל מרדכי והמן... שאצל המן כתוב **"ויספר להם המן את כל אשר קרהו..."** כל מה שקורה להמן זה סיפור... סיפור מעניין... או סיפור מעצבן... ואילו עם ישראל עשו מהסיפור הזה **דבר!!!** אוהו דבר... מגילת אסתר זה לא סיפור!! זה דבר דבר!!! עם ישראל הוציאו מהסיפור הזה איגרת שכל כולה גילוי כבוד שמים והדר קבלוה ברצון...

ונכה זה בכל דבר... ליהודי יש את הכח לקחת כל סיפור שמתרחש ולתרגם אותו לרצון ה'!!! אז גם כאן בזעיר אנפין... כעת הסיפור הנוכחי הוא המס על החד פעמי (או שאר מיסים המתרגשים ובאים לארצנו בתקופה הקרובה) כעת אנחנו בתור יהודים... נו... איזה מס רב פעמי אפשר להוציא מזה?? ובכן: דבר ראשון: אולי זו ההזדמנות לשנות לעצמנו את יסודות האמונה הבסיסיים ביותר... והוא: **דבר ראשון: לא צריך לקחת ללב את ההתייקרות של החד פעמי**... ולמה?? מסיבה פשוטה:

כך גזרה חכמתו יתברך!!! נקודה!!

זה לא כמו שכולנו חושבים שזה מאותו האיש מנוקדים... אלא זה רצון ה'!! כך נכתב בשמים בראש השנה וכך נחתם ביו"כ... ואם זה ככה... זה כבר נשמע אחרת לגמרי... אם ה' הביע את רצונו שנשלם עוד כמה שקלים בשביל החד פעמי... נו... אז **דבר ראשון**: אם זה רצונו יתברך אז אנחנו מקבלים את זה באהבה... **ודבר שני**: אם **ההוצאה** הזו מגיעה ממנו יתברך אז תסמוך עליו שהוא גם ידא **להכנסה** מקבילה שבסופו של דבר לא נרגיש את זה בסוף החודש...

אה... אבל כאן מגיע השאלה המתבקשת... אם ככה:

אתה רוצה להגיד לי שאנחנו לא אמורים לכעוס על אותו אחד שעשה את זה?? סו"ס הרי כן יש מישהו מאוד מוגדר שעומד מאחורי המס הזה... ואנחנו יודעים בדיוק מי הוא... ויש לנו איתו תיק ארוך וטעון... אז לדברך!!! אם אתה טוען שהכל משמים... אז אין לנו זכות לכעוס עליו?? ואנחנו צריכים לכופף את הראש ולהמתין לגזירה הבאה שהוא ינחית עלינו וגם אז נגיד לו תודה רבה כי הכל משמים?? כן? נראה לך??

אז השאלה היא שאלה... ובדרך כלל אולי לא כ"כ אהבים לפתוח את הנושא הזה כי התשובה היא מורכבת... אבל מה נעשה שאנחנו שמה... אנחנו בלאו הכי כל היום מתמודדים עם השאלות מהסוג הזה... (אם זה קנס בעקבות אי עטיית מסיכה שזה מצד אחד משמים ומצד שני יש פה שוטר שיש לי איבה כנגדו... וכל סוגי האנשים שעשו לי עוול ואני כועס עליהם ותכל"ס זה משמים אז מה אני רוצה ממנו... זו שאלה שמלווה אותנו בכל פינה בחיים) וכפי שהקדמתי!! בא נצל את ההזדמנות הזו של החד פעמי כדי להתחזק בנושא רב פעמי באמונה ובטחון שאנחנו מתמודדים איתו יום יום...

והתשובה בעניין זה במאמר בעמוד 6 בגיליון זה...

במאמר המוסגר: תבין: הסיבה שדווקא עכשיו זו ההזדמנות לפתוח את הנושא הזה... כי בדרך כלל הסיטואציות להתחזק באמונה זה כשקורה משהו למישהו!! והוא כעת שותת דם... ובדיוק אז אני עסוק בלהטיף לו שיתחזק באמונה... ואתה מבין לבד ש... שדווקא אז קשה לדבר... והמסרים פחות מתקבלים... אבל כאן כשמדובר בגזירה שכולנו שותפים בה... ובינינו... אף אחד לא מרגיש שיש פה טרגדיה שהלב סוער ולא פנוי... דווקא עכשיו זו הזדמנות יחסית רגועה לפתוח את הנושא של אמונה ובטחון בישוב הדעת... שכמובן... אל תשאיר אותו בחד פעמי... אתה מבין לבד שהסיטואציות האמיתיות הם הרבה יותר משמעותיות בחיים...

ועל כך בעמוד 6 בגיליון זה...

איזה "סגנון" אתה?? סגנון צדיק או סגנון פתוח?

יש מעשה מסתורי על רשב"י ורבי אלעזר בנו... שאף פעם לא הבנתי אותו ומסתמא גם אתה... **מעשה שהיה כך היה:** פעם הגיעו כמה תלמידים לרשב"י ללמוד אצלו התורה... ולתדהמתם הם רואים את ר' אלעזר שהיה אז צעיר... הם רואים אותו שהוא אוכל ואוכל והמון המון אוכל... הם התחילו לדבר בינם לבין עצמם: מה הסיפור של הילד הזה?? כמה הוא אוכל... הוא לא גומר לאכול... כנראה שיש לו איזה תולעת במעיים שגורמת לו שהוא צריך לאכול כל הזמן... ואז כשהם באו לצאת מר"ש לפתע הם לא מצאו את החמורים שלהם... ואז לתדהמתם הם מגלים שהחמורים שלהם עומדים לא פחות ולא יותר על הגג של הבית!!

הם היו המומים... איך החמורים הגיעו לשם?? מה... הגיע איזה מנוף והרים אותם לשם... אמר להם רשב"י: אני מבין שהבן שלי עשה את זה... וכנראה לא סתם הוא עשה את זה... כנראה שפגעתם בו ולכן הוא עשה את זה... מה?? מה אמרתם לו?? ואז הם סיפרו לרבי שמעון שהם התפללו למה הוא אוכל כ"כ הרבה... מה יש לו וכו'...

נזף בהם רשב"י: הבן שלי צודק!! מה זה עניין שלכם?? מה אתם מתעברים בענייני האוכל שלו... וכי אתם צריכים לפרנס אותו שאתם מודאגים כמה הוא אוכל... ה' שהוא נותן לחם לכל בשר הוא דואג לו... לכן לכו תפייסו את הבן שלי והוא יוריד לכם את החמורים מהגג... הם פייסו את ר' אלעזר והוא בגבורה אדירה הוריד להם את החמורים מהגג... **כאן סוף הסיפור!!!!**

והשאלה כמובן זועקת: רשב"י: מה פשר הסיפור הזה?? **מה הסיפור של הסיפור הזה??** מה המסר?? אל תשכח שמדובר פה בהליגער ר' אלעזר מאותם שני בני עליה המועטים שהיה יחד עם אביו בצער מערה זכה לגילוי אליהו מידי יום ולא שלטה בו רימה לא בחייו ולא במוותו... (ועד כדי כך שכשמצייעים לאלמנתו של רבי אלעזר להתחתן עם רבינו הקדוש... היא טוענת: שאתה כלי חול לעומת בעלי שהיה כלי קודש!! עד כדי כך קדושתו של ראב"ש...) ואילו כאן כתוב שהוא היה אוכל הרבה ומעלה חמורים על גגות... מה הסיפור? לאן הסיפור הזה חותר?? הסיפור הזה כ"כ לא מסתדר בראש...

אז האמת היא שלא הייתי פותח את הסיפור הזה... הייתי משאיר אותו ככה ורואה אותו כסתרי תורה וממשיך הלאה... הבעיה היא שהילד שלי הביא לי כבר כמה פעמים את הסיפור הזה מנוקד ומצויר שאני אקריא לו ותקשיב: אם ככה... צריך להבין את הסיפור הזה...

אז שמעתי ביאור במעשה הזה... הרי כך:

אנחנו בטבע שלנו מאוד שטחיים... אצלנו כל עקרון בעבודת ה' מיד מתורגם לסגנון... לאופי... לגישה... אצלנו כל דבר בעבודת ה' זה סוג של פרצוף... יש פרצוף של פרומער... צדיק... צו"ל... שאתה רק רואה אותו מרחוק אתה כבר יודע מראש מה הגישה שלו הכללית בכל נושא!!!! לפי התנועות החוששות שלו

והסבר פנים החמור סבר שלו אני כבר יודע שבכל שאלה תמיד הוא ינקוט בשיטה המחמירה... אם אפשר שיהיה אסור אז למה שיהיה מותר... ואז במקביל אתה פוגש את הסגנון הפתוח... וגם הוא... אתה מיד מזהה שיש פה סגנון... יש כאן אדם שהוא תמיד יזרום... הכל אצלו זה למה לא... ונחמד... וכיף... ואז יש לך את המתמיד שאצלו הכל מתחיל ונגמר בתיירה... ואז אתה פוגש את הסגנון של העוייבד... שכל משפט שלו זה משפטים בסגנון של העוייבד... **ובינינו... כמובן שזה לא באמת ככה!!!!**

אני מציג רק את ההיבט השטחי והרדוד שרווח בדור שלנו איך אנחנו רואים את פני הדברים... שברגע שעבודת ה' זה משהו כזה חובבני כזה... ממילא כל שיקול דעת וסולם עדיפויות בעבודת ה' מתפצל איכשהו לפי אופי... לפי סגנון בן אדם... לפי מגזרים מסוימים...

ומעתה!!!! אם רשב"י הוא עוייבד ה'... זה אומר שזה הסגנון שלנו!!!! אני כבר יודע פחות או יותר איך הוא אמור להגיב בכל דבר... הוא תמיד יזנף במי שלא לומד... ובכל שאלה בהלכה הוא מסתמא יחמיר... ואם הוא יראה מישהו שקצת נהנה מהעוה"ז הוא בטח יזרוק אותו מכל המדרגות... **אז זהו שלא!!!!** כשרשב"י היה כל כולו דבקות בעבודת ה'!!! אצלו עבודת ה' לא התחילה ממקום של **עמוד העבודה!!!!** אלא... אלא זה התחיל מנקודה יותר עמוקה ושוורשית: **מעמוד הגבורה!!!!**

שים לב: כולנו יודעים שיצחק אבינו הוא עמוד העבודה... אבל אף פעם לא קוראים לזה עבודה... קוראים לזה עמוד **הגבורה!!** כלומר: העבודה זה כבר שלב ב'. זה תחנה שניה... התחנה הראשונה זה **גבורה!!!!**

מה זה גבורה?? גבורה זה **הצבת גבולות!** כלומר: היות ואין עוד מלבדו וה' מנהל את כל העולם לבד... ובכל זאת הוא ברא אותי ורוצה שאני אהיה שותף יחד איתו במעשה בראשית... אז מוטל עלי **לעשות רק מה שנוגע אלינו!!!!** רק מה שה' מצפה ממני שאעשה... אבל מעבר לזה אני לא מתערב ונוגע במה שלא מוטל עלי... כי זה כבר קודש לה'!!

מצד אחד רשב"י לא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה...

למה? **לא כי** הוא פרומער... **לא כי** הוא סגפן... **לא!!!** אלא מאי?? כי הוא עמוד **הגבורה!!** יש לו הצבת גבולות... ומהמקום הזה הוא לא נוגע בשום הנאה בעוה"ז שלא נוגעת אליו ונצרכת לו לעבודת ה'!!

הלאה... רשב"י מתנגד לצאת לעבוד לפרנסה... רשב"י סובר שצריך לשבת וללמוד... למה?? **לא כי** הוא אברך!! **לא כי** הוא בן תיירה... לא!!

לא זו הנקודה!!!! אלא מאי?? כי רשב"י הוא עמוד **הגבורה!!** רשב"י לא נכנס לעסק שלא נוגע אליו!!!! והיות ורשב"י יודע שפרנסתו מה'... אז הוצב כאן גבול!! דאגת הפרנסה לא נוגעת אליו!!!! זה לא עניין שלי... אני בידיים של הרב"ש"ע... אתה קולט??

זה לא יושב על צדקות ולא על בן תיירה... זה יושב על **מידת הגבורה!!!!** הצבת גבולות ברויים!! עבודת ה' בקדושה זה שאני לא נוגע בשום דבר בענייני העולם

שלא נוגע אלי... אם פרנסה מגיעה מה' אז אני לא מתערב בנושא הזה שלא נוגע אלי... (אגב: זו בדיוק הסיבה למה אני ואתה לא יכולים לגמרי לאמץ את ההנהגה של רבי שמעון?? כי נכון... גם אני יודע שהפרנסה שלי מגיעה משמים... אבל חכה לי... אני יוצא רגע לבדוק האם הצ'ק נכנס או לא... מה נעשה... אין לנו את מידת הגבורה הזו!!! את ההצבת גבולות של רשב"י שאם פרנסה מגיעה מה'... אז אני מסיר את הנושא הזה ממני לגמרי... אנחנו לא שם!! ולכן אנחנו מאותם הרבה שעשו כרשב"י ולא עלתה בידם... הם עשו... אבל לא אחזו בגבורה הזו)

אז זהו!! שמאותו מקום בדיוק!!!! אבל בדיוק!! בדיוק מאותו מקום!!!!

יושב השרף הקדוש והנורא רשב"י שלא נהנה מהעולם הזה באצבע קטנה והוא רואה את הבן שלו... שבשלב זה כן אוכל הרבה... ורשב"י לא אומר לו מילה... למה?? כי הוא **עמוד הגבורה!!** וגבורה זה אומר שאני לא מתערב במה שלא נוגע אליו!! **זה תקף גם כאן!!**

רשב"י מבין בשיקול דעתו שבשלב זה... זה שהבן שלי אוכל הרבה... **זה לא נוגע אליו!!** אם זה לא נוגע אליו... אז אני לא מתערב ולא אומר לו מילה!! אתה קולט?? מאותו מקום שרשב"י עצמו פורש כמעט לגמרי מאכילה כי... כי זה לא נוגע אליו... מאותו מקום בדיוק הוא כעת לא מעיר לבן שלו מילה וחצי מילה... כי הוא מבין שזה כעת לא נוגע אליו!!

אבל רבינו הליגער רשב"י... תורה היא וללמוד אני צריך: האם לא מפריע לכם שהבן שלכם לא הולך בקו עבויידיה שלכם?? מה התשובה??

זה גופא עמוד הגבורה!! עמוד הגבורה לא מתערב במה שלא נוגע אליו!! וזה יכול להתבטא גם בשני סגנונות שסותרים אחד את השני... פעם אחת זה מתבטא בדבקות שהוא ממשיך ללמוד ולא יוצא לעבוד לפרנסתו... כי פרנסה **זה לא עניין שלו...** ותוך כדי דיבור הוא גם לא מעיר לבן שלו שהוא אוכל הרבה כי הוא מבין **שזה לא עניין שלו...**

דוגמא נוספת: רשב"י מקל במוקצה... "לית ליה מוקצה!!" איך זה יכול להיות?? בדיוק רשב"י שמלמד אותנו את הסודות הכי נשגבים של שבת קודש... "כגוונא דאינון מתייחדין לעלא באחד... אוף הכי איהי אתייחדת בראז דאחד" בדיוק אותו רשב"י מתיר לנו לטלטל נר שהדליק בו בשבת לאחר שכבה?? אפפס... פאסט נישט... **מה התשובה??** אם רשב"י היה בסגנון של עוייבד... אז באמת לא מובן איך לית ליה מוקצה... הוי באמת... זה לא מתאים... **אז זהו!!!!** שאצל רשב"י עמוד הגבורה הייליגע שבת זה לא בגלל ששבת זה משהו נורא מרגש וקדוש ומיוחד... אלא בגלל שבת עניינה שכל הבראה מסתלקת לצד... כולם שובתים ממלאכה... כל הידים נאספות לאחור בשביתת ל"ט מלאכות... וכעת נותנים לרב"ש"ע לנהל לבד לבד את העולם!! הגדרת גבולות הזו שכעת כולנו נותנים לרב"ש"ע לבד לבד לנהל את העולם... זה הקדושה והיחוד הנפלא שיש בשבת וזה מה שאנחנו אומרים בכגוונא... ממילא מאותה גבורה בדיוק... כשרשב"י בא לדון לעניין מוקצה הוא מכריע בשיקול דעת ענייני של הגדרת גבולות שמוקצה **לא קשור לעניין... מה מעשה שזה לא קשור!!!!**

אצל רשב"י רואים לאורך כל הדרך את היכולת לשלב ניגודים בין רוממות הכי **בלתי** מתפשרת ובד בבד להכיל את **הקולא הכי מתפשרת...** וזה הולך ביחד!! כי הכל עניין של הגדרת גבולות... הכל לגופו של עניין!!

זה שרשב"י סובר שלא צריך לצאת לעבוד... זה לא סתירה שרשב"י בכבודו ובעצמו נוטל מעדר על כתפו ואומר טובה מלאכה שמכבדת את בעליה...

גבולות ולדעת שבשלב זה אני לא אמור להתערב לבן שלי... כאן צמח רשב"י. **והכי הכי כאן צמח לא פחות ולא יותר רבי אלעזר בר"ש בעצמו.**

תאר לעצמך שהסיפור היה נגמר קצת אחרת ורשב"י היה כן מתערב לרבי אלעזר... תאר לעצמך שברגע שאותם אנשים סיפרו לרשב"י שהם העליבו את ר"א ואמרו לו כך וכך... תאר לעצמך שרשב"י היה לפתע נאנח אנוחה עמוקה ואומר להם: אוהו... תודה רבה... טוב מאוד שנתתם לו קצת על הראש... כן... זה באמת מאוד מפריע לי... הבן שלי אוכל יותר מידי ואתם הרי יודעים שזה לא מסתדר עם הדרך שלי בעבודת ה'... הדרך שלי זה להיכנס למערה ולשבת שם עד הצוואר ולאכול חרובים... וכבר ניסיתי פה ושם להעיר לו ואני רואה שזה לא עובד... אז טוב... טוב מאוד שאמרתם לו... טוב שעשיתם את העבודה בשבילי... תאר לעצמך שככה רשב"י היה עונה להם???

היינו מפסידים את הליגער תנא אלוקי רבי אלעזר רבבי שמעון!!!

רבי שמעון היה מנסה לשנות את רבי אלעזר... ורבי אלעזר היה מסביר לאבא שלו... מצטער אבא... **הסגנון** שלך זה לאכול חרובים... כל הכבוד... אבל הסגנון שלי זה לאכול הרבה... כל אחד והסגנון שלו... אז זהו!!!

שאם אנחנו מחפשים הגדרה קולעת שתצביע לנו ישר ללב של הנקודה מה הסוד של ר"ש שזכה להניח בן צדיק כמותו?? מה תגיד?? שרשב"י חינוך ולמד איתו יומם ולילה? נו נו... על זה נאמר: "הרבה עשו כר"ש ולא עלתה בידם..." נו... אז במה זכה רבי שמעון שגם הוא וגם בניו עליה שזוכים לאסקפליה המאירה (שזה נדיר מאוד, עיין סוכה מה: דעיילי בבר)

אז הנה!!! במעשה המסתורי הזה עם החמורים שעלו לגג... שם כתוב משפט אחד שבו טמון הסוד של רשב"י: **סליחה... מה אתם מתערבים לבן שלי!!! מה זה נוגע אליכם!!!** כאן רשב"י גילה את סודו הגדול איך הוא זכה לבן כמותו!!! לרבי אלעזר היה אבא שאמנם חינוך אותנו... **אבל הוא גם ידע בעיקר לשתוק!** לרבי אלעזר היה אבא שהבהיר לו. שנכון... לי קוראים רשב"י ואני אוחז במדרגות פרישות נשגבות ללכת למערה ולאכול חרובין... **אבל זה לא נוגע אליך. זה לא אומר שזו המדרגה שלך!**

אתה יכול להישאר כאן ולברך ברכת הנהנין ולאכול כמו יהודי והכל בסדר... אחרי שר"ש נתן **מצד אחד** דוגמא אישית לר' אלעזר... ומאידך הוא נתן לו גם את המרחב שלו... מה הפלא שזה הקטן גדול נהיה... ודווקא הוא זה שהלך באש ובמים אחרי אביו למערה לאכול חרובין...

רק מי שאוכל הרבה ואבא שלו יודע לשתוק ולא לדרוש ממנו להיות כמוהו!!! יום יבא... ואבא שלו ילך למערה ויאכל חרובין והוא ילך אחריו ויגיע למדרגות שלו... הנה לך עבודת ה' אמיתית שורשית!! שלא מתחילה מסגנון של עבודה... אלא מתחילה ממידת יצחק עמוד הגבורה... ודו"ק.

איפה הצבת הגבולות של עבודת ה' שלו!! אחד מהניסיונות הקשים ביותר לעובדי ה' זה לשמור את החומרות לעצמי!! אם החלטתי על דעת עצמי להחמיר במשהו... נדבה אותי רוחי להדר במשהו שלא חייבים מעיקר הדין... השאלה היא האם עכשיו כולם צריכים לסבול בגלל זה?? האם כעת כל מי שלא אוחז בשיעור קומה שלי צריך למסור לי דין וחשבון למה הוא לא אוחז שם?? האם בגלל שאני אברך בן תורה... מכאן ואילך כל מי שיצא לעבוד לפרנסתו הוא סוג ג' וד' צריך לנמק לי איך הוא העיז לעשות את הצעד השערורייתי הזה??

זה המבחן!!! המבחן של יצחק עמוד הגבורה זה דווקא מול עשיו!!!

המבחן של יצחק היה... להיות מצד אחד פחד יצחק עמוד העבודה על כל המשתמע מכך... ומצד שני לאהוב את עשיו... לתת לו את המרחב שלו... **שם הגבורה של יצחק הגיע לידי פסגת הביטוי שלה!!!**

שים לב: התורה כמעט ולא מדברת מילה אחת על הפרישות הנוראה של יצחק... על עבודת ה' הנשגבה שלו... על ביטול היש ו... ובקיצור: כל העבויידיה **שהיה מה לראות אצל יצחק**... היה ועוד איך היה מה לראות אצלו!! דווקא מכל ה"בשר" הזה התורה מתעלמת ממש במופגן. התורה מתמקדת בעבויידיה שלו מול עשיו... להתמודד מול עשיו ולדעת שלמרות שאני מה שאני... זה לא נוגע אליו!!! אני לא מערב אותו ולא מתערב לו... (כמובן שכל מקרה לגופו... לפעמים אבא חייב להתערב בחינוכו של בנו...)

הגדלות של אברהם ושל יצחק גם יחד... זה להיות מה שהם ובכל זאת לתת את המרחב אחד לשני! אברהם עמוד החסד שכל כולו חסד מאפשר ליצחק להיות עמוד הגבורה ולא מנסה להראות לו את הכיוון האחר!! (כולם עסוקים בלהתפעל איך שכל אחד מהאבות היה יחודי לכשעצמו למרות שאבא שלו היה שונה... ואנחנו שוכחים לקחת בחשבון שיעקר הניסיון הוא דווקא לא של הבן **אלא של האבא**... עומד אבא אברהם עם כל החסד שלו ומאפשר ליצחק להיות עמוד הגבורה... נתן לו להיות כזה) ויצחק עמוד הגבורה מאפשר ליעקב להיות תפארת

הגבורה הזו- להיות מה שאתה ולהבין שזה לא נוגע לשני!!!

זה המבחן הקשה ביותר בעבודת ה'!!! כאן מגיעה נקודת המבחן שמבררת האם אני סתם עוד איזה **סגנון** של עוייבד... עוד איזה סגנון וגישה בעבודת ה' או שאני באמת עבד ה'... שם נקודת המבחן!!! עד כמה אתה מפיל את עצמך על כולם ודורש מכולם להיות כמוך...

זה ההסבר עכ"פ באופן חלקי במעשה המסתורי עם רשב"י ובנו... שני תלמידים באו לרשב"י... הם רצו לזכות לראות את העבויידיה הנשגבה של רשב"י... הם באמת ראו דברים גדולים... הם ראו את הפרישות הנוראה... את עמל התורה ואת ההתמדה הבלתי פוסקת בתורה... **אבל את העיקר הם עדיין לא ראו!** ואז ברגע שהם ראו את הבן של רשב"י אוכל יותר מידי... והם כבר התרגזו עליו. והם מגיעים לרשב"י ומספרים לו ומצפים כעת להתייחסות בנושא והוא נוזף בהם: סליחה... **מה זה נוגע אליכם???** כאן!!! כאן הם זכו לפגוש את פסגת העבודת ה' של רשב"י... להיות רשב"י על כל המשתמע מכך ובכל זאת להציב

הכל לגופו של עניין... כל אחד לפי המיקום והגבולות שה' הציב אותנו!! אם יש פה אחד שתורתו אומנותו רשב"י יתבע ממנו "תורה מה תהא עליה", ותוך כדי דיבור רשב"י יגיד ליהודי השני... נו... מאיפה תגייס כסף כדי להאכיל את הילדים הרעבים שלך? מה... אתה תלך לחו"ל לתעשה שנור?? לא! קח את המעדר שלי... בא תראה איך יוצאים לפרנס משפחה

בינינו: האם ה"סגנון" שלנו מסוגל להכיל את הקוטביות הזו??

רשב"י יושב ותובע מתלמידיו לעסוק בתורה 24 שעות ולא להפסיק אפילו לתפילה... ותוך כדי דיבור מגיע יהודי פשוט ושואל את רשב"י: כמה אני צריך ללמוד?? עונה לו רשב"י: אם אתה קורא ק"ש בבוקר ובערב יצאת ידי חובת לא ימוש הספר הזה מפייך... **ואני שואל אותך... בינינו**... האם **הסגנון** האברכי שלי מסוגל להכיל את הקוטביות הזו?

מה התשובה?? **הסגנון ? ! ?** הסגנון האברכי שלי לא יכול להכיל את זה!!! אז זהו... שהתורתו אומנותו שרשב"י מלמד אותנו זה לא עניין של סגנון... זה לא סידור מדפים שנקרא בן תייררה... זה נובע משורש הרבה יותר פנימי שנקרא **מידת הגבורה!!** שה' ממקם כל יהודי במיקום המדויק שלו בעבודת האלוהים... ומה שנכון אצלי לא נכון אצלך...

מה הפלא שאותו רשב"י שלא מפסיק מלימוד אפילו לתפילה... יודע לתת לכל אחד את המרחב שלו... ולתת מקום גם ליהודי פשוט שאומר רק ק"ש.

אגב: במאמר המוסגר: כאן המקום להעיר לכל אלו שמפחדים להתקרב לצדיקים ורבנים... כי הצדיק יתחיל להעמיס עלי את כל העבויידיה ה' התובענית שלו... יבקש ממני לצום וללמוד כל היום כמוהו... **אז זהו שלא!!** התבלבלת ידידי!! יש לך סיוטים מכל מיני תורמים שהעמיסו עליך את כל המשפחה שלהם ואת כל המנהגים שהם הביאו מאירופה... יש לך משקעים מכל מיני אז נדברו למיניהם שאם יום אחד הוא תפס חיזוק באיזה נושא... הוא מצפה מכולם שיהיו איתו שם... אבל דווקא הצדיק והעובד ה' יש לו את האומנות של מידת הגבורה!! להציב גבולות ולא לערב אותך בשום דבר בעבודת ה' שלא נוגע אליך... כשהייתי ילד הייתי מקורב ליהודי קדוש שרוב השבוע הוא היה צם... וכל היום הוא היה מאביס אותי באוכל... דוחף לי עוד ועוד...

אדם גדול באמת, גם אם אין לו אפילו פלאפון... יהיה לו את הראש הגדול להכיל את הצורך שלך בגישה מבוקרת למייל... תנסה ותראה...

אז זהו!!! שמי שתפס חזק את ה"עמוד" של העבודה... והתמקם שם יפה ובטוח שהוא אוחז לגמרי לגמרי בעבויידיה ה'... שיקח בחשבון שיתכן שהשמחה שלו עדיין מוקדמת... כי המבחן האמיתי עדיין לפניך... **סו"ס היות ועיקר עמוד העבודה מסוגל ל"אזור חיוג" של ספירת גבורה!!** אשר על כן, מבחן הגמר והסופי של עובד ה' זה דווקא מול הגבולות שהוא צריך להציב ולהבין

ראש חודש כסליו... השער היציג התעדכן לשמונה שקל ועשירית האגורה

להזכירכם: היום יום חמישי ערב ראש חודש כסליו!!! השער היציג של השמנים והסללות נכון להיום עומד על 12 שקל לעשרון סולת!!! 9 שקל ועשרים אג' ללוג שמן, 6 שקל ותשעים אג' ללוג יין... היום בערב השער היציג עשוי להתחלף... המודעה הרשמית הזו תלויה בפתח לשכת המוקד עם בלנק רשמי מטעם לשכת המקדש... ו... וצריך לקחת את זה בחשבון... מידי חודש השער היציג משתנה... כן... בדיוק כמו המחירים של הדלק והנפש והגז... כל כמה זמן השער היציג לפתע משתנה לפי התנודות בכלכלה... (לא רק לפי שמענות של שר האוצר... תרגע...) אז במקדש יש כללים ברורים וכולם יודעים שהשער היציג משתנה אחד לשלושים יום!!!

ר' יקותיאל הוזעק לירושלים בתחילת חודש חשוון... הוא קיבל מברק מיענקי שלומד בישיבה בירושלים... כדאי לך להגיע עכשיו... כעת המחירים של השמן נמוכים במיוחד... כן... הכל התחיל לפני שלושה חודשים... ר' יקותיאל היה חולה מאוד... הוא נדבק בנגיף הקורונה והוא שכב במצב קשה... ובצר לו הוא התחייב נדר מקורי!!! שאם יהיה אלוקים עמדי וישיעני... אז אני מתחייב שלוש מאות לוגין שמן למזבח כמו יעקב אבינו בשעתו ויצוק שמן על ראשה!!! (כן... לא כולם יודעים אבל יש קרבן מיוחד שנקרא קרבן שמן בפני עצמו או לבונה בפ"ע או עצים בפ"ע וילף לה בת"כ... עכ"פ השמן הזה מתנסך על גבי האישים...) וברוך ה' ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם ור' יקותיאל באמת יצא מזה... יודו לה' חסדו... וכעת הגיע הזמן ל"אבא ביתך בעולות אשלם לך נדרי אשר פצו שפתי ודברי פי בצר לו..." דא עקא ששלוש מאות לוגין שמן זה סכום כסף גדול... וזה לא הבעיה... אני נותן את זה בשמחה ובשירים בתוף ובכינור... העניין הוא: שחסדך גדול עלי... ושבע לאחר שר' יקותיאל יצא מכלל סכנה... נשמעה קריאת מזל טוב בבית של יקותיאל... נולד לר' יקותיאל בן!!! ברוך ה'...

כעת שנינו ב"ה צריכים לעלות לירושלים... אשתי צריכה לעלות כדי להקריב קרבן יולדת... ואילו אני צריך להקריב שלוש מאות לוגין שמן על ישועת ה'... ר' יקותיאל התחיל להתארגן מבחינה כספית... ואז חשכו עיניו!!! מה מתברר?? שאם אני כעת משלם את השלוש מאות לוגין שמן... נשאר לי בהון האישי מאוד מעט כסף!!! כ"כ מעט שאנחנו יורדים ממעמד של נעיר... למעמד של "ואם לא תמצא ידה די שה..." המשמעות היא שאם אשתי הייתה עד כה אמורה להקריב קרבן יולדת של עשרה שזה **כבש** לעולה **ותור** לחטאת... הרי כעת היא תקריב רק שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת... וזה חבל לי... אומר ר' יקותיאל... וכי בשביל מה התחייבתי להעלות שמן למזבח?? בשביל להוריד משהו מהכיוון השני??

ר' יקותיאל הלך ליטול עצה מאחד מהסנהדרין והוא יעץ לו... עזוב... בא נחכה עם זה... מילא אם היינו עומדים עכשיו לפני הרגל... היה מוטל עליך עשה ד' ובאת שמה והבאתם שמה" להקריב מה שהתחייבת... אבל בחג הסוכות לא יכולת לעלות לירושלים... היות עדיין בשלבי החלמה והיית פטור מדין בעלי קבין פטורים מן הראיה... אז כעת יש לנו מרווח נשימה... יש לנו כעת את כל החורף... בא נחכה עם זה... לך תדע... אולי ה' ירחיב את גבולך ויכנס לך עוד קצת כסף להון האישי ותצא ממעגל הדלות ואז יהיה אפשר לקיים שניהם... או... או אופציה שניה... לך תדע... אולי המחיר של השמן יצנח... ואז יהיה לך אפשרות גם להקריב את השמן וגם את קרבן יולדת שלא בדלות... וזה הסיפור שלנו...

מיד בראש חודש חשוון... יענקי שלנו שלומד בירושלים התעורר לפנות בוקר... הוא זכה להשתתף בסעודה היחודית של עיבור החודש!!! סעודה שהנשיא עושה לפנות בוקר של ליל ל"א בתשרי... ואז במעמד הזה מכריזים שהחודש התעבר... וכעת א' בחשוון!!! ... ומשם יענקי הלך מהר לבית המוקד וזכה להשתתף בתפילת שחרית של אנשי מעמד... ומשם!!! משם הוא הלך בסקרנות גדולה ללשכת בית המוקד להתעדכן בשער היציג החדש!!! כן... כפי שסיכמנו השער היציג של השמנים והסללות מתעדכן כל חודש!!! מידי ראש חודש יש מתח גדול סביב נעילת השערים... באיזה מחיר ננעל השער היציג לחודש הקרוב... מה אתה חושב... כבר שעתיים לפני כן עומדים הרבה אנשים... מחכים לעדכון!! ואז הופיע הגזבר... ותלה את המודעה הרשמית... ובכן... השער היציג לחודש הבא הוא... הוא... 6 שקל ללוג שמן!!! אוה... איזה צניחת מחירים... אני לא מאמין... בחודש הקודם זה היה 9 שקל... זה צניחה משמעותית מאוד...

מיד מברק לאבא... אבא... זה השער היציג!!! תעשה שוב את החשבון של ההון האישי... יתכן שבנותנים הקיימים אתה יכול להקריב את קרבן השמן ועדיין להישאר במעמד של נעיר... ר' יקותיאל קיבל את המברק... עשה את החשבון... אוה... זה יוצא ממש על הגבול... (אגב: לא ברור איך מחשבים את זה... פעם חשבתי שזה תלוי במאתים זוז כמו במנות עניים אבל כנראה שלא... וצ"ע) ר' יקותיאל לקח איתו מיד סכום כסף ויוצאים לדרך יחד עם הגברת... אני אקריב את השלוש מאות לוגין שלי ואת תקריבי את הקרבן יולדת שלך וצריך להזדרז!!! כי... כי כעת כ"ה בחשוון... והשער היציג עדיין רק עד ראש חודש כסליו... לך תדע מה יהיה השער היציג אז... ר' יקותיאל הגיע לירושלים בכ"ח כסליו... נו... מהר מהר... יש לנו עוד יום אחד!!!

בערב ראש חודש ר' יקותיאל מגיע עם אשתו... וחשכו עיניהם!!! ר' יקותיאל תפס את הראש... איפה הראש שלי ברח?? איך שכחתי לחשבן את זה?? מה מתברר?? שכמו שיש שער יציג לשמן!! יש גם שער יציג לתורים ובני יונה... וכעת השער של הקינים המריא לשחקים... ומחיר של תור אחד עולה יותר מעולת בהמה... וממילא הכל השתבש בחזרה... אנחנו שוב חוזרים לאותו מקום שאם לא תמצא ידה די צורך הקרבן...

(הגזבר התפלא ושאל את ר' יקותיאל: מה... אתה לא יודע שבחודש חשוון המחיר יורד ואילו המחיר של הקינים פופץ בגלל שהתור הוא מהעופות הנוודים... ובני יונה קשה להשיג בחורף) ואז הגיעו הדמעות... ר' יקותיאל ואשתו... שניהם כ"כ מאוכזבים... רצינו לזכות להקריב גם את הקרבן שמן... וגם קרבן יולדת שלא בדלות... ליענקי נקרע הלב לראות את אבא ואמא כ"כ עצובים... יענקי אמר לאבא: מה הבעיה? תקח הלוואה... ואז יהיה לך כסף... הוי יענקי... הלוואות לא עוזרות כאן... קיי"ל שכסף של מלווה לא מוציא מידי דלות... עבר שם יהודי אחד אמיד וראה מחזה לא שגרת... יולדת עם תינוק קטן... שניהם בוכים... היא והתינוק...

הוא לא היה צריך שיסבירו לו... הוא הבין מיד את הסיפור... הוא הבין שהתינוק רעב... ואילו אמא שלו עוד יותר צמאה להגיד תודה לה' ולהקריב כפתרה ולאכול בקדשים... אותו עשיר נישא לר' יקותיאל והכריז: קרבן יולדת זו עלי!!! וקודמה!!! זה עלי... אבל לא!!! יענקי נישא לעשיר והסביר לו: תבין... הסיפור פה הוא משהו אחר... פה אתה לא יכול לעזור... הסיפור פה זה לא האם יש כסף או אין כסף שאתה יכול להגיע ולשלם... פה העמט נפש היא שהיות ואין כסף אז צריך לתת קרבן עני!! וכאן אתה לא יכול לעזור... גם אם תגיד קרבן יולדת זו עלי... זה לא ישנה את הקרבן!! אז התחייבת את הקרבן דל שלנו... ואנחנו לא רוצים להקריב בדלות... בקיצור: ארץ כמה דקות ליענקי להסביר לאותו עשיר את הסיפור... ואז הוא אמר: אין בעיה... אז "הרי שלוש מאות לוגין שמן של ר' יקותיאל עלי!!" זהו!!! כאן זה כבר לא משנה... הוא שלף את הארנק והוציא סכום עתק מכיסו... גם בשביל שלוש מאות לוגין שמן... גם עלות של קרבן יולדת עניה (שהרי הוא התחייב...) למעשה אמא הקריבה קרבן יולדת עשירה... ולא נותר לאבא בסכום הנוטר אלא להוסיף ולהקריב קרבן תודה על ישועתו ועל פדות נפשנו... לאחמ"כ התברר שאותו עשיר שבדיוק חלף שם היה לא אחר מאיל הון שבא לפגישת עסקים בלשכת הנסכים לסגור את השער היציג של מחר בבוקר... ר"ח כסליו...

וורט לפרשת השבוע...

עשיו היה מאוד מוטריד!!! לאחרונה התדמית שלו מאוד ירדה בעיני יצחק... עד לפני תקופה הוא היה הבן המוביל... יצחק סמך עליו בעיניים עצומות... הוא דווקא שמח שאבא שלו נהיה עיוור... מכאן ואילך אפשר קצת פחות להזיזה... כבר לא צריך להשמיד מסמכים... ודווקא מאז שכהו עיניו של יצחק מראות... דווקא אז חלה התפנית והקול קול יעקב גנב את ההצגה... יצחק נותן בו אימון יותר מעשיו... ועשיו מאוד מוטרד מזה!!! עשיו הלך לפגישת יעון עם מומחה לענייני צדיקים... איך מצליחים לשקם את התדמית... להחזיר את ייחסי הקירבה והחיבה שהיה לי עם אבא... היועץ ביקש כל מיני פרטים אודות ה"אופי" של יצחק... ואז הוא הגיע למסקנה... אני רואה שאבא שלך מאוד "משפחתי"!!! תראה... הוא אפילו שלח את יעקב עד פדנא ארם כדי לעשות שידוך עם המשפחה... זה אופי כזה של אנשים שהמשפחתיות מאוד מדברת עליהם... תעשה משהו בכיוון!! עשיו יוצא חדרו מוטיבציה... ותוך כמה שבועות עשיו מגיע ליצחק עם בשורה משמחת... עשיתי שידוך!! עם מי?? עם היימיוש... עם המשפחה שלנו... עם פעטער ישמעאל...

בסעודת האירוסין ישב שם ישמעאל מצד אחד יצחק מצד שני ועשיו באמצע... ישמעאל מתחיל להתרגש ולעלות נוסטלגיות מטאטע אברהם... ועשיו מבסוט!!! להרגל המאורע ישמעאל מבקש לשיר איזה מארש מיוחד שאברהם היה נוהג לשיר אותה בעיתות רצון... יצחק משתף פעולה... אפילו מתרגש... ואז ישמעאל מפתיע עם איזה גביע מיוחד!!! גביע נדיר שהוא ירש מאברהם... זה גביע שטאטע אברהם קיבל ממלכי צדק מלך שלם בשעה שהוא הוציא לחם ויין... אה... אגיוואלדי... ישמעאל מכבד את יצחק שיעשה זימון על הכוס הזו... כמובן שבחופזה עשיו יוכה ללבוש את הצעיף של אברהם אבינו... אוה... איזה מרגש... העיניים של כולם מצועפות בהתרגשות מהצעיף... עשיו מרוצה מכל רגע!!! איזו הצלחה מסחררת!!! פשוט כבשתי את הלב של אבא בחזרה!!! כל הנוסטלגיות צפות פה...

כמובן שישמעאל שואל את יצחק האם יש לו מידע מה אבא אברהם עשה כשהוא הלך שם בין בית אל ובין העי... האם יש לו איזשהי עדות או מסמך או תמונה נדירה מהתקופה ויצחק עונה ומשתף פעולה... יופי יופי... אומר עשיו... אתה רואה אבא?? ראיתי שרעות בנות כנען בעיניך... לכן וילך עשיו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם... רציני לקנות את הלב שלך בחזרה באמצעות נוסטלגיות משפחתיות... האם הצלחת או לא?? אז זהו שלא!!! צר לנו עשיו לברך לך... אבל משפחה כן משפחה לא... כל הנוסטלגיות מהדורות הקודמים... כל הרגשות והניגונים והגביעים שיש לך להציע מגזע תרשישים... הכל טוב ויפה בשביל יודאייקה... בסופו של דבר מעשיך יקרבך ומעשיך ירחקך!!! לא יעזור לך שאתה מחותן עם ישמעאל... ולא יעזור לך שיש לך את הגלימה של אדם הראשון... כל החוקות המרגשות האלו לא שוות את ה-ישראל 1111!! מה זה ישראל וישורון שיעקב אבינו השתבחה ביה?? ישירות!!! להתבונן ישר לנקודה... מה ה' רוצה?? בלי שקשוקשים ובלי חוקות ובלי ירושות... מה ה' רוצה!!! מי שיישיר מבט לה' וישאל אותו בכנות: בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חוקי חיים לעשות רצונך בלבם שלם כן!! כן תחנני ותלמדני... מי שידרוש את זה... מי שירצה לעשות את רצון ה' הוא יקבל את הברכות... אותו יצחק יברך ודו"ק...

(המשך -) אודות בהלת החד פעמי...

כפי שהוזכר בפתח הליקון: שאלת המילון: איך צריך להגיב מול אדם שעשה לי עוול... ומצד אחד אני כועס עליו מכל הסיבות שבעולם ומצד שני הרי אני מאמין באמונה שלימה שהכל משמים... ואם הכל משמים אז איך מותר לי לכהעס עליו? או יותר נכון: האם מותר לי לכהעס עליו? אז התשובה היא: דבר ראשון: **כן!!! אנחנו כועסים עליו!!! בפירוש כן!!!** וזה לא סתירה שזה משמים!!! כלומר: זה שהכל משמים זה לא סתירה ש-יש לי טינה בלב עליו ומותר לי לשמור טינה עליו בלב!!! נו... למה?? אם זה באמת משמים אז למה יש סיבה לכהעס עליו??

אז התשובה הבסיסית היא מאוד פשוטה: הכעס שלי הוא בעיקר רגשי!! הייתי ממחיש את זה ככה: מה קורה אם עברת בכביש ופתאום רכב אחד טס לכיוונך בחמת זעם מתוך כוונה לדרוס אותך... וברגע האחרון לא הלך לו... ה' הציל אותך... ניצלת ברגע האחרון!!! האם בגלל שהוא לא הצליח... לכן אתם תשארו חברים?? מה פתאום!! אז מה הוא לא הצליח... סו"ס הוא רצה לעשות לי עוול... **אז יש לי טינה ואיבה כלפיו!!!** אה... אבל בעצם מה איכפת לך... הרי סו"ס הוא לא הצליח לעשות לך כלום? מה התשובה?? מה איכפת לי שהוא לא הצליח... (מה תרצה... שהוא גם יצליח). מספיק שהוא רצה לדרוס אותי... אני כועס לא רק על מי שהזיק לי אלא גם על מי שרק רצה להזיק לי... זה מספיק סיבה בשבילי לשמור לו איבה... **משהו פה לא מובן??**

אותו אחד שמתנכל אלינו שם בממשלה... הוא רוצה להתנכל אלינו!! זה ברור שהוא עוין לנו והוא אומר את זה בפירוש... רק מה?? בסופו של דבר אנחנו יהודים מאמינים ואנחנו יודעים שלמייצעה הוא לא יכול לעשות לנו כלום וכל שקל שאנחנו צריכים להוציא מהכיס זה משמים... אבל אז מה... אז מה וברגע האחרון הוא לא הצליח לדרוס אותנו... סו"ס הוא רצה להתנכל אלינו!!! מותר לי לשמור איבה לא רק לכן אדם שהזיק לי אלא גם לכן אדם שרק רצה להזיק לי...

הבנת את ההפרדת רשויות שיש כאן??

יש פה שתי סוגיות: יש טינה אישית על בן אדם שגילה נגדי עוונות!! ויש אשמה! שאני מאשים אותו ב-חור שיש לי בכיס... וכאן ההבדל...

ביחס לטינה האישית זכותי להפנות אליו אצבע עוינת... אתה עוין כלפי... אני מחזיר לך בעוינות... אבל ביחס לאשמה... להגיד אתה אשם במינוס שיש לי בבנק... לא!! כאן אנחנו מאמינים ויודעים שהכל משמים... **אותו דבר ביחס לכל מיני אנשים ש"הרוס לנו את החיים"!!** להגיד שכן אדם פלוני הרס לך את החיים? זה מנוגד לאמונה היהודית... הכל בגזירת עליון ואף אחד לא יכול להרוס לך את החיים... אה... אם הכל בגזירת עליון... אז אולי אני אחבק אותו ואנסק אותו!! לא!! סו"ס אנחנו בני אדם ואי אפשר להתעלם מהמערכת הרגשית שיש בינינו... ואם גלית נגדי עוינות... מותר לי לשמור לך בחזרה עוינות...

ואיפה זה מגיע לידי ביטוי?? איפה הנפקא מינה תהיה?? מה יקרה אם אותו אחד שהרס לך את החיים... פתאום הוא מביע חרטה על מעשיו... תאר לעצמך שבעוד כמה חודשים אותו האיש מנוקדים יחזור בתשובה ויתחרט על מעשיו והוא יגיע אליך הבייתה בקדקוד כפוף ויבקש ממך מחילה על ביטול ההנחה למעונות... והוא מתחרט בדמעות שליש ומביע חרטה כנה על מעשיו... וכעת אתה מצידך היית סולח לו... כי הבקשת סליחה שלו מעומק לב את הצליחה לסלק ממך את הטינה כלפיו... **אבל עדיין: איך אני יכול לסלוח לך... הרי הרסת לי את החיים!!!** סגרת לי את המעון... ושקת ממני את כבשת האיש הרש... ואת זה אי אפשר להחזיר לאחור... **אז הנה!!! כאן אנחנו פוגשים את הבנת מינה...** הוא לא הרס לך את החיים!!! למה?? כי רבון העולמים ידעתי כי הנני בידך לבד!! אף אחד לא יכול להועיל לך וגם לא להזיק לך... רק מה?? כל מה שהיה בינך לבין זה הנימה האישית... למה ניסית להתנכל אלי... למה אתה מנסה להכאיב לי בכיס... על זה אני כועס עליך!! יש לי איבה אליך בגלל שאתה מנסה להציק לי... (למרות שתכלס אתה לא מצליח כי הכל משמים) אבל ברגע שהוא הגיע וביקש סליחה מעומק לב והצליח להוריד ממני את האיבה... מכאן ואילך אין שום סיבה שלא לסלוח!!

כמוכן... אל תשאיר את היסוד הזה אצלו... סו"ס הוא באמת חד פעמי...

אבל לקחת את זה להמון המון סיטואציות בחיים שאנחנו שומרים איבה לאנשים שהציקו לנו בחיים... את השנאה לא תמיד אפשר להשתיק (גם החרטה שאוסרת עליו "לא תשנא את אחיך בלבבך" האיסור הוא רק **בלב**... אבל אם אני מגלה לו כלפי חוץ שיש לי טינה בלב עליו מותר לי להמשיך לשמור לו טינה עד שהוא יצה אותי... אגב: לא תמיד זה הכמה להחליט שאני סולח... הגב שלנו הוא לא פינפוג... אם יש לך משהו בלב מאוד מאוד קשה לסלוח על ריק... אפשר... אבל זו עבודת פוך...)

אם אותו האיש והחד פעמי שלו... גם לנו להבין את אחד היסודות המהותיים באמונה... זה בהחלט נכס רב פעמי!! יצאנו גדולים!!!

(כמוכן שזו סוגיה הרבה יותר רחבת יתר מה שיקראתי לפניהם כתוב כאן...) יש כמוכן שיטת ראשונים שאין טעם בכלל לשמור טינה למי שהזיק לך... השאלה היא: האם זה ממקום של אמונה או ממקום של גדלות בעבודת המידות שלא התחייבם לענייני העולם... כמוכן יש את הנושא של זכות תביעה ממונית על מי שגנב או עסק... וצריך להגיד את זה מה שבטוח: תהיה רגוע... הנושא מטופל... זה לא איזה משהו לא ברור כזה...)

---עד כאן נושא אחד סביב המס על החד פעמי... כעת נקודה נוספת...

ובכן: מילא כל המשפחות עוד איכשהו יסתדרו עם המס הזה... מקסימום נחזור לתקופות שסבתא שלי היתה שומרת גביעי לכן בתור כוס חד פעמי... אולי גם נתחיל להשתמש עם חותלות תמרה כמו בזמן חז"ל... לא זיק לנו... אבל המטבח של הישיבה... **שם הנזק הגדול!!!** תעשיית החד פעמי בארוחת צהרים בישיבה היא משמעותית... וזה באמת נזק!!

אשר ע"כ: בחור יקר: כמו חבר... תרשה לי להציע לך הצעה שרק אני יכול להציע אותה... לא!!! אף משגיח או ראש ישיבה לא העיזו להעלות כזו הצעה... זו הצעה נטו שלי... ויזמה שיכולה להגיע

נטו מצידכם!!! **מה דעתכם ליזום תורנות של שטיפת והדחת כלים בישיבה??** אם הייתי כעת בחור

ואדון אז נדברו היה מגיע ומציע לי כזו הצעה שערווריתית שאני אפישל שרוולים ואדיח כלים... הייתי מדעזעזע עד עמקי נשמת... הייתי שולף לי מדרשים מכל התורה כולה בחומר העניין של ביזוי תלמידי חכמים... וכל הסיבה שעם ישראל ירדו למצרים זה בגלל שאברהם אבינו עשה אנגריה לתלמידי חכמים...

אם ככה: איך אתה מעיז להעלות על דל שפתיך אפשרות שכזו שבחור מתמיד וכן עליה יתחיל להדיח את הכלים... ולו בשביל לחסוך הוצאות של חד פעמי מהישיבה? שומו שמים!! הזדעזעי ארץ והתפוצצי אדמה... **אז זהו!!! שפעם הייתי בחור** והייתי קנאי לשמור על כבודם של בחורי הישיבות... (ועד עצם היום הזה אני קנאי לשמור על כבודם) עד שיום אחד הבחור ישיבה המכובד הזה שנמרה: **בהלת החד פעמי...**

התחתן- הלא הוא אני... ופתאום מצאתי את עצמי מוריד את הפח... והייתי צריך גם להדיח כלים ולהוריד מהשלחן ולעשות כל מיני דברים שהרגשתי שזה לא לפי כבוד... ואז!!!! ארך ל די הרבה זמן לקלוט את היסוד הפשוט שכבוד **זה לא** שמכבדים אותי!!! אלא אדרבה... כבוד זה **שאני מכבד!!! מכבד** את הבית במטאטא... **מכבד** את הצלם אנוש שבי ועירני ל-מה שצריך כעת לעשות... ארך ל די הרבה זמן לשנות את התפיסה הזו... כן... תמיד ידעתי שבחור ישיבה הוא מכובד!!! **אבל איזהו מכובד?? המכבד!!! המכבד את הבריות...** מי שחושב שמכובד זה מי שמכבדים אותו... בסופו של דבר לוקחים מטאטא **ומכבדים אותו** היישר לאשפה...

ואת המשבר הזה עברתי **רק אחרי החתונה!!!** ואני חושב שיש הרבה שהמציאות הזו טופחת להם על הפנים!! ומי אשם?? **אנחנו!!!**

אנחנו הכנסנו לעצמנו לראש או יותר נכון ייצרנו איזשהו סטנדרט שבחור זה אחד כזה שכולם עושים בשבילו... מבשלים לו... מנקים לו את החדר... מורידים לו מהשלחן ומנקים לו את הצלחות ומכבדים אותו... לכן נכנס לי לראש שאיזהו מכובד?? **זה שמכבדים אותו!!!** דא עקא שיום אחד זה מתפוצץ בפרצוף!!! כי יום אחד אתה נתחנתך... (ואני מאחל לך שזה יקרה בקרוב... שלא תחכה לגיל שלי...) אני מברך אותך שתזכה להוריד את הפח במהרה... שתזכה לשטוף כלים כמה שיותר מהר... ואז אתה תהיה **מכובד!!! המכבד את הבריות... המכבד את ביתו... המכבד את מקומו...** ובקיצור: זה יגיע במאוחר או ה' יעזור שבמוקדם!! כל השאלה היא: האם לדחות את המהלומה הזו לחיי הנישואין או לנסות להתאמן על זה כבר מעכשיו?? מה נראה לך יותר כדאי...? לבחירתך...

---כבר סיפרתי כאן בעלון... שבישיבה קטנה שלי היה לראש ישיבה עקרון מוזר שהבחורים בסוף הארוחה חייבים לקחת את הצלחות ולשים אותה במקום מסוים... והטבחית קיבלה הוראה שמי שלא הוריד מהשלחן היא צריכה לרשום (כמו שמשגיח רושם מי חסר...) והראש ישיבה היה נותן לו על הראש... (ואתה מבין לבד שלטבחית היה הרבה יותר קל לאסוף את הצלחות ולגמור עניינים... כל הסיפור הזה רק סיביל אותה יותר... אבל לא!!!) הראש ישיבה התעקש ואנחנו בתור בחורים ראינו את זה כמו סוג של כריזה של הר"י...

מתי הבנתי את זה?? כשהגעתי לישיבה גדולה וגמרת לאכול... ובאתי בספונטיות להחזיר את הצלחת למקום... ניגשתי לבחור מבוגר אחד ושאלתי אותו: איפה המקום ששמים את הצלחות המלוכלכות?

הוא משך בכתפיו ואמר לי: אין כזה דבר... משאירים אותם במקום עד שמגיעה הה... הה... השפחה... המנקה... ואוספת את זה...

אני זוכר שהרגשתי כזה רע עם עצמי!!! בהתחלה לא הייתי מסוגל... מה... להשאיר את הצלחת ככה... ולתת למישהו אחר לקחת במקומי??

אבל אל דאגה... הכל בסייידר... **תוך שבוע ימים התרגלתי לזה...**

אבל אז לכה"פ הבנתי מה היה הכריזה של הר"י ביש"ק!!! הוא בסה"כ רצה להעניק לנו **טעימה של רגישות...** שכמוכן תוך שבוע ימים נשחקה בישיבה גדולה... **אבל הרגישות הזו בא תבוא!! חזור תחזור!!!** אתה יום אחד תוריד מהשלחן ותשים בכיור... אתה יום אחד גם תנקה את הצלחת שלך... השאלה היא: האם לחכות לחיי הנישואין?? האם לחכות לשנה ראשונה... להכניס את זה לרשימת החיכוכים הטבעיים שיש בין בני זוג שלומדים להכיר אחד את השני... שהגברת תפתח עליו זוג עיניים **מה חשבת** שעזבת את השלחן ככה אפילו בלי להגיד תודה... ואז... או שאתה תבין מהר או שתבין לאט?? ואז יתכן שהיא תיאלץ לתקשר למישהו/י שסיביר לה שככה זה בהתחלה... ואל תדאגי... הוא עוד ילמד... היום להשאיר את ההתלמדות הזו לאחר החתונה או לא?? **אז עד לפני**

שבוע זו לא הייתה שאלה!!! עובדה שיש בישיבה כלים חד פעמיים... אוכלים... גומרים... מברכים והולכים...

אבל עכשיו שבעל כרחנו ושלא בטובתנו הישיבה נכנסה לכוננות ספיגה בעקבות המס של החד פעמי שבשביל ישיבה זה משמעותי ביותר... **אז אולי זו הזדמנות ליזום קרש מקצפה!!!** ליזום שטיפת צלחות רב פעמיים... תעשו רשימה של בחורים שמוכנים להתנדב... מה להתנדב??

לא להתנדב רק לישיבה!!! להתנדב בעיקר להתלמד כבר מעכשיו לרגישויות אנושיות שאתם תהיו מוכרחים ללמוד את זה אחרי החתונה ועדיף שליברמן האגרסיבי יהיה השליח ללמד אותנו ולא אשתי שלא העיזה להגיד לי בפה מלא... וארך די הרבה זמן עד שקלטני שזה לא אנושי... הההלה... מה אתה נעלם?? מי אתה רוצה שינקה אחריך??

אז הנהלת הישיבה כבר עומדת בלאו הכי חסרת אונים מול המס החדש הזה... אז בואו... בואו נתצלו את ההזדמנות הזו ותציעו את עצמכם... ואני מודיע לך מראש: הפניה הזו לא תגיע מצד הישיבה!!! בחיים לא!!! כי סו"ס מצד הנהלת הישיבה יש נכונות להתמסרות ולנטרל את הבחור מכל דאגה... (וכל הכבוד לה) אז זהו שזה יגיע ממכם!!! זה יהיה יוזמה שלכם... קחו יוזמה... אל תחכו שכל בחורי הישיבה יהיו שותפים ביוזמה... אתה צריך בסה"כ למצא ששה בחורים שמכונן להתמסר!!! כל בחור לוקח על עצמו יום אחד לשטוף את הכלים של ארוחה אחת... ואני מתחייב על עד ארבע עשרה בחורים נוספים שיסופו אחריכם ויצטרפו לרשימה...

אבל כאן יש לי עוד מילה אחת!! אם הרעיון שלי מצא חן בעיניכם ואתם חושבים לאמץ אותו... **אז אנא: ת ז ד ר ז ו ו ו ו ו ו ו ו ו ו** ולמה??

כי סו"ס הגיירה של החד פעמי יצאה מפיו של שר אוצר שהוא ככל הנראה גם חד פעמי!! ויש סיכוי גדול שהמס הזה יהיה חד פעמי ולא ימשך לאורך זמן... אבל יש דבר אחד שהוא לא חד פעמי!!!

אם אתם תספיקו בתקופה הקצרה והחד פעמית הזו... אם אתם תספיקו לנצל את הקרש קפיצה הזו וללמוד לשאת בעול ולהיות שותפים בלנקות את הלכוך שאנחנו בעצמנו מייצרים... אם את הנשיאה בעול הזו אתם תרויחו!! הנכס הזה שתרויחו הוא ממש ממש לא חד פעמי!!! הוא נכס לכל החיים!!! נכס רב פעמי בעקבות החד פעמי!!! אז זה בסדר... לא חייבים לאמץ את המס הזה... אבל מי שכן רוצה... אז בבקשה... שיזדרז... מה שנמרה: **בהלת החד פעמי...**

גיליון מס' 447 פרשת תולדות
תשפ"ב שנה עשירית

לזכות ידידינו החשוב שיראה ברכה
והצלחה בכל הענינים

להקדשות ע"ג הגליון
ניתן לפנות למס' 053-3145900

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

"ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם אחות נביות" (כח, ט)

מפני מה מרגיש הכתוב שמחלת בת ישמעאל היתה אחות נביות? (עין רש"י).
ואפשר לבאר על פי מה שידוע מגמרא (ב"ב ק"י א') הנושא אשה צריך לבדק באחיה, שרב פובנים דומין לאחי האם, והינו שיבדק שאם אחי האם הגונים הוא סבה לשא אותה.
אבל עשו בדק להפך... שקצת חשש לשא את מחלת כי היתה בת ישמעאל, נכדתו של אברהם אבינו, ולא רצה שהבנים ידמו לו, לכן בדק באחיה, וכשראה שאחיה נביות הוא רשה, הסכים לשא אותה...
ולמעשה בימינו, כשבאים לשאל על הצעת שדוך של מי שאחיה אינו מתנהג כשורה, הוראת רבנו שצריך להבדיל בין התנהגות במדות שזה לא נוגע לכלה כי אצל כל אחד זה אחרת, לבין אם הוא קשע, שאז יש חשש שתלמד ממנו והבנים ידמו לו, והראה מכתב שכתב בזה אביו (נדפס בקרינא דאגרתא במהדו"ח ח"א סי' רצ"א) שיש כמה צדדים להקל, ראה שם.
(שבענו מטוביך)

שו"ת על הפרשה

ויאמר יעקב אל אביו וכו' קום נא שבה
ואכלה מצידו (כ"ז, י"ט)

בפרשת תולדות בשנת תשס"ד שאלתי את
מרן שר התורה שליט"א
האם יעקב היה חייב לשלם לעשיו עשרה
זהובים על שחטף ממנו לכא' את מצות
כיבוד אב [הגשת המטעמים] כדין חוטף
מצוה מחבירו.
והשיב [בע"פ] הוא כבר שילם לו בנזיד
עדשים. עכ"ד.

וצ"ב דהרי את הנזיד עדשים יעקב נתן עבור
קניית הבכורה, וזה היה קודם לציווי של
יצחק לעשיו לעשות לו מטעמים.
שוב שלחתי שאלה זו (בי"ד כסלו תשע"א)
במכתב למרן אם יוכל לבאר לי כוונתו,
והשיב באופ"א [בכתב]: אמרה לו אמו
ברוח הקודש לעשות כן ואין צריך לשלם.
(נשלח ע"י השואל - הרב אברהם ישעי'
פרידליס)

מעניני הפרשה

סח השבוע הגאון רבי מרדכי דרורי ראש ישיבת חמד: לפני כמה שנים
היה לי ויכוח עם מרן שר התורה הגר"ח ק, ובנו חביבו הגאון רבי יצחק
שאלו אמר לי שאני צודק... שאלתי את מרן שאחד הביא שיש מדרש
ששנתיים אחרי העקידה, יצחק אבינו היה בשמים, ואח"כ ירד לעוה"ז,
ושאלתי את הרב היכן המדרש, אמר לי מרן שהוא לא זוכר, ואמר לו
הגר"מ דרורי אני אומר שאין כזה מדרש, והראיה שפעם הבן שלי שאל
את הרב, שכתוב שאברהם אבינו הוליד את יצחק בגיל מאה, ויצחק
הוליד את עשו בגיל 60 ככתוב בפר' השבוע, יוצא שאברהם היה אז בגיל
160, וכתוב שהסיבה שאברהם מת 5 שנים קודם הזמן כדי שלא יראה
את עשו יוצא לתרבות רעה, והנה כתוב ברש"י בפרשה שבגיל 13 עשו
התחיל לעבוד ע"ז, אז לפי החשבון יוצא שאברהם נפטר בגיל 173
ובתורה כתוב שאברהם נפטר בגיל 175, והרב ענה "למקוטעין". והיינו
מה שכתוב שאברהם היה בן 100 שהוליד את יצחק היה כמעט 101, ומה
שכתוב שיצחק הוליד בגיל 60, היה כמעט 61, אמר הגר"מ דרורי למרן
דאם נאמר שיש כזה מדרש שיצחק היה שנתיים בשמים, אז השאלה
הנ"ל לא קיימת, כי היה בעוה"ב, ומרן אמר בענוה זה לא ראייה אני לא
זוכר, אמרתי אצלי זה ראייה ברורה שאין כזה מדרש, שיצאתי מבית הרב
אמר לי בנו חביבו רבי יצחק שאלו שאני צודק שזה ראייה ברורה שאין
כזה מדרש.

שיח שמעון

לזכרו של ידידינו הבלתי נשכח שזכה לקרבה מרובה אצל רבינו הר"ר שמעון הכהן ברכר ז"ל

החזקת תורה (המשך)

- ש. אם מי עדיף לעשות שותפות יששכר וזבולון עם אברך ת"ח צעיר שיתספק לו את כל צרכיו, או ת"ח מבוגר בעל חוב ולא יצליח לכסות את כל הוצאותיו.
- ת. מי שנצרך יותר.
- ש. אמנם לת"ח הצעיר יוכל לתת כל צרכיו ויהיה לו כל השכר, אבל אם יתן למבוגר הבעל חוב, אינו יכול לספק כל הוצאותיו, ולא יהיה לו כל השכר, [שהרי כדי שיהיה לו חצי שכר הלומד, צריך שיתן לו כל הוצאותיו. אבל אם נותן לו פחות אז אין לו כל השכר אלא רק לפי הערך] וא"כ אולי עדיף ליתן לצעיר.
- ת. עדיף המבוגר. הוא נצרך.
- ש. היינו, דיששכר וזבולון גם כן נידון בגדר דיני צדקה.
- ת. נכון.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

וציותי את ברכתי
הלכות שביעית ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

תבלינים בשביעית

בכל התבשיל נהיה קדושת שביעית

- א. תבלין, אפילו אינו ראוי לאכילה רק לתת טעם, נוהגים בו כל דיני שביעית וכאשר נתנו בקדירה לטעם, האוכל שבקדירה קדוש בקדו"ש. וכל עוד שיש עדיין בתבלין ב'נותן טעם', אם יתנו אח"כ את התבלין שנית בקדירה אחרת – גם האוכל שבה קדוש בקדו"ש, עד שכבר לא יהיה ראוי אפילו לתת טעם.
- ב. מים שבישלו בהם ירקות או פירות וקיבלו טעם שביעית, אם ראויים למאכל אדם או בהמה אין להפסיד אותם, אפילו אם בכל השנים אין רגילות לשתות אותם.

מאכלים הניתנים לטעם

- ג. עלים ומאכלים, שהדרך לתת אותם בתבשיל לשמש כתבלין (כגון עלי כוסברה בימינו) אע"פ שלא אוכלים אותם אח"כ אלא זורקים, מותר ליתנם בתבשיל שכך דרכם, ואף תבלינים שנאכלים גם בפני עצמם וכאשר יתנם בתבשיל לא יאכלו אח"כ, מותר ליתן בתבשיל, וכמובן שלא יזרוק אותם לאשפה, אלא ימתין עד שיפסלו גם ממאכל בהמה.
- ד. אבל פירות שונים שעומדים בעיקר לאכילה, אפילו שדרך לתת אותם בתבשיל לטעם, כגון תמרים או תאנים, לא יתנם בקדירתו, אלא אם כן יאכל אותם אחר כך.

מתוך ספר שיח השמיטה - אוצר פסקי רבינו הגר"ח קניבסקי

מעניני היום

הניסים שבכתיבת ספרי רבינו

שמעתי מרבינו שהנה הרופאים אמרו [אחרי האירוע הרפואי בשנת תשס"ב] שכבר לא אצליח לכתוב, והנה ב"ה... בזמן ההוא כששהה רבינו בבית הרפואה, אמר אחד הרופאים אודות רבינו, ללכת הוא ילך, אבל לכתוב איני מאמין שיצליח, ובס"ד ער"ח כסלו כבר כתב רבינו כפתיחה לתחילת ספר "שערי אמונה" על מסכת תרומות, שכתבתו החלה בין כתלי הבית חולים, וז"ל: "ברוך ה' שהחיינו וקיימנו ומחליים רעים ונאמנים דליתנו, וזכני לעסוק בתורה" ק ער"ח כסלו תשס"ב, ומאז כתב כמה חיבורים, ומכתבים רבים, ויתן ה' ויזכה להוציא עוד הרבה חיבורים.

(הספרים)

"ויקרא שמה רחבות ויאמר פי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו
בארץ" (כו, כב)

יפה מראה

ליחס מיוחד זכתה העיר רחובות, כבר בשנים קודמות, בין השאר בזכות התלמוד תורה המפורסם שם שנוסד על ידי הגאון ר' שלום כהנוביץ זצ"ל. רבינו היה מעודד ומקרב את הנהלת הת"ת בימין צדקו, ואף ביקר שם בהזדמנויות שונות.

תחת אחד השיחים הזכיר רבינו בשם אביו מרן בעל הקהילות יעקב ז"ע, שאמר, כל אלו שבאין לשאול לא באים לעשות מה שאני אומר, הם באים שאני יאמר מה שהם רוצים... והראיה, שכשאני אומר שלא כרצונם הם מתוכחים עימי, חוץ מהרב כהנוביץ מרחובות והחידר בפ"ת...

ואגב ענין העיר 'רחובות': פעם הגר"א מן שליט"א סיפר לרבינו (בשם ר"א נובוגורוצקי, ששמע ממרן הגר"ד לנדא, שהוא היה בעל המעשה) שפעם הגיע בחור לחזון איש לפני 'בין הזמנים' ואמר לו שהוא גר בעיר רחובות, ואין לו שם עם מי לדבר בלימוד' בבין הזמנים, ובא להתיעץ מה עליו לעשות.

הגיב לו החזון איש, בחיך בדרך צחות: באמת הרי בבין הזמנים אסור ללמוד, ואז מדברים עם חברים וכו' ואתה שאין לך עם מי לדבר אני מתיר לך ללמוד בבין הזמנים, וכשיצאו דברים מפ"ק נכנסו ללבו והסתגר בבהכ"נ ולמד בהתמדה גדולה בבין הזמנים הנ"ל.

רבינו באסיפה מיוחדת בביתו לפני מספר שנים, עם חלק מרבני העיר רחובות שליט"א

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת, יש לחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310